بسم الله الرحمن الرحیم

عرضداشت فدوی ... زمین خاکبوس آستان ملک پاسبان

[illegible] ... [illegible]

حضرت [illegible] ... [illegible]

مرحمت [illegible] ... [illegible]

[illegible] عنایات [illegible] ... [illegible]

تاریخ بیست و ... شهر جمادی الثانی روز مبارک [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

و الطاف [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] عبادات و ادعیه [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] در [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible]

بالعمر بهمه جا و بهمه اوقات [illegible] ما از رو [illegible]

[illegible] خلافت است و حصول [illegible] آیات جاوید و [illegible]

خدمات [illegible] و تحصات [illegible] شرفایی [illegible] کعبه جلال سرادق [illegible]

جهانداری [illegible] استقلال والبهجة والسرور [illegible] شد

[illegible] و [illegible] دولت [illegible] نهایت آرزو

و آفتاب [illegible] عالم [illegible] خورشید [illegible] در [illegible]

مستقبل و آینده [illegible] بمطریق پرداخته [illegible] لطف احسن خدمت

و استدامت [illegible] مقتضی سعادات ابدی و مواهب سرمدیه

[illegible] از ابتدای [illegible] نصرت [illegible] دقیقه از دقایق [illegible]

در [illegible] نهایت [illegible] تقدیم [illegible]

مهد [illegible] سلطنت [illegible] و فق [illegible] تقویم [illegible] اوضاع سرادق [illegible]

شاهنشاهی و حکم جهان مطاع [illegible] طبیعت شرف [illegible]

او [illegible] و [illegible] خدمت [illegible] در کار [illegible]

[illegible] مطاوعه و احکام [illegible] شرط

آمدن ناظم صوبه [illegible] ولد [illegible]

[illegible] شرف [illegible] از خاطر [illegible]

[illegible] خداوند [illegible]

[illegible] صلاح [illegible]

[illegible]

[illegible]

بواسطهٔ [illegible] سید [illegible]

[illegible] تقدیم [illegible] شفقت [illegible]

حالات [illegible] سعی [illegible]

[illegible] در تعهد [illegible] مصالح

بوقوع آمده [illegible]

[illegible] والا [illegible]

[illegible] وجاهت سلطنت [illegible]

[illegible] مصالح [illegible]

[illegible] در باب [illegible]

مصالح [illegible] در جواب

[illegible] مصالح [illegible]

امیدوار [illegible]

در آنکه [illegible] مشروح شده

در آن [illegible] و در قلعه [illegible]

[illegible] جهان و جهانیان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

و تنها رو [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] روضات [illegible]

و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

خلافت [illegible] بارگاه عظمت [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] از [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ذره [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

از راه [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] سلاطین [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

مضمون آن [illegible] و خانهای [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] از زبان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] شده [illegible]

[illegible] عالم [illegible]

بساط سعادت [illegible] الله [illegible] بود [illegible]

سبحان [illegible] جهان‌گشای ظل‌اللهی جمعیت [illegible]

و عمدة الملک [illegible] عالی سلطنت [illegible] و کرامت

[illegible] المعظم با نظام [illegible] دستور [illegible]

و [illegible] [illegible] [illegible]

عمدة الملک [illegible] در [illegible] [illegible]

ملتمس غلامان غلام [illegible]

و [illegible] سعی [illegible] و [illegible]

فدوی [illegible] و ذره [illegible] عرض [illegible]

[illegible] روز سه‌شنبه تاریخ بیست [illegible]

محرم الحرام [illegible]

نمایان [illegible] عنایات [illegible] اضافه منصب و کرامت خلعت

نامزد غلام فدوی [illegible] شده [illegible] سعادت [illegible]

[illegible]

فدوی [illegible]

بجا آورده [illegible] فلک الافلاک [illegible]

و دیگر بندگان درگاه سلاطین سجده‌گاه [illegible]

[illegible] اللطائف [illegible]

[illegible]

بدینسان آفتاب دولت [illegible] بزرگ تازه یافت و [illegible] علمات

[illegible] سخن زبان شده بود [illegible]

[illegible] حکم جهان مطاع عالی [illegible] شرف [illegible]

یافت [illegible] قباد خان مامور [illegible]

[illegible] قدر [illegible]

باتفاق [illegible] مصلحت [illegible]

[illegible] چند [illegible]

آن [illegible] مصلحت [illegible]

[illegible] خان و [illegible]

[illegible] خوانده [illegible] باتفاق

[illegible] خان در اتمام [illegible]

[illegible] حکم [illegible]

[illegible] جهان [illegible]

[illegible]

[illegible] حکم [illegible] خان

[illegible] در [illegible] اتمام [illegible] القدر [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] با غنچه [illegible] ساحت [illegible] غرابت [illegible] پیشکش آمده اند و با آنکه [illegible]

[illegible] و اطاعت و بندگی درگاه والا نمایند و غاشیه عبودیت [illegible]

[illegible] مواقع میدانی و دامن کوه [illegible]

[illegible] الله [illegible] و [illegible] [illegible]

آثار [illegible] عنوان [illegible] [illegible]

که [illegible] زمین [illegible] [illegible] درگاه [illegible]

[illegible] عالم

مطلع در سر انجام آن ساعی و سرگرم خواهند گشت [illegible]

[illegible] محبت [illegible] و مکارم [illegible]

بسیار [illegible] امیدوار است [illegible] مقصد [illegible]

نظر بر الطاف مذکوره [illegible]

رسانند بالفعل [illegible] و [illegible] یاران [illegible]

در [illegible] متواتر [illegible]

[illegible]

معتقد است [illegible]

[illegible] درگاه مقام [illegible]

[illegible]

[illegible] خواهند [illegible]

[illegible]

عدم فرصت انتظام ... بندگی مورد سعادت شده و رفقه ...
نشسته عبدالله ... به تعقیب عکس ... مردم ...
و کهنه ... و نظر اتفاقی ... فرمود ... در ...
مرقعات ... حاجی ... الله ... تاریخ
شاهزاده ... که اندک ... عاقبت ...
... استمداد ... [illegible] ... نیز و وقع ...
مقدم ... و ... در موضع ... فرامده
و ... که ... از ... از ...
... حال ... [illegible] ... ستم ...
دلبر ... خان ... عبدالرحیم
... و ... از ... و ... کهنه ... اند
... الدوله ... خان مرحوم و سید ...
و قطب ... و ابراهیم ... داور ... و عبدالواحد ...
و کرد ... ست و میر ...
و ... با ... عمده ... و ... و ...
... پر ... ازین ... و ...
... و ... مستعد
... نسخه ... و ... نامه ... شد

فوج هراول را آماده [illegible] لشکر و جماعه
[illegible] منصبداران [illegible]
و [illegible] با جمعیت در آن
[illegible] عدد [illegible] روز [illegible]
[illegible]
حضرت [illegible] مقید [illegible]
[illegible] شد و در
[illegible] جنگ [illegible] درگاه [illegible]
توپ و [illegible] و بندوق [illegible] راه [illegible] از
و دنباله [illegible] منصبداران [illegible] کذرانیدند و اکثری را
[illegible] منصور
و [illegible] قائم [illegible]
پس از [illegible] در [illegible]
بسیاری [illegible]
[illegible] در [illegible]
[illegible] درگاه و میر عبدالرحیم [illegible] و از طرف
دست راست برابر [illegible] رسیده [illegible] اول
[illegible] میمنه و میسره [illegible]
[illegible] انداختند [illegible]
[illegible]

[illegible] و عهد پاسبانان [illegible] ممالک [illegible] و [illegible]

[illegible] در [illegible] قیام [illegible] و [illegible] عسکر [illegible]

[illegible] سلطان [illegible] و [illegible]

[illegible] جوره [illegible]

[illegible] دولت [illegible]

[illegible] و [illegible] شده [illegible] اند [illegible]

عظیم [illegible] کار [illegible]

[illegible] شجاعت [illegible]

[illegible] اند [illegible]

[illegible] مردم [illegible] پاسبانان [illegible]

[illegible] در [illegible]

[illegible] یافتند و [illegible]

[illegible] زخم [illegible] از زخم [illegible]

[illegible]

[illegible] زخم [illegible]

[illegible] کار [illegible]

[illegible] سلطان [illegible]

[illegible]

باشند غنیمت [illegible] الهی و [illegible] و قوت [illegible] [illegible] کار [illegible]

و [illegible] [illegible] سعی [illegible] [illegible] شعار [illegible] [illegible]

تا [illegible] و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

زخم [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] رفته [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] شدند [illegible] راه [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ان کوه [illegible]

محاصره [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

حاکم [illegible] [illegible] [illegible] درگاه [illegible]

و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] بوده الحمدلله [illegible] عاقبت [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] کوه [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] باعتقاد [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] گرفته [illegible] [illegible]

[illegible]

میر عبدالرحیم [illegible] [illegible] که [illegible] مانده [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] صاحب [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] محمد عبدالرحیم

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

آنچه معروض موقف عرض [illegible] لطف نمودند که از [illegible] تعویذات حق و [illegible]

و از [illegible] عبد الرحیم عمدة الملک [illegible] موقف عرض [illegible]

[illegible] بسیار [illegible] وقایع [illegible] سوانح نگار

[illegible] در [illegible] خوب که

[illegible] رسیده خوانده [illegible] اقبال [illegible]

عنایات قدسی [illegible] حالت و [illegible] خاطر در

تقدیم لوازم جانفشانی [illegible] نمود درگاه [illegible] آمد و از

[illegible] عقیده [illegible] قدسی [illegible] عظیمه

و جاه که جهان پناه سلامت [illegible] همراه الله قلندر [illegible]

[illegible] ظاهر [illegible] رفیق [illegible]

[illegible] و از [illegible] شهر [illegible] در رفته [illegible] و از آنجا

آن که از [illegible] رسیده [illegible] خانه [illegible]

درگاه [illegible] آمده ام که [illegible] گذشته به هندوستان

[illegible] چون [illegible] شوریده [illegible] ساله [illegible] تحقیق

صورت [illegible] رسیده درگاه فرستاده

[illegible] از همراهان

قلندر [illegible] مقصد ساخته [illegible] محمد

[illegible] در [illegible] را [illegible] مبارک

بوده [illegible] شعرولایات [illegible] ساز آمد الله یوزف [illegible] باکبر و کفایت [illegible]

[illegible] ساند و حقیقت تهیه [illegible] ولایت ملفوظ مواقع مشروط و باز

و [illegible] صاحب [illegible] سازو اقامت یوسف [illegible] و [illegible]

[illegible] گردد [illegible] محمد الملک [illegible] میر عبدالرحیم

[illegible] [illegible] [illegible] در [illegible] [illegible]

واقعه [illegible] و [illegible] و [illegible] اول [illegible] و [illegible] از [illegible]

[illegible] احوال [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] حضور [illegible]

[illegible] باشد از [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] از [illegible] [illegible] [illegible] الله [illegible] [illegible]

در درگاه [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

در [illegible] حضور [illegible] [illegible] [illegible] معروض [illegible] [illegible]

[illegible] و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] درگاه [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] میر عبدالرحیم و میر محمد [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] خدمات [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] در درگاه [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] و اقبال [illegible] [illegible] روز افزون

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] واقعه [illegible]

والله [illegible] سواری [illegible]

[illegible]

[illegible]

ماند [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

چندی از ماهیان [illegible]

[illegible]

و والی مذکور [illegible]

سواری [illegible] عالم و عالمیان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

امید است که [illegible] بمقام حصول این نسبت [illegible]
[illegible] تا [illegible] آورد و بنده‌های درگاه [illegible]
[illegible] مقصد [illegible] باشد [illegible]
[illegible] گذر [illegible] الطلب [illegible]
[illegible]
حضور [illegible] بوده [illegible]
[illegible] امیدوار [illegible]
[illegible] درگاه [illegible] خاص [illegible]
[illegible] لطف [illegible] تقدیم [illegible]
[illegible] درگاه [illegible]
[illegible] منصور [illegible]
[illegible]
[illegible] جهان [illegible]
[illegible]
[illegible] الشان [illegible]
[illegible] جهان [illegible]
[illegible]
[illegible] آورده [illegible]
[illegible] امیدوار [illegible]

که ان شاء الله تعالی عنقریب ابواب [illegible] بامور خجسته [illegible] اقبال

باقبال حضرت [illegible] است لیکن از آنکه [illegible] معهود [illegible] القاب

کامل [illegible] نظر [illegible] اند مرحوم [illegible] بوده و [illegible] از الطاف

و حوالت [illegible] قرار شد چون [illegible] [illegible] از [illegible]

وارد [illegible] تفحص [illegible] باز یار [illegible]

رود [illegible] در عالم [illegible] [illegible] مال و [illegible]

[illegible] محافظت [illegible] رفیعه [illegible] حزم و احتیاط و [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] عقیدت [illegible]

[illegible] و دعوات [illegible] و داد [illegible]

[illegible] این سلطنت [illegible] اعتقاد [illegible]

[illegible] حضرت [illegible] امیدوار [illegible] بوده [illegible] مثال [illegible]

[illegible] عظمی [illegible] حضرت [illegible]

[illegible] القاب [illegible] [illegible]

[illegible] الطاف [illegible] قدسیه [illegible] عطا [illegible]

[illegible] و ملهم الانوار [illegible] [illegible]

عقیدت و اخلاص [illegible] آورده [illegible] سماوات [illegible]

[illegible] مطلع انوار [illegible] [illegible] درگاه [illegible]

[illegible] [illegible] النور رسانند [illegible]

[illegible] [illegible] عاطفت [illegible]

[illegible] القدر [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] حصول کرامت [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] گلستان [illegible]

[illegible] [illegible] احوال [illegible]

[illegible] الله تعالی [illegible]

[illegible] خدا [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

احمد [illegible] [illegible]

[illegible] از درگاه خلافت [illegible]

[illegible] منصب [illegible]

[illegible] حکم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] درگاه [illegible]

[illegible] درگاه خواقین [illegible]

[illegible]

ظاهره ورآمد از [illegible] منصوره [illegible] مقدم

بهار [illegible] عیش [illegible]

[illegible] درگاه [illegible] جهانبانان

[illegible]

روان [illegible]

بانو [illegible] مبارک [illegible] عالم و عالمیان [illegible]

[illegible] عموم [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] و [illegible]

[illegible] عالم و عالمیان [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] شهر شوال [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] عالم [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] هزار [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] دار الملک [illegible]

[illegible] قدسیه [illegible] حقیقی [illegible]

[illegible] جلیله [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] و الطاف [illegible] حضرت [illegible]

[illegible]

[illegible] عقیدت [illegible]

[illegible] پایدار [illegible]

[illegible] چهاردهم شهر ذی القعده

[illegible] مهمات و معاملات [illegible] اختیار [illegible]

[illegible] انشاء الله [illegible]

[illegible]

[illegible] اقبال

[illegible] اتصال [illegible] در اوایل [illegible]

[illegible]

[illegible] صادر شده بود

[illegible]

[illegible] بنده نوشته بود [illegible]
[illegible] با [illegible] نسخه [illegible]
[illegible] کمال [illegible] از جمله [illegible]
بنده [illegible] رسید [illegible]
و [illegible]
در [illegible] منصب [illegible]
در همه [illegible] عنایت [illegible]
[illegible]
[illegible] درگاه [illegible]
[illegible] اسباب [illegible]
و [illegible]
[illegible] کرد [illegible]
[illegible] سعادت [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] درگاه [illegible]
[illegible] بوسیله [illegible]
[illegible]

بعبارات [illegible] [illegible] رسید که [illegible] عنایات [illegible] [illegible]

زبده امرای عظام [illegible] از راه کمال علو [illegible]

[illegible] سرمایه [illegible] [illegible] بوارق

انوار [illegible] [illegible] [illegible]

خانه‌زادان درگاه [illegible]

[illegible] [illegible]

سرافراز [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] قیام نمایند و از نشر [illegible]

[illegible] از خانه‌زادان درگاه عظمت و جاه نموده

[illegible] [illegible]

خانه‌زادان [illegible] قبله و کعبه دو جهانی امیدوار [illegible]

[illegible] برادران [illegible]

و خانه‌زاد [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

زیاده از [illegible] لازم [illegible] جهان پناه [illegible]

حقیقت [illegible] خانه‌زاد [illegible] اعتقاد [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] صلاح [illegible] بسبب [illegible]

[illegible] حال [illegible] [illegible]

[illegible] سال [illegible] از برکت [illegible]

هم [illegible] آمده [illegible] نویس [illegible] شده

[illegible] [illegible] از [illegible]

[illegible] بالعوض [illegible]

جهان [illegible] عالم مطلب [illegible] مقصد [illegible]

[illegible] مقصود [illegible]

[illegible] تمام [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

در [illegible] مقصد [illegible] مرقوم [illegible] تمام [illegible]

[illegible] [illegible]

از [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] عوض [illegible] حال [illegible]

نامه [illegible] [illegible]

و [illegible] ملازمت [illegible] ذره مثال [illegible] عرض [illegible]

[illegible] جلیله [illegible] استماع [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] و تقسیم

[illegible]

[illegible] محمود [illegible]

با نفس [illegible] علیم [illegible]

و الله [illegible]

[illegible] خدمات [illegible]

[illegible] از دقایق لوازم عبودیت و [illegible]

عرض [illegible] سر [illegible]

[illegible] مقید و سرگرم [illegible]

در [illegible] و انهدام [illegible]

[illegible] اصلاح [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] مقابله [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

و مخالفت [illegible] کار [illegible] استقامت [illegible] معروض [illegible] مطالب [illegible] قلعه [illegible]
که اگر کار [illegible] قلعه [illegible] نتوانند نمود بر تقدیر که او در
قلعه نباشد [illegible] روز [illegible] و استقلال از [illegible]
نه استقامت [illegible] عمل استقلال و [illegible] نماید در مقام
گذاشتن [illegible] [illegible] قلعه [illegible]
و اصل [illegible] لشکر [illegible] از دست
خود [illegible] محمد امین
مقدمات [illegible] محمد [illegible] عنایات الله و اقبال
آنحضرت [illegible] صدق نیت و [illegible] عقیدت و راستی و
درستی [illegible] که [illegible]
[illegible] معروض [illegible] متعلقان
علاوه [illegible] و [illegible] مستدعی
از [illegible]
صریح [illegible]
جمیع [illegible] و عرض کوتاهی
[illegible] مینویسند
[illegible] سلاطین [illegible]
صحبت [illegible]

اقتضاء ... که در قبول ... واقع ... برور دار ... تأکید مخصوص

و متعلقان ... از دروازه ... بمانند ... متعلقان خود را

چه طور ... که با اینها ... اعظم جناب سلطنت

مورد عنایات خاص ... مخصوص ... منزل بتوضیح

آنسان از ... طالع محمود ... الله اعلی ... بعد مبادرت

مفوض ... ارشد اعیان سلطنت و جهانبانی ابدالله ... افشان آن ...

کیهان باز ... بهترین ... عنایت ... و لوازم

سپهر ... که ... بعرض ...

... سلیمانی و ... دو جهانی ... رسانند

فرمان ... عنوان ... مشتمل بتفویض ...

در ... بمبارک ... شرف ...

جلوس ... بتاریخ ... شهر رمضان المبارک ...

... فلک الافلاک

او ... الطاف ... رسانید

قبله جهان ... [illegible]

... حصول ...

... احکام

مقدس ... عالم ...

... از ...

[illegible] در تقدیم خدمات [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] دقایق [illegible] سعدی [illegible]

[illegible] می‌پیوستند [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] حقیقت [illegible]

[illegible] درگاه [illegible] سلطنت [illegible]

[illegible] سلطنت و جهانبانی [illegible] عالم [illegible]

جهانبانی [illegible] جهانگیر [illegible] خدمت [illegible]

[illegible] کابل [illegible]

[illegible] عطیات

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] قطع [illegible]

[illegible] تاریخ [illegible] ۱۴۰ [illegible]

[illegible]

[illegible] عالم [illegible]

[illegible]

بالفعل حکام سابق بموجب [illegible] که عمال [illegible]
[illegible] ایران حکام ایران [illegible]
[illegible] بموجب [illegible] آورده اند [illegible] شده [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
عهده [illegible] از انها [illegible]
[illegible] [illegible] عنوان و امر [illegible]
[illegible] از پسران [illegible]
و استقرار در ضبط [illegible] خانه زاد
[illegible] در [illegible] نمای [illegible]
[illegible] امر مطاع [illegible] خانه زادان [illegible]
آنند با [illegible] عطا شده [illegible]
[illegible] نور [illegible] اختیار
[illegible] کارکنان [illegible] احتیاج
از [illegible] اخبار [illegible]
[illegible] عالم [illegible]
[illegible]
[illegible] سعادت [illegible]
[illegible] عرض جناب بارگاه فلک جاه نواب [illegible]
[illegible] جناب [illegible] میرساند

[illegible] عالم [illegible] انجام [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ظهور [illegible] عدل و نور عالم فروز فرخنده [illegible]
[illegible]
صدق عقیدت و ارادت [illegible]
روزها و از آن [illegible] دولت [illegible]
[illegible]
و عالم عالم انبساط [illegible]
[illegible]
[illegible] اندازه [illegible]
اقبال [illegible]
[illegible]
[illegible] عالم [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] عرض [illegible] پادشاهان [illegible] جناب نواب [illegible]

[illegible] جناب [illegible] عالم و عالمیان [illegible]

[illegible]

[illegible] و علم الدین [illegible]

[illegible] و ابتهاج

بجا آورده [illegible]

[illegible] امان [illegible]

سر [illegible] و [illegible]

و [illegible] دولت [illegible]

خاوند [illegible]

[illegible]

[illegible] عالم و عالمیان [illegible]

[illegible]

[illegible] الحمد الله [illegible] اقبال

جهانگشای [illegible] عالم [illegible] سلطانی [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] جناب بارگاه [illegible]

[illegible] جناب [illegible] عالم [illegible]

[illegible] جهان [illegible]

[illegible] عالم [illegible]

شادی [illegible] السعید [illegible] کواکب

[illegible] جهان [illegible]

[illegible]

[illegible] جهان [illegible]

[illegible] گلستان [illegible] سرمد [illegible]

انوار [illegible]

[illegible]

[illegible] آسمان [illegible]

[illegible] سعادت [illegible] خورشید [illegible]

[illegible] انوار الله [illegible]

[illegible] انوار [illegible]

[illegible] حضرت [illegible]

[illegible] عالم [illegible]

[illegible] انوار [illegible]

[illegible] عالم [illegible] ابد الدهر [illegible]

[illegible] آسمان [illegible]

والدعا [illegible]

[illegible]

مهربان [illegible] ملطفه [illegible] جناب [illegible] صاحب [illegible] اصحاب
[illegible] الله [illegible]

[illegible]

به [illegible]
[illegible] الحمد لله [illegible]

بالاده و [illegible] سپاه احسان [illegible] درگاه سلاطین سجده گاه را [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] مضطرب [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] عبدالرحیم [illegible] [illegible]

منصور [illegible] درگاه [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] درگاه [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

تاریخ [illegible] ذیقعده [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] مقام [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] موضع [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] موضع [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] درگاه سلاطین [illegible] حضور کرده و در قبضه [illegible] ثابت
[illegible] عنایات الهی و تعلقات [illegible] اتصالات [illegible]
[illegible] [illegible] مرکوز [illegible] دار البوار
کفار [illegible] [illegible] شده در کوه [illegible]
در [illegible] [illegible] معموران [illegible] و میدان [illegible]
کوه [illegible] [illegible] [illegible]
و السلام [illegible] جمعیت [illegible] شمار
[illegible] آمده تاریخ شانزدهم محرم الحرام [illegible] اقالیم [illegible]
[illegible] و شمشیر [illegible] [illegible] حوالی [illegible]
[illegible] لشکر فیروزی [illegible] عنایات الهی [illegible]
[illegible] [illegible] ظفر [illegible]
[illegible] الحمد لله و المنة [illegible] درگاه
سلاطین سجده [illegible] [illegible]
آواره و [illegible] ادبار شدند [illegible] جهنم [illegible]
[illegible] صبح [illegible] سلطنه حضرت
خداوندی [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] احسان [illegible] [illegible]
[illegible] امیدوار [illegible] عنایات قدسی [illegible] ظلال [illegible]

آستان [illegible] نور افشان باد [illegible] ارادت [illegible]

محمد رشید [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

بموقف عرض [illegible] [illegible] — [illegible]

جناب [illegible] جاه فلک بارگاه — [illegible]

[illegible] — احوال [illegible]

و تا حال [illegible] [illegible] باقی مانده [illegible]

[illegible] عاطفت [illegible] و اتفاقات [illegible] دولت [illegible]

[illegible] جان و جهانیان [illegible] عالم قدس [illegible] انبساط

اوقات [illegible] از اشعات انوار [illegible] قدر [illegible]

ارباب [illegible] مقاصد [illegible]

[illegible] مقصد و مطلب [illegible]

[illegible] امیدوار [illegible]

[illegible] جاه [illegible]

[illegible] کمترین [illegible] ارادت [illegible] محمد رشید

[illegible] بموقف عرض

[illegible] حضور [illegible] خطاب [illegible]

[illegible] جاه فلک بارگاه صاحب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

مرحمت [illegible] عالی‌درجات عمده الملک و ذریعه [illegible] [illegible]
توقیع [illegible] اطوار [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
قبضه [illegible] [illegible] و اوصاف [illegible] [illegible] اثبات
آداب [illegible] امیدوار [illegible] خاطر [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
دولت جاوید [illegible] [illegible] [illegible] امیدواران [illegible]
و جاه [illegible] استسلام [illegible] [illegible] بلند [illegible] [illegible]
آمیز [illegible] [illegible] [illegible] امیدوار [illegible] درگاه [illegible]
[illegible] دوام [illegible] [illegible] [illegible] و اقبال [illegible]
منبسط [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] محمد [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
سپهر [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] حشمت
و جاه و جلال [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] آسمان
[illegible] ارباب [illegible] حوادث [illegible] و محفوظ [illegible] صدق
عقیدت و صفای [illegible] مطلب [illegible] سجود [illegible] [illegible]

خدمت عزت و جلالت پناه در خواست موفقه و خواهم نمود [illegible] تو مرحمت و محبت [illegible]

سعادت پناه سید عبد اللطیف از مهمات [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] در [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

نوازش [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] حقیقت احوال [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

رسانید [illegible] [illegible] و خواهیم [illegible] و دعا [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

و لوازم [illegible] [illegible] و دعا [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

خلوت نشین و قدسیه سمت آشیانه باب [illegible] بموجب اقبال و جلالت که امر [illegible]

کوه [illegible] جان [illegible] هزاران بهار سعادت در [illegible]

[illegible] بود [illegible] تحفه ابتهاج [illegible] اولاد [illegible]

سراز [illegible] که سر [illegible] آسمان [illegible]

[illegible] [illegible] عطیات [illegible] سرور [illegible]

غلام [illegible] سر [illegible] گذارد [illegible] بسی [illegible] بهار الطاف

[illegible] سر [illegible] از [illegible] عباد [illegible] لشکر [illegible]

در [illegible] کمالات [illegible] در [illegible] سرمان [illegible]

[illegible] شکر [illegible] بهار [illegible]

و [illegible] هر روز [illegible] الله [illegible] ریاض [illegible] اقبال

و [illegible] و حلاوت [illegible] خداوند [illegible]

[illegible] بالاخلاص بالاغراض [illegible] و الانقطاع دوران [illegible]

برکات و [illegible] کاینات [illegible]

[illegible] امیدوار [illegible] روز [illegible]

[illegible] السلام [illegible] برکات [illegible]

بر [illegible] و جانی [illegible] خوش و [illegible]

جان [illegible] است [illegible]

[illegible] ملاحظه [illegible] نماید

هر چند اظهار [illegible] و کیفیت [illegible] شهید [illegible] بحر [illegible] رسید و [illegible] رسالت [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] و [illegible] [illegible] کار [illegible] نامه [illegible]

چون از [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] امید [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

عصمت کبری [illegible] مهد [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] انور [illegible]

[illegible] بساط امارت و ایالت [illegible] [illegible] شوکت و حشمت و [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] و [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

عطیات سخنوری و سخندانی [illegible] [illegible] اقصی [illegible] [illegible] و نظر ارباب

فطرت و خداوند [illegible] در همه جا و همه حال [illegible] کمال [illegible] شود

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] قدرت کامله [illegible] [illegible] ابتدا [illegible] [illegible]

آفتاب [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] لطایف [illegible] [illegible]

چه [illegible] از [illegible] [illegible] [illegible] عبارت [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] زبان [illegible] بیان [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

روز سه شنبه ... وحدت ... خانه او ... جلوه گاه تماشا و روی ... [illegible]

ما نیامد ... موجود ... که همه الله ... آدم در رسان او محبوب و مطلوب

خدا ... [illegible] ... مصطفی صلی الله علیه و سلم گویا

[illegible] ... و اولیای خدا ... ازان جاه و

جلال ... [illegible] ... ما بال ... ثابت ... ما بان

... [illegible] ... طرف علیه ... سمره ... [illegible]

نیست ... [illegible] ... که ... [illegible] ... حضرت ... [illegible]

... [illegible] ... که ... [illegible] ... اقبال ... [illegible]

رستم خان مرحوم ... [illegible] ... و دولتمندان ... [illegible]

... [illegible] ... کرده ... [illegible] ... علیه ... [illegible]

... ارباب ... بهره اند و سعادت ... کرده ... دولت

و اقبال ... [illegible] ... هر چند ... این عطیه عظمی ... [illegible]

... [illegible] ... و سودا ... [illegible] ... آن ...

... [illegible] ... دعا گویان ... [illegible]

و اخرت ... [illegible] ... و لوازم ... [illegible]

و التماس ... [illegible] ... و صدق ... [illegible] ... مقدم ...

و ... [illegible] ... دایم ... [illegible] ... عمر و دولت

و اقبال و افزونی مراتب جاه و جلال آن ... [illegible] ... و الکلمات ...

حکایت [illegible] رخصت [illegible] و [illegible] اسحاق [illegible]

[illegible] روزا [illegible]

[illegible] عنایت [illegible]

عنایات [illegible]

[illegible] والله بالله

بالله ثم بالله [illegible] کلام الله [illegible]

[illegible] وکالت [illegible] فیض [illegible]

اطف [illegible] مواهب [illegible] عطایا [illegible]

[illegible] مدارست [illegible]

[illegible] امیدوار [illegible] و الطاف [illegible]

روزافزون [illegible] سبحانه الله [illegible] از [illegible]

[illegible] علیک [illegible]

[illegible] علینا و علیه

[illegible] روسیاه [illegible]

[illegible] روسیاهم روسیاه [illegible] عذرخواهم عذر [illegible]

خواه [illegible] الله رب العالمین [illegible]

[illegible] عطا [illegible]

خوان [illegible] والله [illegible] یاران [illegible] رقم [illegible]

[illegible]

زیاده فرصت آن نیست که به [illegible] قدر کار [illegible] محض برای باستحاط اعزاز والای
تحفه [illegible] لوازم سرکار عالیمقدار [illegible] آرایم از لب و در توابع تمار ساختن زمین
خود ادا [illegible] [illegible] امید مواهب [illegible] و خود عظیم و دوستی
بحر [illegible] [illegible] حامد و [illegible] ساحت خاطر قدسی
مطاع [illegible] بر عطای دیگر سر بلند و مباهی
خواهند [illegible] بعد [illegible] بر قبول موصول گشته رساله [illegible] عرض نماید
ایام بهجت [illegible] سوی [illegible] الطاف [illegible] سرایا دوست
در خلاصه [illegible] طیب [illegible] عندلیب [illegible] همواره چون
مرغ قفس [illegible] [illegible] خدمت [illegible]
واله [illegible] عقاید [illegible] حیات [illegible] قدسی سیرت
محتاج [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] حواله [illegible] از [illegible] [illegible]
[illegible] نواب [illegible] [illegible]
متقیه [illegible] [illegible]
ذات [illegible] الکمالات [illegible] صفات نواب [illegible] رحمت [illegible]
و [illegible] [illegible]
الطاف قدسیه اکناف در باره خلق الله مضمون سعادت مشحون
لطیفه [illegible] [illegible] و السلام [illegible] و اکرام

شد و منشور ساخته در هر یک برفق [illegible] از مخلص [illegible] بجهت

سر [illegible] انت الله سبحانه تعالی [illegible] میمون مخاطبات آیه و اقبال [illegible]

حضرت [illegible] و مهام معدلت [illegible] امید [illegible] حاصل است

لازم عمر و دولت و اقبال [illegible] ارزانی ساعد

با امید [illegible] نوازش [illegible] دریا [illegible]

فلک جناب کیوان وقار سپهر خدام [illegible] معدلت لازم صدق

عقیدت و اخلاص دلسوزی [illegible] در صحیح [illegible] قاعده [illegible]

[illegible] سرا پا اعتقاد [illegible] ملکوت [illegible]

نایافته از [illegible] ظاهر شده [illegible] فرمایان [illegible] قضا

جریان [illegible] نام [illegible] الحضور لامع النور و تفویض

خدمت [illegible] شرف [illegible] قدر [illegible]

از راه کمال عنایات [illegible] بخط خاص [illegible] فرموده اند [illegible]

خداوندگار [illegible] مکرم [illegible] قبول خدمت دیوانی

[illegible] جناب [illegible] و مشتاق [illegible] والله

[illegible] از اشتیاق [illegible] دل اخلاص [illegible]

[illegible] از آنجا [illegible]

آنچه [illegible] علاوه [illegible]

عقاید [illegible] معتصم و متوسل [illegible]

[illegible]

در همه حال از ملاحظهٔ ... و از حصول عظمت ... صحت و عافیت ذات والای الکمالات

و از درگاه [illegible] و حصول اقبال [illegible] عظمت جاه و جلال و بذل عنایات

بیحساب [illegible] [illegible] و بیست [illegible] اند [illegible] حافظ

قرطا [illegible] و الطاف حامی [illegible] محله [illegible]

و [illegible] [illegible] کرام [illegible] [illegible]

در جواب [illegible] نامه [illegible] مرقوم قلم عنبرین [illegible]

و [illegible] که بخط خاص رقم [illegible] در خصوص [illegible] در بار جا [illegible] ارتباطات

و [illegible] [illegible] تکرار [illegible] [illegible] تواتر [illegible]

[illegible] در جواب [illegible] تواتر [illegible] خلافت

جناب [illegible] شرف نفاذ فرمایند تا [illegible] عنایات [illegible] کیفیت آن

[illegible] [illegible] و آگاه [illegible] ممکن نیست [illegible] برآن توانند

اطلاع [illegible] در همه جا و همه حال امیدوار بذل الطاف [illegible]

[illegible] و بیست [illegible] اند [illegible] از زبان [illegible] عوام [illegible] شعر

در [illegible] عاقبت [illegible] [illegible] بنیاد [illegible]

در [illegible] [illegible] دارند [illegible] [illegible]

[illegible] منصوبان [illegible] [illegible] منصور و دیده [illegible]

و [illegible] [illegible] جرأت [illegible] میدان توانسته‌اند

[illegible] چون [illegible] و [illegible] سیرت [illegible] اندیش [illegible]

کسب گستاخی و داوری [illegible] شدند [illegible] سعادت

[illegible] اقبال عدد مال روز افزون [illegible] ساخته [illegible] و توجه [illegible] نواب

[illegible] اعتبار باد [illegible] کرد [illegible] منبع افضال

خورشید [illegible] ماهیان [illegible] مجمع شد

و [illegible] [illegible] و جمعی

که [illegible] در [illegible] آمده [illegible] قیام [illegible] و [illegible]

سرکار [illegible] شود که [illegible] اند [illegible]

در [illegible] نمودند [illegible] در [illegible]

[illegible] خواهد [illegible] والا [illegible] خواهد [illegible] ایام

دولت [illegible] تقدیم [illegible]

با [illegible] ارباب [illegible] مقاصد صفا [illegible] حال

[illegible] شان [illegible] عقیدت [illegible] احباب

[illegible] امانت [illegible]

بهار [illegible] عقاید [illegible]

عاطفت [illegible] عنایات [illegible]

[illegible] مقصد [illegible]

[illegible] عقاید [illegible] حصول [illegible]

قلم صداقت رقم [illegible] ورود [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] واجب بودن
[illegible]
[illegible]
[illegible] اعتماد [illegible] که [illegible]
[illegible]
[illegible] امکان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
رسیده [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] از آن [illegible] سید [illegible]

[illegible] اند و ارادت [illegible] [illegible] در باره [illegible]

[illegible] باید [illegible] [illegible] [illegible]

بوجه [illegible] خاطر [illegible] تقدیم [illegible] [illegible] و [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] حقیقت [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] الرحیم [illegible] ارادت [illegible] از حرص مطالعه [illegible] اندوران خدمت [illegible]

و [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] اطاعت [illegible] [illegible] ٥

[illegible] [illegible] [illegible] تاریخ ٢٢ [illegible] [illegible]

آمده [illegible] [illegible] و [illegible] الامر ارفع استمالت [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] الامر [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

عنایت نامه [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

... بعد العرض ... بشمال ... [illegible] ...

[illegible] ... [illegible] ... که [illegible]

[illegible] ... ارزو [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... مواضع [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

در کمال [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... عبد الرحیم ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
در [illegible] از [illegible]
[illegible]
[illegible] نامه [illegible] قوم [illegible]
[illegible]
[illegible]
ایام زمستان [illegible] ایران [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
از [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

بحرمت و اسناد [illegible] بود [illegible]

معلی القاب دالاحضار [illegible] بعنوان دفتر [illegible]

سلک [illegible] [illegible] از [illegible]

و اورا [illegible] صحبت [illegible] [illegible]

سر [illegible] [illegible] بعنوان [illegible] مکتوب [illegible]

مهر اخلاص [illegible] الذی وجب الکرم [illegible] را

که [illegible] نوشتجات [illegible] [illegible] سید [illegible] از [illegible]

رسید و نوشتجات [illegible] و [illegible] از تبریز

خود از بعد [illegible] سال [illegible] از [illegible] [illegible]

او را خطاب [illegible] دارد و از اصفهان [illegible] تا نوشته

بحسب او بود و چون نوشتجات [illegible] خط [illegible] خوانده

مطالعه [illegible] بنا بر احتیاط نقل [illegible] اصل و نقل [illegible]

ساحت [illegible] و نور السرور [illegible] مطالعه [illegible]

بعد ازین [illegible] کوشش [illegible] عمر و دولت و اقبال

[illegible] مخلد و [illegible] باد [illegible]

عنایت نامه [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] از [illegible] و اصل [illegible]

[illegible]

[illegible] بانی گلستان [illegible] و دو بیان [illegible]

در دایرهٔ تاکید ترتیب [illegible] مرتبه [illegible]

در بندولت

و جلال [illegible] ماه [illegible] خاتم

آرت [illegible]

و آباد [illegible] امین [illegible] سرزمین [illegible]

[illegible]

شمع [illegible] بواسطه [illegible]

رسوخ عقیدت و ارادت و صفا [illegible] دولت

میدان و مظهر [illegible] تو از [illegible]

[illegible] رفتاری احتیاط [illegible]

[illegible] با یدنا [illegible] روز [illegible] وخواهد

[illegible] حاجی [illegible] قبیح [illegible] لازمه

[illegible] وسر [illegible] کلمه [illegible] آرام

و قرار [illegible] روز [illegible] حقیقت

[illegible] نواب [illegible] از روی [illegible] نواب [illegible]

[illegible] حال [illegible] رسیده [illegible] ختیان

عظام ممالک نظام السیاده [illegible] انما [illegible] اشرف

[illegible] برزبان [illegible]

[illegible]

[illegible]

از میان ارتکاب [illegible] کارداران [illegible]

[illegible] بخدمات [illegible] والد

واجب [illegible]

مسند [illegible] بساط [illegible]

[illegible] محمد

[illegible] عبادت [illegible]

رفعت پناه مذکور [illegible]

[illegible] تمام دارند و کار [illegible]

[illegible] انجام [illegible]

[illegible] قلعه [illegible]

[illegible] ایام عمر و دولت و اقبال در تزاید باد [illegible]

مراسم دعوات [illegible]

و حشمت و صولت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] عالم و عالمیان [illegible]

[illegible]

کوکب [illegible] سحاب [illegible] تا مضامین [illegible]

[illegible] جامعیت [illegible] و عقیدت و ارادت

و اخلاص مخلصان [illegible] زوار [illegible]

[illegible] علیه [illegible]

و [illegible]

[illegible] چون [illegible] اندوه [illegible]

[illegible] افکار [illegible] مطلب [illegible]

علاوه [illegible] در صورت [illegible] شاه راه

باشند [illegible]

و [illegible]

گلستان [illegible]

[illegible]

[illegible] صورت

[illegible]

عارفان معارف [illegible]

جمیله قبول [illegible] در مقابله [illegible]

علیه [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] و [illegible] سگ [illegible] تو [illegible] نعمت تو
شکر نعمتهای تو [illegible] بلطف تو [illegible] ما را ای آن [illegible]
بوده [illegible] عمر [illegible] و [illegible] دولت سرمد
[illegible] حسب و [illegible] امان امید عطیه
[illegible] و [illegible] گذشت
[illegible] در [illegible] خیراندیشان [illegible] خواه [illegible]
عظمت [illegible] صورت [illegible] جهان [illegible] تاییدات علوی
و عالم [illegible] توفیقات [illegible] و [illegible] مقاصد [illegible]
[illegible] عالم [illegible] جهان زمین [illegible] الحمد لله [illegible]
که [illegible] اتصال عالم [illegible]
و [illegible] حاصل [illegible] سعادت
[illegible] مقصود [illegible]
[illegible] صورت [illegible] حدائق
خیراندیشان [illegible] اخلاص [illegible]
سلطنت و از فیض [illegible]
[illegible]
[illegible] عطیات [illegible]
[illegible]

جانب [illegible] عالم و عالمیان چون فلک [illegible] بنده [illegible] طراوت [illegible]
نضارت [illegible] اندازه [illegible] رفته [illegible] جهان و عنبر بیز مشام
جان [illegible] روایح نوروز [illegible] کمالات
[illegible] گلستان [illegible] [illegible]
و [illegible] بهار [illegible] نهال [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] و [illegible] [illegible] و [illegible] حصول
[illegible] اقبال خاوندان [illegible] و [illegible] جان [illegible] میدان [illegible]
[illegible] از [illegible] فیض و رحمت [illegible]
بهار عالم [illegible] الله [illegible] لطیفه [illegible] جان [illegible] و [illegible] فیض
[illegible] لطف [illegible] و عطیه [illegible] عالم [illegible]
[illegible] عطیات و عطیات کبری [illegible] در [illegible] طبیعت [illegible]
آرایش [illegible] الله [illegible] بهار دولت و اقبال والا [illegible]
احوال [illegible] سحاب جلال [illegible] [illegible]
[illegible] جهان مبارک و میمون و [illegible] و [illegible]
جان [illegible] حشمت و جلال [illegible] از [illegible] عطربار [illegible] دلارا
[illegible] لطف [illegible] بعد از ادای [illegible]
مسوده [illegible] موفوره از [illegible] و [illegible] و اقبال
[illegible] و [illegible] و استعدا [illegible] از حضرت [illegible]
[illegible]

[illegible] قبول امر عطیات [illegible] کلفات بوده و [illegible]

[illegible] موقوف [illegible] انتظار [illegible]

روز رسیده [illegible] شده [illegible] رایحه

نسیم [illegible] سعادت و انبساط [illegible]

[illegible] الوان [illegible]

بوده

روزگار [illegible] اجابت دعوات

[illegible] چهره اوقات [illegible] انوار [illegible] نامیات [illegible]

ایام [illegible]

[illegible] قدر قدرت

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] خاصیت [illegible] مقصد اقصی

[illegible] والدرت [illegible]

[illegible] حصول [illegible] و سعادت عظمی و عطا

[illegible] اوقات [illegible]

[illegible]

[illegible] نسیم عنبر شمیم الطاف [illegible]

[illegible] احوال [illegible]

دولت [illegible] احوال [illegible] عالی [illegible] آورده [illegible]

مبارکباد کمالات [illegible] دولت [illegible]

تهنیت [illegible] کلبه [illegible] آب [illegible]

در جواب [illegible] امیدوار [illegible]

و تهنیت نوروز [illegible] بهار [illegible]

بر عالم و عالمیان [illegible] ارادت

نشان [illegible] مبارک و همایون و خجسته و فرخنده [illegible] وصول

آن مژده جان فزای دل آسای فرط نشاط و شمول انبساط [illegible]

[illegible] در ایام عمر و دولت

و حشمت و اقبال [illegible] ساعد باد [illegible] مژده

[illegible] و اقبال و فیض [illegible] بهار [illegible] خلال

[illegible] جلال [illegible] زمان [illegible]

[illegible] است سبزه زار [illegible]

[illegible] از فیض نسیم محبت [illegible] نوای [illegible]

[illegible] و لسان غنچه [illegible]

رحمت الهی [illegible]

[illegible] صومعه نشینان [illegible]

[illegible]

[illegible] جلایب ارسلوب [illegible] [illegible] ترازه دست

دوران و عقل آسمانش از افشان نواله عالم آشنا کشیدند با عیان طبیعت

کرازدست [illegible] [illegible] سنبر باد در ترتیب [illegible]

حسب مبید رفت [illegible] انها از عقد دست و احصاص عطا

داماد [illegible] لطف حسب تر از شیوه جان دلم

لهجه و حسابان [illegible] بیان حلاوت معنوی بانگ [illegible] امیدوار فیض

مقدم بهار و شکوفه زار [illegible] در سعادت انوار [illegible] از آنجا که در و سیرکان

حباب شناخت را کمال با گران مقارن کاینده و ازین باب [illegible]

وعده وصال چون رسید نوید [illegible] از شوق تیز سرکرده

در منظور [illegible] شوق خدمت سرا با سعادت [illegible] بر خدمت جناب

نجابت [illegible] و اقبال [illegible] جهان [illegible] حضرت [illegible]

[illegible] بودن [illegible] همه حسب [illegible] و امیدوار [illegible]

فیض [illegible] الدولت [illegible] عرض [illegible] [illegible]

حضرت [illegible] العظمی و جناب سلطنت الکبری [illegible]

یافته [illegible] حصول مطلب [illegible] شده [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

... عادت ... سلطان ...

گردد مطابق ... و ... سرانجام ... صد ... وجوه ...

فضل آمده زیاده از ... ذر ... سوی واعضا

و فرط ... هموار ... وزیده ... از دل

از ... جه عرض ... باب

... فیض خدمت کرامت ... یارب

... از ... جوش ... ابر بستان

... محبت ... عاطفت ... الابد

... مفارق ... سبحان ... رب العباد ... سلطان

... الله ... جناب ... جناب ...

... رسید ... الکاتب صاحب ... تمهید

قواعد ... و تقدیم مراسم ... و ابدای قواعد ...

... طریق ... نوردان مسالک

... و اخلاص و عقیدت و اختصاص ... مکنون

... شکفته ... ادراک خدمت ... سعادت

... زیاده ... مفصول ... بجز ...

... خیال ... آینه ...

... طبع ... سلطان ... کامی ...

... ۱۲ ...

[illegible] نسیم [illegible] صبا
و روائح روائح عطوفات ربیعی [illegible] غنچهٔ بهار دولت و اقبال
خداوندی و [illegible] رحمت شاملهٔ دماغ افسردگان
خزان هجر انزوا [illegible] طراوت سرمدی بخشید و سبزه
زار [illegible] و لطف [illegible] اندازه نبات
و نهال مقاصد [illegible] از سر گرفت گلستان تمنا سامان
شکفت [illegible] ثمرات [illegible] خندان بر دمید
[illegible] بهار [illegible] جوش و خروش بهار [illegible]
بهار [illegible] در [illegible] کام [illegible] جان [illegible]
آن [illegible] از [illegible] در [illegible] تاب [illegible]
عنبر بوی [illegible] و سمن [illegible] حلقه [illegible] در دیده [illegible] زینت
[illegible] زیبا از رعنایی [illegible] جان کشیده
بوستان خوش [illegible] کشاده [illegible]
[illegible] الله علی [illegible]
بهار [illegible] امیدوار [illegible] جاه و جلال [illegible]
[illegible] از روی [illegible]
[illegible] فرحی و فیروزمندی [illegible] میمون و خجسته [illegible] رب العباد
[illegible] قلندر [illegible]

[illegible] ... وقت ... [illegible]

[illegible] این جانب ... [illegible] ... نمایند و

[illegible] بنده های جانب ... [illegible] ... آمدن

[illegible] برادر حقیقی بنده ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] یوسف بیگ و ... [illegible]

[illegible] و ... طلبیده امیدوار ... [illegible]

و حضور ... [illegible] ... [illegible]

عالم که خلد الله ملکه ابداً ... [illegible] ... احوال ... [illegible]

[illegible] ... بیان و کیل ... [illegible]

صورت ... [illegible] ... خدمت ... [illegible]

تا امیدوار ... بنده از فیض ... خاصیت یافته ... [illegible]

چون تمامی توفیقات ... عنایات ... حصول ... [illegible]

ملازمت اکثر ... [illegible]

الله تعالی ... [illegible] ... الله ... [illegible]

حاصل ... [illegible] ... [illegible]

امیدوار ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

در ... [illegible]

[illegible]

[illegible] دادرس [illegible] عنایت [illegible]

[illegible] در جواب [illegible] چند و [illegible] نامات

[illegible] بعد [illegible] ارزانی [illegible] سرمایه [illegible] خان [illegible]

[illegible] درس خوانده که ایام [illegible]

[illegible] والله [illegible]

[illegible] طلبان [illegible] طاهرات [illegible]

[illegible] و اظهار شوق [illegible] مکشوف [illegible]

[illegible] اقتضای [illegible] سعادت [illegible] عنایت [illegible]

فیض [illegible] کمال ذره پروری و عنایات مخلص نوازی

[illegible] خاص جلوه روحانی یافته روز شنبه تاریخ ۱۲ [illegible]

محرم الحرام [illegible] سعادت [illegible]

[illegible] عرض گشته [illegible] اعزاز و مباهات [illegible]

مرقوم [illegible] تاریخ [illegible] شهر ذی الحجه [illegible]

[illegible] حقیقی بانواع عنایات [illegible] افتخار [illegible]

[illegible]

[illegible] ان شاء الله تعالی [illegible] رسیدن [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ازان ... [illegible] ... نیز ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... اشارات ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

توجهات [illegible] ... [illegible]

تمنای آفرینش رسالت ازان ... [illegible] از مصطفا ... [illegible]

بر سر ... [illegible] ... زبان ... [illegible] ... و هر دم ... [illegible]

[illegible] عطاب ... [illegible] ... [illegible]

زود رسالکانی ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] و خطاب سلطنت ... [illegible] ... کامل ... [illegible] صواب

انتهای صورت ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

نور ... روح و روان ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

حالا که قدوم میمنت لزوم ... [illegible] ... خاطر ... [illegible] ... [illegible]

و مهر ... [illegible] ... [illegible] ... اعتصام ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible]

ارام ... [illegible] مصالح ... [illegible] ... [illegible]

[illegible]

[illegible] بت مکان [illegible] که عبارت از [illegible]
باید [illegible] دولت [illegible] افزون [illegible] خداوند
[illegible] گردیده مقیم [illegible]
[illegible] روز دوری [illegible] احوال [illegible]
[illegible] موسم نشاط [illegible]
[illegible] که زمانه [illegible] گلستان [illegible] گردیده [illegible]
[illegible] الکمالات [illegible]
[illegible] در [illegible]
[illegible] که جان ناتوان [illegible]
[illegible] که [illegible]
[illegible] گرفتار گرفتار [illegible] حال گرفتار
[illegible] احوال [illegible] خواهد [illegible] خاطر
[illegible] الله تعالی [illegible]
[illegible] خواهد گذشت والعهده [illegible]
گردیده [illegible] خوشحال
[illegible] فرموده [illegible] اگر [illegible] خواهد بود در ادای حقوق
[illegible]
[illegible] خوشحال

... فیض سرور ذره عالم ... نماید شد به

که لذت آن خبر که ... سفیدان ... ناشته و ... که ... جهه

منصه ران و ... ز ... صاحب

... د عوض ... تا ... کوت

... دار ... کلیات که اعلی ر ... صحیح

... خدمت ... عفو ... که

امر و ... الکریم صادر شد ... طواف ... بنده ... جهه

... اینجا ... علیحده ... عرض ... شد ... ز ...

... مواهب ... دلبری و دلداری ... عنایات ...

... هرکدام ... اندر ... داری ... کوچ ... ر

... شد در ... ما ... کیش ...

را سعادت اند و عطیه ... فرمایند و جسم ... به ...

علیه ... شند در ... مقام سعادت ... سلطان ... گرد د ...

... کامیابی سعادت ... شد ... و جهان ...

مقدم ... ام ... دولت و حشمت ... اندر ... اند لذت

ودرست ... مساعد ... الغنا ... ورود ...

... سعادت ... سرور ... سرور ...

... منصور و ... اند و ... ده

الهم

... آن باب رسید ... شکفتیم و از سپهان

میتیم حقا حقا ... رسالت ... که شکفته بهار ...

... سال بالنقدر ... مانده که جان

... جامها ... الکفر

... صفحات ... و معنی آورده

... بهار ... اشعار ... الله رب العالمین

... قوت ... سکه ...

... زیاده از مقدور ...

... اقبال ... همیشه ...

... کار ... [illegible]

... ریاض جاه ... همیشه بهار ... سایه هما ...

وجاه و جلال ابد الدهر ... دولت و اقبال ... رب العالمین

... لوازم دعوات ...

... [illegible]

قدر و منزلت و استعداد ... استحصال ...

... دایم و استدعا ...

... از حضرت ... [illegible]

که مقصود ... [illegible]

و صفای طراوت [illegible] فزای [illegible] بهار [illegible]

[illegible] اقتضای [illegible] چون [illegible] در هر جو

[illegible] حضرت [illegible]

عالم خیال بهجت تمثال از نفحات

صفحات باغ بهار ارم [illegible]

بهار [illegible] عنوان لطایف [illegible] و اخلاص [illegible]

[illegible] قدوم میمنت لزوم [illegible]

بهار [illegible] سحاب [illegible] و [illegible]

بزم [illegible] رایحه روح افزای نسیم [illegible]

[illegible] قدوم [illegible] عطر [illegible] معطر [illegible]

حالت [illegible] بوستان سبزه زار [illegible] در جوار دیده واز

غایت اضطرابات و اضطرار عالم [illegible] دیده باز [illegible]

و [illegible] از [illegible]

[illegible] مشاهده امید [illegible] میباشند

[illegible]

[illegible] از [illegible] بهار

[illegible]

[illegible]

[illegible]

... عادات ... از ... مرغان باغ جهان ...

مضطرب ... [illegible] ... تا ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] تازه ... [illegible]

... بارئ الهی ... احمد لله ... والمنة ... [illegible]

والصلوات ... الصلوات ... [illegible]

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

[illegible] بنده [illegible] بسیار [illegible]

[illegible] زیاده از چهار [illegible]

[illegible] مخصوص شده

[illegible] خاطر جمع [illegible]

[illegible] اقبال برسند [illegible]

[illegible] مخصوص [illegible]

[illegible] گرفته [illegible]

[illegible]

[illegible] احوال [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] میرزا [illegible] و ما [illegible]
[illegible] خانه [illegible] سر و ما [illegible] غیبت [illegible] معتقدان [illegible]
[illegible] و انسب [illegible] بیان کرده
[illegible] سال [illegible] راه و [illegible] کل
[illegible] تبریزیان [illegible] چون
[illegible] سال [illegible] و ما را [illegible] است
[illegible] و اضطراب [illegible] سعادت
[illegible] الله و بیدار [illegible]
[illegible] از اندازه [illegible] بیرون [illegible]
[illegible] کدام استخاره [illegible] نوشت [illegible]
طوفان [illegible] صبر [illegible]
[illegible] عون [illegible] خدا [illegible]
[illegible] حال [illegible] رسیده [illegible]
[illegible] عام [illegible] زمان
[illegible] زنده [illegible] خواهد [illegible]
[illegible] معاف [illegible]
[illegible] سال [illegible]
[illegible] الله [illegible]

[illegible] در همه حال و جمال [illegible]
[illegible]
[illegible]
تا [illegible] خدمات [illegible]
[illegible] آمر [illegible] الکریم [illegible]
[illegible] صاحب [illegible]
[illegible] جمیع [illegible]
[illegible]
[illegible] امیدوار [illegible]
[illegible] سلام [illegible]
[illegible]
[illegible] عبدالرحیم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] جواب [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] در خدمت [illegible] الرحیم [illegible]

[illegible] ان شاء الله تعالی رب العالمین [illegible]

[illegible] مجلس [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] مرزده [illegible] عطیات [illegible]

سعادت [illegible]

[illegible] قاصدان [illegible] عطیه [illegible]

[illegible]

[illegible] الکمالات [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] مرغان [illegible]

[illegible] قاصدان [illegible]

[illegible] عطیات [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] وطن

مشفقا مهربانا بسعادت حضور رسید و بیان حضور ... بجهان و جهان

فرا بلباه ... مجدد ... صوا لیکن ... ب ... [illegible] احمد

کابل ... و امور ... نواب ... مرقند

مصالح ... نمودن ... مراتب

... ارجمند ... حضور ... صوبه ... ارزوها

... و حال العاقبت برآورده ... و عطیه ...

صوبه کابل ... و یاره ... [illegible]

شمال ... احتیاط ... مشهود ...

... گذشته ... نقض ... بعض و کرم ...

سرکار ... شده و تا حال جواب نرسیده ...

حقایق ... صوبه و کیفیت و توقف ...

لذا ... نماید و ... خوبی ...

آن ...

... جلوه ...

کرامت ...

... حال ...

... احتیاط لازم ...

را که ... باشد ... الارادت

[illegible]

تعویذ و [illegible] ما را نظر معتمد ... حمد لله

برکات عنایت ... از انوار ... ادراک حقیقت ...

بعوارف مفرز ... معنی [illegible] معرفت ... و

خصوصیت ... [illegible] ... اوائل ناظر ... مقامات

و [illegible] ... ملال و کیفیت گار رساله [illegible]

آثار ... خدم ... ابداع ... باستماع ... به

[illegible] صور و صور ... السیر و ... و

[illegible] ... سر و برکت اندوا ...

[illegible] ... مکرر ...

[illegible] ... سعادت ... اندوخ

[illegible] ... صالح ... اشعار

[illegible] ... در ... و ... اثر ... علیه [illegible]

[illegible] ... پادشاه ... کار ...

[illegible] ... بر در کار ...

علی [illegible] ... عضد الدولت

العظمی [illegible] ... مصالح موقوف ... والعدالت ...

[illegible] ... [illegible]

بجمیع [illegible] ... مواجب ... اللهم ...

[illegible] بجلدی توقف [illegible] [illegible] [illegible]
توقف [illegible] اثبات [illegible] لقمان حکمت [illegible] بنده را [illegible]
[illegible] استفسار بنده [illegible] [illegible]
[illegible] استعداد و استعمال این قوم شود [illegible]
[illegible] با التفات [illegible] [illegible]
[illegible] شکر نواب [illegible] اعتبار [illegible] حضرت
و جهانبانی بود [illegible] همراه [illegible]
[illegible] عالم کبیر [illegible] نواب [illegible] لقمان [illegible]
[illegible] تدبیر [illegible] بکمال [illegible]
[illegible] نواب [illegible]
برکات [illegible] وجه احسن [illegible] باقی [illegible]
والله [illegible] خوشحال [illegible]
نواب [illegible] حال [illegible]
بنده [illegible] نواب [illegible]
بنده [illegible] در باره [illegible] بود نواب [illegible]
[illegible]
چون بنده [illegible] سایه [illegible] عنایات نواب والا [illegible]
[illegible] نواب [illegible]

[illegible]

متضمن سعادت قدوم در خانقاه درویشان مصاحب جمال قصد کمال
کشف [illegible] اکابر زمان درست و عامه [illegible] انوار حصول مدعا [illegible]
[illegible] مطلع و درست [illegible] مراد [illegible]
و [illegible] [illegible] رضایا مرفه الحال بوده
[illegible] عمر و دولت روز افزون نواب [illegible]
سرمایه سعادت [illegible] سعادت [illegible]
[illegible] میدانند [illegible] سعادت [illegible] میرزا اسحاق [illegible]
و کاملی [illegible] مسعود [illegible] مردکار [illegible]
در جانبه [illegible] چون رسانیدن [illegible] سعادت [illegible] و واجب و لازم
نقل [illegible] و [illegible] سادات [illegible] میرزا اسحاق فرستاده
نواب [illegible] و [illegible] نامه [illegible] جواب
[illegible] راه [illegible]
[illegible] راه [illegible]
[illegible] و [illegible] الله [illegible]
و [illegible] چون [illegible] و [illegible]
[illegible] حواله [illegible] چون مکرم [illegible] سعادت
[illegible] حقایق [illegible]
[illegible]

اشتیاقا [illegible] و لقای [illegible] حضرت [illegible] جاه و جلال [illegible] مصاحبت [illegible]

[illegible] مکتوب [illegible] صاحب [illegible]

مشتمل بر [illegible] مژده فتح [illegible] [illegible]

[illegible] کرده [illegible]

[illegible] از مساعدت [illegible] حضرت [illegible]

[illegible] فرمودن [illegible] ظهور [illegible]

از دو جهان [illegible] رسانیده [illegible]

حالی [illegible] دشمن [illegible] سرور [illegible]

[illegible] فتح [illegible] کرامت [illegible]

[illegible] ایام [illegible] حضرت [illegible] جاه و جلال [illegible]

[illegible]

صدق عقیدت و اخلاص و [illegible] ارادت و اختصاص

که [illegible]

[illegible] از مرده [illegible]

[illegible] حضرت [illegible] سلیمان [illegible]

[illegible] پادشاه [illegible]

[illegible]

دایم [illegible] زمان [illegible]

از [illegible] در [illegible] معمور [illegible] ان [illegible] بحث [illegible]

[illegible] گردانیده [illegible] نواب [illegible] از حضرت [illegible]

[illegible] عطا [illegible] ایران فرخ [illegible]

[illegible] در [illegible]

مبارک [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] از [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

نواب [illegible] از [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] حال [illegible]

بود سرگرم خدمات [illegible] از فیضان [illegible] از عطای [illegible]

نواب [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

چون کند [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] چون مرغ قفس [illegible]

از شوق [illegible] ولیکن [illegible] [illegible] ایام [illegible]

عمر [illegible] [illegible]

مقدم [illegible] روز دولت و انبساط و شادمانی بود خداوند تعالی [illegible]

گل سرسبد گلستان سعادت خداوندگار [illegible] بی‌ادا [illegible]

حال عهد استقبال [illegible] منصب [illegible]

آورد [illegible] احوال

گل [illegible] و کثرت انس [illegible] و جان [illegible]

[illegible] از [illegible] تازه بهار [illegible]

و اقبال [illegible] در ظلال [illegible]

بود خداوندگار [illegible]

[illegible] و [illegible]

در [illegible] قبول [illegible] و [illegible]

دولت و اقبال [illegible] دانند [illegible]

عنایت نامه [illegible]

[illegible] کل تسلیم [illegible]

[illegible] احوال [illegible]

سرشت [illegible] اعتبار [illegible] عنایات [illegible]

[illegible] احوال [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

شده و از [illegible] عبور [illegible] ممالک [illegible] توان
عروض [illegible] روزنامه آورده بود [illegible] وکیل [illegible] حرف
[illegible] باب [illegible] بر دو امضای [illegible] نمیکرد
[illegible] بودن اعتنا بهم جا و بهم حال
[illegible] تعهدات [illegible] خداوندگار [illegible]
و [illegible] عز و جل [illegible]
الا [illegible] گرفتار [illegible] کفار [illegible]
حوادث روزگار امداد [illegible] جرم و احتیاط [illegible]
و اعمال [illegible] حاصل [illegible]
خداوند [illegible] الحال امروز
المذکور [illegible] میدانند [illegible] الله تعالی [illegible] در
حوصله امکان [illegible]
و [illegible] رجوع نموده [illegible]
ارزان [illegible]
هم [illegible] رجوع [illegible] قول و فعل
[illegible] اعتبار [illegible] اگر رجوع
نموده [illegible]
ایام [illegible] و اقبال [illegible] سلطان [illegible]

و [illegible] شرح احوال [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] هلال [illegible] مسند [illegible] از مهد [illegible]
و [illegible] آیات مبارکات [illegible] [illegible] و حسن و جاه و جلال
که [illegible] صفا [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] و السرور [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] خیر [illegible]
[illegible] فرخنده مبارک و میمون و خجسته [illegible] متعال [illegible]
و ظلال عاطفت [illegible] هلال [illegible] [illegible]
بر مفارق [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] چون [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] سلطان [illegible]
جهان [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] دل [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
قلم [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

امید که دیده [illegible] را [illegible] حقیقت [illegible]

عمده [illegible] و [illegible] [illegible]

از ملاحظه [illegible] و [illegible] نواب [illegible] و قبله [illegible]

[illegible] نوشت و [illegible]

[illegible] فیض [illegible] حظ [illegible]

[illegible] و اخلاص [illegible] تکلیف [illegible]

[illegible] و [illegible] که [illegible] اخلاص [illegible]

کار [illegible] و [illegible] و [illegible]

[illegible] نظر در [illegible]

[illegible] اگر [illegible] از [illegible] با آنکه [illegible]

[illegible] کار [illegible] خط [illegible]

با [illegible] نوشت [illegible] و [illegible] از حضور [illegible]

و [illegible]

[illegible] نواب [illegible] و قبله [illegible] از [illegible]

[illegible] با [illegible] از [illegible] از [illegible]

[illegible] و [illegible] که [illegible]

[illegible] نواب [illegible] قبله [illegible]

[illegible]

اطاعت [illegible] بدرستی عهد کشیده [illegible] ملکداری [illegible] سلطان [illegible] معتبر
فرزندان و اهل عیال [illegible] در مضافات [illegible] در [illegible] با [illegible]
نموده [illegible] سؤال [illegible] تحویل [illegible]
[illegible] و استقبال [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] واقف [illegible] در باره [illegible]
[illegible]
و انهدام [illegible] معالجه [illegible]
[illegible] همه [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] مردم [illegible]
و غیره [illegible]
[illegible]

[illegible]

از [illegible] محیط شده [illegible] حوادث [illegible]

تقصیر [illegible] و از حضرت [illegible]

[illegible] آمده [illegible]

[illegible] سلطنت [illegible] و [illegible]

[illegible] اعمال [illegible] و [illegible]

[illegible] روانه [illegible]

[illegible] مرکوز [illegible]

آمده [illegible] آن [illegible]

[illegible]

[illegible] اعمال [illegible]

[illegible] از [illegible]

[illegible]

سلطنت [illegible] و از حضرت [illegible]

[illegible] سلاطین [illegible] را

و [illegible] اتفاق [illegible]

از [illegible] اکثر مردم

[illegible] و بعضی از [illegible] را [illegible]

[illegible] و بعضی را [illegible]

و قبله [illegible] [illegible] شده و [illegible] مفسدان و عدم اتفاق

اند هیچ احدی [illegible] معامله این قوم شوم مهمل و معطل و موقوف مانده

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ملال [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

و [illegible] مجلس [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

شده از [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

او [illegible] دل [illegible] و قبله [illegible] [illegible]

[illegible] خوشحال [illegible] [illegible] [illegible]

و محمد تقی نوشته [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] حال مردم [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ساخته یوسف [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] همراه میرزا [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] ما برگشته اند [illegible] با ایشان نوشته [illegible]

عمدة الملک [illegible] حاجی [illegible] در [illegible] رسیده [illegible]

که [illegible] ما [illegible] اعلام [illegible] نموده [illegible]

[illegible] وعده نموده اند [illegible] ماند [illegible]

[illegible] ملک [illegible] خواهم [illegible]

[illegible] رفته [illegible]

از [illegible] مقصد [illegible]

[illegible] رفته [illegible]

[illegible] نموده [illegible]

[illegible] بجهت [illegible]

[illegible] نموده [illegible]

[illegible] نوشته [illegible]

[illegible] چون [illegible]

[illegible] نموده [illegible]

[illegible] شده [illegible]

[illegible] ما [illegible]

[illegible] سوال [illegible]

[illegible]

[illegible] وار مردم [illegible] مصدر [illegible] برادر

[illegible] گرفتار [illegible]

[illegible] شکسته [illegible] گفته [illegible]

محروم [illegible] گفته

[illegible]

[illegible]

[illegible] وبالصداده

[illegible]

[illegible] نوشته [illegible]

[illegible] شکسته [illegible]

[illegible] ساخته [illegible]

[illegible] نواب [illegible]

[illegible] قباب کیوان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] والله

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] خدمت [illegible]

به جمیع الوان [illegible] توجهات [illegible] ایام عمر و دولت [illegible]

خداوندان مخادیم [illegible] نواب مستطاب معلی

القاب [illegible] زمین سلطنت

الکبری [illegible] قدره و عمره [illegible] بعد از

[illegible]

طریق [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] حصول [illegible]

[illegible] نواب [illegible]

[illegible] مبارک [illegible]

[illegible]

ایام عمر و دولت و اقبال [illegible] بر دوام باد   نواب مستطاب

معلی القاب والا [illegible] عضد الخلافه العظمی [illegible] سلطنت کبری [illegible]

صاحبا مشفقا عمده [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ورود مفاوضت
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] نور افزا [illegible]
[illegible] [illegible] جمال [illegible]
[illegible] خلوص [illegible]
[illegible] والا [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] جلوه [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] توجهات [illegible] زمان [illegible]
[illegible] [illegible] حضور [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] نامه انبساط [illegible] مسرور [illegible]
موید باد
[illegible]

مراتب اخلاص و مراسم هواخواهی [illegible] جلیل القدر
که معروض خدمت فیض موهبت گردیده ما آنکه از برادران
و حضور موفور الـ [illegible] دل حال علاوه
[illegible] قدر مشتاقان هرگونه توجهات
و مهمات [illegible] و ولی [illegible] که عقیدت
سرمایه [illegible] و [illegible] بخش عنایات
و [illegible] مشفق [illegible] وقت [illegible] بنده
علی مقدار [illegible] حضرت [illegible] سلطان [illegible]
بعرض [illegible] رسانیده
و [illegible] در باب [illegible] آن [illegible]
خاطر [illegible] معاملات [illegible]
و اقبال [illegible] عقیدت
و [illegible] نواب [illegible] والا [illegible]
[illegible]
[illegible] عقیدت [illegible]
والد [illegible] طریق [illegible] و اخلاص
که [illegible] مستقیمان سلسله [illegible] و اختصاص
مکشوف [illegible] خورشید ضیا [illegible] بود

سعادت [illegible] که رایت عنایت نامه [illegible] شمامه را با عطر
فیض امتنان کلام مجید و فرقان حمید [illegible] نور [illegible]
البیان و نزول آیات [illegible] انوار [illegible] التنزیل
ارزانی [illegible] بهمایون قدوم [illegible] [illegible]
[illegible] افراد [illegible] [illegible] سرکار [illegible]
[illegible] و غیره [illegible] بحظ [illegible]
[illegible] با اعتقاد [illegible] [illegible]
[illegible] و فرط [illegible] [illegible] سرکار [illegible]
سمت [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
از [illegible] انوار تجلیات ربانی [illegible] سبحانی
که [illegible] [illegible] [illegible] و [illegible]
[illegible] سعادات [illegible] و [illegible]
[illegible] تمنا [illegible] از [illegible]
و [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
مواهب [illegible] و عطیات [illegible] بدرگاه کبریا [illegible]
افراد [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

اطاعت

بود با وجود آن تقدیم امر واجب الاطاعت [illegible]

به خدمت [illegible] دید بر [illegible]

[illegible] عوض [illegible]

[illegible] عطایا [illegible] تفاخر [illegible]

[illegible]

[illegible] عطایات [illegible]

الطاف نواب [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] سعادت

همواره [illegible]

[illegible]

[illegible] زبان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] دولت [illegible]

الهی دولت صاحب [illegible] اوان [illegible]

نواب [illegible]

ارزو [illegible] و اظهار [illegible] شوق [illegible]

خلاصه [illegible]

میدارد [illegible] فتوحات تازه و [illegible]

[illegible] عنایات [illegible]

[illegible] مطلوب و مقصود [illegible] اعدا [illegible]

[illegible]

[illegible] حال ارادت [illegible]

در این [illegible]

[illegible] مبارک [illegible] مضمون [illegible]

[illegible]

[illegible] خاطر [illegible]

[illegible] عقد [illegible] و اختصاص [illegible]

[illegible] دولت [illegible]

مواجب [illegible]

آن [illegible]

این است [illegible] نواب [illegible] ابراهیم [illegible]

[illegible]

و شمایل [illegible] سمت [illegible] ولصدر [illegible]

[illegible] الف [illegible] والله [illegible] سجده [illegible]

[illegible]

و [illegible] بسم الله [illegible]

و [illegible] و الطوار [illegible]

و [illegible] الطاف [illegible]

والعدالة [illegible] موجب [illegible]

[illegible] الطاف [illegible]

[illegible] بود

[illegible]

در همه جا و همه حال فتح و نصرت [illegible]

خدای عز و جل [illegible]

[illegible]

[illegible] سجده [illegible]

از [illegible] الحمدلله حمداً [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

که بفضل [illegible] هر کس [illegible] سید [illegible] امید [illegible]

عنایت مخصوص [illegible] سلطانی طلوع [illegible] و منتهی [illegible] گردد

توسل [illegible] که در [illegible] [illegible] اوج [illegible]

از ایام [illegible] چشمه خداوندان [illegible] سلطان [illegible] الفاظ

و الا [illegible] حضرت [illegible] فرمان [illegible] ممالک

مسلک [illegible] بعد از تمهید [illegible] الطاف [illegible] تقدیم [illegible] اطوار [illegible]

اقبال [illegible] راه [illegible] صدق [illegible] خلوص عقیدت و

[illegible] مکتوب [illegible] مرضیه عطوفت اقتضا [illegible]

[illegible] دولت [illegible] فیض [illegible] طلوع [illegible] خندیده شیدا

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] آینه [illegible] حقیقت

احوال [illegible] [illegible]

[illegible] المنت لله [illegible] عالم [illegible]

[illegible] فیض [illegible] الطاف [illegible]

کرم [illegible] جمیل [illegible] در همه حال

[illegible] دعوات [illegible] ازدیاد عمر و دولت [illegible]

جاه و حشمت [illegible] سعادات مخصوص [illegible] فرموده [illegible]

عنایات مخصوص [illegible] سلطان [illegible]

[illegible]

[illegible] و اقبال [illegible] حضرت [illegible] و توجهات [illegible]

[illegible] تا حال بهمه وجوه [illegible] و اکثر [illegible]

[illegible] محفوظ و مسرور [illegible]

[illegible]

[illegible] مخصوص [illegible]

[illegible]

[illegible] خداوندان [illegible]

[illegible] طریق صداقت و خلوص

[illegible] و اعتماد [illegible]

[illegible]

[illegible] اظهار مطالب [illegible]

[illegible]

[illegible] الحمد لله [illegible]

[illegible]

و اقبال [illegible]

[illegible]

و مقصود [illegible]

[illegible]

و همه جا [illegible] و [illegible] و جمیع [illegible] [illegible] والی [illegible]

[illegible] مشغول و مقید [illegible] [illegible] [illegible] چشم [illegible]

[illegible] طوفان [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] کلکون [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] معظم [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] امان [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] لباس [illegible] روح افزا [illegible] [illegible] رنگ [illegible]

آمد بهار [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ناکامی والله [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] زبان [illegible] [illegible] [illegible]

اگر از منافق [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

محمد [illegible] در خدمت [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ممنون [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

چمن آرائی گلستان [illegible] معذور [illegible] دریا بار

الله سبحانه [illegible] والا [illegible] رفیع الدرجات فی [illegible]

نور [illegible] الف [illegible] سلاله خاندان [illegible]

[illegible]

[illegible] گلستان دولت

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] عالم [illegible]

خصوصیات [illegible] که [illegible] بیان [illegible] الطاف [illegible]
را [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] و آن [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] والله [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] حقیقت [illegible] بیان در خدمت [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] حقیقت
[illegible] [illegible] [illegible]
والله [illegible] بیان [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

وصد آیت طوبی للازم دیدار ابن خواهان نامه ... [illegible] مسکار ...

مستعالی منسلک بوده و ... ایات ... و لوازم ... معدلت سایه ...

زودی نگار راه ... [illegible] ... حوش ... مرحمت ... در ...

صاحب عالم و ... [illegible] ... مرحوم ... سکر ... که ...

بوسیله صحیفه ... [illegible] ... مسکار ... رسید و ... مرحمت

عنوان که مظهر ... [illegible] ... خاطر ... [illegible]

... [illegible] ... و خوانده ... [illegible]

... [illegible] ... خواهد کرد ... الحمد

... [illegible] ... اللسان ... از حصول

لسان عالی ... [illegible] ... لوازم ... و

... [illegible] ... زیاده ... نگارد

... [illegible] ... مرحمت

... [illegible] ... عالی ... [illegible]

... [illegible] ... دولت و اقبال ... مقاصد

و ... [illegible] ... و السوء ...

... اظهار ... [illegible] ... خلوص ... طوبت ... حصول ...

... [illegible] ... مهر ... [illegible] ... زیاده

[illegible] الانوار [illegible] زاده

و در [illegible] ناصره

[illegible]

[illegible] والا [illegible]

[illegible] شوق دیوانه [illegible]

[illegible] مواصلت [illegible] قطعه [illegible]

[illegible] آرزو [illegible] تمنای [illegible]

[illegible] احوال [illegible] گلستان [illegible]

[illegible]

[illegible] والاصفات رفیع الدرجات

[illegible] اقبال مرتبت [illegible]

استظهار [illegible] دولت [illegible]

[illegible]

الحمد [illegible]

[illegible]

که [illegible]

[illegible]

[illegible] ... دوام [illegible]

[illegible] والله ... مسیح [illegible]

[illegible] و الجلال [illegible]

خاقان [illegible]

[illegible]

[illegible] میکردانید [illegible]

[illegible]

و [illegible] سلطان [illegible]

[illegible] از کمال [illegible]

[illegible] و

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] عالم [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] دولت [illegible]

[illegible]

[illegible] مطلب [illegible]

[illegible]

[illegible] ایام مفارقت و مهاجرت [illegible]
دلها [illegible] که بمقتضای
[illegible] اوقات
نسیم عنبر شمیم [illegible] توان وصال [illegible]
[illegible] معطر و معنبر
انشاء الله تعالی [illegible] فرحت [illegible]
[illegible]
[illegible] الحمد لله [illegible]
[illegible] دولت و حشمت و جاه
[illegible]
[illegible] نسیم عنبر [illegible]
[illegible] مکتوبات [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الحمد لله [illegible]

[illegible] زیاده [illegible]
[illegible] حصول [illegible]
[illegible]
مبارک میمون فرخنده گرداناد [illegible]
[illegible] حال [illegible]
[illegible]
[illegible] خاطر
[illegible] رفیع القدر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ایام [illegible]
در باب [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ۲۹ [illegible] الله [illegible]
که [illegible] گلستان [illegible] الله [illegible]
[illegible]

[illegible] طلب و [illegible] صاحب [illegible] ایالت [illegible]

[illegible] بعد از [illegible] [illegible]

[illegible] طلوع [illegible] [illegible]

[illegible] از [illegible]

[illegible] ساعت [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] و [illegible] در [illegible]

[illegible] [illegible] الف

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] نموده [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] سعود [illegible]

[illegible] خدمات [illegible]

[illegible] صد [illegible]

[illegible] و پاره از آن نهان در حال بنده [illegible] دوباره

[illegible] الله العالی [illegible]

[illegible] و [illegible]

[illegible] مشتاق [illegible]

شوق [illegible] الله [illegible]

[illegible]

الله تعالی ذات [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] از آن [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

جهان صحبت را اثری عظیم است و در خبر آمده که هم نشین نیک مثل عطار است
که اگر از عطر او چیزی نیابد از بوی آن بهره مند گردی و مثل قرین بد مانند کوره
آهنگران که اگر بتن تو نرسد اما از دود آن متاذی شوی و گویند آن کوره
آهنگران [illegible] کالنفس دودی و [illegible] اوست و عطار که [illegible] او [illegible] جامه
معطر کن از بوی او [illegible] و از جمله اهل علم و حکمت که پادشاه را از آن ناگزیر است
یکی فقیهی بود عالم عامل متدین که احکام شرع را نیک ضبط کرده و مسایل
اصل و فرع را باهتمام داشته تا بوقت فرصت در مجلس پادشاه از حلال و حرام
و حدود و احکام آن سخن در اندازد و فریضه در انشا و اوجب نماز و روزه
و غسل و وضو بعبارت روشن بوی باز نماید که ببرکت مسایل فقه و فتوی بر
در کار دولت سلطان وصول پذیرد [illegible] که بنیاد نکته ها از فقه و دانش دین
منهدم کرده و اساس شرع و ملت در جهان [illegible] دیگر ناصحی امین ارشد
صاحب یقین که در اخروی را یاد وی و پند و نصیحت و دنیا را از وی باز
بگیرد و عبارت کافی و اشارت وافی او را از اقوال شنیعه و افعال قبیحه
باز دارد و از ارتکاب منهیات و از ارتکاب محرمات منع کند و ناصح
گند که در نصیحت و ارشاد طریق تلطف رعایت نماید و در صحبت
و محفل هیچ نداند بلکه در خلوت و فرصتی که داند که سخن جایگیر افتد
کلماتی از روی ملایمت گوید چه در این زمان صلاح مزاج وی و خوشنودی است

و خلفای و ملوک در قدیم الایام از علمای و مشایخ سخنان تلخ می شنیدند
و از روی اخلاص قبول فرموده اند چنانکه گفته اند است که هارون رشید
شقیق بلخی را گفت مرا پندی ده گفت بیت که
امرا و وزرا گویند ترا دربان آن سرای کرده است و سه چیز بتو ارزانی داشته تا بدان
سه چیز خلق را از دوزخ بازداری مال و شمشیر و تازیانه پس باید که بمال محتاجان
را از فاقه خلاصی کنی تا بور سطر ضرورت متوجه شهادت و فتوحات و محرمات
نشوند و ظالمان را بشمشیر قطع کن تا مسلمانان از شر ایشان ایمن گردند
و بتازیانه فاسقان را ادب نمای تا از فسوق و فجور باز آیند اگر چنین کردی
تو هم نجات یابی و خلق را هم نجات دهی و اگر بخلاف این باشی تو پیش
از همه بدوزخ روی و دیگران از پی تو در آیند هارون بگریست و دست شقیق
را بوسید قطعه نصیحت گلان از روی صدق گویند بگوش هر که آید در پذیرد
چو جان دارد حدیث صاحبی دل روان اندر دل او جای گیرد
و مگر طبیب حاذق مشفق که قانون علاج را دانسته و اعراض حکمی را از ذخیره
خاطر در نشسته در شفای امراض و ازاله اعراض حادی کلیات فن باشند
در آن افاضه عیسی ید بیضا موسوی نماید تازه گردد جانی بجان از
دم مشفق روح را راحت رسد از مقدمش تا همواره ملاحظه مزاج
مبارکش منوط قاعده حفظ صحت مرعی دارد که علیاه بالجمله علامت

الجزائی در مطلع اشراف مشاهده نماید یعنی بکمال بتدارک آن مشغول گردد و دیگر
منهم کار رموز صحایف ... حاصل گرده باید و مفتاح کنوز از علم و بیانات
نجوم بدست [illegible] یابد و ملاحظه دقایق حرز و حالات و [illegible]
ان بعد بجز اعلی السعدیه [illegible] دوام مرکز و مهر نقش زیج بسیوم مجالس
فلکی [illegible] زیج میکند تصویر تا در طالع مبارک سلطان نظر فرموده و [illegible]
او تا و دلایل را تحقیق نموده از هر در برکت بجدود و اسلوب [illegible] و نحوس تا [illegible]
باشد و در وقت ظهور علامت و شوکت سلطان را براه شکرگذاری [illegible]
داری [illegible] کسته تا بو سلطان صفت بحکم لئن شکرتم [illegible] النعیم ان نعمت را
دوام و قوام پدید آید و در زمان مشاهده اختیارات امارت حفظ و محبت او را
بر دعوات و صدقات و ازدیاد خیرات ترغیب نماید تا بوسیله صورت
مضمون الصدقه ترد البلاء و تزید فی العمر آن بلیت مندفع و آن محنت
مرتفع گردد [illegible] اگر خواهی که بلا جان و تن خری [illegible] جان خود را در تفریح
آوری پس باحسان بر گشای دست خویش تا بجای [illegible]
زر بخش و دیگر شاعر شیرین زبانی زیبا بیانی که در فصاحت گوی از میدان
سخنوری ربوده باشد و در بلاغت از سحبان و ان زمان بود [illegible] روز بازار
فصاحت را رواج از نظم اوست صحن گلزار بلاغت را از شعر [illegible]
رنگ بوست تا جواهر صفات سلطانی را در رشته نظم کشیده

بر سر بازار [illegible] بجلوه در آورد و با سخنهای آبدار نام ممدوح را بر صفحهٔ روزگار
یادگار گذارد [illegible] شاعر از [illegible] باید [illegible] [illegible] تقاضا پذیرفته نام
شعر سلطان [illegible] تازه از دست [illegible] نام [illegible] ایام [illegible]
ندیمی تازه روی و بذله گو باید که نکته‌های رنگین محافل را بیاراید و لطیفهٔ
شیرین الوان بساط بر روی حاضران مجلس بگشاید [illegible] طبع را
لذت از ظرایف او [illegible] روح را بهجت از لطایف او بهترین جلیس
و شیرین‌ترین انیس کتب اکابر و رسایل بزرگان است که بی مرسوم وظیفه
مصاحبت میکند و بی ناز کرشمه مجالست مینماید و خیر جلیس [illegible]
نه خواننده را از وی ملالی و نه خاطر شنونده را از وی کلالی [illegible] همنشینی
به از کتاب مخواه که مصاحب بی دغدغه و بیگاه بهجت افزای جان
و راحت دل هرچه بخواهی است از او حاصل و اینچنین همدمی لطیف
که دید که نه رنجیده و نه رنجانید بزرگان گفته‌اند که جمع بعقل محتاج
و عقل به تجربه احتیاج دارد چنانچه گفته‌اند تجربه آینهٔ عقل است که
در او صورت مدعا پیدا میکند و تجارب را روزگاری ممتد و عمری دراز
و فراغتی تمام می‌باید چون حکما دیدند که مدت بقای عمر مستعار با
ادراک این معنی وفا نمیکند چاره انگیختند و از روی مهربانی تدبیر ساختند
که جبر این نقصان کنند و بی مرور ایام تجربه‌های کلی بدست آید پس اخبار

ملوک

[illegible] و سلاطین و اصحاب [illegible] دین و دنیا و کلمات علما و حکما را در کتاب
ثبت کرده‌اند و قصه گذشتگان را جهت [illegible] محفوظ آیندگان
رقم [illegible] کرده‌اند بسبب یکجهت انوار [illegible]
سازند و هر یک بقدر استعداد و بمقدار همت خود مطالع آن حکایات
و ملاحظه روایات استفاده نمایند تا بعضی از [illegible] و حفظ [illegible]
دیگران فایده گرفته باشند و هم حفظ دیگران [illegible] حکایات
احوال پیشینیان روایات اخیار کار آگهان دل و دیده را روشنا
دهد علم و خرد آشنای زهی گویایی سخن گفته‌اند بالماس [illegible]
در سفته‌اند بدوران بسی تجربه کرده‌اند بهر کار بسی رنج برده
اند همان به که بر قول ایشان رویم سخنهای پیشینیان بشنویم
درختی که کشتند در روزگار بسی میوه نغز آرد ببار بیا تا در آن
باغ جانی بریم زمانی از آن میوه‌ها برخوریم [illegible]
چنانچه میل بصحبت اخیار و ابرار واجب است اجتناب و
و احتراز از مجالست اشرار هم و فجار لازم است چون صحبت را
خاصیت موثری باشد همچنانکه از همنشینی نیکان فواید کلی الحصول پیوند
و از اختلاط بدان نتایج نالایق ظهور می‌یابد صحبت نیکان مزید دولت
و [illegible] است و مخالطت بابدان موجب ملالت و ندامت

مشغول باد و بعیال نشستن گرفتاری : در صحبت گل نشود سبزه پامال ؛ با هر کم
نه قابل است منشین ؛ گر ز هر نکنت کلاه   امرا دو قسم اند
یکی واجب المنع و دیگری واجب الرفع   جوالا [illegible] ب مغ
مسلمانان است و صلاح کلی در نابودن ایشان سه گروه اند اول دزدان دوم
الثانی بر دم سمت اهل اسلام لازم و صیت سیوم [illegible] این [illegible] که
این فرزندان ارباب فسق را آواره در هر دیاری و شر مفسد را منکوب و مقهور
راهزنان و سرقان و جامه کنش از سر راه دور سازی تا راهها ایمن گردد و
تجار اطراف و جوانب بولایت تو تردد توانند کرد و انواع امتعه و ذخیرت
جهت خرید و فروخت بپدید آید و این معنی سبب رفاهیت خلق گردد
تا نگویی سنی بمعدلت نشوی شاه کز ملک و سلطنت شاوان راهها را
زورو ایمن بساز گر تو خواهی ممالک آبادان [illegible] در کتاب جواهر
الامارات نقل کرده اند که یکی از صحابه کبار فرموده که از جام بتجارت بجانب
مداین میرفتم و چهل جامه از بردیمانی با من بود چون بحوالی مداین رسیدم
دزدان سر راه من گرفتند و مال را غارت کردند و بردها را بردند من بقصد محنت خود
را بمداین رسانیدم و بداد خواهی بدرگاه نوشیروان رفتم چون صورت واقعه تظلم
من بسمع نوشیروان رسید بر گماهی حال من اطلاع یافت حاجبی را فرمود
که تا دست من گرفته مرا بوثاقی فرود آورد و گفت اینجا باش تا [illegible] من [illegible] طلب

کنند

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

و ایشان [illegible] بشوند برای قمع و قلع ایشان حاضر است [illegible] بیت درینجا
آمده است که در شهر حلب رنود و اوباش بسیار [illegible] و مردم از ایشان به
تنگ آمده نزد سلطان مصر داد خواهی کرد [illegible] حاکم مصلحی نام [illegible]
تا بدفع رنود و اوباش اشتغال نماید مصلحی بیامد و بعضی مفسدان را سیاست
کرد آن جماعت منزجر نشدند و از کاری که میکردند باز نه ایستادند حال
بدان رسید و کار بدان انجامید که ایشان که ملک در مسجد جامع نماز گذارد
پیش محراب وی نوشتند که ای مصلحی خود را مرنجان که ما از جمله ایم لکن
پس [illegible] و دیگر سر برآریم و کشتن را فخر خود میدانیم و از آن هیچ عار
نداریم [illegible] ما عاشقیم کشته شدن اعتبار ماست [illegible] شمشیر تیز عشق
ز سنگ مزار ماست [illegible] بی زخم تیغ عشق ز عالم نمیرویم [illegible] بیرون [illegible]
زخم کاری زخم کار ماست [illegible] ممکن که تو از کشتن ما به تنگ آیی و ما از
کشتن خود به تنگ نیاییم مصلحی که این خطرا برخواند دانست که ایشان
از حیله و تدبیر در نیابد امر فرمود تا در زیر خط نوشتند که ما مردانگی و فرزانگی
شما دانستیم و یکدلی و یکجهتی شما را معلوم کردیم [illegible] بیت در یکدلی
و سرداری شما را مثل نیست [illegible] بر چنین مردان یکدل آفرین صد آفرین
حالا هر چه رفت از و بخشنایم و بمقام خویش عذر خواهی در آمدیم
و در حد [illegible] ترتیب [illegible] ایشان [illegible] والسلام [illegible]

جواب ... شنیدند و او در علاج و ملاطفت و تعریف و توصیف ایشان مشغول
شده ... از ... و قبل کوتاه دیگر روز اعیان و اشراف شهر
... سبب او باشن سخن گویند او بر ایشان
سبقت کرده فرمود که ای عزیزان ما از شنیدن آن جوانان پشیمانیم و نیابت
ضعیف است ... و جلالت را کشتن ... از این طایفه اندکی پیدا می‌شود
و من امروز با ایشان محتاجم که اهل قلعه روم باغی شده اند و مرا در دفع ایشان
مردانی کاری می باید شما اگر همراه داران ... را که پیشوا و سردار
... نزدیک من آرید تا بنظر ترتیب ملحوظ و از الشفقت مخصوص
سازم ... از این نامداران با هوش و فرهنگ کسی را که باشد سزاوار
جنگ ... و هم جوشن و مرکب و معرفش ... بگردون گردان رسانم
... الکاه طلب کنند که سردار و پیشکار ایشان پیری است
با چهار پسر ... کسب و کار افسرده اند و از سطوت و سیاست ...
گوشه گرفته مصلح امر فرمود تا ایشان را طلبیدند و تعظیم بسیار و تلطف
بیشمار نموده خانه داری خود را بدان پیر فرمود و پسر او را در بارگاه به پسران
او ارزانی داشت و همه را خلعت داده بعنایت و عاطفت مشغول
گردانید و بعد از چند روز که خاطر ایشان مطمئن و دل ایشان از جانب
او ایمن شد ... فرمود که مرا جمعی مردان خونخوار و عیار ... احتیاج است

تکالیف شما را ترتیب کنم منتها این جماعت را که سنها سعید [illegible] که از
دست و کاری آید و موکر حرب رای سا [illegible] خلعت [illegible] شما را
به لحوزه ایشان ترتیب کنم [illegible] ندا [illegible] خان [illegible]
آمده اند از اطراف و جوانب سیصد یتیم جرار در نهر عوار طلبیده نزد وی آوردند
فرمود که ایشان را فردا بیارید که خلعت مهیا نشده است [illegible] در زمان فرمود
که خیاطان را طلبیدند و سیصد جامه بی تکلف ببریدند و به دوختن مشغول
شدند ملازمان درگاه وی و اعیان و اشراف شهر و رعایا همه درین کار حیران
ماندند که سلطان مصر او را بدفع ایشان فرستاد و او بخلاف [illegible]
ایشان را قوی میسازد بیت بجای خار گلشن می نشانند بجای زهر
شکر می چشانند اما چون شب در آمد سیصد مرد بیگانه فرزانه و مردانه
را مقرر کردند که سلاح پوشیده در جامه خانه مترصد ایستاده باشند که چون
ترکمانان در آیند هر یکی را گرفته بقتل رسانند دیگر روز گران جماعت آمدند
پای بوسی کردند اشارت فرمود که بجامه خانه روند و خلعت پوشیده بیرون
آیند و صف خدمت برکشیده کمر ملازمت بر میان هواداری بر بندند فوج
بجامه خانه در آمدن همانا بود و بقتل رسیدن همان [illegible] چهار کس کشته
و سرهای آن قوم بی سرانجام را بر نیزه کرده گرد شهر بگردانیدند و عرصه آن ولایت
از شر و فساد ایشان پاک گشت بیت بداندیش را هم [illegible] سر افکنده به

از [illegible]

ورعیتی را [illegible] بیچ خرکنده به سیوم ستمکار [illegible] روزگار دل آزار که در بند کی قطع
الطمعت به یوم اللقا [illegible] قصد بی مال و منال مسلمانان کنند واز تهدید
نعمت الله [illegible] بد واز عقوبت خدای نترسند واز سیاست
سلطان باک ندارند و دفع چنین کسی بر پادشاه واجب است [illegible]
از مملکت [illegible] عاقبت او وبال ولایت ظهور نکند که
[illegible] ظلم وخیم است و جزای ظلم عذاب الیم [illegible] کار ظالم ملک ویران
کردن است عالمی را ویرانه کردن است [illegible] بی نهاده تیر ظالم اندر کار
[illegible] بلا یا بی امان اما قسم دوم که واجب المنع اند طایفه باشند که
ناپسندیده وسیرتهای ناستوده موصوف هر آینه ملاقات و مقالات
ایشان اهل دولت را زیان دارد یکی از آن سخن چینانند که با خبار دست
[illegible] جمعی گرد فتنه بر انگیزند و دوستان را با یکدیگر دشمن سازند
در حدیث آمده که سخن چین در بهشت نرود وحق سبحانه وتعالی در توریت
با حضرت موسی صلوات الله علیه گفت آیس من رحمة الله یعنی سخن چین نا
امید است وبی بهره از رحمت خدا تعالی ودر قرآن سخن چین را فاسق خوانده است
از آنجا که می فرماید ان جاءکم فاسق بنبأ وبزرگان گفته اند چون کسی نزد تو خبری
آرد که فلانی ترا چنین گفت و یا بجای تو چنین کرد بر تو شش چیز واجب
است اول آنکه او را راست ندانی که حق سبحانه وتعالی او را فاسق گفته است

خواجه آمد [illegible] گفت ای خواجه حق نان و نمکست در میان من و تو شنیده ام برادر
[illegible] ای خواجه گفت آن کدام است گفت زن تو
اماه میب[illegible] نقار
[illegible] در رو [illegible] است اگر خواهی که راستی من بدانی بخانه
[illegible] وستی
چون بروی خود را بخواب سازد بنگر که چه می بینی مرد چون بخانه آمد و طعام خاست
بخورده تکیه کرده بخفت [illegible] سر سافته و دیده تصور کرد که آن زن بپنداشت
که خواجه در خواب است استره در دست گرفته بیامد محاسن خواجه را بالا گرفت
تا موی چند ببرد خواجه دیده باز کرد و آن حال را مشاهده نمود پنداشت
که زن قصد کشتن او دارد برجست و دست زن گرفت و استره را از دو
ستدش بستد و سرش باز برید اقربای زن را خبر شد خواجه را بگرفتند و بقصاص
او را بکشتند و بسبب سخن چین فلان و مال آن غماز ویران شد [illegible] میان
دو کس جنگ چون آتش است [illegible] سخن چین بدبخت هیزم کش
است کنند این و آن خوش دل و بار دل [illegible] وی اندر میان کور بخت و خجل
میان دو کس آتش افروختن [illegible] نه عقلست خود در میان سوختن
سیه چاه مردم اند و بسته پای [illegible] به از فتنه از جای بردن ز جای [illegible] دیگر غماز
زنهار به دیدار ایشان نادیدنی و گفتار ایشان ناشنیدنی بهتر است
ندیدم ز غماز سرگشته تر [illegible] نگون طالع و بخت برگشته تر [illegible] و در اخبار آمده که
غماز حلال زاده نباشد [illegible] آورده اند که در بنی اسرائیل خشک سالی

پدید آمد و آثار قحط ظاهر شد و حضرت موسی علیه الصلوات والسلام با بنی

بنی اسرائیل با استسقاء بیرون رفتند چهار [illegible] [illegible] بود

مناجات موسی علیه السلام بنالید که الهی چه [illegible] روز [illegible] دعا میکنم

مستجاب نمیشود و خطاب آمد اگر چهل شبانه روز دعا و خواهی کرد که با اجابت

نخواهد رسید زیرا که در میان قوم تو غمازی است [illegible] او همیشه [illegible]

محل اجابت نرسد حضرت موسی علیه السلام گفت که خدایا من

بگو آن غماز کدام است تا او را توبه دهیم ندا آمد که من غمازی را دشمن

دارم چگونه غمازی کنم تو تمام قوم خود را بگوی تا توبه کنند او نیز در

میان توبه کند موسی صلوات الله علیه فرمود تا همه قوم از غمز توبه کردند حق

سبحانه و تعالی باران فرستاده [illegible] فرمود مطلقا کوشش بغماز کرده

اند و این جماعت را دشمن داشته اند و در حکایات آمده که پادشاهی

یکی را تربیت میکرد و گفت اگر خواهی که روز بروز مرتبه تو زیاده شود و کار

تو بالا گیرد و ساعت بساعت قدر تو بیفزاید و نزد من از همه ملازمان

مقرب تر باشی باید که سه کار بکنی اول دروغ نگویی که دروغ گوی

در چشم مردم خوار است و بی مقدار دوم در پیش من ستایش کسی که من

خود را از او میدانم سیوم سعایت و بدنمایی و از غمازی برحذر باشی

و بدی یک چشم و در عیب پیش من مکنی که من چون بدی ایشان با ایشان

بد کنم

بر شدم و بر تو بدی ... بخشم ظاهر شود و ترسان گردند و التجا با دیگری کنند و
چون رعیت بیشتر ... شوند و با پادشاهی دیگر طلبند و خلل کلی بملک
راه یابد ... در آید پس خلل راه یابد بحمل و خشم بر غماز
کرد و جهان سرنگون کرد که ما باک جهانست و تیره و روان. چو غماز را بینی اندر
زمان به تیغ ... سرش را بران ... آورده اند که یکی از
ملازمان نوشیروان شخصی را پیش وی غمازی کرد نوشیروان آن شخص را گفت
اگر راست است ترا بسبب غمازی دشمن خواهم گرفت و اگر دروغ است
بجهت دروغ عقوبت خواهم کرد و اگر توبه کنی از تو درگذرم گفت توبه
کردم نوشیروان گفت من هم عفو کردم ... هر که غمازی کند نزدیک پادشاه
نام بنزد پادشاه کرد و روسیاه عالمی در آتش و دود بنداز و نه خدا از خلق
خشنود بود از او ... آورده اند که کسی از روی عمر و سعایت نامه
نوشت بمعتصم خلیفه که فلان کس از معارف وفات یافته و از وی مال
خطیر بسیار مانده و یک پسر طفل دارد و وارث مال شود تا کفاف طفل بگذارند
و باقی بخزانه بر رسم فرض بسپارند که چون یتیم بزرگ شود تسلیم او کنند و حالا خزانه
را رونقی و توفیری میشود و معتصم بر پشت رقعه نوشت که ترحم آن ... این
باشند که متوفی را خدا اش بیامرزد و بر مال و میراث او برکت کناد
و یتیم را به نیات خیر پرورش دهاد و غماز بلعنت خدا گرفتار باد

صغو نمایند کشتی نزدیک سنابان و بر بسی آنکه از آن چکنان و واوه ...
تان سخت کبرد پس کسی ز انجنب و یکر کرده صاحب
غرضا شند هرچه کنند و گویند غرض دانسته باشند و ... هوا و ارباب
سخن بغرض رسانند هوشنگ ملک ... در وصایای خود ذکر نموده که از نفوذ
و متابعت اصحاب اغراض و امن احتراز ... سزاوار باید چه کار اصحاب
غرض از صاحب ازسر دعوی لاف هوا خواهی زنند و جواهر ... ذات
رشته سیاست و فعل جمیل و کردار نیکو را در کسوت قبیح جلوه دهند
چنانچه گفته اند نظم مده راه صاحب غرض پیش خویش ... صاحب
غرض هیچ مشنو سخن زینهار ... که او جمله نیرنگ مکر و فن است ... برون
دوست و درون دشمن است ... وچون معلوم شد که غرض گویان
ترویج باطل نام کرده اند بدی را نیکوی وا کنند ... میکنند ... ناچار
لاجرم بی در شمار آرند پس بی تحقیق سخن ایشان حکمی نباید
فرمود و در تفحص کلام این جمع ... تمام باید نمود ... بیدار
غرض صاحب برکشایند ... پنهان گشته بر لب کشایند ... تقلیل
تا سخن روشن نکرده ... کسی باید که چرا چون نکرده ... گفتند
ارسطو بر سعید که ... ملوک را بکدام طالع موافق تر بود
و کدام مکروه نالایق حکم فرمود لایق خدمت سلطان کسی

است

است [illegible] امین باشد نه خائن زیرا که امانت سبب عزت و خوشی
و موجب مدت [illegible] امین باید که قانع باشد نه طامع که قناعت
گنجی است [illegible] بی پایان [illegible] مرد قانع بزرگوار
بود طامع الیه خوار و زار بود دیگر سخن گوی باید که نیکوگوی باشد نه عیب
جوی که نیکو سخن [illegible] مقبول است و آدمی نیکو سخن همه جا محبوب و مقبول
است و باید که کار کننده باشد نه لاف زننده که مرد مصاف محترم است و
صاحب لاف و گزاف متهم و موافق باشد نه منافق که نتیجه وفاق
محبت [illegible] است و ثمره نفاق جور و جفا و بر طریق سنت باشد نه بر راه بدعت
که فایده سنت آدمی را بر روضه جنت کشد و داعی بدعت به هاویه ضلالت
و شقاوت افکند باید که ملوک صفت [illegible] خدمت خود راه ندهد [illegible] حسود را که [illegible]
[illegible] هیچ تریاک علاج نمی پذیرد و رنج حسود هیچ دارو دوا نمی یابد حسد
رنجی است سوزنده که آتش بجان افتد چه جای جان که از حسد آتش
در جهان افتد و غایله از جمله مفاسد عادیه است بدان سبب نفس
[illegible] خبیث و اوهام اصحاب نفوس خبیثه را در زوال نعمت اثر
باشد و این سبب حق تعالی فرموده و من شر حاسد اذا حسد پناه آرید بخدا تعالی از
شر حاسدان و در حدیث آمده است بخدای که حسد حسنات بنده را میخورد یعنی
ناچیز میسازد چنانچه آتش هیزم را و نفس الامر ذلیل ترین صفتی و خوارترین خصلتی

ست و اصل او از مار است ... و خساست طبیعت و ... تا بهجا
اند دار هجاست که اظهار این صفت بر نفس ... لیلی ...
نه بینی که حسود همیشه از راحت غیری ... شد ... از بن عقد
جان میدهد ... که هر چه دارد وجود اندکی از این نوع هر ساعتی هزار
شربت زهر آلود غم و غصه تجرع میکنند هر که ... یافت او بر ...
نهد او دست حسرت بر سر میزند و مثلی مشهور است که کفی للحسود
سوو را حسد او بس است در عالم که در غم و رنج دارد و نش همه دم ... حسود
[illegible] آتش افروزد چو شمع ... در نگری حسود [illegible] میان ...
باب هلاک حسود حکایتی آورده اند که در زمان اسکندر جانوری پدید آمد که هر
که را چشم بروی افتادی هم در حال هلاک شدی اسکندر از حکما تحقیق بسیار
کرد هیچکس از حکما چاره این بلا ندانست و دفع این واقعه ... هیچ
نوع نتوانست آخر ارسطاطالیس بعد از تامل بسیار فرمود که من چاره
انگیخته ام و تدبیری کرده ام که این بلا دفع و این آفت از خلق منقطع
گردد پس بفرمود تا آئینه بساختند بمقدار آنکه آدمی در پس آن آئینه
مختفی تواند بود و گردونی ترتیب کرد و آئینه در پیش گردون بست و خود
در پس آئینه بر گردون نشست و گردون را روی بدان موضع که آن
جانور بود روان کرد چون جانور بوی آدمی شنید بدان طرف متوجه شد

نظرش چون بر [...] افتاد و صورت حال خود را دید چون نزدیک گردون رسید بیفتاد و
[...] داد [...] متعجب شدند و از حکیم پرسیدند که درین کار
که کردی چه نکته بود [...] یا ملک این جانور بعد از چندین گاه در عالم
از قدرت الهی بواسطه مجاورت منقضه که در زیر زمین متحبس شده بود موجود
شد و در چشمش [...] است که نظرش بر هر چه افتد فی الحال
هلاک شود من آینه پیشش بردم تا چون نظر وی بر آینه افتد عکس
آینه نظر هم بوی راجع شود و اثر آن در وی سرایت کند و بمیرد و حکما
[...] اگر دو این بعینه حال حسود است که بنزر حاسد هم بر و راجع
میشود و النار یاکل نفسها ان لم تجد ما تاکله الشیء که همیشه باید که
بخورد خود را میخورد تا هیچ نماند و دوم از آنها که سزاوار خدمت ملوک
ملوک نیستند کسیست بخیل و ممسک باشد چه بخیل مردود خلق و مبغوض ا
الناس است چنانچه سخی پوشند عیبها است و بخیل پوشند هنرهاست
مردم هر چند در هنر کوشند بخل او همه را [...] بپوشد از ایشان تیره دل بحسرت
ز در سر میان پاک جان او بر [...] در جوامع الحکایات آورده اند سلاطین
را باید که مردم بخیل را ملازم خود نسازند که از ایشان بخالت رسد چنانچه عمرو بن
لیث وکیلی داشت مردی بخیل بود وقتی میوه از سرما بر دو عمر گفت میوه
هر کجا یابید بخرند و تصرف بخرج بکنید روزی عمر جشنی ساخته بود و محفل آراسته

و رسولان که از طرف و جوانب رسیده بودند بدان مجلس جمع آمده بود
و مجموع اسباب ضیافت مرتب و مهیا بسیار آنرا بنظر آمد
عمر بخیل را گفت که میوها بسیار بیار و لیس [illegible] و اندکی بیاورد عمر بخید
و گفت ببر و میوه بیار گفت میوه منحصر در شنیده مانده است اگر کوی بروم
و بیارم عمر بغایت خجل زده شد و او را از وکالت عزل کرد و بار دیگر گفت
کار آن ممسک مرا انفعال داد که هرگز تدارک آن نتوانم کرد [illegible] نزدیک
اکابر هنرور عیبی بتر از بخل بد تر [illegible] سیوم آن جماعت که لایق ملاقات
نیستند مردم دون همت و سفله باشند چون همت سلطان [illegible] بس
مردم دون و سفله مذمت ایشان نشاید و گفته اند که سفله از بخیل و
ممسک بدتر باشد زیرا که بخیل آنست که کرم ندارد اما خود از مال خود
بهره دارد و ممسک آنکه خود هم نخورد و هم با کسی کرم نکند و سفله آنکه نخورد
و ندهد و نخواهد که دیگری با کسی کرم کند [illegible] آورده اند که پادشاهی
بود بغایت جوانمرد و بخشنده روزی یکی از ندیمان خود گفت که مرا
آرزوست که ده هزار دینار بیکی بخشم چون باشد گفت این مقدار زر نی
ست این مبلغ را بصد کس توان بخشید گفت اگر نصف از آن بخشم
چون باشد گفت هنوز روی در کثرت دارد القصه بر پنجصد قرار داد که هزار
دینار باشد گفت اگر چه بسیار باشد اما بیک کس توان بخشید پادشاه

فرمود

فرمود ای بی‌دولت من میخواستم که این مبلغ مال بتو بخشم خود را محروم
ساختی و مرا از [illegible] اشتی آن مرد بتضرع درآمد که ای ملک سخن
غلط کردم [illegible] بدین سخن نه لایق عقوبت نه لایق عطیه
هم خود را زیان کردی و هم مرا زیانی زیان من آنست که اگر این قدر مال بتو بخشیدی
در صحائف علم ثبت شدی و تا انقراض عالم صیت کرم و مروت من باقی ماندی
و زیان تو آنست که اندک چیزی [illegible] ما بمردم [illegible] از بخشش
قرار داده بستان و دیگر در مجلس ما چنین سفلگی مکن [illegible] نگذارد و ملک
[illegible] سفله نخواهد دیگر برابر [illegible] سفله [illegible] نهاد خاک
سیه بر سر هر سفله باد چهارم از آن جماعت غیب کیرا است که ذکر هر کس
در میان آید خواهد که از مساوی او چیزی باز گوید اگر آن واقع است غیبت
باشد و اگر غیر واقع هم بهتان بود و هم غیبت و در خبر آمده است که غیبت
از زنا سخت‌تر است و حق سبحانه و تعالی فرموده است ولا
یغتب بعضکم بعضا ایحب احدکم ان یاکل لحم اخیه میتا فکر
هتموه واتقوا الله باید که بعضی از شما بعضی را غیبت نکند و او دوست
دارد کسی که گوشت برادر مرده بخورد و این غایت تهدید است و از اینجا معلوم
میشود که غیبت کنان مردارخوار باشند چنانچه گفته‌اند از غیبت
مردمان به پرهیز و ز مردم عیب جوی بگریز آورده‌اند

که یکی از پیغمبران مرسل بود و چیزها در خواب بدو نمودندی و ندا از غیب می
شنیدی شبی [illegible] بدو گفت بامداد چون از [illegible] بیرون روی از شهر بر
گذری اول چیزی که از پیش آید بخور دوم [illegible] پنهان کن سیوم
که پیش آید نگاه دار چهارم را نا امید مکن و پنجم که در نظر آید از وی بگریز چون
بامداد شد و بدان صحرا که مأمور شده بود روان شد اول چیزی که پیش آمد کوهی
بلند سیاه رنگ بود آن پیغمبر متحیر شد که این چنین لقمه را چگونه توان خورد
با حکم حکم خداوند است از آن چاره نیست بطرف کوه روان شد که آن را
تناول نماید چون نزدیک رسید دید که کوهی بدان عظمت لقمه خورد شده
بود و آن را برداشت و بخورد شیرین تر از انگبین و خوشبوتر از مشک بود شکر
خدا بجای آورد و از آنجا بگذشت طشت زرین دید بر راه افکنده
گفت مرا امر کرده اند این را پنهان کن پس در زمین حفره بکند و آن
طشت در آن حفره نهاد و خاک بسیار بر بالای آن طشت ریخت
و بگذشت هنوز دو قدم نرفته بود دید که آن طشت بر روی زمین است
دیگر باره بیامد و حفره ده زرع بکند و آن را پنهان ساخت هنوز تمام فارغ
نشده بود طشت پیدا گشت سیوم بار در اخفای آن مبالغه بسیار
کرد باز ظاهر شد پیغمبر عاجز شد و گفت مرا گفته بودند که پنهان کن من کار خود
کردم و آنچه فرموده بودند بجای آوردم و از آنجا درگذشت مرغی را دید از باز

برایشان تشنه می برید گفت یا نبی الله مرا نگاه دار که تشنگی در قفای منست
و فی الحال باز خشم آلوده و گرسنه برسید و گفت پیغمبر او را دیگر بار
یا نبی الله من بغایت گرسنه ام بنواز [illegible] این سید بود [illegible]
مرا گفته اند امروز آنگاه دار و این دگر مرا گفت پیغمبر از روی [illegible] مرا نومید نکردان
بحکم [illegible] و گرسنه و قدری از گوشت ران خود بسوی باز انداخت [illegible]
باز گوشت برداشت و مرغ بگذاشت آن پیغمبر بیشتر رفت مرد [illegible]
افکنده و کشته بود از وی بگریخت اما چون شب درآمد پیغمبر مناجات
کرد الهی آنچه فرمودی بجای آوردم حکمت آنها مرا معلوم گردان ندا رسید
که این کوه عظیم که دیدی و یک لقمه شد بخوردی اول عظمت و بزرگ
می نماید و چون فرو خوردی شیرین تر از همه شیرینها باشد قهر است دوم
آن طشت زرین که هر چند پنهان میکردی ظاهر میشد خبر است هر چند
کسی خواهد که امری مخفی دارد ظاهر میشود و آن سیوم مغیث است
که چون کسی از تو چیزی طلبد جهد کن تا حاجت او را سازی پنجم آن مردار
گندیده که دیدی غیبت بود زنهار گرد او مگرد چون غیبت کرد زینک را
باطل می کند [illegible] مرا غیبت بمجلس بر زبان [illegible] که طاعت ز غیبت
فتد در زیان [illegible] بهر عیبی طاعتی کم شود [illegible] ز غیبت گری کار درهم شود
و صحبت ملوک باید که از لوث غیبت گر پاک باشند چنانکه گفتی

غیبت حرامست شنیدن آن نیز روا نیست که عذاب شنونده
برابرست با غیبت گوینده … گوش … بیت … از بد
کسی گوش و زبان پاک … بسبیل این … غیبت مذکور شده
پنجم کسانی که خدمت ملوک را سزاوار نیستند مردم ناحق شناس و غدار
ناسپاس اند که حقوق ولی نعمت نشناسند و شکر نعمت بکفران بدل
سازند و همنشینی این جماعت منکوب و مقهور باشند و از دولتهای ایشان
بیگانه دور که بخت ایشان بیدار باشد و نه دولت ایشان نامدار
کسی کو میکند نعمت فراموش … از او کردن فراموشی صوابست
از آن کو حق نمیداند بپرهیز که روح از صحبت او در عذابست معتضد
خلیفه گفت هر که در حق گذاری زبانش لنگ است او را زبان تیغ
سزا باید داد … حق نان و نمک و تربیه کردن … بشکنند شخص را سر
کردن … با ولی نعمت از برون آید … گر سپهر است سرنگون آید حق گذاری
بزرگوار بود … ناسپاسی نه نیک کار … ششم دروغ گویان نهند و کذب پیش
هیچ کس پسندیده نیست و دروغگوی نزد سلاطین بسیار بی آب …
باشد … در کتاب اخلاق رکنی آورده که در مجلس … فضل وزیر
میان دو ندیم که یکی را نام ورشت و یکی نافع مباسطه رفت و قدم
مزاح و مطایبه بر بساط انبساط نهاده کار از مخاطبه بملاعبه انجامید و هم

اخلاق

از ملا علیه عصار علیه رسید بعد میت و دست نعره زنان از سر تا قدم جدا

شد تا قیامت   شده از غضب بر رخسار وی پدید آمده

و در برفه مود از چه   مروان ... نزد ما چیزها بسیار افتد تا عجب

گفت چگونه در غضب نباشم که آب روی من در مجلس ... بو

ریخته شده فضل گفت که بر خود آسان کن و این واقعه بر دل خود

ملیکه آب روی تو بر دیگ ... ریخته شده که گفتی ...

سرانگشت از مردی دست او در ... میفروشم که چراغ مرده

در وقت لیس که فروغ   نور کند بغیظ و صوت بجوی

کز آن آب روی میشود آب جوی   هفتم مردمان بسیار گوی با شند

کلام او را قدری نماند و در خبر آمده که در سخن بسیار سقط و غلط بسیار

بود و ابو ... گفته هر که پر بسیار گفتی حریص باشد مطعون شود و مجنون

یعنی دیوانه است و در مثل آمده که الکثار ... بسیار گوی ... بوی

باشد   منقولست که یاران حضرت عیسی صلوات علیه

گفتند ما را چیزی ده که چون بدان کار کنیم به بهشت رویم فرمود که هرگز

سخن مگوید گفتند این صورت میسر نشود گفت چون سخنی گوید خیر

راست و خیر مگوئید و بسیار گفتن دل تیره میسازد   ابلیس از حرف از ... کی

حرف گفتار کنی ... چند ده باشی ... برنج باشی سخن دارد که

بیت سخن گفتن بیفایده ترک حیاست قول او چه صفت نهایست

هر چه بهنگام نگوید کسی خامشی از گفت [illegible] بی همه گفتار را

نیست [illegible] خوشتر [illegible] هر چه [illegible] سال [illegible] آورده‌اند

که سه پادشاه در مجلس نوشیروان حاضر شدند قیصر روم و رای هند و خاقان
چین نوشیروان فرمود بسی قرنها باید که تا چنین مجمعی دست دهد بیا شید تا هر یک
سخنی بگوییم که سخن سلاطین سلطان سخنها است و دریغ بود که این اجتماع
تفرق انجامد و اثری از ما بر صحیفه روزگار نماند [illegible] درین سرای کهن خوی
کن بخوش سخنی که بهتر از سخن خوب یادگاری نیست ایشان اتفاق
بکسری کردند که اول سخن افتتاح نمایند نوشیروان از روی فکر در بحار گوهرفشان
بطبق بیان نهاد و گفت بر سخنی ناگفته هرگز پشیمان نبودم و بر بعضی سخنان
که گفته شده بسیار ندامت خورده‌ام قیصر روم در خزانه خیال نظر فرموده و این
نقد تمام عیار نثار مجلس شهریار نمود که آنچه نگفتم توانستم که بگویم و آنچه گفتم
بران قادر نبودم یعنی هر تیر سخن که از شست بیان جدا شده است قدرت
آن ندارم که هرگاه خواهم بیندازم اما چون از کمان تقریر بیرون رفت نتوانستم
که باز گردانید خاقان چین نافه سربمهر بیان بگشاد و پراکنده این رایحه‌ها مشام
جان حضار مجلس سلطنت را معطر ساخت که چون سخن
نگوییم زیر دست منیست و من برو غالبم و چون گفته شد من زیر دست اویم

روی پرده چهره نتوانیم بند بینی تا عروس سخن در پس پرده فکر است مشاطه مشیت
بر او اختیار باقیست هر بر نطقش جلوه دهد اگر خواهد او در نقاب عدمش
بدارد اما چون از پس به بیرون آید پرده از جمال برداشت دیگر مجلو
نگاه خفا پیش نتوان فرستاد و رای هنرمند ریاض نقار خود این گل خوشبوی
و این ریحان دلجوی چیده به جلوه‌گاه فصاحت در آورد که هر کلمه که گفت
در آید یا در منهج صواب است یا در معرض خطا اگر صواب است قابل در عهده
آن در بماند تا از عهده آن کی بیرون تواند آمد و اگر خطاست هیچ فایده ندارد
پس در هر دو حال خاموشی اولیست به پیری رسیدم که از فصحای یونان
بود و گفتم ای آنکه با عقل و هوشی زمردم نه بینم بهر حال گفتا خموشی
خموشی خموشی خموشی نظر کردم به چشم عقل و دانش ندیدم به
ز خاموشی خصالی نگویم لب ببند و دیده بردوز و لیکن هر مقالی را
مجالی و حکما گفته‌اند خموشی به از سخن بد است و سخن نیک به از
خموشی والله اعلم

در ترتیب ملوک و متعلقان و ملاز

ما در اقسام در آدابی که ملازمان سلاطین را رعایت باید فرمود
اما قسم اول حکما گفته‌اند سلاطین را از ارکان دولت و اعیان حضرت
و سایر ملازمان و متعلقان چاره نیست برای آنکه هر کس از ملازمان

ممالک که در عرصه زمین در تصرف او باشند مرورا چه ضرورتست که در جزئیات
و کلیات مملکت خود بر قانون اختیار نظر کند [illegible] بی تفحص امور رعایا
و زیردستان برسد و حال هر یک [illegible] از اعیان [illegible] مملکت خود و نواحی
بداند و در تحقیق این امر دو گوش و چشم کفایت نیست بلکه گوشهای بسیار
و چشم بیشمار در کار است پس باید که جمعی مردم دانای باهوش متدین که
سیرت بی طمع بلند همت ملازم وی باشند تا او مالک چشمها و گوشها
همه باشند تا گوشش اخبار همه بشنود و دیده در جمیع حقایق مهمات نظر کند
و هر آینه این جمع را که در سماع اخبار متنوع و مشاهده امور گوناگون بمثابه سمع
و بصر اند رعایت باید کرد تا از کار خود باز نمانند و پیوسته بار خیال و اخبار
و عرض کردن احوال مشغول باشند که هیچ یک ملک را زیان کارتر
از آن نیست که اخبار اطراف ولایت و صورت احوال رعیت از
سلطان منقطع گردد [illegible] در کتاب سراج الملوک آورده
که نوشیروان از موبد موبدان پرسید که زوال مملکت در چند چیز است گفت
در سه چیز اول در پوشیدن چیزها از پادشاه دوم در تربیت مردم فرومایه
سیوم در ظلم عمال نوشیروان گفت بچه دلیل این سخن میگوئی
جواب داد که چون ولایت چه غیب از سلطان انقطاع یابد و از
دوست و دشمن فارغ و غافل باشند هر کس هر چه خواهد کند و چون او

بیخبر نیست

پنجم آنست انواع فتنه‌ها از هر گوشه سر بر زنند و مملکت در سر اهل فتنه رود و دیگر
مردم دون در [illegible] دنیا بینند از دنیا دوستی همت بر جمع اموال حریص
گردند و به هوس طمع [illegible] بر دو سه [illegible] نشستند و حرمت مردم بزرگ
فرو گذارند و دلهای خلایق بسبب این اختلاف رنجه شود هر آینه همتها بر کما
[illegible] از هر یکی خلاص روی نماید و از اینجا گفته‌اند زوال الدولة بارتفاع الدوله
چون سفله را ترقی دست دهد دولت روی به تنزل آرد [illegible] که سفله جاه دوست
باشد باز ملک شکست یابد خوبان از سزای جاه باشند بل در خور عطا
و جاه باشند و دیگر چون عمال بر رعیت ستم کنند تنهای ایشان با پادشاه
بد شود و از عمارت و زراعت متنفر گردند و مدخل سلطان کم گردد و علوفه
لشکر کم رسد و چون لشکری علوفه نیابند سر از خدمت بر تابند و اگر دشمنی پدید
آید یار و مددکار اندک بود بدین جهت ملک از دست دهد و برود و ظلم
ظالم جهان خراب کند و دل مظلوم را کباب کند اندر آن روزگار ملک شکست
و این عاقبت را دوار دست نوشیروان موبد را گفت تا این حکایت
را باب زر نوشتند و دیگر گفته‌اند که [illegible] از چهار فایده است
اگر یکی نباشد از مهمات ملکی منتظم نشود اول امیری که اطراف مملکت
را محافظت کند و شر دشمنان از شاه و رعیت باز دارد دوم وزیری که مؤنات
سلطان و ملازمان وی را انتظام دهد و مال از جایگاه ستاند و بجایگاه خرج

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

سپاه و رعیت تباه . زیرا که کار دولت نخواهد نظام . که را سبزه آرد علی
الانقطاع نیست . پس هیچ کره مهران کند خاندان کهن [illegible]
بیخ از بیخ‌کنی برسید ... پس تربیت ملازمان به هر چیز باید نهاد چرا
که هر دو چیز نیک لطف ربانی و قهر چون نظر لطف سلطانی بر خدم ظاهر شد
بشنیده [illegible] و شاد و فربه شوند و بلطف درگذرانند تا نومید نگردند و در نگارستان آورده
که طریق حکمت در تربیت آنست که سبزی و آهستگی کاری میسر شود و در آن
محل غضب و تندی نباید نمود که چه بسا [illegible] فواید بود که به تندی نشاید
احتیاج افتد که به مرهم . همیشه ره لطف نتوان گرفت برابر و نیکی
چنین بنظام نخوش . نبینی که مرهم نباید بکار که کرد در جراحت
سزاوار نیشتر . حکما گفته اند که هر کرا سلطان بخواهد که تربیت کند
تا بارها نبیند حال او را بر محک امتحان نزند و عیار کار و بار او تمامی
نداند به دیده تربیت در مددی نظر نباید کرد که بسیار وقت بوده که نا
مستعدی را تربیت کرده‌اند و چون نظر بر احوال و اخلاق وقوف
حاصل شده بالضروره در همان وقت از نظر انداخته اند و نیز زود بر
داشتنی و زود انداختنی سطوت سلطنت را زیان دارد
هر کرا میل تربیت داری امتحان کن و باید که شش یک چند اگر شش
هست قابلیت آن علم و دانش برار بلند [illegible] قابل بود بلند

مسیانه: تا بر زودی نباید سخن افکند * و هر جا [illegible] بر دانشمند را بر زودی افکندن
مناسب نیست بر زودی خشنود شدن از [illegible] هم کرده پشیمان شوان
که معمول بر جا هست چه میان خشم و رضا [illegible] نباید بگذارد تا عزم ثبات
پادشاه ظاهر کرده * حکایت آورده اند که یکی از خلفا با ندیمی سخن میان
در اثنای مکالمه از وی سخنی شنید که مناسب نبود و او را از مجلس دور
گردانید آن بیچاره از زندگانی امید ببرید و گوشه ناکام نشست و شربت
تلخ صبر تجرع کرد و با خود متکلف * بیت * و از حال بر خود ممکن اظهار
صبر با شخص که نیکو شود در آخر کار * اما چون مدت مهاجرت دیر شد
و کار بجان و کارد باستخوان رسید قصه بخود بیکی نوشته از محرمان خلافت
داد که بهنگام به موقف عرض رساند چون نوشته برخواند گفت او را
چندان گناهی نیست که موجب حرمان باشد گفت چون چنین است
چه باشد که آن بیچاره را در مجلس همایون راه دهند خلیفه گفت
بکل اجل کتاب هر کاری بوقتی باز بسته است و هر مهمی بزمانی موقوف
مانده که زمان آن مهم در نیامده و وقت آن در نرسیده جهد فایده و سود
نکند * بیت * تا در نرسد وعده هر کار که هست * سودی نکند یاری
هر یار که هست * بعد از یکسال او طلبید و خلعت داد و گفته اند
چون سلطان کسی را بزرگ کرداند باید که منظور اول [illegible] نکند زیرا که

چون

و مبال و منال و اخت ... هذا رفعت او را بو رجه اول باز شتوان بر ابو را
مثیل نخود سازد و ... کار باید رفت ... بر آتش میاور
که بیمار ببی ... کر جا نرا ... ندیه بیچاره کی ... خونش بهان از خود در جمهور رسید
تا تربیت کیست علیم گفت کسی را تربیت باید کرد که او بی داد
و با نسب و بزرگ نسبی شامل دارد که کل شیء یرجع الی اصله یعنی هر چیز رجوع
باصل خود میکند ... آورده اند که مردی زکی نام از خاندان بزرگ
و با نسبی عالی و ادبی کامل کنیزی روی ... فرزند خوشنام بسیار بد خوی و بهانه
جوی و زکی بجنگ یمن در خوست القعود کرده پسری از وی متولد شده
حکیمی در خدمت زکی نشسته بود و فرزند زکی پیش او آمد زکی او را لالی
فرمود پسر برخاست و فی الحال از پی آن کار رفت و چون قدمی چند
رفت باز گشت و در مجلس بنشست حاضران مجلس متعجب
شدند و گفتند امتثال را سبب چه بود و اجتناب جهت چه روی نمود حکیم
بخندید و گفت زکی خوب است که فرمان برد و خوب ناکند زشت و از هر دو چیز
در وی ظاهر شد چنانچه از سپیدی و سیاهی فرزند به پدر ماند و در رذالت و خباثت
نیز همان قیاس باید کرد حکیم فردوسی گفته ... هر درختی که تلخ است وی را سرشت
گرش بر نشانی بباغ بهشت ... ور از جوی خلدش بهنگام آب
به بیخ انگبین ریزی و شیر ناب ... سرانجام جوهر بکار آورد ... همان میوه

[illegible] ونفس خسیس را بجز [illegible] سبب روی بخود [illegible]
که همت هر کسی که از نطفه او نطفه خبیثه [illegible] بود باشد بد و نیکوی
کردن مراحل را که چگونه تربیت کنند [illegible] سبب خود چگونه بسی [illegible]
و نکته دیگر آنست که باید که خدمت عقلای را تربیت نفرمایند که
کس را در کارها و مهم رجوع نکنند که از برکت پدید آید و مهم بر مراد ساخته گردد
نیک کسی که ساز و تواند [illegible] که اهل السعد ندارباب [illegible]
دو کس بنزد یک عمل فایعند [illegible] که یک به برکت نباید کوشش [illegible] و چون
از تربیت اجمالی فراغتی روی نمود پس نکته از تفاصیل آن نوع مرقوم
میگردد و مقدم همه بر تربیت اولاد است و در ذخیرة الملوک آورده که فرزند
امانت حق است نزد والدین و در عرصه محشر حقوق این امانت
خواهد بود و چون این امانت آینه است که صورت جمیع نقایص و کمالات
را قابلست و جوهر عفیفت اورا بهر چه میل دهند بدان مایل گردد پس
بضرورت در تربیت او سعی تمام باید نمود تا بصفتهای پسندیده متصف
گردد و از خصلتهای نکوهیده منحرف شود و اول آنست که اورا نامی تسمیه
کنند که چون نام نه نیک باشد مدت عمر از دو کراهت خواهد بود
و دایه او نجابت خویشی خوبی و معتدل المزاج باید و پاکیزه سیرت
و در خبر آمده که شیر دادن طباع را متغیر میسازد و چون مدت رضاع تمام

شود

خود مردم پاکیزه خلقت ... و نسب و کنیت لطیف است او بآن خوانند و با
کنیت عجیب ... خاص ... شود و چون طبع صبیان ... شود
لعب و اکل و شرب ... ... آشتی ... [illegible] ... روایت
بر عهده معلم ... بسپارد تا ... تعلیم قرآن دهد و احکام
شرع ... [illegible] ... تا ... مذهب حنفی ... کند و دایم درویش
از علما و فضلا و عرفا ... صحبت ایشان ... گردد
و از سفها و تجار و مردم بد اطوار و بد ... منع کند ... از ایشان
در دل ... و نفرت در طبع او از ایشان پدید آید و چون به حد
تمیز رسد مردم بزرگ عالی همت صاحب تجربه را که بخدمت ملوک
کرده باشند مقرر کند تا آداب نشست و خاست ... و آمدن ...
آموزد و دوران کوشند که آثار ملوکانه از وجود آید و چون وقت ...
جلد و مردم کار دیده و جگردار را امر فرماید که آداب سواری و سلاح داری
و دیگر مسائل ... را بکار آید تعلیم کنند و چون بزرگ شود بخدمت مشایخ
و بزرگان دین و صحبت علما و دانایان ... کنند تا از ایشان ... شفقت
گردد که ... را ... باشد هر که ... دولت ... یافته است
از اول صاحب نظری یافته است ... که ... صدق و صفا است

چون بصفت نیکوی کیمیاست [illegible] همه [illegible] وجود آید بکار [illegible]
کلی نماید به حد بسیار و دیگر امور که البته [illegible] و اساسی
مملکت و تربیت ایشان بنوعی باید کرد که همی بر قواعد احسان باشند و
ایشان و مهمات کلی مالی و ملکی نوابی باید داشت و در جمیع امور جانبی که
باشند ایشان را مدخل و همکاری تدبیر و رای ایشان ساخته نگردد و سخن که
در باب مصالح ملک و مال بجواب عرض رسانند بسمع قبول اصغا نمایند
و تقویت لشکریان و ملازمان بنوعی التفات ارزانی دارند خصوصا
در باب ایلچی که او طرف نیکو روی سخنگوی حکیم طبع صاحب دولت
بزرگ همت باید تا اگر رای فرستنده بر [illegible] و هر کس رسولی فرستد
در خور احوال ایشان باشد [illegible] رسول [illegible] فرست [illegible] دانا هم از
عیسی و لغا فرست [illegible] آورده اند که چون مهلب خوارج را هزیمت
کرد و غنیمت بسیار بدست آورد رسولی بمالک نام را بخدمت حجاج فرستاد
حجاج گفت مهلب را چون گذاشتی و چون یافتی گفت دوستان او مسرور
و دشمنان او مقهور گفت بر سپاه خود بر چه اندازه است گفت شفقت
پدران بر فرزندان گفت فرزندان او را حال چونست گفت به خوشی
حال و خوشدل گفت در کرم چونند گفت مال را از عوان ایشان وجودی

بمنز

سبب گفت و رحمت ... نه نعمت چون وابره کرو بایستی نتوان یافت
داد اول و آخر شیر ... ت حجاج گفت این مرد سخن را بجمال
رسانید و هیبت را در سن ماه فنی و در حبسها عشمی حاصل شد و از آداب
ولی و عقل او استدلال کرد و هر آدب فرستنده ... رسول از
وسع حکمی فرست ... که کار بر آیا ارزی بهی شنیدی که آن مرد
دانا چه گفت فارسل حکیما ولا توصه ... اما ترتیب لشکریان از جمله
... ست و فایده آن چهار چیز باشد اول قوت و هیبت پادشاه دوم
دفع دشمنان سیوم ایمنی رعایا چهارم دفع راه زنان و دزدان و ایمنی را
همان چهار چیز می باید اول آنکه از فرمان سلطان بیرون نروند و بی حکم
او کار نکنند دوم آنکه با پادشاه یکدل و یکزبان باشند سیوم آنکه با یکدیگر
متفق باشند چهارم که در کارزار مردی نمایند سلطان را با ایشان چهار
کار باید کرد اول آنکه سلاح و مرکب ایشان مهیا سازد دوم رتبه هر یک
بداند و او را بمرتبه خود نگاهدارد سیوم مردان کاری را تربیت دهد
چهارم غنیمت دشمن که بدست ایشان افتد بهره مند گرداند
از قباد منقولست که موبد را گفت با لشکر خود چگونه معاش کنم فرمود
که هر چند وقت تفقد حال ایشان باید کرد چنانکه خداوند باغ تفحص
بوستان میکند هر گیاهی که بکار نیاید و قوت نگیرد گیاههای بی ستانند

ببرد و دور میسازد و هر چه ازو نفع متوقع نگاه میدارد و ترتیب
میکنند و در میان لشکریان بیز جمعی باشند که [illegible] را نشاید ایشانرا
علوفه دادن ضایع است اسامی ایشان از دیوان محو باید کرد و ترتیب
مرد کاری باید نمود و قیاس و رسید که علوفه ایشان فراخ کرده و هر چه در جه باید
فرمود بطریق اعتدال چه اگر معیشت بر ایشان فراخ کرده و مستغنی شوند
دیگری که رجوع بجای دیگر کنند و حکام نظامی آورده سپه را باندازه ده یاله
مرده بیشتر تا از تخم راه منکوبه چون شکم گرسنه سیر کنند بود ای گرچه
باشند دلیر نه سیری جانی ده که گردند مست نه یکباره ایشان در خور سیسی
تنگدست سپاهی چو خوشدل نباشد ز شاه ندارد حدود ولایت
نگاه و دیگر وزرا ایشان پیرایه ملک و خزانه مال‌اند الرهم پادشاه بی وزیر
منتشی کشتی حضرت موسی علیه السلام از حق سبحانه درخواستی که
برای من وزیری از اهل من متعین سازد و آن برادرم هارون است تو بدو پشت
مرا قوی گردان پس معلوم میشود که وزیر سبب استحکام بنای سلطنت
و انتظام امور مملکت و فتنی که مستجمع خصال رضیه بند بیت از وزیر
کاو نکو سیرت ملک را زیب و زینت و کرامت و ترتیب
ایشان آنست که بشرف التفات سلطانی معزز باشند تا در چشم
خاص و عام مکرم و معظم نمایند و قول ایشانرا انفاذی و حکم ایشانرا

امتثالی

اعتباری نباشد و در مهمات [illegible] سخن پای استصواب ایشان دخل نکنند و تقریر ایشان در
کارها عمده تمام [illegible] تا چه مملکت بقلم کارها راست کرده که شمشیر زن بر
شمشیر [illegible] قلم زن [illegible] که شمشیر نتواند آنجا رسید روزی میان
امیر و وزیر [illegible] مباحثت اتفاق افتاد و امیر گفت من صاحب تیغ ام دارم و تو صاحب
قلم و کار ملک بشمشیر توان کردن نه بقلم وزیر گفت کار ملک بقلم راست شود نه بشمشیر این
ماجرا بسمع ملک رسید هر دو را طلبید و [illegible] گفت بمیز اهل قلم خود منظور اهل سیف
اند بهر آنرو ترجیح اهل قلم بر اهل شمشیر کرد [illegible] ای شهریار عالم شمشیر اقدار اعدا
اند هم برای دفع دشمنان دیگر اصحاب سیف را هوس ملک داری پدید آید و بر ولی
نعمت خروج کنند و از اهل قلم هرگز این حرکت صادر نشود و دیگر اصحاب
سیف اند خزانه را خالی میسازند و اهل قلم پر میکنند و محل دخل را از محل خرج
می باشند [illegible] در خانه وزیر [illegible] [illegible] در جویبار ملک نهالیست بارور
[illegible] بموقع [illegible] اگر تربیت کنند آن [illegible] را که میوه او [illegible] است مهتر
اما تربیت مقربان و اهل کیان و محرمان خلوت آنست که هر یک را
مهمی که منسوب بکسی باشد و دیگر در دخل ندهند و قدر خدمت هر یک را
بدانند و فراخور آن درباره او عاطفت نمایند و ایشان را بدان مشابه
دلیر نگردانند که هرچه خواهند دانند گفت و حجاب سطوت و مهابت از
میان برود و همراه مقام ادب و مرتبه حیا محفوظ سازند و اگر کسی

[illegible]

انگشت [illegible] ایشان [illegible] خاص مخصوص سازد که اقدام بر اعمالی که بایشان
مفوض است ارزانی [illegible] اشتغال کنند نه از سر کاهلی وملال وتکاسل گفته اند
[illegible] ایشان [illegible] وم را برانند زیرا که بنده وفعلی بیشتر شفقت وهوا
داری بجای آرد [illegible] در بندگان [illegible] صفت حیات وزیرکی واین از همه صفتها
بهتر است واگر از بنده اثر مکر ودزدی [illegible] بوضوح [illegible] دفع باید کرد و
چون یکی از بندگان بخیانتی فاحش [illegible] ملوث گردد وبتادیب
وتعذیب قابل اصلاح نباشد [illegible] است که او را بزودی نفی کنند تا دیگر
بندگان بی مجاورت ومصاحبت تباه نشوند وفساد او در دیگری تعدی
نکند [illegible] صحبت مفسدان وبدفعلان [illegible] مردم نیک را تباه کند [illegible] هر که با
دیگ همنشین گردد [illegible] جامه خویش را سیاه کند [illegible] واگر از بندگان یکی را از ارباب
دولت که ملازم ملک باشند سخنا [illegible] یعنی از خواجه خود ونزد سلطان آرد
در چیزی که شرع را در آن مدخلی نبود ودر زود منع او لازم است چنانچه در
سیاست سلطان محمود غزنوی آورده اند که روز آدینه سلطان به نماز
میرفت غلامی ترک در غایت حسن وجمال [illegible] راه سلطان گرفته بود
وچون موکب سلطان رسید غلام زمین بوسه داد وسلطان از وی کرم
عنان بازکشید وبزبان لطف ومرحمت پرسید که چه حاجت داری
گفت بنده را آنکس که از ترکستان می آورد در ظلم راه میگفت که مرا

بخدمت سلطان میبرم تا سایهٔ عالی افتد [illegible] امید
این بشارت و نوید این مشاهده کرد [illegible] تا بنده که تحمل [illegible]
و پیوسته مضمون این بیت که [illegible] اگر هزار [illegible] بیش [illegible]
روی شاه به چشم دلم بیاساید [illegible] خوشتر دل میبودم [illegible] که [illegible] شهر
آید هم خواجه حسن به مبلغ دو هزار دینار زر بجز بدرود نیست که مراد [illegible]
میدارد این زمان فرصت یافت [illegible] بخت یاری و سعادت مدد کاری کرده
بدولت ملازمت رسیدم و [illegible] که در دل داشتم بموقف عرض
رسانیدم پادشاه سلطان عالم [illegible] سلطان فرمود تا غلام را ادبی [illegible]
[illegible] انگشتری سپرد که پیش خواجه حسن برد و گوید که هزار دینار بغدادی
میدهی یا [illegible] دینار بدربانی نمیدهی که نگذارد که غلام بی اجازت
از خانه بیرون آید یکی از خواص فرمود که غلام را بطلب فرمودند
سلطان فرمود که اگر نه آن بودی که هزار دینار حسن ضایع میشدی
بفرمودی که از میانش بدو نیم میزدند چه اگر غلامان را فرصت دهند
هر غلامی که از خواجه بگریزد این شیوه پیش آرد و [illegible] خواجه [illegible]
برسانند و هم خواجگی و بندگی مختل بماند [illegible] خواجه خود برنجد غلام
بداد و بعد سخن با خاص و عام [illegible] به سلطان و غلبست گشاید زبان
که ما افکند خواجه را در زیان [illegible] غلامی که این سان بود خوی او [illegible] بنیاد

بچشم

ملوک . بدولت ملازمت که جنبی باب [illegible] و اوی دامی کسی هم
وخواص حضرت واعیان دولت ارکان [illegible] سلطنت تقریب
بدانست وبباید ومتعلقان متکفلان کار و تجار نواب بارگاه
سیر که باید نماید عرض ایشان حاجات در کنند شروع ملوک با درگاه
واین بود مملکت وابادانی پادشاه نیکنامی سبب که باشد خالدون از
رعایت اول دانسته لازم بود بر چهار رعایت که شود میسر وقتی سخن
چهارم خود رعایت سیوم سلطان جانب رعایت دوم حق جانب
اول باید شرط سخن جانب رعایت در اما رعیت جانب رعایت
آورد بجای شده واقع او درباره که نامتناهی فیض وفضل الهی نعمت شکر
مفلسانرا گوید افزون نعمت نعمت شکر کرده زیاده نعمت تا
منت بر از بلکه نگذارد فرو طاعت رسم مراکه دوم نهد میدان گنج
کتابت بود مقبول دلها همه در و کرده عزیز چشمها همه در تا دارد مقدم
درشتی وعادت بود کافی تا و مرد مقبول وزیر منصور که اند آورده
بخدمت بیداران بنده و اورا آفتاب طلوع تا کردی صبح نماز چون
تمام بتعجیل اورا سلطان آمد پیش ضروری مهمی وقتی رفتی سلطان
حاجات خواست برنمی سجاده از آمدندی درپی کسان و طلبید
بودکرداند بدگوی اورا دند کشا وقعیت زبان یافتند غیبت مجال

و کسی غفلت می ورزد ولی سلطان اعتنا ... و مانند این طمع
در میان آوردند ... هر چه که اشارت فرمایی ... شد اما چون خواجه
از او فارغ شد بخدمت سلطان آمد سلطان را از دل غضب ...
بود ... دیگر چرا او را امیدی گفت من بنده خدایم و چاکر تو و تا از بندگی فارغ
نشوم بچاکری نمی توانم آمد سلطان بگریست و او را تحسین بسیار گفت
... مده رسند بخدمت حق ... خداوند را بندگی کن که هست
سر پادشاهان کردن فراز ... و بر زمین نیاز ... سیوم آنکه رضای
خدا بر رضای سلطان تقدیم کند که چون حق تعالی از بنده خشنود گردد
خشم دیگران او را زیان ندارد و اگر عیاذا بالله خدای بر کسی خشم گیرد
خشنودی همه خلق او را سود نرساند نیست چون خداوند از تو خشنود است
خشم دیگر کسان ضرر نکند مشهور است که بزرگی در مجلس یکی از
خلفا بود وقت نماز تنگ شد و خلیفه بمهمی مشغول داشت و
نماز بر خاطر شریف فراموش شده آن بزرگ برخاست که نماز کند یکی
گفت که برا صبر نمیکنی که خلیفه به نماز برخیزد گفت حکم خدا را موقوف
بر حکم دیگری نباید داشت گفت بنشین که خلیفه بر تو غضب خواهد
کرد گفت چون رضای خدا حاصل شد از غضب خلیفه چه باک
خلیفه چون این سخن بشنود آن بزرگ را بنواخت و آن ...

را بنظر

... بشر بهتر است با خوانده ... چهارم آنکه از خدای تعالی بیشتر ترسند که از ملک
چه در خبر آمده که هر که ... هر کس از تو بترسد ... پنجم آنکه بخدای امیدوار بود
که بملک امیدوار ... که دولایم کسی دل باید بست که هیچ امیدوار از درگاه
او محروم نگردد ... محالست اگر سر برین در نهی ... که باز آید دست و
حاجت تهی ... اما رعایت جانب پادشاه آنست که هیچ نوع خلعت
... تذلل و تضرع و اظهار عجز و ... با به ملوک را همتهای عظیم و حالتهای
بزرگ باشند که بدان منفرد اند از غیر خویش ... آن بدان سبب است که مظهر
سلطنت الهی واقع شده است و ازین جهت لقب ظل الله بر ایشان اطلاق
میکنند پس بجمیع با هر کرامتی صورت در ایشان محقق است از همه خلق استخدام
خواهند و خود را سزاوار آن شناسند و در هر چه کنند طریق استقلال و تصرف
رعایت نمایند و در هر چه اساس سلطنت بیشتر باشد ظهور این صفت
زیادت بود و برین تقدیر استغنای ایشان طالب آنست که مردم
احتیاج خود را بدیشان عرض کنند ... چه آورده اند چون هر چه هست
حکم تو داری ... ما را شفاعت و عجز و نیاز ... وزاری ... تحمل محنت
و مشقت در ملازمت کشیدن و بر مکاره صبر کردن چه خدمت ملوک
مبنی بر زحمت باشد و در کتب حکما مذکور است که ملازم حایل است میان
مردم و آسایش طلب راحت و لذت در خدمت ملوک از قبیل

مهمات باید دانست [illegible] اگر هرچه [illegible] علم ازان سلطنت [illegible]
را ملاحظه نماید هم از جهت دنیا و هم از جهت آخرت مدام مقدم بود
مجتمع [illegible] سلطان فی ملایمت و تلطیف ظالم را [illegible] و [illegible] مسلمان و عدل
را تعریف و توصیف در دل او سنجیده گردانند و بر وجهی که مصلحت [illegible]
از ظلم باز دارد و اگر سلطان ظالم [illegible] نزد او ان مظالم بزرگ [illegible]
و عرضه [illegible] احشروا الذین [illegible] بر آید و او را به ظلم [illegible] عتاب و
خطاب آرند و از اخبار مذکور [illegible] یحیی و [illegible] خطاطی [illegible]
بود و الا خلفا نیز او [illegible] نوشته [illegible] و تعلیم کردند روزی نزد وزیر [illegible] کردند
که یحیی قلم را [illegible] او را طلبید و فرمود که قلمی بتراش یحیی قلمی با حتیاط
بتراشید و وزیر بدان قلم توقیعی بنوشت خط او بهتر [illegible] و یحیی را خلعتی
و هزار دینار انعام کرد یحیی خلعت بپوشید و زر در قبضه تصرف آورد و از مجلس
بیرون آمد و چون به درگاه رسید [illegible] بازگشت و گفت ایها الوزیر صفتی
درین قلم فراموش کرده و اگر اجازت باشد بجای آورم وزیر قلم بدست او داد
قلم را شق بکشید و سر قلم بشکست و زر و خلعت پیش وزیر نهاد و وزیر فرمود
که چرا چنین کردی گفت به درگاه رسیدم این آیه بگوش من رسید احشروا الذین
ظلموا و ازواجهم یعنی ظالمان را حشر با [illegible]
خواهند کرد ترسیدم که تو بدین قلم از روی ستم بر کسی چیزی بنویسی من

قلم

گرد پای بند دام جهان مغرور باشد و جناب الهی گرفتار غم نیست ناسپاسی کار پیشه
ای عزیز ناشکر افتاد نکته آنکه پادشاه را بر خبر دارد و چنان کند که خیر او
به همه کس برسد چه بهترین احسان آنست که عام باشد چون شعاع آفتاب که به همه
کسی [illegible] چه و چون باران سخاوت سحاب که بر همه زمینها میرسد از هیچکس پرسیدند که خیر
هر چه و چه باید کرد و بهترین خیر کدامست فرمود که خیر به عموم باشد و بهترین خیر آن بود
که بروی تازه باشد و منت با آن همراه نباشد آورده اند که معن بن
زایده کرمی داشت عام و در وقت بخشش به غایت خندان و تازه روی و
عزیزی را پرسیدند که آیا ابر بارنده سخی ترست یا معن بخشنده جواب داد
که سخاوت معن از ابر بیشتر است گفتند به چه دلیل گفت هر چه ابر دهد گریان
دهد و هر چه معن بخشد خندان بخشد تازه روی و انبساط با سائل در سخاوت
عظیم معتبر است مرد بخشنده را بوقت سخا تازه روی سخاوت دیگر
است تا هر کسی ذوق و شوق تمام نداشته باشد و بار با صفات او را نیاز
موده او را بخشش پادشاه تشریف نکند تا بوقت از بالیش شرمنده نشود
آورده اند که زراعی نزدیکی از نواب سبز آمد که سوالی که در نشسته و فقیری
از جامه کعبه آورده گفت من از اهل بیت رسالت پناهم صلی الله علیه و سلم که
امسال به حج رفته بودم و جهت سلطان حج گذارده ام و بر سر روضه حضرت
پیغمبر صلی الله علیه و سلم برای سلطان و سایر ارکان دولت او بحضور [illegible]

محتاج و عطا کرده‌ام اگر مرا بخدمت سلطان رساند بر او منت ... پیش
بشارت سرافرازش نماید آن نایب ... بیاورده نزد سلطان
آمده او را تعریف بسیار کرد چنانکه سلطان ... حضره با اعتبار او فرمان
داد و چون حاضر شد بعد از پابوسی بنشست سلطان پرسید که ای ... گفت
از صفاهان فرمود که بحج کردی گفت امسال قضا را ایلچی حاکم صفاهان در
مجلس حاضر بود گفت ای پادشاه من این کس را می‌شناسم سید نیست
بلکه از لولیان ولایت است و دکان ... ایشان موی بر سر دارند و من این چند سال
او را در صفاهان می‌دیدم و روز عید الضحی بود بخانه من آمده بود بطلب گوشت
قربان سلطان بغایت متاثر شده روی بدان نایب کرد و گفت شنیدی
که سید نامدار و حاجی بزرگوار آوردی آن نایب خجالت زده و انفعال
یافته از مجلس بیرون رفت و مدت عمر بخدمت نیارست آمدن
و اگر در اول حال تحقیق احوال او کردی و در آن باب تفحص تمام بجای
آوردی غبار خجالت بر صفحه او ننشستی و از نظر سلطان محروم نگشتی
مگو وصف کسی نزدیک سلطان . مگر وقتی که او را نیک دانی . و گر نبود
بدان وصفی که گفتی . بسی در انفعال آن بمانی . ... هر چه داند که شاه را
بدان میل است از اسب و شکار و ... و ضیاع و مستغلات و هر چه باشد جهت
خود نگاه ندارد بلکه بطریق استدعا پیشکش کند که بنظر قبول رساند ... هشتم

اگر [illegible] پادشاه با وی سخن گوید بدل و جان و عقل و هوش و چشم و گوش و تمام
جوارح و اعضا متوجه [illegible] و چنان نکند که یک کلمه از و فوت شود و بهیچ
محل و فکر نپردازد و بسخن [illegible] مشغول نشود و هرچند سخن ضروری بود چه سلاطین
نخواهند [illegible] باشند و چون ببینند که کسی بوقت توجه ایشان بجایی دیگر توجه کند
یا بسخنی میل کند از روی غیرت بروی خشم کنند و اگر در آن محل ظاهر نکنند ایشان
مهر در ظهور کنند و مضرات بران مرتب شود [illegible] و در مجلس ملوک با کسی بنجوی
نگوید و سر نگوید و منفعی نکند مگر آنکه سلطان و [illegible] شنود و یا فرموده باشد که انواع اختلالات
دست دهد و گمان برد و اغلب آنست که از ایشان کینه در دل گیرد و در ملوک
این معنی را مبالغه بیشتر باشد و بیمکی که حساد و اهل غرض در خاطر ایشان بنشانده
کرده باشند که فلان و فلان را با شما دل راست نیست و در هوا خواهی ایشان
خللی پدید آید و در مقام قصد می باشند و سلطان چون ببیند که در مجلس سر
میگویند کلام صاحب غرضان متاثر افتد [illegible] سخن پوشیده گفتن در مجا
فل [illegible] باشد شیوه فتنه و غافل که از ظن آن آسیب بسیار دور است [illegible] نشان
غفلت و ملکه غرور است [illegible] باید که چون سلطان از کسی دیگر سوال کند او
سخن نکند و جواب ندهد تا آنکس جواب دهد زیرا که جواب از سوالی که بدیگری
متوجه است حمل بر سبکساری و بی وقاری او میکنند یکی از حکیمی پرسید که اگر
در مجلس بزرگی حاضر باشم و از غیری سوال کنند روا بود که من جواب گویم

گفت بی زیرا که استخفاف سیاست یعنی کردن است که از این سوال کنی و به استخفاف
مسئول یعنی استخفاف این سوال ندارد و در [illegible] نیا و دیگر بیست که اگر آن
بزرگ گوید که از توقفی پرسم این را چه جواب بود [illegible] است و از انفعال این صورت
بگلو نیز بیرون نتوانی آمد و اگر خطا ارتکاب حتی پرسند که تو از آن سان باشیم [illegible]
صفت ملکی که دیگران خصم تو کرده‌اند و در سخن تو عیب گیرند بلکه [illegible] کن تا دیگران
بگویند و عیب و هنر هر سخن بدانی [illegible] اگر هنر بود عرض کن و الا خاموش
ملکی صفت اند جواب سخن [illegible] نکرده غلط و صواب سخن [illegible] اگر نظر تو به غنی آمد
بیاره گران نقد افزوده کرد و عیار [illegible] و گر نه در اظهار غفلت ملکی خویش مرا نیز اسیر
خویشتن پیر خویش [illegible] باید که سلطان چیزی پرسد ابتدای سخن نکند و
چون پرسند جواب الا به قدر کفایت گوید و خاموش کند و در بی دانستن آن
نرود چه اگر او را قابلیت ملک و فنی که سلطان میل دانسته باشند بالکل سخن دراز
نگوید [illegible] اگر سلطان بر چیزی وقوف ندهد مطلقا تفحص آن نکند و در
بی دانستن آن نرود چه اگر او را قابلیت محرمیت آن بودی با او
گفتندی بی مبالغه در وقوف متضمن غضب سلطان است [illegible] بانو سر ما
گر نمیگویند از محرمیت [illegible] هر که نامحرم بود با سر سلطانش چه کار [illegible] چون کسی
را در درون خانه رفتن راه نیست [illegible] با ملتفتا نمودن بیش در پاسبانی چه
کار [illegible] باید که در هیچ تحفه و هدیه که نام او نشود استغنا نماید اگر هم محقر

باشند زیرا که ترک سلطان بسیار است و از سیاست او نشانه خواری و نشان عتاب سلطان
هیچ غافل این نکته را [illegible] تا آنجا متوجه او نشود و در نفوذ ردّ کنند و هر چهار عیبش
شد آید چو شنیدی [illegible] ۱۳ حیات آن و ملکش بود [illegible] از طریق امانت
قدم بیرون ننهند که امانت صفتی است که مردم خوار را عزیز گرداند و خیانت خصلتی
که مردم عزیز را خوار گرداند یکی از خلفا فرمود که من مرد امین را دوست میدارم هر چند سفله
باشد و اگر کسی خاین باشد دشمن دارم اگر چه بزرگ زاده و عالی همت باشد زیرا که امانت علامت
ایمان است و در حدیث آمده که ایمان ندارد هر که امانت ندارد و حق تعالی خاین را
از محبت خود بی بهره ساخته که ان الله لا یحب کل خوان کفور ۱۵ به آنچه پادشاه
بدو عطا رساند قانع و راضی باشد و زیاده طلبی نکند و حرص ننمایند که الحرص حرمان لازم است
حریص و حرمان قرین یکدیگر است حرص از جمله خلقهای بد است مردم از وصف
حرص خوار میشوند و از قناعت بزرگوار میشوند ۱۶ در حضور و غیبت سلطان ذکر
محامد و نشر مکارم او مداومت نماید و اگر کسی گفتاری شنود که مشتمل بر ترک ادب بود نسبت
سلطان او را بدان ملامت و نصیحت بکند و اگر منزجر نشود و سخت گوید و جفا
کند و اگر بدین نیز متعظ نشود ترک مجالست و مخالطت او کند و با او هیچ وجه
سخن نگوید ۱۷ هر کار که بدو مفوض است مداومت نماید و از مهمی که متکفل
آنست غافل نشود و جهد کند که پیوسته حاضر باشد تا هر گاه سلطان طلب
کند فی الحال بخدمت رسد و از مواظبت بر حضور او از ملازمت دایمی که بموجب

بملالت باشد احتراز کند ۱۸ اعتماد بر محبت و اخلاص سلطان نکند و بسبب
خدمت خود نیز و التفاتی شود که غرور جاه و محبت [illegible] تا فراموشی کند
و دیگر اظهار حق خود نکند و اظهار سابقهٔ خدمت [illegible] بلکه تجدید ملازمت
و تاکید وفاداری و ادای حق فرمان برداری و سوابق حقوق نزدیک [illegible] دارد
چه سلاطین حقی را که آخر سنی از اول منقطع بود فراموش کنند و از خدمت
کسی منت دار نباشند چه ایشان خود را سزاوار خدمت می شناسند ۱۹
و در محل عرض حاجات بر ملوک حکم نماز دارد و چون از نماز در وقت [illegible]
مقبول افتد حاجت نیز چون در محل افتد روا بود [illegible] خواستن خود [illegible]
پادشاه که هنگام فرصت نگذارد نگاه [illegible] چون سلطان او را عزیز دارد
باید که جمعی که مقرب‌اند یا خدمت قدیمی دارند تقدیم بجویند و خود را از ایشان و
پیش ننهد که این صورت بر سفاهت و خفت و کم خردی استدلال
توان کرد چه شاید که پادشاه را با آنکس که برو تقدیم میجوید انسی و الفتی بود
یا خدمتی بشرط کرده باشد که ملک اثر آن ضایع نگرداند پس چون آنکس بر منع
طالب تقدیم برخیزد ملک جانب وی گیرد و او را مغلوب سازد و در
انفعال و خجالت ماند [illegible] هر آنکس که او خاص سلطان بود تقدم
مجو گر چه باشد عزیز [illegible] اگر چه ترا [illegible] [illegible] اعزاز او هم [illegible] ۲۰
[illegible] باید که از ستم ملک نرنجد و غلظت و درشتی او را [illegible]

کنی

کار چون کند [illegible] عزت [illegible] و سطوت فرمانروایی رعایا بر [illegible] و
ارادت با [illegible] [illegible] بدین قدر با ایشان مواسا باید کرد و از
ازوی نیز [illegible] لازم [illegible] است کسی را دشنام دهد باید بدعا بر دارند
[illegible] نام ملوک خاص است اینها [illegible] گر دشمنی کنند از جمله [illegible] اسباب
[illegible] تا زوال دولت [illegible] هر چند جفا دیدم [illegible] آنکه در معرض سخط
پادشاهی افتد نسبت با هیچ آفریده شکایت نکند و عداوت و حسد از دل
زده [illegible] و هیچ گناه را با خود کرده [illegible] هرچند جفا کنند شکایت نکنیم [illegible] گویم
که هم از طرف ماست هنوز [illegible] اجتهاد کنند [illegible] تلطف نماید تا
نسبی که مرا از خشم ازاله توان کرد مهیا سازد [illegible] سلطان
کسی [illegible] کند و یا نزدیک متهم شود باید که از وی تجنب نماید و با تهمت
زده در اختلاط [illegible] غضب سلطنت ایشان ساکن
[illegible] ملاطفت و مهربانی و مرحمت پدید آید آنگاه بر وجهی لطیف
[illegible] باید بود تا رضا ایشان حاصل آید [illegible] آنکه در پی رضای
سلطان روی چنان سازد که خشنودی او حاصل شود و آن بچهار چیز
میسر است اول آنکه هر چه پادشاه گوید تصدیق کند مگر چیزی که مخالف شرع
[illegible] بر او [illegible] سیوم محامد او ظاهر کند چهارم شادی و قبایح
او بپوشد [illegible] کتمان اسرار است و این عمدهٔ همه شرطها است

واصل چه او جدا باشد پس باید در این شعر سلطان باید بهروی

و طریق احتیاط درین باب آنست که احوال   توسل برهانی و اطلاع کند

بقدر توانایی پوشیده دارد تا صفت کتمان ملکه بود پدید آید سلطان تربیت جهان بر وی سپارد

نشود چون ملوک بر حال این کس اطلاع یابد از سری فاش کرده تهمت زده باشد

چه بر ملوک بی آنکه کسی فاش کند از احوال ظاهر بغراست معلوم توان کرد و در

این حال کسانی که دران محل اعتمادی بوده اند هم متهم شوند و تا اندیشه آن

میبرند پس چون کسی بدین صفت مشهور شد که محرم است بر اسرار و هیچ ستری از او

ترشح نمیکند ازین تکلفها و تهمت دوری باشد و اگر عیاذا بالله کسی

ضعیف بود و تحمل کتمان ستر نتواند کرد و ستر او در معرض تلف است

آورده اند که پادشاهی بزرگوار از حکیمی عالیمقدار وصیتی طلبید حکیم فرمود که ای ملک

همه وصیتهای دین و دولت درین دو کلمه شریفه مندرج است که التعظیم لامر الله و الشفقة

علی خلق الله فرمان خدایرا بزرگ دارد با خلق خدا شفقت فرو مگذارد

و درین معنی گفته اند   ای تا بزرجمهر این سخن بشنو ازین بر کهین یک نکته

که هست بیگمان احیا سخن   با حق بادب باش و عبادت می ورز

با خلق برفق باش و نیکی میکن پادشاهم گفت در سیاست سخن

بگوی گفت در کشتن مردم سعی مکن که خرابی بدن انسان از

کاری نیست مگر در کشتن سه کس که جمیع دانایان ترا معذور خواهند داشت

اول

بی ملک ... دوم ... خواننده کسی را غایبی ... بر ... استغفار

حکایت ... گفتند ... نشکار میکرد گفت هر

... پدر شاه ... پنهان ماند ... پادشاه در سلطان ... شکار ...

سپرو پنهان ... ترکمانی ... ماند جای ... حقیقت ترکمان ...

... آورده اند که پادشاهی یکی از غلامان خود را گفت ... خواهم گفت با

... گفت ... دشنام ... قصد ... شود

در ... دفع می باشم باید که پیوسته مرا محافظت کنی و از برای من ... یعنی

رسانی آنکس قبول کرد و فرض ... آن ... برادری بگفت برادر ...

دار شد و گفت حقی بر من ثابت کردی او نیز خود را محافظت میکرد و قضا را

... وفات یافت و سلطنت بدو رسید و فی الحال نوکر برادر را طلبید

و فرمود که ... سر او را بردارند گفت گناه من چیست گفت آنکه سر برادرم

اشکار کردی با وجود آن همه انعام که در حق تو کرده بود و ترا محرم اسرار خود

ساخته و چون تو سر او را نگاه نتوانستی داشت مرا بر تو اعتماد نماند پس

او را بقتل رسانید بسبب آنکه راز نپوشید ... میکرده گفتم که چیست

... بخواست جام و میگفت راز ... شنیدن ... اما در حکایت

خود بگفت ... مرغی باید داشت اول از جایی که خبری

باید ستاند ... چیزی که نباید داد و نه بدهد تا در بینی بدنام ...

بمقصود [illegible] عزت رسد و [illegible] و [illegible] دفع

و نیکی رساند بهر کس سیوم بلند همت باشد [illegible]

اوست و هر کس که بصفت علو همت آراسته است برای نفع

خود [illegible] طمع مال و منال دنیی که بغایت خسیس است نکرده اند و ما [illegible]

فایده جاهی و مال عمر شریف خود در [illegible] که تا [illegible] نماند و [illegible]

خست و خواری بماند چهارم بر خود سخت نگیرد [illegible] بخلاف [illegible]

فرمود که عجب بدبختی باشد که برای رضای مخلوق خود را [illegible]

گردانند و سبب فراغت سلطان چندین مظلمه بر گردن خود گیرد و نفیس

عزیز خود را از آتش [illegible] رنج سازد و بخود [illegible] دارد [illegible] از برای رضای خلق

ملک خویشی را مستحق خشم خدا [illegible] حیف از راحت [illegible] گران

تو در افتاده [illegible] بجز قدر اختیار جاه [illegible] قیمت [illegible] مقدار بشناسند

و بجان [illegible] که بیش از صدمات زلزل و فوات و قبل از هجوم

جنود هادم اللذات [illegible] بیشتر که مرگ نباشد فراز رسد خور

شید عمر بر سر کوه فنا رسد ذکر جمیل و اثر خوب از دنیا و کار بماند [illegible]

باختیار و جاه خود غرور نکرد و تکیه بر عزت و احترام نکند که [illegible]

و [illegible] ناسازکار بجفاجوی و تندخوی معروف است باندک [illegible]

نامه دولت کطی السجل للکتب در نوردید و رقم ناامیدی بر صفحه

میکرد و ... مشهور شود مال و جاه و دینار
... یاد و دیدار
... دادم نیکوئی در یادگاری ... پیش هر چه باری
واسباب ... هم آن مقدار که ممکن است با مردم نیکوئی کنید که خاید[ه] نیکو
مولت واحتیاج ... با مردم همه انسان آنست که فواید احسان بخاص و عام
رسانند و خرد و بزرگ را از فایده جاه خود و نوال فیض بچشانند و یقین باید
شناخت که هر که نیکی میکند با خود میکند که از اکابر دین فرموده که من در همه عمر با کسی
نیکی نکرده ام ملازمی فرمود که علی الدوام فیض انعام و احسان شما به همه رسیده است
و بیشتر اهل این شهر مشمول نعم و محظوظ از کرم شما اند و معنی این سخن
که میفرمایید من با هیچکس نیکی نکرده ام چه معنی دارد روشن سازید فرمودند
راست است که حق سبحانه و تعالی فرموده در کلام خود ... و جه که ان احسنتم
احسنتم لانفسکم اگر نیکوئی کنید با نفسهای خود کرده باشید پس چون خاصیت
احسان راجع بالنفس هست پس نیکوئی با خود کرده باشم و در جانب
بدی نیز همچنین است و ان اسأتم فلها و اگر بدی کنید هم با نفسهای خود
کنید چه عقوبت آن باز گشت میکند و ... نکو ... که جز الکون میدهد
... هست بدی بگذار اگر چه قدرت هست که نیکوئی نکوئی آورد
و بدی ... بدی ... پیش اما رعایت طرف رعیت
آنست که غرض اصلی از مال و جاه و دولت و عمارت بلاد است

و در پیش جانب رعایا مرعی و رشتهٔ انتظام مهما[ت]

[illegible]

قوله جود اول انکه در تحقیق حال ایشان

مردانه و مستعد [illegible] سازد که [illegible] کار خود باز نمایند دوم سزای ظلم از ایشان

منع [illegible] سازد و [illegible] کفر اند [illegible] بر مسال [illegible] و اهل اختیار

بر مسال [illegible] و سلطان ممالک هم چنانکه مالک اغنام در [illegible]

[illegible] نگاه دارد و در [illegible] آگاه این [illegible] کیفر [illegible]

این غافل [illegible] و ولایت باید که رعایت رعایا از [illegible]

کننده [illegible] صلاح دین و دنیای ایشان باشد

الحاصل [illegible] ایشان [illegible]

از حال ایشان غافل شود [illegible] خواهند با ایشان [illegible]

راعی این دم [illegible] غنم [illegible]

و [illegible] غافل و گرگ [illegible]

[illegible] ولایت [illegible]

و [illegible] فرمان بردار

حق تعالی و [illegible] خواهند که خلق خدمت وی کنند نخواهند که خدمت

خدای [illegible] کنند [illegible] باشد که [illegible]

[illegible] خواهد که [illegible] حق تعالی با خود [illegible]

سوم حفظ حقوق نعمت باید کرد حق [illegible] حق [illegible] بار [illegible]
ببرد از بختهای نعمت کفران که نگیرد پیش [illegible] ولی نعمت [illegible]
و از جمله [illegible] را از ملت [illegible] اعتماد ننمایند و در نظر همه کس بی اعتبار باشند
و نتیجه ناسپاسی کافر نعمت نگاه باید داشت حرمت پادشاه باید داشت
[illegible] باید از ولی نعمت بخت از و روی نتابد و دولت و گفته اند علامت
مردی آنست که اگر از ولی نعمت مکروهی برسد اغراض مقابله فایده نعمتی که از و
گرفته دیده باشد [illegible] تا شکر نعمت بجای آورده باشند نخواهیم از کرم نعمت
[illegible] بعد چندین جفا رفتن نشاید شنیدم که از ابر رحمی زنجار رفتن
آورده اند که خواجه غلامی خردمند و کافی داشت روزی آن خواجه با غلام بباغی
رفت و در اثنای تماشای بجالیزی رسید خیاری باز کرده بر غلام تمام تناول
مینمود و چنانچه خواجه را هوس شد و مقداری از آن طلبید بخورد چون بچشید نهایت
تلخ بود و گفت ای غلام خیاری بدین تلخی چگونه بنشاط تمام میخوردی گفت
ای خواجه این خیار تر بمن دادی و از دست تو بسیار چرب و شیرین خورده
ام شرم میدارم که بیک لقمه تلخ روی ترش کنم از دست تو صد
شربت شیرین بچشیدم یک شربت تلخ ار بچشیم باک نباشد
[illegible] را خوش آمد و گفت چون شکر نعمت مرا ادا کردی ترا در بندگی
نگاه ندارم و آزاد کرده نعمت بسیار داد و سیوم از آداب امرا آنست که جهد

نماید از جهات تحصیل مال حاصل کند ... بدین چنین بود ... بیت ...
سعی نماید تا مال بدست آرد عمال سلطان ... از محبوب هر کس
است و هر که طمع در محبوب هر کس کند در معرض ... افتد و ... گفته اند
از ملوک اسباب منافع باید طلبید نه نفس منافع مثلا عملی طلب کنید
که موجب حصول باشد تا هم از سوال فارغ باشند و هم منفعت رسد چه ... و جلو
باید جست نه از ملوک چهارم باید که غرض وی از جمع اسباب مالی و جاهی
زینت و آراستگی بارگاه باشد نه تجمل نفس خود چه نوع با دب بهتر دیگر
و تحقق شناسی لایق نه بلکه استیفاء آن اسباب درین صورت متصور است
پنجم حذر کند از تشبه نمودن بملک در چیزی که او منفرد باشد از منازل و ملابس
و مآکل و مساکن با چیزی که لایق ملوک بود چه اینمعنی محمول بر ادب
نزدیکتر باشد و لیکن آن چیز در معرض وخامت بود و طلب آن چیز
در درگاه ملک افزون ششم بر هر کاری که مخالف شرع نباشد او را مدح گوید
و آن کار را بخوبی ستایش ... اگر شب روز را گوید شب است این
بباید گفت اینک ماه و پروین ... و عقلا را محقق است که در دنیا هیچ کاری
نبود که مگر آن را دو وجه نباشد یکی حسن و یکی قبیح پس وجه جمیل هر کاری
طلب کند و آن را حواله به سلطان نماید و اگر آن کار مصلحت نباشد ... باز
بند بر حکیمانه خاطر نشان کند هفتم آنکه اگر سلطان رای اندازد ... بعضی

او باید تعظیما سخن نگوید که ... بلکه ملتمس او نیز هر جا باید نمود و تحقیق باید در نسبت
کار او سلطان ... بلکه باید که متابعت مراد سلطان کند نه آنکه او را
مساعدت و مطاوعت خود طلبید هشتم آنکه بپایه و تقرب خود مغرور نگردد که
با وزیر شاه قدم از حد خود فراتر نهد و از آداب ابن المقفع مذکور است که اگر
ملک ترا برادر گوید تو او را خداوند خوان و اگر نام فرزندی بر تو نهد تو خود را غلام
او شناس هر چند او در تعظیم تو افزاید تو در خدمتگاری و تواضع افزای
نسبت شاه اگر لطف بی عدد راند بنده باید که حد خود داند و نیاید در
که اگر از امری که در غایت اختیار و نهایت اقتدار باشد حرفی در وجود
آید که شبیه بود بفرمان گذاری سلطان و سیاسات البته مکروه طبع
سلطان خواهد بود و اگرچه ظاهر نکند در خاطر نگاه خواهد داشت
مکن در کار سلطان هر چه خواهی که شوکت برنتابد پادشاهی
آورده اند که برادر سلطان محمود غازی غلامی را از بندگان درم خریده که از گناه
عظیم در وجود آمده بود فرمود تا فرو کشیدند و چوب زدند غلام متظلم نزد سلطان
رفت سلطان فرمود تا طبل و نقاره و کوس و علم و اسباب سلطنت برادر را بخانه
برادرش بردند برادر چون آن حال مشاهده نمود از غایت خوف و اضطرار
بی توقف بدرگاه سلطان آمد و سر نیاز بر زمین تضرع نهاد و گفت از بنده
چه گناه صادر شد و کدام جرم و تقصیری نموده که موجب اینها شده گفت اگر

سلطنت حق نیست ترا و گفت ... در پوشد ... کار باشی کرد ایران لیست
بعوض من رسیدی تا تفحص کردی و بگذاشتی ... ملوک عجم را روزی
از ملوک ممالک و حق سبحانه و تعالی بندگان را بمن سپرده جواب آن می باید گفت ...
بعد از این بشفاعت بسیار گناه برادر عفو فرمود ... سیاست نشاید زیرا که مهمان
کرانی خاص باشند بنا با شیطان ... و لیکن مکن بر در شهریار ... مهمات ... بگذارند
کفار ... چون سپاهیان معوض با مرا است پس امیر باید که ... اعزاز ایشان
دارد که پیوسته لشکر آراسته باشند و جای حرب مهیا و آماده کنند چه عالم بهانه خواه
است و کس نداند که حادثه چه وقت زاید و فتنه از کدام طرف در آید اگر سلطان
جمع مال مشغول گردد و رجال جمع نکند بوقت ضرورت فرو ماند چه رجال بمال میسر
گردد و اطراف ممالک برجال مسخر شود لا ملک الا بالرجال و لا رجال الا با
المال ... بلشکر شود ملک و عالم مسخر ... بمال است ترتیب لشکر میسر
آورده اند که یکی از ملوک با امیری از امرا مشورت کرد که من در قضیه مال و لشکر
متحیرم اگر مال جمع کنم لشکر متفرق شود و اگر لشکر ترتیب کنم مال در دست نماند
امیر گفت مال جمع کن گفت لشکر پریشان میشود گفت وقتی که بدیشان
محتاج شوی مال بدیشان عرض کن باز آیند گفت برین صورت دلیلی داری
گفت درین خانه خالی هیچ مگسی هست ... طاقی عسل بیارند و بدین
آوردند مگس بسیار جمع آمدند گفت اینک چنانکه گفتم سلطان او را ...

خواست تا میر ... این راز در میان آورد گفت لشکر ترتیب کن و لشکر از خود
مرغان زبر اسبان باید [illegible] با و جمع ایشان منفرد باشند گفت به هیچ دلیلی
داری گفت تا دارم است بعوض رسانم چون شب در آمد بفرمود تا ظرفی
عسل بیاوردند یک مگس بر آن افتاد گفت و لیکن از کسی متفرق شدند و در
تاریکی تفرقت افتاده به جنبه مالی بر ایشان عرض دهند بر این مال نکردند
و من درین باب حیلتی دارم ملک فرمود باز گوی امیر گفت
سلطان مصر در جمع مال میکوشید و چون لشکر می رسید از مال که بدست می
آورد بصندوق می نهاد و بجد و جهد محافظت میکرد قضا را امیر شام لشکر جمع
میکرد تا بحرب او آید این خبر بمصر رسید یکی از ارکان دولت با سلطان
گفت لشکر تو کجاست اشارت بصندوقها کرد و گفت مردان در میان اینها
قید و لشکر من بسته اینها بر گاه که خواهم بیرون آرم در اثنای این حال امیر شام ناگهی
کرد و بر او غالب آمد و صندوقها در تصرف خود آورد و گفت اگر این مال مردان
کاری و مبارزان کارزاری جمع کردی این تفرقه بود و نرسیدی [illegible] مال
و نهی مرد بدست آید [illegible] ورنه نهی زد و شکست آید [illegible] و هم برای
صلاح ملک باید که به پیوسته منهیان و جاسوسان بر گمارد تا از جوانب و اطراف
خبر با بدو می آورند و از هر گوشه که فتنه سر بر دارد در تدارک آن کوشش
نمایند [illegible] آورده اند که صاحب ابن عباد ملازم فخر الدوله و بلعمی بود

اکثر اوقات در بیشتر از نشستن ایشان اتفاق که سه روز و دو روز در
مجلس عضد نرفت و صباح چهارم [illegible] امد فخر الدوله
رسید که سبب تخلف سه روز چیست [illegible] [illegible] روز
منهی از طرف خطای آمد و تقریر کرد که خان خطای بوقت آنکه
نفر کشی خانه میرفت با یکی از ارکان دولت خود مشاورت
فرمود و سخن گفته در این دو سه روز در اندیشه آن بودم که چه تقصیر
باشد و تفحص بسیار میکرده که یکی از اطراف مملکت خود مشوش شد
خاطر جمع کرده بخدمت آمدم امرا و وزرا در تفحص احوال سلاطین
تا این غایت بوده با وجود آنکه خطای کجاست و شیراز کجا و
قبل از این در باب منهیان و ارباب اخبار و اعلام دولت کلمه
گذشته [illegible] چون حفظ ملک موقوف به تست جهد غائی کرد در جور
و اطراف بر حدود [illegible] به تیغ سیر سرفته جوی برداری [illegible] بدفع شر
بلا خلق را سپر باشی [illegible] یا زور هم باید که وسیله آن شود که فقیر نزد سلطان
رساند و واسطه آن کرد که مظلومان و دادخواهان را پیش پادشاه
در آورد تا درد دل خود با طبیب دار الشفا عدالت تقریر کرده شربت
شفائی مراد نوش کنند و هر امیری که رعایا از خوف او بخدمت سلطان
نتوانند رسید بر مثال آنست که جوئی آب صافی باشد و سنگی در آن جای

کرده

که در قید و لب [illegible] تا محتاج باشند و از هیبت ملک گرد

آن ترتیب نتوان [illegible] که دو روی اختیاری آنجهان یکی

که در روایات آن زنوا گروه گرد شد مباش آن نوع گروه ست جفا

[illegible] بر پای علم [illegible] کردند [illegible] باید که با زیردستان [illegible]

[illegible] که خود زیردستان با او همچنان معاش کنند و در حدیث

آمده من لا یرحم لا یرحم رحمت بکنید بر کسی که بر خلق خدا [illegible]

و در اخبار آمده که بخشایید بر کسی که از شما فروتر است

غم زیردستان بخورید [illegible] تا از زبردستی روزگار [illegible]

ایشان کن بخلق جهان [illegible] که خواهی که با تو کنند ایشان [illegible] اما آداب

وزرا [illegible] ارکان دولت باید زیرا که هیچ کاری بر درگاه [illegible]

از وزارت صعبتر نیست چه بر روی حسد [illegible] و حسود آن [illegible]

بیشتر ندیمان سلطان باشند خصوصاً کسی که در مناصب مداخل [illegible]

و مشارکت باشند لاجرم پیوسته طمع در منصب او می بندند [illegible]

[illegible] که او را دامی افکنند که [illegible]

[illegible] هیچ [illegible] و کم طمع [illegible]

[illegible] تا انگشت بر حرف [illegible]

[illegible] کسی به پاکی [illegible] عیب [illegible]

او را پرسیدند که کدام عیب دانش را آفت [illegible] که بزرگ [illegible]

حکایت

[illegible] بود چه چیز را پرسیدند که او را

گفت آنها را چهار [illegible] و دویم [illegible] گفتند تفصیل بیان کن

گفت یکی آنکه هشیار است که سرانجام کارها بداند و هم بیداری

که خود را [illegible] از وقت در [illegible] [illegible] و سیوم و دیگری کار ساختن

کارهای بزرگ چهارم جوانمردی اما آن سر یکی آنست که چون [illegible] [illegible]

[illegible] نیکو [illegible] و در ملک ثابت [illegible] نماید و جمعی را

که از فرمان سر کشیده باشند و سیوم [illegible] روزگار را رعایت

کنند از جانب عیب غافل نگردد دویم آنست که در هیچ کار

از حق فراموش نکند و در حدیث آمده که چون ایزد تعالی بامیری

و صاحب امری که خداوند فرمان باشد نیکوی خواهد او را وزیری راستکار

راست گو و نیک کردار دهد که از نکته قواعد مملکت داری فراموش

نکند آن وزیر یاد دهد و اگر یاد [illegible] او را [illegible] کار [illegible]

نماید و اگر حق تعالی بوالی امیر نیکوی نخواهد وزیری بد کردار دهد

که او را بر عکس طریق عدالت [illegible] ظلمش نماید

پس وزیری که او صفت راستی [illegible] معرفت مددکار سلطان

بود و در [illegible] کان عدل [illegible] چراغ افروز [illegible] وزیران که رحم

آمیز

آورده‌اند بجمال مقران ... دوم ... آنست ازرنگی نام سلطان ...
... و از شهرها ... و آداب آن ... آورده ... دادن
رعایت جانب ... بر هر چیز مقدمست نه آنکه چون کسی جانب
حق نگاه ندارد در هر امر ملاحظه احوال خود خواهد نمود و از ناشایست احتراز و اجتناب
فرموده دوم مساوات ... در میان سلطان و لشکر و رعیت و میل بهیچ
جانب نکند تا حیفی واقع نشود و اینی مشکلتر از عملی و نیز کنترین کاریست
در وزارت سیوم در کاری که شروع میشود باید در عاقبت او نیکو نظر کند و از خاتمه آن هم
بر اندیشد تا آخر پشیمانی نکشد و انگشت حسرت بدندان حیرت نگزد
کاری که گرفته تو در پیش ‌ از عاقبتش نکو ببین پیش که مصلحتست
آنچنان کن ‌ در رشت صلاح ترک آن کن ‌ چهارم قاعده نیکو نهد و رسوم بد
بر اندازد که در حدیث آمده که هر که سنتی حسنه و قاعده نیکو نهد و رسوم بد بر اندازد
مر وراست مزد آن و مزد هر که عمل کند بران و هر که سنتی بد و بدعتی ناپسندیده نهد
بر و باشد وزر آن و گناه هر عمل که نمایند بدان ‌ ای آنکه بکار مشغولی گشتی
مشغول ‌ خواهی که همیشه باشدت عز و قبول ‌ بر صفحه روزگار رسمی بگذار
کان پیش خدا و خلق باشد مقبول ‌ پنجم کفایت خود ظاهر کند در امور کلیه که
کفایت وزرا در تمهید مصالح دولتها بیش از آنست که تقریر پذیر باشد
آورده‌اند که عضد الدوله از ابو علی جعفری که وزیر یکی از آل بویه بود پرسید

دو دوست است یکی سرای و دلدار و شفیق گردد حالی باشیم و دیگری ملک زمان آنکه کم مزول
باشیم [illegible] هم باشد بشین با یاری و اقبالی که ملبس هم هزین و به سامانی
بینی نزاران بینی [illegible] نشستم ناتوان از احسان مکن جستجو از آنکه فرصت فوت نشود
ذات جستن کر دست ساقی در [illegible] در شرب دولت افکنده [illegible] از هر جانبی
کلاه [illegible] جهدی بکن و دل به دست آر لیکن سر هم سلسله باکلاه نیست
رتبی روان همیشه بچو هر منت [illegible] بهم در رو اگر دن حاجات محرومان
و امیدواران سعی بلیغ نماید که کفارت ملازمت ملوک قضای حاجت
محتاجان است از امیرالمومنین امام حسین علیه السلام منقولست که فرمود
حاجت مومنی بر آورم دوستتر دارم که هفتاد سال با التکلف بنشینم و از
دانیال پیغمبر علیه السلام روایت کرده اند که چندین سال وقت در رکاب
یکی از ملوک میدوم تا سوار میشد و غرض من آن که حاجت مردم بر آورم و
بسیاری از اولیا الله با بعضی معرف ورشته اند خدمت ملوک اختیار فرموده اند
از شیخ ابو [illegible] قدس سره منقول است که یکبار هفتاد بار پیش عضد الدوله جهت
کار مسلمانی رفت و ساخته نشده عضد گفت ای شیخ وقع و هوای آن و [illegible]
نمیشود و این همه آمدی کار تو ساخته نشد شیخ گفت ای ملک کار من ساخته
شده زیرا که نیت من رضای خدا است و میدانم که از من آمد و نشد خشنودی
خدای حاصل شد و اما کار تو ساخته نشد که در کار مسلمانی اهتمام نکردی محتاج

اما عیب سامعی و ندانستی که تا اهل دولت کار بی‌نیاز نکنند کار دولت پایدار [illegible]
[illegible] کار دولت مستمند مدار که تا ایشان را کار باشد [illegible] بشنود و بگریست و گفت
شیخ تمام نسب گفت [illegible] در ساختن کار کسان سعی نمای و کار تو نیز ساخته
از لطف خدای [illegible] و هم ملوک بر تخت‌وار زند و چنان کنند که خبر او به هر کس برسد گویند وزیر
اتابک از مال او خیر بسیار میکرد و اتابک مستوفی را گفت من بعد [illegible]
ندهی که دست بیهده روزی درویش از وزیر خیری نخواست گفت فلان را
شیا با قطاع او بنویس مستوفی تاملی میکرد وزیر گفت چه تامل میکنی از آن
میترسی که دست بیش ازین نمی‌ترسی که ترا برآورم جز به اتابک رسید
وزیر را طلبید و گفت مستوفی را چرا برای او بخشی گفت میخواستم که سایه دولت
ترا هیچ دوام استحکام دهم او نمیگذاشت نه که او بخشی را سزاوار باشند اتابک
بگریست و مرتبه وزیر بلند کرد [illegible] در تواریخ مذکور است که سلطان
ملکشاه را گفتند که نظام الملک هر سال از خزینه صد هزار دینار خلعتی به علما
و صلحا و [illegible] داران میدهد [illegible] از ایشان نفعی نیست و میتوان بدین لشکر
جرار در هم میتوان بست سلطان این سخن بخواجه گفت فرمود که بدین مبلغ
لشکری روز ترتیب میتوان کرد که ایشان عدو را به شمشیری که طول آن یک
در عرصه و تیری که [illegible] سیصد قدم باشد از سلطان دفع کنند من بهمان
مبلغ لشکر شب ترتیب میکنم که از اول شب تا صباح بر درگاه حضرت الله

بقدم صدق است ... اند و از برای تو زبانی بدعا و دست حجت
... دو شمشیر ... بامر جرئت شود ... تیز ... صفت ... سپاه ... شکنند
و لشکر تو دعا و همه در پناه ایشانیم ... و کم گوی که دیدی ...
در پناه کسیست که بدولت و جهان در پناه و دولت است
سلطان فرمود که شاد باش از برای من از تو ... شکر ...
نی یا از وهم قدر ... عمل بود ... و از آن فایده گیرد و ... بی
و دولت ... کوشند ... و ... و اگر نه وقتی
که عمل از دست برود بجز حسرت و ندامت در دو ... نماند
چون توانستی ندانستی چه سود و چون بدانستی توانایی نبود و ... که
از عمل معزول شد بجزع ... و گفتند چرا جزع ... نکند ... گفت این
اضطراب ... نه از برای معزولیست بلکه از برای آنست که
با ... که نیکی کرده ام ... از یاد ... نکرده ام و با کسی که بدی کرده ام ...
... و ... نیست ... بد خلق را جزای ... ای کاشکی
نیکی از همه کس بیشتر کردی ... و از هم دار ... خلق و ... مردم
... بد ... وقت ملاقات با ایشان ... در پیشانی
... دانند که مردم ... اختیار ... این صفت ظاهر کنند
از ملازمت خلفا چاره نیست ... آورده اند که ...

... در زمان ملازمت وزارت [illegible] از آمدن مردم به
تنگ آمده‌ام و از بسیاری گذشت [illegible] ملول گشته‌ام
کسی گفت ای وزیر پادشاهی عزیزتر از نفس نفیس خود و برادر و فرزند
وزارت را در هیچ وقت و در عهدهٔ من کن که دیگر هیچ آفریده ترا نرنجانند
و در هیچ مهم کسی بتو رجوع ننماید [illegible] بیش از آنکس را جایی
نیست خلق بی اختیار پادشاه [illegible] مستغنی
باشند پیدا گشته که نه همه نعمتها احسن بیکدیگر بلکه نیکوتر باشد و
گفته‌اند [illegible] مخلص [illegible] به زر خالص باشد چهارم هم از عمال
خاین و ظالم غافل نشود و پیوسته تفحص و تجسس احوال ایشان نماید
ظالمان را بر مظلومان مسلط نگرداند و جور و ستم و خیانت که از یکی ظاهر شود
او را بعقوبتی که سزاوار آن باشد عبرت دیگران گرداند و سیاسات
ظلم مطلقا مهمل نکند پانزدهم از عمال رشوت نگیرد و تا کسی رشوت
از دیگری نستاند نتوانند که بدیگری رشوت دهد و چون وزیر بر رشوت ستدن فریفته
شد اجازتست بر رشوت گرفتن آنکس و رشوت دادن و رشوت
ستدن حرامست و دیگر رشوت گیرنده و رشوت دهنده باشد و از لوازم
وزیر مناسبت شانزدهم اگر بلیدی [illegible] یا ملازم فضولی یا غمزه و
سعایت معاندی وقوف یافته باشد چنان تظاهر نکند که او را بدان هیچ آگاه
نیست

[illegible] و نزد سلطان [illegible] و پیش اظهار نکنند که [illegible]
[illegible] و اگر در [illegible] سوال و مناظره و جدال افتد جواب [illegible] علم
[illegible] گوید حقیقت سبکساری نکنند که [illegible] در حقیقت حلیم می باشد
[illegible] حسابان نماید که با یک کلمه و یکسر [illegible] که ملک
فرماید [illegible] اموال و [illegible] جهت [illegible] بدل خواهد کرد که حسابان چنین کند
[illegible] تصرف [illegible]
[illegible] که عمل [illegible] تأمل و تفکر باشد و تا بار [illegible]
[illegible] اعتنا و نکنند تا آخر کار منفعل و شرمسار نگردد [illegible] عقل
[illegible] بقدر بهره [illegible] سر فرو برد [illegible] با بام تا بر [illegible]
[illegible] رسیدن به [illegible] در کاری که رفتن [illegible] باشد
[illegible] شروع [illegible] بزرگان گفته اند [illegible]
که در آید [illegible] رخنه بیرون شدن [illegible] آثار [illegible]
[illegible] تعلق [illegible]
[illegible] امینی می باشند [illegible] طبع [illegible] دار
اصطلاحات با خبر از حکیم ارسطو پرسیدند که صاحب ملک [illegible]
[illegible] صاحب ملک [illegible] لطیف
طبع [illegible] کار را نیکو تواند کرد آورده اند که پادشاه ایران [illegible]
[illegible] فوجی [illegible] لشکر را جامه سیاه پوشانیدی [illegible] جنگ

شده بودی تا پیش رفته‌ای وان جنگ سر بردنی وقتی اتفاق
افتاده که شاه ایران با بعضی از خواص بر بلندی [illegible] ابو جعفر استعداد
خصم و لشکر او دید به حضور رسیدت که روز حرب نکنند بدست خود جنگ
نوشت که سپاه دارا بر او بگوئید تا با رسن ببندند و به نزد ما حاضر کنند
دانست که اگر لشکر باز گردد خصم قوی شود و غالب و مظفر گردد
فی الحال قلم بر گرفت و نقطه از زیر سپاه داران برداشت و حجت نامه
سپاه داران رسید نظر کردند که سپاه را مددی رسید با اعتماد تمام
لشکر را [illegible] هم کردند خود را بغضب حمله نمودند لشکر دشمن از آن جر
أت و صولت عجیب داشتند منهزم شدند و بعد از سپاه داران حاجت
نیامد و بر صورت حال العرض ملک رسانیدند ملک او را بستود و گفت
دبیر چنین باید که بیک نقطه پنجاه هزار مرد را هزیمت داد و دیگر در باب
دبیران حکایتی هست که پادشاهی به پادشاهی نوشته بود که پیش
از آنکه خود را ایمن زنی من خود را بر تو خواهم زد ارکان دولت فرو
ماندند که جواب چه نویسند دبیر خوش طبع بود گفت من
جوابی بنویسم که همه را پسند افتد پس بنوشت که من و تو شیشه و
سنگیم خواه شیشه بر سنگ زنی و خواه سنگ بر شیشه همه اعیان این
جواب را پسندیدند [illegible] سخن کان از سر دانش نویسند از
عقلا مقبول باشد و دیگر عقلا را شد و آن متعلق بود را

باشند

شنفند. عامل باید که نیک نفس و خوش خوی باشد و از حرص و طمع
بیگران بود و نوشته ... و هم عامل باید که هم آهسته باشد و هم
ک... و نیز بی تمییز دست بگشاید و بخیانت دست به بندد و دیگر
باید که رسم بد ننهد و قانون نامتوجه وضع نکند و هم سلطان را بدنامی
آرد و هم خود را بنفرین خلق گرفتار کند. آورده اند که وزیر
معاملی را بجای فرستاد و عامل به وی نوشت که اگر فلانی کار کنم زر بسیار حاصل
میشود وزیر در جواب نوشت که باز رعیت ... پیش کاسه و زیاده
ما ننگ دستهای ایشان بغایت کرد ... هیچ روستایی ... خود را کار
چنان ملکی که بسبب بدنامی ما و در سلطنت خواری ... نخود شود و دیگر باید
که تصور نکند اگر سلطان یا امیر یا وزیر از و راضی اند جانب رعیت
سهل است زیرا که کسی را که چندین هزار خلق خصم اند چگونه سالم تواند
بود بلی اگر رعایا خشنود باشند سهل است از طرف شاه
آورده اند که یکی از خلفاء شخصی را بعمل ... فرستاد و در آنجا چنین
... بر اندر حت و قاعده های بد نهاد و مال بسیار حاصل کرد و چون بر
خلیفه آمد از وی برنجید و مصادره فرمود و مدتی در حبس بماند بعد از آن فرمود تا
بر سر آن ... پانزده ساله گذشته مال بسیار در دوان عامل ... مانده
به ... مشاورت کرد آن ... گفت قبول ...

و از اسب اسبهای جنگ بنه و بد عنانی بدر اندازد و رضای بی عیب

خاص ملک کنی [illegible] تقریر [illegible] واقطاعات تمام

بده و بار آن در عهده من که هیچ آفت بتو رسد آن شخص

عمل قبول کرد و بر سر عمل رفت و بطریقی که گفته [illegible] بود

بجای آورد چون بار آمده دینار که گفته بود و هشت هزار دینار آورد و با وجود

این ملاطفت و رافت ملک گردیان عامل سبب این دو صورت

از شیخ پرسیدند گفت در آن نوبت چندین بار خصم تو بود در آن

نتیجه ما ورد این کرت این همه شفیع تو اند این ثمره همی دهد

بدی ماکنی کرد بی گفت [illegible] و بهر بهانه بدر [illegible] که

نیکاری [illegible] تو ما چون بدولت مجالست ملک مشرف شده ماندان

را در رعایت قواعد آداب و حرمت باید کوشید و شرط آن است

که آنچه نزد ملک مقبول و مکروه باشد [illegible] و ایشان را [illegible] کند که مقبول

ملک است و اگر چه مکروه نفس ایشان باشد و ندیم باید [illegible] مقرر کند

که در خدمت خدای و خدمت مخلوق هیچ چیز سود مندتر از خط نفس

خود نیست و چون این معنی نزد او محقق گردد و در هر معامله و محاوره که با

او سلطان رفتند خویشتن را [illegible] بهره [illegible] ترک حظ خود گیرد [illegible]

نتیجه [illegible] خطر خود و ملک را مسلم [illegible] و خیر و بهره [illegible]

[illegible] بیهوده نشود و اگر اول بار بسخن خشم مشغول گردد و غافل از عمل نباشد
چون او را انبساط [illegible] باید به هیچ وجه در هیچ کاری جبلت بدان اتکا کند
[illegible] حق بجانب وی باشد و اگر چیزی قبیح و ناپسند هیچ جا بازگوید و اگر بنابر سهو
بازگوید بدان اعتراف نکند و اگر چه آن چیز جبلت رسیده باشد که از قرار نااختیار لفظ او
بسیار است و از درمیان ملک و [illegible] خالی نشود قبح آن بیکی از دو عاید تواند
بود بجهد کند که قبح آن با خود بازگرداند و بری بودن ملک از آن ظاهر کند و چون
ملک برای سخن عفو و حلم انگیزد و تقریر نماید که قبح آن از وی برنگردد
و باید که بخدمت ملک چشم و دل و زبان و گوش بفرمان او دارد [illegible] سلامت
ماند [illegible] پیوسته دو گوش بسوی سخنش باید داشت [illegible] فرمان و را چشم بره باید
داشت [illegible] بر نیکوئی زبان روان باید کرد و زبد دل و دیده را نگاه باید داشت
اصمعی گوید روزی نزد یکی از خلفا رفتم دیدم بر تخت نشسته
دختر پنج ساله نزدیک وی بود مرا گفت ای [illegible] این دختر کیست گفتم
نی گفت دختر امیرالمؤمنین است بوسه بر فرق وی زدم [illegible] شدم که اگر خلیفه
امر کند عقوبت کند و اگر جرأت کنم شاید که غیرت او را بر آن دارد که مرا
برنجاند پس آستین بر سرش نهادم و برداشتم و سر آستین بوسه
[illegible] خلیفه را آن ادب خوش آمد گفت اگر خلاف این میکردی از
عنایت محروم میماندی پس مرا هزار دینار انعام کرد و من شکرانه [illegible]

... در اخلاص با وی بودم ... صد ... دادم و در آداب ندما آورده‌اند که یکی
از ملوک ملازمی داشت بغایت صاحب ... زنگی چنانکه
شب دیجور و ماه نشان کرد خط چنان که زنگی سیاه عنوان کرد روزی ...
خود را گفت این جوان را که صورت خوب دارد بغایت خفیف و ملیح و بسیار
لطیف و ظریف است تو او را دوست میداری گفت لی ... چرا
گفت کسی که ملک را دوست دارد من او را دوست میدارم ملک را این ادب
خوش آمد و در جواب او لطیفه کرد ... هر که را مایه ادب ... که بجای رسد
عجب مدار چون ادب هست از حسب چه کم است حسبی بهتر از
ادب نبود و چون این رساله بحد اطناب رسید ادب اختصار میکند
که زیاده از این قدم بر بساط انبساط نهاده نشود و بدعای دوام دولت بلند شاه
زاده جوان بخت کیوان رفعت سمت اختتام یابد سخن نه بر نهج اختصار
رفت آنکه به ... که چگونه کنم این نامه را که وقت دعاست خدایا تا فلک
سربلند نیست ... از ... است ... رایات آسمان
فرسای و ... این شاهزاده عالی رای عالم آرای
درخشان کوکب از برج شاهی فروزان روش از نور الهی ... ابد
الحسن ... شاه جوانبخت که برخوردار باد از تاج و از تخت
منقرض ادوار ... ولامع دارد و کوکب کوکب عظمت و دبدبه جلالت

و سلطنت

۲۵

وحشمت و بهجت اوراق سپهر فتح و نصرت مشارق و مطالع [illegible] امیزوها
بنیچه خلق پنهان آمدن [illegible] با تمام رسید و باختتام انجامید این رساله مشتمل
بر اسرار حکمت و معنوی و بر حقایق اطوار اهل دولت و هم نام کتاب
که مضاف باسم سامی آنحضرت است تاریخ اتمام آن مفهوم میشود
باتمامه گفتم این گرامی رساله تمی قدم [illegible] و ز مقدم نو چشم سخن یافت رو
نقش [illegible] اخلاق محسنی بتمامی نوشته شد تاریخ هم نویس ز اخلاق
محسنی قد تم الرسالة الشریفة المبارکة بعون الله الملک الوهاب
بتاریخ بیست ششم یوم شنبه فیروز ماه شعبان پنجشنبه باتمام رسید سنه ۱۲۴۲ هجری
سمت ۸۴۳ ۱۸ ابرو [illegible] بدست خط بنده احقر الوری
رمضان قوم [illegible] تحریر یافت تمام رسید

نوشتم من این را بخط غریب | که نصر من الله فتح قریب
هر که خواند دعا طمع دارم | زانکه من بنده گنهکارم

دست از دلست و کردار دل قوی بازو قوی حکایت در فتحی
که اسکندر به مهم تسخیر ... رسید در سطور طلب کرد گفت ای حکیم درین
میدان که قدم نهاده ام و بنی آدم به پیش گرفته هر آینه مراد دوستان بود و دو
دشمنان پدید آیند با هر یک از ایشان چگونه معاش کنم حکیم گفت
ای ملک اصل آنست که تا ممکن و مقدور باشد دشمن انگیزی نکنی و
بر دوستان خواری روا نداری اگر دشمنی پدید شود او را باستمالت دو
کنوز اختصاص دهی تا دوست شود و دوست را بعزت و حرمت
خاص گردانی تا از دوستی بر نگردد اسکندر فرمود زیادت کن حکیم گفت
از کار دشمن غافل مشو اگر چه اندک باشد و تا بهم سخن نرم توان گفتن
نتوان گفت کلام درشت بر زبان مرانی و تا کار بتازیانه بر آید شمشیر از
نیام بر نیاری اسکندر فرمود شاید کار تو با خصم بجایی رسد که آنجا مدارا ن
بجهت تغییر وحل توان کرد به کدام نوع قدم توان نهاد حکیم فرمود که
مآل حرب از دو بیرون نیست یا تو بحرب کسی میروی یا کسی بحرب
تو می آید اگر تو بقصد کسی میروی دو شرط رعایت باید کرد اول باید
نیت از آن جنگ جز محض خیر نباشد و طلب دین حق و دفع
ظلم و فساد دوم توجه باید نمود بحضرت عزت عز شانه و از [illegible] یاری
طلبید و در دعا خیر و صدقات کوشید و از اهل قلوب و قبور استمداد

[illegible] کرد و سیوم بشرط آنکه حرم رسول بتقدیم باید رسانید و مهمان و جا
موسان جنگ را باید کرد و تفحص لشکر خصم کنید — خلل و عیب و حال
ایشان را بواجبی باید نمود چهارم با لشکریان توجه باید نمود که هم یکدل و
یکزبان باشند که اتفاق سپاه با حضرت پادشاه موجب فتح و نصرت و سبب
ظفر و قوت است کسی را ظفر بر ظفر حاصل است که در دو دلی لشکرش
یکدل است سپه را که فیروزمندی رسد ز یاران یکدل بلندی رسد و موا
فقت اکابر و اتفاق بزرگان خصوصا اقربا درین باب ضرورتست پنجم لشکر
را وعده های خوب باید داد و پیوندهای بزرگ مستظهر گردانید و نیست
باید کرد که آن مواعید بظهور آید ششم ناتوان بنفس خود مباشر
حرب نباید شد که اگر شکستی روی نماید تدارک آن نتوانند نمود
هفتم در تدبیر کار لشکر کسی و سپاه سالاری کسی را اختیار فرمود
که به چند صفت آراسته اول شجاع و قوی دل بود و بدان شهرت
یافته و نام و آوازه پیدا کرده تا از آن ترسی و هراسی در دل دشمن افتد
دیگر رای صایب و تدبیر تمام داشته باشد و مخارج و مداخل جنگ دانسته
که حایلی باشد که شجاعت بکار آید که خدعه در حرب مکروه نیست بلکه
مستحسن است چنانچه در خبر واقع شده که الحرب خدعة و دیگر محاربت
حروب کرده باشد و صاحب تجارت شده که فواید تجربه بسیار است

نزد

حکایت روزی بکشاورزی بود و باشش گلدسته بخدمت آو
[illegible] و سلطان [illegible] همت [illegible] که تو [illegible] کفت [illegible] از گلزار باحیدم
سلطان گفت آن گلزار ملک تو بود گفت نی گفت از باغی
خریدی گفت نی درین شهر گل نخرند و لیکن بی قیمت بدهند سلطان
تامل فرمود و گفت یار که [illegible] دستور کسی گلی در باغ او در زمین تو بیند
بنگرید بی دستور کسی در باغ میوه بار نشد این جمله صورتها و دیگر
منصور است حکم کردند دستش ببرند کابر شفاعت کردند تا یک
انگشتش ببریدند طغاج خانی پیوسته زندانهای وی از گناهکار [illegible]
روزی این جماعت بر دروازه آن شهر نوشتند که تا آن کیا [illegible]
هرچند سر زنند بیشتر شویم و این خبر بسلطان رسید فرمود که تا در زیر آن
خطه نوشتند که ما آن باغبانیم منتظر ایستاده هرچند سر برآرند ببریم
بیت هر خار که سر برزند از گلشن ملک فی الحال به تیغ تیز برباید
داشت [illegible] گویند هرمز و ابن نوشیروان عدل خود را با سیاست اقران
یافته داده بود و لطف خود با قهر انضمام فرموده یکبار ابنواختنی وبد
بد [illegible] اسواختی بیت زده سیاست او راه کاروان [illegible] کشیده
هر گمشده [illegible] عدل در عالم [illegible] وقتی رکابدار او در باغی رفت و [illegible]
انگور بی اجازت باغبانی باز کرد باغبان عنان اسب او بگرفت و گفت

مرد خشنود و ساز و الات بیرون رفت و هر مرز از نو تنظیم کنند بشدم چیزی [illegible]
و اهدا [illegible] بنت الحصه هزار دینار بداد و [illegible] که [illegible]
سلطنت ترتیب سیاست تازه و داشتی تا ثمره امن و امان حاصل آید
گوشش آن شهریاری که از روی دانش تامل کند در کتابت سیاست
چنانچه گفته اند که سیاست بموقع آنست که درباره جمعی واقع شود
که استحقاق آن داشته باشند و آن گروهی اند از پیشه بد اندیشه که
چون مار و کژدم ضرر ایشان بخاص و عام و خرد و بزرگ رسد حکایت از
سلاطین پرسید که از آدمیان مستحق سیاست کیست گفت هیچ آدمی
استحقاق سیاست ندارد بلکه سیاست بر هوام و سباع باید کرد یعنی
درندگان و گزندگان پادشاه گفت معنی این سخن روشن گردان
گفت ای ملک از مخلوقات جمعی اند که محض خیرند و خیر محض
از ایشان همه نفع رسد و ضرر نی و ایشان ملائکه اند و بعضی دیگر اند
که ایشان شر محض و محض شرند چون گرگ و پلنگ و مار و کژدم و از
ایشان همه ضرر رسد و نفع نی پس از آدمیان هر که بر خوی و خصلت
و شکل ملکی است افضل نوع انسان است هر که بر طبع و سیرت اینها باشد
بدترین درندگان و مستحق سیاست است [illegible] از آدمیان [illegible]
پسندیده باشد [illegible] و لیکن نگوییم که با هر کسی بجهت مردم آزار را [illegible]

بخود

[illegible]

که از مرغ بد کس نه پرورد ... حکایت آورده اند که در عهد نوشیروان ظالمی ضعیفی
را [illegible] زد و نوشیروان حکم کرد تا ظالم را به سیاست گاه بردند و گردن زدند
یکی از خواص گفت عجب داشتم از عدل ملک که آدمی را بدین قدر خیانت
بی جان ساخت نوشیروان گفت غلط کردی من آدمی را بی جان
نکرده ام بلکه سگ و گرگ را بیجان کردم و مار و کژدم را کشتم
کسی کو پیشه کرد آزار مردم یعنی بدتر است از مار و کژدم
آورده اند که خسرو پرویز از بزرگی پرسید که از طبقات خلق لایق سیاست
کیست گفت این ملک خلایق بر پنج طبقه اند اول آنها که در ذات
خود نیک اند و ایشان همه نیکی بخلق می رسد ایشان را تقویت باید
با ایشان صحبت داشت دوم جمعی که بخود نیک آید اما نیکی ایشان
بکسی نرسد ایشان را هم نیز باید داشت و بر خیر تحریص کرد اما سیوم
گروهی که در میانه حال باشند یعنی بسیار از ایشان بکسی میرسد و نه خیری
ایشان را راه خیر باید نمود و از شر تحذیر باید فرمود و چهارم طایفه که بد
باشند و بکسی نرسانند ایشان را خوار باید داشت تا ترک بدی کنند
پنجم گروهی که هم بد باشند و هم بدی ایشان بمردم رسد ایشان را سیاست
باید کرد و وعده و وعید بسی بشنوند ضرب بس حرب آنگاه قتل
[illegible] آتش را که خلق از او بسوزند جز بکشتن علاج نتوان کرد

و یکی دیگر از فواید سیاست تسکین فتنه است * مردم فتان و شغب
انگیز چون بینند که آتش سیاست تیز است * دست بر بندند از انگیخت [illegible] * بیت *
در کار سیاست هشیار بود هزار فتنه برپای کنند و از هیچ جهتی شور و شر شغب در
رسانند * اگر سلطان نفرماید سیاست * زنند هر ناکسی لاف ریاست
بلا بر هم زنند روی زمین را * نه دولت را بقا ماند نه دین را * چو مردم ضبط
در کشور نه بینند * ز کرداری بدی یکسو نشینند * و هم درین باب گفته
اند * اگر نه هیبت شمشیر پادشاه بود * چه شور ها که میکدم از شهر
بر خیزد * کسی که دست چپ از دست راست نشناسد * هزار فتنه
چو دشمنش دهد بر انگیزد * [illegible]
متیقظ و هوشیار باشد در کار مملکت و خبرت آگاهی از حال رعیت و از
ملوک عادل معهود و متعارف است که مستخبران معتمد نصب فرمایند
و متفحصان امین بگمارد و به پنهانی تا تفحص و تجسس حالات مملکت
و مهمات رعیت نموده بوقف اخبار و اعلام رسانند و بعد از اطلاع
بران سعی نماید و هر خللی و زللی که در بنیاد معدلت واقع و ظاهر شده
باشند مرمت نماید و اصطلاح پذیرد و پیش از آنکه دست تدارک
بدامن تلافی آن نرسد * بیت * باول توان کرد اصلاح کار * از آن
پیش کز کف رود اختیار * و بسیار بوده که سلاطین در غیب مکتشفه

اند

و اتفاق [illegible] ست و مملکت میگیرند چه بسیار اختیار باشند که مقربان
پادشاه و سلاطین نشنوند بسبب آنکه ایشان را سهمگین [illegible] حکمیه ملاحظه
رفت پادشاهان بجاسوس نگویند یا نتوانند گفت و از حضرت داود علیه السلام
منقولست که در شبها جامه بدل کردی و در شهر و بازار گشتی بصورت مردم غریب
برآمده و از هر کس چیزی پرسیدی و گفتی داود با شما چه نوع معامله میکند و کارکنان
و کارکنان او بر چه وجه سلوک مینمایند پس اگر جائی دیدی که خلل پدید آمده
بتدارک آن مشغول گشتی و از سلطان محمود مثال این سخنها منقولست
که شبها بیرون آمده تجسس احوال کردی و چون درین صورت که پادشاه
بیرون آمده تفحص کند در امکان خطر هست بزرگان و سروران نهاده اند که
سلطان باید که بر جهی امین معتمد و نیکخواه بی غرض پاک اعتقاد و بلند همت
تعیین نماید بر وجهی که کس بران وقوف نیابد و مرسوم او [illegible] مقرر سازد
و تا اگر کسی بر احوال او وقوف یابد او را [illegible] که فریب و [illegible] باید که
بهر وقت که خواهد پیش تواند رفت شاید مهمی باشد که توقف بر نتابد
و چون حال سلطان برین منوال بود هر آینه سلطان بر جزوی و کلی صاحب
وقوف گردد و همه کارگزاران دولت و اعیان ولایت برین صورت که پادشاه
بر احوال هر یک مطلع است اطلاع یابد بی شبهه معاش ایشان بر وجهی
باشد که باید و عملهای ناشایسته از ایشان در وجود نیاید ... چه نیکو

[illegible] کار آگهی [illegible] نقد عالم و [illegible] [illegible]
بوجود [illegible] آورده اند که در خوارزم پادشاهی بود عادل که [illegible]
لا مواله بر صفحهٔ خاطر نگاشته و رأفت والشفقة علی خلق الله در میان مرحمت
فرو نشسته [illegible] زعدل او شنید بار سیمرغ صفت کلنگ [illegible] زاغی او [illegible]
شغال [illegible] بال فرو برد [illegible] چنگل [illegible] این در ازکمند زور [illegible] چنگال و در
زمان او کسی را زهره نبود که بارتکاب عملی ناپسندیده از فسق و فجور تواند سعی کرد
یکی بود از امرا و اعیان حضرت دولت او که حقوق خدمت قدیم [illegible]
بر در بارگاه کسی دیگر با ختیار او نبوده خود را در صورت صلاح بسلطان نمودی
و در خفیه بخمر و زمر و انواع فسق و فجور مشغول بودی و کسی را زهره آن نبود
که از وی شکایت کند سلطان برین حال وقوف یافته بود [illegible] که
با وی بمجاهره سخن گوید و اظهار این نوع کلمات از کمال رفع احتشام کند
و آن مهابت سلطنت را مضرت دارد پس روزی از روزها آن امیر را
طلبید و فرمود که مرا مرغی باید منقار او سرخ و سر او و بال او سیاه و باقی
بال [illegible] و [illegible] این نوع مرغ پیدا [illegible] امیر فرمود که بطلب آن
اشتغال و [illegible] کن تا توانم پیدا سازم اما مرا سه روز مهلت باید داد امیر
بجستن چون مشغول گشت در شهر و نواحی چنین مرغی بدست نیامد
امیر بعد از سه روز بپایه سریر اعلی آمد و مراسم اعتذار تمهید داد که ای

ملک

ملک بانی [illegible] اگر مقدور بود در تحفه این چنین مرغی سعی نمودم بدانند
سعادت حضرت است [illegible] در چه صادر شود در عوض آن معد و مهیا گردانم
سلطان فرمود که مطلب من این مشکل مرغیست و من اختیار شهر
و ولایت بدست تو داده ام و این نوبت بی چنین مرغی نیایی دیگر باره
امیر بعد از سه روز دست تهی باز آمد سلطان فرمود که تو از شهر چنین تیرداری
که چهار مرغ بدین شکل و هیات در یک خانه هست و پیدا نمی توانی کرد
بسوی چهارسوی شهر را بازار بزرگی گذری کن بدر فلان مسجد محله ایست
و بر دست راست آن محله کوچه در پیشانی آن کوچه خانه و پیش در جانب
غرب بدان خانه در آی و بصفه که بطرف جنوبست توجه کن بر دست
چپ او خانه ایست و در درون خانه خانه خورد است در آن خانه تنگ
در آنجا قفصی بینی نمد در و بر آن بر کشیده در آن قفص چهار مرغست
بدان نوع که من گفته ام بیار امیر حیران شده از نزد سلطان بیرون آمد
و بدستوری که ملک نشان داده بود قفص را با مرغان حاضر گردانید
ملک فرمود که اهل حکومت باید که از شهر و ولایت چنین بر خبر باشند
که من هستم امیر که این سخن بشنید با خود اندیشه کرد که پادشاهی
که از بازار و کوچه و خانه و شهر چنین با خبر است احتمال دارد که بر احوال
پنهانی من وقوف داشته باشد من بعد معاش خود را تغییر باید داد

پس از معاصی توبه کرده براه راست باز آمد وارث [illegible] حکایت [illegible] مشهور میشود

که ملوک سلاطین را احوال مردم فواید بسیار [illegible] لقمه

مرد را سخن آفرین از اخبار شاهان ایران زمین که هرمز مهتر کلام رایج

روان بحکم و چنین گفت که ای هرمز جوان جهانی بدوست تو ارزانی

اند بفرمان حکم تو پابسته اند از احوال گیتی خبردار باش به غفلت

مکن خواب بیدار باش چو در عهده تست عالم تمام مشو غافل

از کار خود والسلام و در غفلت یقین صاحب خبر انیست تا بر

احوال هر ولایتی اطلاع یابد منصور خلیفه گفتی من به کس محتاجم

اول کسی که مال رعیت بمن ندهد و مال من نیز پیش رعیت نگذارد

دوم شحنه که داد مظلوم از ظالم بستاند و حکم بی غرض و طمع کند پس آه

سرد بر کشید گفت ای دریغ از سیوم برسیدند که آن کیست گفت آن سخن

که صورت حال ایشان را چنانچه هست بمن نماید والحق اگر پادشاه را چنین کسان

بدست افتد بسی صلاح میان خلق پدید آید [illegible] منقولست که ارد شیر بابک

از پس که تفحص حال گماشتگان و نزدیکان کردی کار به اخبار رسیده بود که هر

روز با امرا و وزرا و عمال و سایر ملازمان گفتی که دوش حال تو بر این منوال

بوده و چه خوردی و با که خفتی و با که سخن گفتی و چه کردی مردم از این صورت

تعجب نموده میگفتند که پیر امر شاغلان خبر میدهد و کسی نمیداند که الا با علام

عاملی

صاحب غرضی نیست صاحب غرضان همین بستانان باشند مقبول دل جهان
الملک [illegible] هم بر [illegible] هر آن بیش نتهد هم مرهم زخم دو جهان [illegible] اکثر
بادام صاحب غرضی بموقف عرض پادشاه نرسد و روزه حکم نفرمایند
و بعضی گفته اند حکم پادشاه بنا بر قضا و قدر میباشد چون در عالم مشیت حزم
عالم شریعت گستره زده منع آن بهیچ وجه میسر نشود و احتراز و اجتناب از آن
در تقدیر امکان نگنجد چون گمان قضا و قدر رسد تدبیری یقین که
باز نگردد و هیچ تدبیری پس شرط والیان حضرت سلطنت و حامیان
حوزه مملکت آنست که در امور مصالح جمهوری تحقیق قاطع و دلیلی ساطع
و بینه روشن و برهان واضح بهیچ حکم با مضا نرسانند و بی تامل و ا
معان و نظر بر والیقان پروانه ندهند که خردمندان فرموده اند
نا ساعد پسندیده شرع و عقل کی بینه منشأ فرمان دهد و شرط دیگر آنست
که از روی گمان بیگناهی را در مضیق عذر و معرض خطر نیفگنند که بسیار
مو[illegible] و بزه کار کرده و چنانکه حق سبحانه فرموده که إنّ بعض الظنّ إثم
و اگر کسی بمجرد گمان بتحقیق التفات ورزد و بدهی حکم فرماید و آن گمان خطا بیرون
آید شهد او را بمحل سقوط و معرض عتاب حضرت اعز ید گرفتار ساخته باشد
هیچ کس را مانند ظلم باطل عقوبت پشیمانی نیارد
کر چون شک از یقین کرده و پیدا پشیمانی کردی و سودی ندارد

آورده‌اند که روزی [illegible] به بیابانی درآمد یکی را [illegible]
[illegible] سر او را از تنش بریده و کارد بر سینه [illegible]
از غایت تحیر مدهوش ماند نه قوت ایستادن بود نه [illegible]
حالی یکی از ملازمان حاکم آن ولایت رسید و آن صورت را مشاهده کرده و فی الحال
او را دست و گردن بسته و کارد پر خون از گردنش آویخته به در خانه حاکم آورد و صورت
را تقریر کرد حاکم بانگ بر وی زد که این کس را چرا کشتی [illegible] گفت ایها
الملک من بدین ویرانه رسیدم و او را کشته دیدم متحیر و متعجب گشتم
و اثنای این حال این کس مرا گرفته و تهمت بر من نهاد و من نه از مقتول خبر دارم
و نه از قاتل حاکم گفت که گمان من آن است که تو او را کشته‌ای و به حیله و بهتان
می‌خواهی که از دست من بجهی بیچاره گفت ای ملک با من به گمان
خود کار مکن که حق سبحانه می‌فرماید که ان بعض الظن اثم و گمان
به جای یقین نمی‌نشیند حاکم سخن وی گوش نکرد و فرمود تا بر دارش کشند
در محلی که رسن در گردنش کرده بودند می‌خواستند که بر کشند [illegible]
در فلان ویرانه کسی را کشته است جوانی از نظارگیان پیش آمد و گفت
ای جلاد چندان صبر کن که من پیش ملک روم و صورت حال باز نمایم قتیل
ویرانه را این شخص بی‌گناه است و خون بی‌گناه ریختن عمل تباه است جلاد
توقف کرد و او را پیش ملک بردند گفت ایها الملک [illegible] ویرانه واقع

[illegible] شده [illegible] کردند و آنکس که پوشش من بود فرصتی یافتم و او را کشتم و این جوان را
[illegible] از این [illegible] بهتر است ملک تامل بسیار فرمودند [illegible] در گمان
بحکم [illegible] پس آنجوانرا [illegible] پس [illegible] پادشاه قباد عرض کردند وی از علمای زمان پرسید
که اورا نباید کشت زیرا که اگر یکی را کشته است اما سبب حیات دیگری گشته
پس جوان را حاضر طلب کرد و صورت حال از وی پرسیدند و خلعت داده آزاد
کردند و فرمود تا در قضایا او نوشتند که بر پادشاه لازم است که خون مردمان به
[illegible] و گمان نریزند [illegible] سیاستی بگمان [illegible] رسم معدلت نبود که تا
یقین نشود خون کسی نشاید ریخت [illegible] هر دو بار که حکم از روی گمان باشد [illegible]
[illegible] از آن دو بار گریخت [illegible] آورده اند که یکی از ملوک بار عام
داده بود و در بروی وضیع و شریف گشاده اکابر و اصاغر بدیدار همایونش
تبرک می جستند و دیده بگوهر تاج و فروغ افسر روشن می ساختند
[illegible] بیرون روی سلاطین دیده روشن میکنند [illegible] در میان قوم سخن
آغاز کرده و گفت هر که بلقای ملوک مستسعد گردد هدیه نفیس و تحفه عزیز
باید که فرا پیش [illegible] دست امکان من بذخیره که از جنس زر و نقره باشد نمیرسد
اما از جواهر حکمت در سخن شاهوار دارم میخواهم در این مجلس نثار کنم
پادشاه فرمود که بضاعت سخن گوهربار لطف و کرم ما از جمله بضاعتها
[illegible] بهتر است بیار تا چه داری [illegible] که ای ملوک میان شک و یقین

چهار انگشت بیش نیست هرچه بچشم بینند یقین حق بود و آنچه بشنوند
بحقیقت آن شک و گمان مدخل دارد شاید [illegible] باشد [illegible] شنیده
کی بود مانند دیده :: و چون فرمان پادشاهی هرچه فرماید نافذ است پس از آنجا
حکم شود باید که از روی یقین بنوعی که روی نماید سبب بدنامی دنیا و بار
آخرت است ملک او را تحسین فرمود و این سخن تلقین فرمود بیت
هر حکم که از سر یقین است :: آرایش ملک و زیب و دین است ::
حکمی که بنایش بر گمان است :: آشوب دل و زیان جان است ::
و کسی پرسیدند که سبب غفلت بعضی از ملوک چیست گفت سه چیز است
که پادشاه را از رعیت و مملکت بیخبر میگرداند اول شهوت و متابعت
هوای نفس که بسودای نفس و آرزوهای او درماند پروای هیچکس و فکر
هیچ چیز ندارد :: هر که از سودای شهوت مست شد :: کار او یکبارگی از
دست شد :: و مشهور است شخصی اسکندر را گفت تو پادشاه و بغایت
بزرگی زنان بسیار بعقد آر تا فرزندان بسیار شوند و از تو یادگار مانند گفت یادگار مرد
عدالت و نیکنامی و زشت است که کسی بر مردان غالب شود تا مغلوب
زنان گردد بیت برای یکدم شهوت از ملک بر سر آن :: زبون زن نشدند
آنکسان که شیر مردان جهانند :: دوم اسباب غفلت حرص باشد بر جمع مال
و نهادن گنج و هیچ صفتی ملوک را ناپسندیده تر از حرص مال نیست زیرا که

زیرا

حریص و جمع کننده مال حلال و حرام نشود و غم ملک و رعیت بخورد بلکه بخواهد
که خزانه او از مال و نعمت باشد هر چیز را خواهد و با این همه بهره کسی نشود
که ستم بر رعیتان برسند تا صرف ضایع نشد بر دوسته
او داند که نیابت سلطانی را رعیت میکند و آن ملک حلال و طیب تو
توانگر ندیس اگر مال بستانی محتاج شوند در مطلق تو پادشاه مفلسی
باشی اگر پادشاه مالی گنج آورده ولی از دوستان برنج آورده چو
نام ما بد بدشمن سپرده پس آن گنج را بجز دشمن پادشاه را گفتند
مال از رعیت بستان و در خزانه نه گفت خواجه از بهر آن مال بهتر رعیت
هر گاه میخواهم مال خود را از آن برمیدارم سیوم از آنها که غفلت
ازو شراب خوردنست و ملاهی و ملاعب میل کردن پادشاه باید
که از مستی به پرهیزد زیرا که چون مست شود از ملک و مال بیخبر گردد و
و ملک و مال او بجهت آنکه او را غافل بیابند هرچه خواهند کنند
بیخبر و آن مرد که چیزی بخشید کشش قلم بیخودی درکشید بسیار
باشد که در مستی صورتی چند وجود گیرد و خللی چند وقوع یابد که در
هشیاری تدارک و تلافی آن نتوان کرد پس مست بودن
هیبت و ادب و سیرت ارباب ملک پادشاه را در سلطنت
آنچنان هشیاری خوشتر است پادشاه باشد پاسبان ملک

و مستی خواب خوش [illegible] سپاه را خواب الیوم [illegible] هوشیاری خو
شست. والحمد لله الملک الوهاب که این [illegible] همراه کار نیابت و رای ملک
آرای فریدون بخت اسکندر تخت خورشید طلعت جمشید صولت
[illegible] ابوالحسن آن جزو نامدار که [illegible] بر مسند سروری چون [illegible]
ثانی سنجر است بدو داد حق مملکت سنجری به مقتضای فرمان
لازم الاذعان توبوا الی الله توبة نصوحا قدم در عالم توبه نهاده و باب
استغفار بمفتاح [illegible] ازینک ازینک [illegible] مضمون و انیبوا
الی ربکم قبول تلقی نموده و مانند لاله سیراب ساغر شراب را بر سنگ زد
و چون سوسن آزاده بده زبان کلمه استغفر الله بر زبان راند و جهت [illegible]
کافروختن جام مدام بود سبحهای متعبدان گرفت و بر وعده و سقیهم ربهم
شرابا طهورا از ارتکاب شراب سرور که فی الحقیقه شراب غرورست
درگذشت این زمان در مجلس همایون بجای طلبانک میخواران صدای
دعاوی دولت است و عوض نای هوی مستان نغمه تکبیر و تهلیل خدا
پرستان [illegible] بجای نغمه نی صوت دلکش حفاظ بجای جرعه
می تلاوت محبت دوست [illegible] حق سبحانه تعالی برکت توبه و انابت [illegible]
پروردگار کافه انام واصل دارد و میمنت این حال با ایام خجسته فرجام
ایشان متواصل باد [illegible] و آن شرط [illegible]

حکومت و بر نیز اقتدا واجب است که بعضی بصیرت حدس و سوابق [illegible]
[illegible] بر معاد [illegible] واقع شود بجایست روشن و هویدا باشد بر آنچه مقتضای
شرع و عدالت در آن حکم فرمایند اگر شرع آن [illegible] ظاهر نیست بنود
[illegible] و در کس آن باید کرد و اعتماد بر قول ناقلان نباید نمود بزرگان
گفته اند زیب حکومت بر نور فراست است [illegible] و در خبر آمده
که دو ضعیفه بمحاکمه سلیمان علی نبینا و علیه السلام رفتند و در کودکی دعوی میکردند
هر یک میگفت این از آن منست [illegible] بینات عاجز بودند سلیمان
علیه السلام فرمود تا آن طفل را دو نیمه کنند و هر ضعیفه را یک نیمه دهند چون
[illegible] شنیدند یکی از آن دو ضعیفه بیقرار شد و بگریست و گفت
من حق خود را بتو بخشیدم و او را مکشید و در آن ضعیفه دیگر هیچ اثر پیدا نشد
سلیمان علیه السلام فرمود تا کودک را بدان دادند که [illegible] او را
[illegible] فراست اقتضا آن میکند که آن زن مادر نبوده
که شفقت از وی ظاهر شد و فراست نوریست که حق سبحانه و تعالی
به بنده مومن عطا فرمود چنانچه مضمون حدیث اتقوا فراسة المومن
فانه ینظر بنور الله برین معنی دلالت میکند و معنی حدیث آنست
[illegible] از فراست مومن که او بنور خدای در هر چیزی که میکند و میداند پس
هیچ چیز بر او پوشیده نماند و مفسران در این آیه که ان فی ذلک لآیات للمتوسمین

قسم را بر تقوی فرود آورده‌اند و فراست دو قسمت فراست شرعی
و فراست حکمی فراست شرعی عبارت است از نوری که حق تعالی بتزکیه نفس و تصفیه
قلب حجاب غفلت از عین بصیرت مرتفع شود تا مومن بنور یقین بینا
گردد و در هر که نگرد بنور فراست حقیقی بر احوال او اطلاع یابد و صحبت جمعی که فراست
در نامست بشنوند [illegible] بر همه حالات او واقف میشوند
در اخبار آمده که شافعی و محمد در یکی حرم کعبه ایستاده بودند مردی از در مسجد
در آمد شافعی گفت که این مرد درودگر مینماید و محمد گفت آهنگر مینماید تا
وی آمد او را طلبیدند و از حرفت او پرسیدند گفت قبل ازین آهنگری
میکردم و حالا درودگری میکنم و ازینجا صحت فراست ایشان [illegible]
معلوم میشود و حدیث هر دل که منظور نظر کبریا شود به پوشش جلوه گاه
کمال فراست شود حکایت آورده که خواجه بزرگوار قطب الاخیار خواجه عبد
الخالق غجدوانی قدس سره روزی در معرفت سخن میگفت ناگاه جوانی به
مجلس ایشان در آمد بصورت زاهدان خرقه در بر و سجاده بر دوش در
گوشه نشست و بعد از زمانی برخاست و گفت حضرت رسالت صلی الله
علیه و آله و سلم فرموده اتقوا فراسة المومن فانه ینظر بنور الله تعالی سر این
حدیث چیست خواجه فرمود که سر این حدیث آنست که زنار ببری و ایمان آری
جوان گفت نعوذ بالله که مرا زنار باشد خواجه به خادم اشارت فرمود تا

همه قوارش جوان: کنند زناری از زنان پدید آمده است صغیری کردن روشنست
در غبار: شهوت نفس هیچ [illegible] جوان فی [illegible] زنار [illegible]
زرد بود اچه فرمود کرای یاران بباید تا بر موافقت این نوعهد کرد زنارها ظاهر
[illegible] زنارهای باطل قطع کنیم خروش از مجلسیان برآمد و در قدم خواجه افتاد
تجدید بیعت کردند [illegible] توبه چه باشد پشیمان آمدن: بر در حق توسل
آمدن: عام را توبه از کار بد بود: خاص را توبه از دیدن خود بود: گفت سری
کانشین ره پیشوا است: توبه کن از همه آن فن هر است: قسم دوم از فراست
حکمی و آن چنان باشد که حکما به تجربه دریافته اند و دلیلهای آن از شکل
و [illegible] مشاهده کرده و اغلب راست آید و حکما از زمان نوشیروان
جهت وی کتابی در فراست ساخته بودند و پیوسته از آن مطالعه کردی و از
آن روی فراست علم و [illegible] یاد آورده اند که مردی کوتاه بالا
بمجلس مظالم نوشیروان آمد تظلم نمود که مردی ستم رسیده ام نوشیروان
گفت دروغ میگوید جهت آنکه در علم فراست گفته اند که هر که کوتاه قامت
بود خیره و پرحیله و ستمگر بود و بس این مرد بیدادگر است نه ستم دیده بود
آن شخص [illegible] چنان بود [illegible] فراست و دیده دل برگشاید: هر آن عاملی
که نشسته وانماید: در تواریخ مذکور است که نوبت دیگر هم مردی کوتاه
قامت پیش نوشیروان داد خواهی کرد و گفت کسی بر من ستم کرده

نوشیروان گفت کسی بر بزم کوتاه قامت ستم نتواند کرد بلکه او ستم
کند گفت ای پادشاه آنکس که بر من ستم کند جنس را رضی کوتاه نیست
نوشیروان تبسم کرد و او را داد و حضرت مرشد همدانی امیر سید علی
همدانی قدس سره در کتاب ذخیرة الملوک فصلی از اقوال حکمت
دلایل فراست آورده بخاطر فاتر رسید که تمام آن بهمان عبارت در این
اوراق ثبت کرده تا حضرات سلاطین را دستور العمل باشد این
کتاب بیشتر از برکت عنایات عقلانی و علی ثانی زینت نشسته
باید و سنت کل ... برکیا بندند زیور دگرش نیفزاید بدانکه
حکما در مقالات خود آورده اند که لونی بیاضی مفرط ...
سبزی چشم دلیل است بر بی شرمی و سخت رویی و خباثت
و فسق و ضعف عقل و رکاکت رای و اگر با این علامت یاری
نظر باشد دگر نیست و تیز نظر و پهنی بینی و بر سر موی سیاه و از حکما در
گفته اند از این کسی حذر کردن لازم است ... حکما گفته اند موی در
میگون معتدل نشان شجاعت و صحت و عافیت موی نرم نشان
چندلی و ترسندگی باشد و برودت دماغ که علت کم فهمی است و بسیار
موی بر کتفها و گردن نشان حماقت و جرات و بسیاری موی بر ... و
شکم خست طبع و کند فهمی و میل به جماعت زردی موی نشان ...

[illegible] و تسلط و زود خشم کردن موی سیاه نشان عقل و ادراک بود
دوست داشتن موی — [illegible] میان زردی و سیاهی نشان اعتدال
صفات بود [illegible] حکما گفته اند که پیشانی فراخ که بروی خطوط
نبود [illegible] پیشانی پرچین و غضونها باشد نشان [illegible] و بلاهت و [illegible]
ولاف و گزاف بود و پیشانی باریک و نحیف نشان فرومایگی و ضلالت
و عاجزی بود و پیشانی متوسط که بروی غضون باشد نشان صدق و محبت
و فهم و علم و هشیاری و تدبیر بود [illegible] بزرگ نشان جهل
است لیکن صاحب ادراک و قوت حفظ باشد و تندخوی و بعضی اوقات
[illegible] نشان احمقی و زودی کوشش و معتدل نشان اعتدال
احوال [illegible] ابروی بزرگ بسیار موی نشان ترشی بود ابروی
[illegible] تا نزدیک صدغ نشان لاف و تکبر بود و ابروی سیاه متوسط
در کوتاهی و درازی نشان فهم و دیانت باشد [illegible] بدترین
چشمها ازرق است چشم کلان تیزنظر نشان حیله و مکر و دزدی باشد
سرخی چشم نشان شجاعت و دلیری بود و نقطها زرد بر گرد حدقه نشان
فتنه و شر انگیختن باشد چشمی که متوسط بود میان بزرگی و خوردی و سرخی
و سیاهی نشان فهم و درستی و دیانت باشد [illegible] بینی باریک
نشان مداهنه و ملایمه و کمهمتی باشد بینی کج نشان شجاعت بود

چینی بینی نشان شهوت بود و سستی بود فراخی سوراخ بینی نشان غضب [illegible]
مستعدان بینی با پهنی سر بینی نشان [illegible] بسیار [illegible] دروغگوی بود بینی
متوسط و مستعدی و باریکی و درازی و بینی نشان عقل و فهم بود [illegible]
دهن فراخ نشان شجاعت است ستبری لب نشان حماقت
و اعتدال لب با سرخی نشان رای صواب بود [illegible] دندا
نهای کج ناهموار نشان مکر و حیله و خیانت بود و دندانهای گشاده هموار
نشان عدالت و امانت [illegible] بود [illegible] رخساره پرگوشت
منتفخ نشان جهل و زشت خوی بود و درازی رخساره بی علتی نشان
غفلت باطن و قبح سیرت و متوسط این معانی نشان [illegible]
[illegible] آواز بلند نشان شجاعت بود آواز باریک نشان بد
گمان و توهم آواز معتدل نشان حسن کفایت و تدبیر [illegible] و آواز
نشان حماقت و کبر و کم [illegible] باشد [illegible] وقار و سخن نشان
خوف و حرکت [illegible] سخن گفتن نشان بزرگی و تدبیر
بود [illegible] گردن کوتاه نشان مکر و خبث بود گردن و درازی و باریک
نشان بیدلی و مخافت بود گردن ستبر نشان جهل و پرخوردن بود
گردن متوسط نشان عقل و تدبیر بود [illegible] شکم بزرگ نشان
جهل و حمق و جنگ بود و لطافت شکم و سینه و اعتدال نشان حسن

یا وصفهای عقل باشد و اول آنست که عرض کتفین و پشت ایشان
فراخ است و حقیقت سخن بشنود و دلها بسخن ایشان تیز سپرده شود و در
و هر دو مهیب و اوسط ما اعتدال و [illegible] و از ایشان بزرگی باشد
و رسیدها و علامت [illegible] غلیظ ساق ایشان ناوک و
سخت روی باشند و اعتدال آن ایشان اعتدال حالی ایشان از زور بهتر است
عاقل را در تعریف احوال خلق کفایت تا ایشان سخن و نفرت است و در
... نکته و انسانی است و ان چنان باشد که دو حالی که حکما بر این دلایل ذکر
کرده اند از برای عوام الناس و کسانی اند که در تبدیل اخلاق کوشیده باشند
و صفات تبعی و بهیمی بکوشند و بمرتبه انسانیت رسیده و اکتسابی اخلاق
و اوصاف خود بسبب ریاضت و تلقین مشایخ یا تقویت و تربیت
علما و اطلاع بر اخبار و آثار قوم بصلاح آورده باشند با وجود دلایل ...
بر ... چنانچه در اخبار یونانیان آمده که حکیم افلاطون الهی
بر بالای کوهی مسکن داشت کران کوه را یک راه بیش نبود و بر سر آن راه
نقاشی نشانده بود و مقرر فرموده که هر که خواهد که بصحبت من آید اول
صورت او را بکشد و نزد من آرند تا از دلایل هیئات او بر احوال او نظر
کنم اگر دانم که لایق مجالست منست بتعلیم و للاعلی ملتفت نشوم
یعنی هر کس را که آرزوی ملازمت حکیم می بود آن مصور صورت او

کشیده نزد حکیم می آورد و لیکن در آن صورت تامل کرده او را می طلبید [illegible]
باز همیکه را دیدند روزی یکی از آنها بر [illegible] و صورت [illegible] و را بر حکیم عرض کرده فرمود
که این کس لایق صحبت من نیست چون این خبر بوی رسید پیغام نزد حکیم
فرستاد که مرا بجز از اخلاق من بجز [illegible] فراست فهم کرده اند چنان بود اما بر [illegible]
همه را علاج کرده ام و تبدیل داده حکیم او را طلبید و به صحبت خود [illegible] ممتاز گردانید
پس بکلی بنای کار بر دلیل فراست نباید نهاد و به ذهن و ذکاء خود نیز تصرفات
باید کرد و به فیض آلهی که ذلک فضل الله [illegible] منتظر می باید بود [illegible]
پاک اهل دولت و دین [illegible] فیض الهام میرسد ز خدا [illegible] در ره حق غلط نخواهد
کرد [illegible] اگر انوار دوست راه نما [illegible] یکی از آداب
ملک داری پوشیدن اسرار است و در افشای امور ملکی خطرهای عظیم و اخبار
آمده که حضرت رسالت صلی الله علیه و آله و سلم در بعضی از سفرهای خود تقیه می فرمود
یعنی پوشیده داشتی بر آن وجه بلفظی بر زبان که هر چند [illegible] که فهم مستمع
بطرفی از اطراف آن رفتی و آن حضرت بجانبی توجه نمودی که مخالف
سخن بودی و اکابر سلف بر این وجه سلوک نموده اند خصوصا در
محاربات [illegible] چنان باید اندیشی کرد [illegible] که کس ره نیابد بر اسرار [illegible]
سکندر که با نغز [illegible] خوب داشت [illegible] و حکیم گویند در خوب داشت [illegible]
[illegible] نیست [illegible] محرم راز نیست [illegible]

و این [illegible] بسیار است [illegible] دوستی بر آن بنای [illegible] توجه [illegible]

یعنی سفر اول باید داشت [illegible] سخن [illegible]

مقصود خود دوم [illegible] دشمنان [illegible] نباید [illegible] از قصد [illegible]

حال خود [illegible] بسیار اند حسودان و غمخواران [illegible] میان با کسی در

[illegible] بهتر [illegible] بلکه بهتر [illegible] اهل طمع [illegible] نباید [illegible]

[illegible] با کسی در [illegible] بستر [illegible] در عالم [illegible] زیرا که

[illegible] هزاران [illegible] شنیدم [illegible] عالم در اطراف جهان [illegible]

[illegible] فرموده اند [illegible] نقل میکنند [illegible] حضرت کلام مضمون و بهمین [illegible] کسی

حکما فرموده اند که [illegible] استر ذهابک و ذهبک و مذهبک

و این هر دو پنهان [illegible] محنت یا بیان نعمت [illegible] بیرون [illegible]

درستی است از مواهب نعمت است پنهان باید داشت تا چشم

حسودان بر آن کار نکند و از آفت اهل طمع ایمن [illegible]

محنت [illegible] باید داشت تا دوستان را سبب ملال نشود

و دشمنان را موجب شماتت نگردد [illegible] تا توانی سر خود با کس

مگوی [illegible] ملول [illegible] غمی باشد [illegible]

[illegible] الکمال [illegible] خلوت [illegible]

[illegible] بهیچ حال [illegible] یکی از حکیمی پرسید

که هواسری در خاطر خلجان میکند با که گویم که [illegible] بدارد و فاسق [illegible]
حکیم جواب داد که هرگاه که سر [illegible] دو [illegible] نوشت
و ظاهر کنی کسی را که آن در کار [illegible] چرا نگاه دارد و نگوید بیت چون
[illegible] که خندی بار خورده یا اگر نکشد مرغ از بار خورده [illegible] بیت
آورده اند که اسکندر سری از اسرار خود با یکی در میان نهاده بود و در حق
آن مبالغه کرده که ناگاه سر از وی سرزد و بگوش سخن اسکندر رسید اسکندر
با حکیم بلیناس گفت عقوبت کسی که سر فاش کند چیست حکیم
گفت روشن تر از این بفرمای اسکندر فرمود که من با فلان کس سری
در میان آورده بودم و او فاش کرد و از او رنجیده ام و میخواهم که او را بجزای او سزا
رسانم حکیم گفت ای ملک از و مرنج و او را عقوبت مکن که سر خود
ظاهر خود فاش کرده و با آنکه سر تو سر او هم بود بار او نتوانستی کشید
اگر دیگری تحمل نکند بدیع نباشد [illegible] سر خود را هم تو محرم [illegible] نیست
کسی [illegible] همدم خود باش خود زیرا که همدم [illegible] نیست [illegible]
[illegible] بر مرایای [illegible]
خورشید آثار اهل فطنت و ارباب جرأت واضح و ظاهر است که عمر [illegible]
چون برق در گذر است و اوقات زندگانی چون امواج [illegible]
هر ساعتی که میگذرد جوهری بدل [illegible] قیمت [illegible]

بر طبعی که مروت بسته عشق با حوض انوار شیخ مقتول کرد نفت
دل که میکند در دنشان ... چه کرد الحق عمر بی نشان کرد ... از
زندگانی آنچه گذشت باز آوردن از حیز امکان دور است و آنچه مانده نیز
در پرده غیب مخفی و مستور میان ماضی و مستقبل وقتیست که آنرا
حال گویند عمر خویش آن وقت می باید دانست و کار خود در آن
وقت باید کرد ... فرصت غنیمت است غنیمت شمار وقت زندگی
پیش تو فرو برود از دست ناگهان ... دل بر زمانه دگر بند ... عاقل
دانا آنچه خود نکند تکیه بر جهان ... بس و جنبش روزگار کردند و اوقات
با پاینده صاحب دولت کسی است که باظهار آثار مکرمت و اجرای
شعار مرحمت نام نیک در جهان یادگار گذارد که حیات ثانیه عبارت
از نیکنامی است ... ای طالب خلود و بقا و دوام عمر باقی بند بر خیر
نه بنام آدمی ... هیچ است قدر و حشمت و مال و منال و جاه ... سخن عاقبت
خاصیت سرانجام آدمی ... هر چند فکر میکنم از هر چه در جهان ... نام نکو است حاصل
ایام آدمی ... آورده اند که بزرگی را در مجلس پادشاهی تعبیر
بسیار کرده بودند از فصاحت و بلاغت و معانی لطیف تشریح داده بمرتبه که
... پادشاه با تقاضا از سر حد بیان تجاوز نموده با حضار ... حالی
... بزرگ ... مجلس درآمد ... سلام گفت ...

قدر بقا با [illegible] که [illegible] اول ما سخن محال عجمی و این مثل
عجب بود قطعا نقل ترکی [illegible] سعد [illegible] عجائب مرقوم
نه همین بقای بود نیست بلکه [illegible] بقای [illegible]
بهتر رسال برسد [illegible] تمام نیکو [illegible] وفات حیات [illegible]
نیست معرض معنی آن بود که رقم نیکنامی بر [illegible] صفحه روزگار
باقی ماند بیت کسی کو شد بنام نیک مشهور [illegible] نمیرد هرگز [illegible]
زنده [illegible] بدنام اگرچه زنده باشد مرده
خوانند [illegible] و از همین مقوله است این بیت سعدیا مرد نکو
نام نمیرد هرگز مرده آنست که نامش به نکویی نبرند [illegible]
بزرگان در رسائل آورده که ایوان نوشیروان [illegible] کسری [illegible] وارد [illegible] اطراف
عالم بلند آوازه است اما [illegible] آن [illegible] کنگره است [illegible] حسن [illegible]
[illegible] چندین [illegible] کارهای چندان نیست [illegible]
گاه عقل انگشت [illegible] زاویه تنگ آن [illegible] تامل کنند که در گوشه ایوان
شاهی واقع شده [illegible] است که ایوان کسری [illegible] تمام [illegible] معمار
کاخ و منزل [illegible] نوشیروان [illegible] حکما [illegible] الفت نظر کنید
[illegible] عمارت که [illegible] هیچ عیبی [illegible] خللی نیست [illegible]
[illegible] بعد از نظر بر اطراف [illegible] جواب آن بعرض رسانیدند [illegible]

[illegible]

بعد رفرش بهر کسی چنانکه مسطور است لقا عین کرسی چونانی که بهروز فرو
زخشش پای شرف بر سر کیوان نهاده چنین بنای همایون
فلک ندیده بچشم ٭ چنین عمارت عالی جهان نه دیده ٭ نخست بارگه
اقبال باز کرده درش ٭ ندرت زخلد بروی جهانیان بگشاد ٭ هیچ شغل
نوارکان این ایوان هیچ عیب در اطراف آن نیست الا که در گوشه
ایوان خانه پیرزنی حقیر و کلبه محقر است و دودی از روزن آن ویرانه
بر می آید و دیوار ایوان را سیاه و تیره میسازد اگر این کدورت برطرف شود لیکن
مناسبت و چنین چشم زخمی از این ایوان رفع کردن لازم و واجب است
نوشیروان گفت این خانه پیرزنی است عمر کنده و افتاده و اقناعت نداند کاینش
بسر حد غروب رسیده من در وقتی که اساس این ایوان می نهادم و معماران
طرح آن میکشیدند این خانه مانع بود که سطح پیش ایوان هموار نشد کسی
پیش پیرزن فرستادم که این کلبه را بهر بها که خواهی بفروش تا فرو بریم و هموار
نو سرای بهتر از برای تو مهیا کنم پیرزن پیغام فرستاد که ای ملک من درین
منزل متولد شده ام و درین کلبه بستان سی گفته همه عالم ملک تو میتوانم دید
تو این کلبه محقر و این ویرانه مختصر من گدای بی نوا نمیتوانی دیدن
ازین سخن متأثر نشدم و هیچ نگفتم و فرمودم که ایوان تمام شد هر زمان
تب از روزن او بر می آمد و دیوار تیره و دود ما فقط خیره میساخت

چه خواهم و او اگر این دو و چرا املاکی کفت از برای خود چیزی تنها بر هیچ نکفته آ

و آمد طبقی آراسته با مرغ از برای او فرستادم و کسی پای مادر غیبت خوانی نانی

اطلاع برای او فرستم تو در این کلبهٔ تنک آتش فروزی که از دود آن ایوان

ما سیاه میشود جواب فرستاد که در عالم چندین هزار زنده و کرسنه با چشم

کریان باشند من مرغ بریان خورم کی روا باشد از آفریدکار نترسم که بعد از

هفتاد سال جوینه و کشکینه خورده باشم مرغ و لوزینه حرام خورم این کلبه

مرا برقرار بکذار که زینت ایوان عدالت تست او را چون ببیند که

از کمال عدالت تو روا نمیداری که کلبهٔ تاریک من از من بستانی

دست تصرف با ملک رعایا دراز نمی کنند و دیکر اکر در سال قصر

ایوان تو خواهد ماند قصهٔ خانهٔ من مدتها بر صحایف اوراق روزکار مسطور خواهد

ماند من این سخن بشنیدم و به همسایکی او راضی شدم آورده اند که پیرزنی

کاوکی داشت لاغر هر صباح از خانه بیرون کردی و بصحرا بردی و شبانکاه

باز آوردی در پیش تخت آن کاو بر فرشها ملون که در پیش ایوان ترتیب

و ترکیب یافته بود میکذشت روزی یکی از ندما کفت ای پیرزن این

حرکت که ناموس ملک را می شکنی و اساس هیبت سلطنت

خراب میکنی عجوزه جواب داد که ناموس ملک بظلم می شکند نه

بعدل و بنای سلطنت بپلاسهای بجهل خراب میشود نه بعشق زن (؟)

و از اجزای [illegible] به دستگاه [illegible] [illegible] او [illegible] و الحق
[illegible] [illegible] [illegible] گشته [illegible] [illegible]
رنج و ایوان نوشیروان از [illegible] و بر زمانه [illegible]
حسن عمل [illegible] خراب می نگرد بارگاه کسری را
در کلمات منوچهر [illegible] [illegible] عاقل آنست که [illegible]
[illegible] اول [illegible] [illegible] پادشاهی [illegible]
[illegible] گشت و حق آن چنان است که [illegible] [illegible]
جمع کند تا در دنیا نیک نام و در عقبی [illegible] فرجام بود بیت [illegible]
همت [illegible] با مروت یار باشی [illegible] از تاج و تخت خویش
برخوردار باشی [illegible] آورده اند که کیقباد مملکت خود را [illegible]
[illegible] ضبط کردی و [illegible] نیکو نهادی [illegible]
[illegible] دوست داشتی و [illegible] نام [illegible] باقی ماند [illegible]
و دیگری عمارت [illegible] گر نبودی نظم فردوسی چه دانستی کسی
[illegible] کاووس و رزم رستم و اسفندیار [illegible] گشت از نظم نظامی
نام بهرام [illegible] بلند [illegible] انوری اوصاف سنجر [illegible]
[illegible] سلطان محمود باقی داشت چون روضه رضوان [illegible]
[illegible] فردوسی برین بهجت افزای از نزهت و صفا چون بوستان

[illegible] و [illegible] تابستان [illegible] شد [illegible]

[illegible] گل شکفته و در اطراف [illegible]

[illegible] رياحين دميده بر اطراف جوی [illegible] صبا [illegible] و هوا مشکبو

[illegible] بطراوت [illegible] زبان [illegible]

خود را ناصر الدين [illegible] غنچه [illegible] سالار فلک [illegible]

ميان زيبائی [illegible] زبان [illegible] آرايش [illegible]

[illegible] نشان [illegible] حاضر کرد [illegible]

خوشگوار که از حلاوت ذوق شراب طهور حکايتی ميکرد [illegible]

[illegible] شيرين [illegible]

[illegible] ارغوان [illegible] زلف [illegible]

[illegible] بس [illegible] فراغت از

[illegible] اين باغ در نظر [illegible] می نمايد ناصر الدوله گفت ای

[illegible] باغی عظيم [illegible] است اما [illegible]

[illegible] هر کس خواهد مثل اين باغ [illegible]

ساخت [illegible] باغ [illegible] ديگری را مثل اين

[illegible] باغ [illegible] سلطان [illegible]

کدام باغ تواند [illegible]

حاصل خوابشان تا ثمره حاصل کنی ز تموزی زمستان و گرمی تابستان
وزان تصرف نتواند کرد * جهار طاقهای عالی ساخت محمود * که هر یک بسر
چرخ برین بود * نه بینی از آنها همه یک خشت بر پای * ثنای عنصری ماند
بر جای * هم بر سر خطه مطوسیه بر سیت * نوشیروان عمارت عالی
خیال داشت * بودی به جهل کعبت گدای شاه کامران * آب و زمین و مملکت
اکنون بدست تست * باغی بساز بر طرف جویباران * بیخی نشان
که دولت باقیست برو بهار * کین باغ عمر گاه بهار است و گه خزان
[illegible] بر ذمه همت هر بنده موافق
ب دولت و اصحاب قدرت حصر صلاح است چه این معنی
بر طهارت ذات و لطافت صفات و علو حسب و شرف نسب
دلیلی ظاهر و حجتی باهر است و بعد از حقوق شفقت والدین باید
که حق سبحانه رضای خود را به رضای ایشان باز بسته چنانچه در حدیث آمده
من رضی عنه والداه فانا عنه راض هر که مادر و پدر از و خشنود است پس
من از و خشنود باشم و احسان با ایشان به عبادت خود قرین ساخته
است و قضی ربک الا تعبدوا الا ایاه و بالوالدین احسانا و حکم کرد
پروردگار تو که مپرستید مگر او را و نیکوئی کنید با مادر و پدر و مقرر است که
خشنودی مادر و پدر هم در دنیا موجب دولت است هم در آخرت

شیخ وقت او را خشنود کرده ام گفتم باز پاین فرستاد خود و بیدار گشتی

رسیدم بستانی دیدم در میان ملوک آنجا ... خوش محاذی بر

کرسی نشسته بود بسیار ... وصف کشیده فرا پیش رفتم و سلام

کردم جواب داد گفت ای شیخ ترا هیچ پسری هست گفت آری

تا خلقی بدو روی راضی نیستم گفتم ای پیر هیچ میدانی کرا امروز شفاعت

الست که کسی از آن کسی در دل نگاه دارد روز بخشیدن مظالم است و بحل

کردن خصمان نباید که تو فرزند خود را بعذاب مبتلا گردانی و من مالک

بیارم و دوستی چنین خوابی دیده ام و نزد تو آمده عذر او رسول را شفیع

آورده ام از سر گناه وی درگذری و او را بحل کنی پیر کزین سخن شنیده بر

خاست و گفت آری یا شیخ من نیت نداشتم که هرگز از وی خشنود گردم از

سر گناه وی درگذشتم و دلم با او خوش شد مالک گوید که وی را دعا گفتم و روی

بخانه جوان آوردم جوان را دیدم قفل از گردن برداشته و پای از بند خلاص کرده و بالش

از زیر بیرون آورده و جامه پاکیزه پوشیده از خیمه بیرون آمد چون چشمش بر من

افتاد و گفت یا مالک الله جزاک میان من و پدر صلح افکندی و سبب خشنودی

پدر گشتی مرا ... قبول کن شنیده بیت آنکه گفت پاره از جان اوست

قطره از چشمه حیوان اوست ... خدمت او کن که بجای کسی ... ترک

خدمت تا ... کسی ... و رضای خشنودی مادر زیاده از پدر ... بود

بعد از آن مبالغه در حدیث آمده که بهشت در زیر قدمهای مادران است :
ایشان را خدمت کند و حق گذاری استغفار ایشان کند به بهشت رسد
جنت که رضای مادر آنست . اندر زیر پای مادران است . و دیگر حقوق ذوی
القربی است که رعایت باید کرد و صله رحم در عمر بیفزاید چنانچه باید آورد که از جمله
واجبات اسلامست و صله رحم در عمر بیفزاید و در روزی فراخی کند و در حدیث
قدسی آمده است که من رحمانم و اشتقاق رحم از منست هر که او را بپیوندد من
او را برحمت خود واصل گردانم و هر که او را ببرد از رحمت خویش گردانم
آورده اند که حق سبحانه وحی کرد بموسی علیه السلام که با اقربای
خود نیکویی کن موسی علیه السلام گفت الهی چگونه کنم که موافق رضای
تو باشد خطاب آمد که احسان نمای با ایشان اگر غایب اند بسلام و
دعا و اگر حاضر اند بتقرب بصله و عطا و با ایشان بزیارت و ثنا
بیت بر خویش گشاده کن در وصلت خویش . تا از همه پیش باشی ای
همه بیش . و دیگر حق استاد و معلمست هر که حق معلم و استاد بداند و حرمت
ایشان بجا آرد در دنیا و عقبی برخوردار گردد و گفته اند حرمت استاد سیرت
اولیا است جمعی از اولیا باشند که قوام عالم ببرکت وجود ایشان باشد نظم
فرو مشو مکن حق استاد و علم . که بهست اوست بنیاد علم . اگر در دست
مهر استاد نیست . بدست آمید تو جز باد نیست . مر استاد را هر که عظیم

پس بر بنا مدح مخدوم شده‌اند و چنانچه گذشت چون از شانه ... در زبان عربی
منازل الثانی رحولی قعر ... که واقع است در صحیفه اکبر است
که هر که بخدای و قیامت ایمان دارد گو که همسایه خود را گرامی دارد و دیگر ای درویش [illegible]
آنست بدانی مقدار که تو در باشد نفع بدو رسانند و عزت و حرمت و نیکویی ... باز
دارد اگر درویش ولی از او پوشیده باشد احوال او استفسار نماید حکایت
آورده‌اند که درویشی در همسایه توانگری بخانه داشت روزی کودک توانگر بخانه
درویش در آمد و دید که درویش با عیال و اطفال خود طعام میخورند آن کودک
را میل طعام ایشان شد و میل طعام او رغبت کسی او را مردی نکرد گریان برگشت
و بخانه خود آمد پدر و مادر از گریه او متألم شدند و سبب گریه پرسیدند گفت
بخانه همسایه رفتم و ایشان طعام میخوردند و مرا ندادند فرمود که طعامهای گوناگون
حاضر کردند و چنانچه عادت کودکان بدخو باشد میگریست که مرا از آن طعام
باید که در خانه همسایه میخوردند پدر درماند پدر بخانه همسایه آمد و او را طلب
طلبید و گفت ای درویش چرا باید که از تو رنجی بما رسد درویش گفت حاشا
از من رنجی بکسی رسد توانگر گفت رنجی ازین بدتر که پسر من بخانه تو آمد و
تو با کسان خود طعام خوردی و او را ندادی تا گریه‌کنان بازگردد و حالا هیچ
چیز آرام نمی‌گیرد و طعام شما میطلبد درویش زمانی سر در پیش افکنده
تا ای خواجه در ضمن این سریست از من مپرس که پرده ...

و دیده میشد ... ای که به کسب تازنده سواری هشدار ∴ که خر بار
مسکین در آب و گل است ∴ آتشش از خانه همسایه درویش مخواه ∴
کانچه از روزن او میگذرد دود دلست ∴ خواجه ... بانگ کرد که سر خود بالا کرد
گفت بدانکه آن طعام که ما میخوردیم بر ما حلال بود بر فرزند تو حرام بخورانیم
که طعام حرام بود و هم خواجه گفت سبحان الله طعامی در شرع هست که بر یکی
حلال باشد و بر دیگری حرام فرمود که در قرآن شریف نخوانده فمن اضطر فی
مخمصة هر که در مانده بیچارگی و تنگدستی بر او حلالست و آنکه در مانده
نباشد حرام بدانکه سه روز بود که عیال و اطفال من طعام نخورده بودند و
هیچ نوع چاره آن نمیتوانستم کرد امروز در فلان خرابه درازگوشی مرده
دیدم افتاده قدری از گوشت آن بریدم و آوردم و طعام پختم و میخوردم
که کودک تو در آمد صورت حال بر این منوال بود که بسمع تو رسید ∴ ترا شب
بعیش و طرب میرود ∴ چه دانی که بر ما چه شب میرود ∴ خواجه این
سخن بشنید بسیار بگریست و گفت واویلاه اگر حضرت خداوند
فردا روز قیامت با من عتاب کند که در همسایگی تو چنین حوری
بود و تو از حال همسایه بیخبر بودی چه جواب دهم پس برخاست و
بگرفت و بخانه آورد و از نقد و متاع کرد ... نیکوئی ولو شبانه حضرت
رسالت را صلی الله علیه و آله و سلم در خواب دید که ای خواجه ∴

ب به کردی که تا نان تو امروز دیده شد بود [illegible] و ملالت برکت [illegible] پدید آمد و
درد او [illegible] همنشین من گدایی بود [illegible] دستگیری کرد کی همسایه
درویش را با سیر و خنان همسایه بی خویش را و چون دارالسلطنت
مر پادشاه را عزم رضا [illegible] بیست پس هر عضوی وی فدای کردان شهر باشد
این شهر احمد [illegible] تا بیست و سلطان را از حال ایشان با خبر بودن
واجب و این خبر مشهور است که یوسف علیه السلام در سالهای قحط
بوقت آنکه در مصر پادشاه بود هر روز ضعیف تر و نزار تر شدی و سبب
این حال از وی پرسیدند جواب نداد و چون از آنکه الحاح بسیار نمودند گفت
مرضی دارم پنهانی حکما گفتند شما مرض تقریر فرمایید تا به معالجه مشغول
شویم گفت هفت سال است که بر مسند پادشاهی متمکن شده ام و زمام
اختیار رعایای مصر بدست تصرف من باز داده اند و درین مدت نفس
من در آرزوی آنست که از نان جو سیر کنم و نکرده ام گفتند این همه نعمت
چرا میکنی گفت موافقت محتاجان و گرسنگان میکنم و میترسم که یک
کس در ولایت من گرسنه باشد و من آن شب سیر باشم مر العقوبت
گرفتاری [illegible] شیخ العالم در قحط خراسان فرموده [illegible] ای کرده شکم
سیر زانواع طعام [illegible] آزاد گرسنه بی آرام تو شب همه شب
ب و او گریه کنان [illegible] خون که چنین روا بود در اسلام [illegible] گویند

حکایت ملک صالح از ملوک شام شبها با یک غلام بیرون آمدی و در
مساجد بگشتی و احوال هر کس تفحص کردی شبی در زمستان سخت
بمسجدی رسید درویشی دید که از برهنگی می لرزید میگفت الهی پاد
شاهان و منعمان ترا سرمایه حظ النفس و جمله اسباب ساخته اند و از احوال
ضعیفان و محتاجان غافل شده اگر ایشان فردای قیامت در بهشت
خواهند بود بعزت و جلال تو که قدم در بهشت نخواهم نهاد و ملک صالح
بمسجد در آمد و جامه با بدره زر پیش درویش نهاده بگریست و گفت
من شنیده ام که درویشان با پادشاهان به بهشت نخواهند بود و اینک ما
شاهیم با شما از در صلح در آمدیم فردا که شما پادشاه باشید در خصومت
بر ما مگشائید و نظر رحمت از ما باز مدارید بیت من امروز کردم در
صلح باز ؛ تو فردا مکن در بر رویم فراز ؛ من آنکس نیم کز غرور و حشم ؛ ز بیچار
گان روی در هم کشم ؛ تو هم با من از سر بنه خوی زشت ؛ که نا مهربانی
کنی در بهشت ؛ دیگر رعایت حقوق مهمانان لازمست چه مهمان
هدیه باشد از نزدیک خدای و در حدیث صحیح آمده که هر که بخدای و روز
قیامت ایمان دارد گو مهمان را گرامی دارد و اکرام مهمان آنست که او را
عزیز دارد و با او طریق سلوک نماید که سبب آزردن او شود و هر چه
تواند از تکلفات نسبت وی بجای آورد بیت چون

دی جهانی [illegible] هر چه داری فدای [illegible] [illegible] ورده مرده [illegible] و طلایی

[illegible] هر چه [illegible] آن کس [illegible] حکایت کرده اند در جهان منکر کسی نیست در این [illegible]

مگر کسی منکر حبیب [illegible] این حکایت مشهور است که علی [illegible] [illegible]

از مشاهیر قبیله قیس [illegible] مالک بن عوف بود و او [illegible]

[illegible] او [illegible] است در [illegible] عذر تقصیری واقع شد

طول [illegible] را [illegible] و آن [illegible] کرم جبلی و [illegible]

نسبت [illegible] تحمل [illegible] چون [illegible] رحلت کرد مالک

[illegible] که جهان [illegible] بود [illegible] سرافکنده شده از روی [illegible]

[illegible] فرستاد مضمون [illegible] و اسباب [illegible]

[illegible] خدام باشد [illegible] این زمان دل از این معامله [illegible]

[illegible] خجالت در پیش [illegible] چگونه سر ز خجالت برآوردم از پیش

[illegible] متوقع آنم که تقصیری که واقع شده

[illegible] و چون [illegible] عذر [illegible] است از من [illegible]

[illegible] اگر در خدمت تقصیر کردم [illegible] بفضل شما ملت امید دارم [illegible]

در جواب [illegible] که [illegible] متوقع کرده از قبول [illegible]

من [illegible] آن [illegible] که [illegible] گناه را بیک عذرخواهی [illegible]

[illegible] چون [illegible] عذر از افق روی نمود [illegible]

[illegible] کرد بود اما آن سخن که از آن شاه شنیدم سخن نامستقیم بود و از
شنیده کرم [illegible] بود جهت آنکه در مهمانان رسوم اکرام و اعزاز [illegible]
وانعام مخصوص و رشتی قضیه مروت و شمه اهل فتوت بیت
میزبانی آنست که چون آفتاب بر همه کس تجلی [illegible] بود که باید همانند
بر همه جا بر یک طریقه بارد و اگر مهمان مرد بزرگ باشد حق بزرگی وی
بجای آورده باشد چه تقصیر در خدمت بزرگان موجب [illegible] و
وسیله خجالت است و فضل در باره مستحق موجب نامی و نیکنامی
نیست بیت مهمان را عزیز باید داشت [illegible] از ره مروت [illegible]
که بزرگیست لایق خدمت خود حق او بجای آوردی [illegible] و در حق
سفله کس نخواهد گفت که چرا با وی این کرم کردی [illegible] جمعی بزرگان
بوده اند که در باره خصم خود رعایت مهمانداری نموده اند چنانچه
در تواریخ مذکور است که در زمان ملکی بود بغایت سخی و مهماندار [illegible]
بر مهمان خانه او گشاده بودی و خوان احسان از بر خاص و عام نهاده
هر کس [illegible] بر سفره کرم او نان خوردی و نام آن شهر [illegible]
وظیفه چاشت و راتبه شام او از ضیافت خانه [illegible] وقتی عضد
الدوله لشکر کشیده قصد تسخیر ولایت او کرد و ملک [illegible] حرب [illegible]
[illegible] روزگاری عضد را آن قدر طعام که کفایت [illegible]

فرستادی

فرستاد پیش عضد پیغام کرد که روز حرب کردیم و شب تا ... آدمی از
مردمی ایشان تعبیه جواب داد که جنگ کردن اهل مردانگیست
و نان دادن وظیفه مروت اگرچه دشمن اند با عرب است ... من
اندازه مروت نگذرد که ایشان در منزل من نان خود خورند عضد الدوله
بگریست و گفت کسی را که چندین مروت باشد با وی جنگ کردن
از بی مروتیست لشکر باز گردانید و نعمتها او را باقی گذاشت و بیت
مروت کن بجای دشمن و دوست که مروت زیان نکرد کسی را حکایت
و دیگر ... انست که اگر از مهمانان جرمی عظیم واقع شده باشد
چنان از خوان حق تعالی تغافل نماید از سر گناه او درگذرد حکایت
آورده اند که سیصد اسیر از دشمنان معن بن زایده نزد او آوردند
فرمود که سیاست ایشان حکم فرماید کودکی از میان ایشان برخاست
و گفت ای امیر بخدا سوگند بر تو که مرا آب دهی و تشنه نکشی معن
فرمود تا جامی آب بدست آن کودک دادند گفت ای امیر قوم
من تشنه اند اگر من آب خورم و ایشان تشنه باشند از مروت بعید
باشد و اگر آب نخورم تشنه بمانم و چون آنکه سیاست خواهی کرد آب بده
همه را با همه آب دادند چون آب نوشیدند کودک برخاست
و گفت ما همه مهمانان تو شدیم و اکرام ضیف واجبست و مهمان کشتن

برسم اهالی کرمینست معنی ز نقصا حسنت وی منجر شد واسباب را ندو
کردهم بدین نوع حکایتی هست حکایت آورده اند که یکی از نحو را
مبلغی مال برده کسی نداشت وانکس در اداء مطالبت می نمود و اورا
به محصلی سپرد که مال از وی بستانند محصل او را بخانه برده تشدد می نمود
آنکس بتضرع هر چه تمامتر از محصل التماس کرد که مرا [illegible] بیرکه مرا حب
العرفی سخنی دارم بحقیقت تقریر کنم محصل را بر وی رحم آمده او را بخانه
امیر آورد و قضا را خوانی کشیده بودند محصل را گفت چون این مرد
مهمان ما شده بر خوان ما از نان ما تناول نمود او را رنجانیدن روا نبود
بیاشند من آن مال بوی بخشیدم بگذر تا برود اندر آئین مهمانداری
حرمت مهمان بباید داشتن بر لب جویبار مهمانی تخم نهال کرم
نباید کاشتن دیگر رعایت حق سایل از لوازمست اگر بتو بعضی خواهد
واگر تضرع وحرمان التماس بقول حق سبحانه وتعالی واما السایل فلا تنهر نهی
ازو آمده است ودر حدیث آمده السایل حق ولو جاء على فرس هر سایل
را حقیست واگرچه بر اسبی سوار شده باشد واین مبالغه برای آنست تا حق
سوال ضایع نشود ودر کلمات عیسوی سلام الله علیه مسطور است مرده که بر کرسایلی
را نا امید کرده ملایک هفت روز مشتکان رحمت کرد فرزل وی نکردند سلطان
ابراهیم ادهم در زمان سلطنت خود میفرمود که نیکو دوستانی این آن بابل

بدهای علمی آمده که هیچ دارید بجا آورید ما بر گرفتیم که های شفاعت [illegible] با عزت
به آنها که جاه و جاه بر شتیم شفاعت کنند سبب کثرت شغل [illegible] بجهت کمی از عزت
با حسن عمل [illegible] زشت و کن دراز دست ما بیمار از هر بلا [illegible]
رسند هم از او کم دیگر حق شفیعان رعایت باید کرد چه معذور است که شفاعت
سوال [illegible] از بار [illegible] مشفقه یکی از اعیان [illegible] مشرف شوند
بود پس لازم کلام این نوع مردم فرمودن و سخن ایشان نگاه داره
عفو و تجاوز از گناه مردمان کو سبب مشغول عادت اهل سعادت باشد
[illegible] آورده اند که یکی از اکابر در باب مجرمی نزد منصور خلیفه در
شفاعت کرد خلیفه گفت این کس را گناه بزرگ است آن عزیز گفت
من هم آن گناه بزرگ را عفو میخواهم [illegible] سر گناهان [illegible]
میتوان گذشت خلیفه را خوش آمد و شفاعت او را قبول کرد و آن مجرم
را ببخشید و فرمود که اگر کسی شفاعت کند چنین باید کرد [illegible]
چنین مشفقی باشد [illegible]
آورده که خداوندان قدرت را عفو کردن از گناه زیر دستان نشان قدر
رفعت است و علامت همت بلند [illegible] مشفق بهانه ایست
از سبب ظهور مرحمت ایشان گردد [illegible] آورده اند که یکی را
بجنایتی موسوم کردند و قصه او را در محکمه والی ولایت عرض نمودند

بمحبس بود انشای مرقوم صدق ... ذکر آن محبوس از صفحه
ضمیر محو شد و هیچکس او را یاد نکرد و بزرگی که دربان دولت کار که بجز بندۀ عفو
گذاری و فرط هواداری مخصوص بود با محبوس ... محبتی داشت و بوالی رقم
نوشت مضمون آنکه درگذشتن از زلات مجرمان و جرائم اقوام ایشان
از وظیفه مراسم اهل اختیار و از الطاف اهل اقتدار است و آن فقیر محبوس
در مایدۀ البته به محبت گرفتار شده و نزدیک بهلاکت رسیده و
میدانم که کرم عمیم آن جناب در خلاص گرفتار بهانه جو است اگر دامن
عصمت آن زندانی بلوث این جرم پاکست به خلاص نجات
او همانا اشارت عالی ارزانی باید داشت و اگر غباری از گناهی بر جیب
طهارت او نشسته باشد بآب عفو باید شست و اگر غیر از این دو معنی صورت
دیگر هست گناه او را بشفیعان باید بخشید [illegible] بجود شامل و انعام
عام بر همه کس ... باب عفو گشوده نامه کمینه گذاران ... و اگر جز این دو صفت
هست عالی دیگر بود جزای جنبش شفاعت یاران ... چون رقم
بوالی رسید و بدان لطف مقال و حسن شفاعت آن عزیز مشفق صادق
که از ریاض کلماتش روایح مهر و وفا میدمید و از مطلع مقالاتش لوامع
صدق و صفا می درخشید فرمود که از جرم کرده و ناکرده او درگذشتم و عفو
و استقلال [illegible] گناه او معطوف ساختیم از مهلکه حبس آزاد کردیم

بود

یافت نوبتی [illegible] گذشت [illegible] [illegible] چهار [illegible] [illegible]
و موجب است که شفاعت را [illegible] حسود [illegible] نیست بلکه شفاعت
در باب [illegible] از اهل [illegible] و امانت و ارباب دین و دیانت باید و قرآن
مجید [illegible] بشر [illegible] آنکه شفقت و مهربانی شعار و شیمه
در سیاست [illegible] خان [illegible] است که عراقی را به تهمت دزدی گرفته نزد
وی آورده بودند بغایت صاحب جمال [illegible] زیب و خط و خال لطف
ابداع ربانی صیقل صورتکم فاحسن صورکم آیینه رویش را جلا داده و مصور صنع
الهی [illegible] رقم لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم چهره گشای کرده
[illegible] هرچه بر صفحه اندیشه کشد کلک خیال شکل مطبوع و زیبا
[illegible] ساخته اند پادشاه فرمود تا بر کوه چهار سوی دست او را ببرند
ارکان دولت [illegible] در گرفتند و اعیان حضرت بیکبار [illegible] بر
گرفتند که ای ملک از سر گناه این جوان درگذر و سیاست او [illegible]
[illegible] موقوف دار ملک فرمود که مرا درین امر دخلی نیست
خدای تعالی فرموده که دست دزد ببرید گفتند ای ملک جهان و سستی [illegible]
ضعیف است و [illegible] بر آن دست ضعیف می آید گفت شما را دست
نازک [illegible] بنا [illegible] نگریست و در دل [illegible] صاحب [illegible] با بدانند
[illegible] [illegible] تامل کرد و یکی دیگر [illegible] غایت حق کسی است که [illegible]

و بشنید [illegible] خدمت و زینه کرده را که پیش این [illegible] عنایت [illegible]
اما نظر کردم آنرا بزرگ میسلزد تا بدان چه نزدیکی را بخود تمکینیت آورده
اند که شخصی از بلی خانه بکرایه گرفته بود و چند روز آنجا بسر برده ناگاه از آن
خانه بیرون رفت و از آن شهر سفر کرده بولایت دیگر افتاد و در آنجا بمنصب
وزارت رسید این خبر که خانه بکرایه داده بود بخاست [illegible] او
نهاد و چون بدان شهر رسید از گذر راه روی به بارگاه وزیر آورده و خواست به بارگاه
درآید حاجبی ایستاده بود گفت چه کسی و به چه جرأت بدین بارگاه در می‌آیی
گفت آشنای وزیرم و مرا آشنایی بر این گستاخی میدارد حاجب پرسید که
آشنایی و داری گفت وقتی خانه خود را بکرایه داده بودم این چنین تصور کرده
ام که حق گذاری این را رعایتی یابم حاجب بخندید گفت ای بیچاره تو مرد
نادان بوده‌ای این سهل و سیله بوده است که خانه بکرایه داده بودم این را حق
تصور کرده چندین نوع راه آمده که حق گذاری این را رعایت یابی برو
[illegible] کبر و مهمی دیگر در پیش آر قضا را وزیر در پیشی بود گفت و شنود
را استماع نمود حاجب را طلبید و گفت با که سخن میکنی حاجب
تبسم کنان از روی تعجب گفت مردی آمده که آشنای وزیرم و معنی خانه
بتو بکرایه داده بودم و من او را خدمت میکردم که این [illegible]
وسیله قرب وزیر مجوی و توقع التفات انعام مدار از وی گفت [illegible]

[illegible]

فرود آمد و او را بسیار که آشنای قدیم بیست ساله حقوق معرفت
داشت و صاحب مروت او را با وی ورود بزرگ او را لطف و تعظیم بسیار
نمود و مال فراوانی بجا آورد و احوال اطفال و عیال او را پرسید و بعد از آن
هر یک تحفه و تبرک بزرگانه ترتیب کرده با او داد و دوستکام
و خیرات و اکرام مقام و منزل او باز گردانید [illegible] بعد از چند روز فاسق
نسبت بایشان صحبت گزیده است روی بگردانید از رفیقان خویش
یاد کنی از صحبت یاران خویش [illegible] آورده اند که روزی عبد
الله طاهر بار عام داده بود و ارباب حاجات مراوات خود عرض
میکردند تا حصول مراد مراجعت مینمودند شخصی در آمد که ای امیر مرا
بر تو حق نعمت و حق خدمت توقع دارم که هر دو حق را رعایت
کنی و مرا از درگاه محروم نگردانی قبول نمایی عبد الله گفت حق نعمت
کدام است گفت روزی در بغداد با کوکبه میگذشتی بر در خانه من
آمدی و گذر میکردی من در خانه خود را آب زده بودم که گرد بر جامه
تو ننشیند نعمت آن آبست که بر خاک ریختم و حق آن آب میطلبم
[illegible] که اگر تو دارد حق ازلی فراموشش مکن در هیچ بابی
عبد الله پرسید که حق خدمت کدام است گفت در فلان محل که سوار
میشدی من ایستاده بودم و بازوی ترا گرفتم تا سوار شدی امیر گفت که

[illegible] که فی بر و حق تو ثابت است پس او را ترتیب کرد
[illegible] بزرگان که اهل اقتدارند همه را مسکین نواز و حق گذار [illegible]
زمام جاه به پرورشی نه نیکوست زیرا که فراموشی نه نیکوست
اساس مکرمت بر حق شناسی است [illegible] حق شناسی است دیگر
رعایت حق کرم بر ذمه اهل همم از قبیل فرایض است [illegible] کرم خود
کرم دیگری را این صورت چنان باشد که شخصی خواهد که با ایشان در اظهار
حقی که ندارد چند بیتی بر [illegible] خلاصی یابد فرمود [illegible]
و برای [illegible] حق کرم فرمود چنانکه [illegible] تو
اندیشه [illegible] رعایت کرم و نهایت مروت
[illegible] آورده اند که یکی را به تهمت [illegible] و بصری آورده
[illegible] اشارت کرد جلاد تیغ برکشید خواست که چشم او را به
[illegible] بیچاره [illegible] بلا [illegible]
[illegible] استغفار کرد [illegible] به توبه و استغفار [illegible]
گفت ای امیر میان ما حرمت بسیار است [illegible]
[illegible] فتوت [illegible] اگر در رعایت جانب [illegible]
[illegible] زبان طعن دراز کنند [illegible]
حق [illegible] نگاه [illegible] گناهکاران را [illegible]

از خوی من ضعیفی رنجی و خوردن با وجود ملاحت که داشت از آن جوان توی
کرد گلشن اخلاق تو خار در نشسته و پرورش اوصاف تو غبار ستم
نه نشسته بیع و شرب ... ... سال ... از جان درست نشستی
هم علم که صد چون من او و ... چه خوبی گفت بشنو نکته گیران تو اکثر
امشب ای الموزد ... زبان فکر و ... افتاد و یک ... با اطراف
و جوانب ... و هیچ وجه ... که پا آشنا ... شود گفت بیان کن
تا همسایگی تو کدام محله بوده و حق جوار در کدام دیار ثابت شده است
گفت غافل ... در بصره ... امیر هم ... بوده و پدرم ... گفت
با ملازمان امیر هم ... گفت پدر تو را چه نام بود گفت ای امیر
... از ... جان نام خود را فراموش کرده‌ام چه جای نام پدر ... بخندید
آن بیچاره را بخشید ... رعایت حقوق ... حقوق
... و ... ملازمان ... خادمان ... لشکریان از
هر طایفه ... سمت ... خواهد یافت
... مصاحبت نیکان مجالست دانایان
کیمیای سعادت ... دولت سرمدی است ... مهربانان
در میان جان ... تا ز خندان باغ را
خندان کند صحبت مرد ... از روان کند ... گر خار را ...

همچنانکه حسب دل [illegible] که هر یک [illegible] ملوک فارس را قاعده آن بود که بی
صحبت ایشان از فضلا و حکمای عالی همتی هیچ حکمی بجا نیاوردی و [illegible]
ایشان را نگه نکردی و از این جهت که بنای سلطنت بر [illegible] نهاده
نهاده اند مملکت ایشان تا چهار هزار [illegible] سال [illegible] و سلطان
سنجر ماضی رحمة الله حکیم عمر خیام را با خود بر تخت نشاندی و خلفای
عباسی با اکثر دانشمندان بودند همه حل و عقد کار ایشان بی حکم
اهل عالم صورت نبستی و در [illegible] الهی مذکور است که پادشاه
کسی را توان گفت که صاحب شوکت بود و حکیم و دیگر وقتی حکمت
باشد [illegible] و نقصان قدرت [illegible] متصف شدن به
حکمت بالغه این الطاف برین وجه دست نمی دهد که چگونگی تدبیر و
تصرف این جهان [illegible] بکار برد و برین تقدیر اورا
بمصاحبت و مخالطت علما و فضلا و عرفا میل باید نمود و از جاهلان و
غافلان و بدخواهان احتراز باید نمود همنشینی که لطیفه کامل است
راحت روح است و اکثر [illegible] و خفت صحبت اوست محبت مانند
[illegible] فاضل است یونانیان را رسم آن بود که حاکم ایشان کسی بود که علم و حکمت
او از همه علما و فضلای زمان بیشتر بودی یا کسی که منظور نظر و محکوم حکم او بودی
علیم و حکیم باشند تا از صحبت او انواع فضیلت و صفات کمال [illegible]

محمد [illegible]

بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ
أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ
فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ الَّذِي
عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ
وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ
كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ
سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ

اَنْ يُّمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ

بِالْعَدْلِ ط وَاسْتَشْهِدُوْا

شَهِيْدَيْنِ مِنْ رِّجَالِكُمْ

فَاِنْ لَّمْ يَكُوْنَا رَجُلَيْنِ

فَرَجُلٌ وَّامْرَاَتَانِ مِمَّنْ

تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاۤءِ اَنْ

تَضِلَّ اِحْدٰيهُمَا فَتُذَكِّرَ

اِحدٰيهما

ومطهرك من الذين كفروا الى ومطهر
وجاعل الذين اتبعوك فوق
الذين كفروا الى يوم القيمة
ثم الي مرجعكم فاحكم
بينكم فيما كنتم فيه تختلفون
فاما الذين كفروا فاعذبهم
عذابا شديدا في الدنيا والا

وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ۝ وَأَمَّا
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَاللَّهُ
لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ۝ ذَٰلِكَ
نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ
وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ۝ إِنَّ مَثَلَ
عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ

خلقه

خَلَقَهُ مِن تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ
كُن فَيَكُونُ . الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ
فَلَا تَكُن مِّنَ الْمُمْتَرِينَ .
فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ
تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ
وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنفُسَ .

وانفسكم ثم نبتهل فنجعل
لعنة الله على الكاذبين
ان هذا لهو القصص الحق
وما من اله الا الله وان
الله لهو العزيز الحكيم
فان تولوا فان الله عليم
بالمفسدين قل يا اهل الكتاب

تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا
نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ
بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ
دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا
اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ
يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ

في ابراهيم وما انزلت التورية

والانجيل الا من بعده

افلا تعقلون ۝ ها انتم هؤلاء

حاججتم فيما لكم به علم

فلم تحاجون فيما ليس لكم به

علم والله يعلم وانتم

لا تعلمون ۝ ما كان ابرا

ابراهيم

إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا
وَلَٰكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ
لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَٰذَا النَّبِيُّ
وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ
الْمُؤْمِنِينَ ۝ وَدَّتْ طَائِفَةٌ

مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّونَكُمْ
وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ
وَمَا يَشْعُرُونَ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ
لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللّٰهِ
وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ يَا أَهْلَ
الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ
بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ

وانتم تعلمون ٭ وقالت طائفة
من اهل الكتاب امنوا بالذي
انزل على الذين امنوا وجه
النهار واكفروا اخره
لعلهم يرجعون ٭ ولا تؤمنوا
الا لمن تبع دينكم قل ان
الهدى هدى الله ان يؤتى

أَحَدٌ مِّثْلَ مَآ أُوتِيتُمْ أَوْ يُحَآجُّوكُمْ
عِندَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ
بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَّشَآءُ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ يَخْتَصُّ
بِرَحْمَتِهِ مَن يَّشَآءُ وَاللَّهُ
ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ وَمِنْ
أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِن تَأْمَنْهُ

بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ

وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ إِنَّ اللَّهَ

رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا

صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ فَلَمَّا أَحَسَّ

عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ

أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ

نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ

وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ رَبَّنَا

آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ

فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ

وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى إِنِّي مُتَوَفِّيكَ

ورافع

فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ وَرَسُولًا

إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ

بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُمْ

مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ

فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ

وَأُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ
وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ
وَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا
تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ۝ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ
يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَلِأُحِلَّ لَكُمْ

بعض الذي

وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ
تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ
فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا
فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهُ
وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا
الشَّهَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمْهَا
فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ

عَلِيْمٌ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ

وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاِنْ تُبْدُوْا

مَا فِيْ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تُخْفُوْهُ

يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللّٰهُ فَيَغْفِرُ

لِمَنْ يَّشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَاءُ

وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

اٰمَنَ الرَّسُوْلُ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِ

لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ هُوَ

الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ

مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ

أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ

فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ

زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ

مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ

تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ
إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ
يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ
رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ
رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ
هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ
رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

ربنا انك جامع الناس ليوم
لا ريب فيه ان الله لا يخلف
الميعاد ان الذين كفروا
لن تغني عنهم اموالهم ولا
اولادهم من الله شيئا
واولئك هم وقود النار
كدأب ال فرعون والذين

مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا

فَأَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْ

وَاللّٰهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ قُلْ

لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ

وَتُحْشَرُونَ اِلَى جَهَنَّمَ وَبِئْسَ

الْمِهَادُ قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ

فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا فِئَةٌ تُقَاتِلُ

في

فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ
يَرَوْنَهُم مِّثْلَيْهِمْ رَأْيَ الْعَيْنِ
وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَن يَشَاءُ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ
زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ
مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ
الْمُقَنطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ

وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ
وَالْحَرْثِ ذَٰلِكَ مَتَاعُ
الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِندَهُ
حُسْنُ الْمَآبِ • قُلْ أَؤُنَبِّئُكُم
بِخَيْرٍ مِّن ذَٰلِكُمْ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا
عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي
مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ

فيها

فيها ازواج مطهرة و
رضوان من الله والله بصير
بالعباد الذين يقولون
ربنا إننا آمنا فاغفر لنا ذنوبنا
وقنا عذاب النار الصابرين
والصادقين والقانتين
والمنفقين والمستغفرين

بِالْأَسْحَارِ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ

لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ

وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ

لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ

إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ

بغيا

الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِّنَ
النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ
أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ
إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ
اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ
رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ

قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ

إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي

بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ

بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي

كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ

الظَّالِمِينَ ۝ أَوْ كَالَّذِي

مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ

على

عَلَىٰ عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّىٰ يُحْيِي

هَٰذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ

اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ

قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ

يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ

بَل لَّبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ فَانظُرْ

إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ

لَمْ يَتَسَنَّهْ وَانْظُرْ إِلَى حِمَارِكَ

وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَانْظُرْ

إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنْشِزُهَا

ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ

لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِذْ قَالَ

إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ

تحي الموتى قال اولم تومن

قال بلى ولكن ليطمئن قلبي

قال فخذ اربعة من الطير

فصرهن اليك ثم اجعل على

كل جبل منهن جزءا ثم اد

عهن ياتينك سعيا واعلم

ان الله عزيز حكيم مثل الذين

يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ
سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ
حَبَّةٍ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ الَّذِينَ
يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا

مَنًّا

مَنًّا وَلَآ أَذًى لَّهُمْ أَجْرُهُمْ

عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۞ قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ

وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّن صَدَقَةٍ

يَتْبَعُهَآ أَذًى وَٱللَّهُ غَنِيٌّ

حَلِيمٌ ۞ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟

لَا تُبْطِلُوا۟ صَدَقَٰتِكُم بِٱلْمَنِّ

وَالْأَذَىٰ ـــ الَّذِي يُنْفِقُ

مَالَهُ رِيَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ

بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ

كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ

فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا

لَا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِمَّا كَسَبُوا

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

ومثل

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ
ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتَثْبِيتًا
مِنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ
أَصَابَهَا وَابِلٌ فَآتَتْ أُكُلَهَا
ضِعْفَيْنِ فَإِنْ لَمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ
فَطَلٌّ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ

لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ

وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ

ضُعَفَاءُ فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ

فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَٰلِكَ

يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ

تتون

٠٦٩٢

تَتَفَكَّرُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ
مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ
مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ
مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِآخِذِيهِ
إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ الشَّيْطَانُ

يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ
بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُمْ
مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ
وَاسِعٌ عَلِيمٌ يُؤْتِي الْحِكْمَةَ
مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ
فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا
وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ
مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ
وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ
إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ
وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ
فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ
مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ

خَبِيرٌ لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَيٰهُمْ

وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ

وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلِأَنْفُسِكُمْ

وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ

وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ

إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا

فِي

فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ
ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ
أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ
بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ
إِلْحَافًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ
فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ الَّذِينَ
يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ

وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ

أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ

عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ

إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ

الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَٰلِكَ

بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا

وَأَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبٰوا

فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ

فَانْتَهٰى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ

إِلَى اللّٰهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولٰئِكَ

أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

يَمْحَقُ اللّٰهُ الرِّبٰوا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ

وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّلِحَٰتِ

وَأَقَامُوا الصَّلَوٰةَ وَآتَوُا الزَّكَوٰةَ

لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ

وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ

يَحْزَنُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ

مِنَ الرِّبَوٰا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

فان

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ

مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ

تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ

لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ

إِلَى مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا

خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ

فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى

كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ

لَا يُظْلَمُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ

إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى فَاكْتُبُوهُ

وَلْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والعاقبة للمتقین
والصلوة والسلام علی رسوله محمد وآله
واصحابه اجمعین بدانکه ایمان اقرار کردن است بزبان
یعنی کلمهٔ طیب گفتن لا اله الا الله محمد رسول الله
و باور داشتن معنی این کلمه یعنی که خدا تعالی یکی است و محمد رسول الله
صلی الله علیه وسلم فرستاده وی است و پیغمبر بحق است اگر کسی پرسد
که ارکان ایمان چند است بگوید دو است اقرار باللسان
وتصدیق بالقلب اگر کسی پرسد که احکام ایمان چند است
بگو هفت است اول هر که ایمان آرد از کشتن و اسیر کردن و مال او را بناحق
گرفتن و او را بی حجت شرعی رنجانیدن و بروی گمان بد بردن روا نباشد

این پنج علم تعلق به دنیا دارند و دو علم دیگر تعلق با آخرت دارند
اول هر که با ایمان رود از عذاب ابدی دوزخ نجات یابد دوم آنکه
عاقبت جای او در بهشت باشد اگر ترا پرسند که شرایط ایمان چند
است جواب بگو هفت است اول ایمان بغیب آوردن دوم
علم غیب خاص حق تعالی دانستن سیوم ایمان باختیار خود آوردن
چهارم حلال های خدا را حلال دانستن پنجم حرام های خدا را حرام دانستن
ششم از عذاب حق تعالی ترسیدن هفتم برحمت خدا تعالی
امیدوار بودن اگر ترا پرسند که شرایط وجوب ایمان چند است
جواب بگو دو است یکی عقل دیگر بلوغ و شرط وجوب همه طاعتهای
ایمان است اگر ترا پرسند که حقیقت ایمان چیست یا اسلام چیست

[illegible]

یا مسلمانی چیست جواب بگو قبول کردن همه فرمانهای خدا تعالی
و ایمان مفصل آمنت بالله و ملائکته و کتبه و رسله و الیوم
الآخر و القدر خیره و شره من الله تعالی و البعث بعد الموت

و ایمان مجمل اینست آمنت بالله کما هو باسمائه و صفاته و
قبلت جمیع احکامه اگر ترا بپرسند که فرایض شریعت چند است
جواب بگو که پنج است اول کلمه شهادت گفتن دوم پنج وقت
نماز گذاردن سیوم روزه ماه رمضان داشتن چهارم زکوة مال
دادن پنجم حج گذاردن هر که را توانائی باشد این پنج چیز بنای
مسلمانی است اگر ترا بپرسند که واجبات اسلام چند است
جواب بگو هشت است اول صدقه فطر دادن دوم قربانی کردن

سیوم نماز گذاردن چهارم نفقه ذوی الارحام دادن پنجم خدمت
مادر و پدر کردن ششم خدمت زن [illegible] خود را کردن
هشتم عمره بجا آوردن اگر ترا پرسند که سنت اسلام چند است
بگو ده است اول ختنه کردن دوم موی لب گرفتن
سیوم موی بینی کندیدن چهارم موی بغل پنجم موی
سر تراشیدن ششم ناخن چیدن هفتم موی زیر ناف
گرفتن اگر ترا پرسند که احکام شریعت چند است
بگو هشت است اول فرض دوم واجب سیوم سنت
چهارم مستحب پنجم حلال ششم مباح هفتم مکروه هشتم حرام
بدانکه در طهارت فرض است اول روی شستن از موی پیشانی

تا زنخ

[illegible] اول نیت کردن دوم اول [illegible] شستن سیوم
با ترتیب وضو ساختن چهارم [illegible] عضو [illegible] شستن پنجم تمام
سر را مسح کردن ششم مسح کردن [illegible] بدانکه شکننده
وضو بیست چیز است هفت از پیش اول بول دوم [illegible]
سیوم مذی چهارم آب منی پنجم سنگریزه ششم خون حیض
هفتم خون استحاضه و سه چیز دیگر که از پس ظاهر میشوند اول غایط دوم
دوم باد سیوم کرم و ده چیز دیگر که از بدن [illegible] از پیش ظاهر میشوند
اول خون روان دوم ریم روان سیوم زرد آب روان چهارم
چهارم قی پری دهن کردن پنجم خنده قهقهه کردن بالغ
در نمازی که با رکوع و سجود باشد ششم دیوانگی هفتم بیهوشی
هشتم مستی غالب نهم خواب تکیه دهم مباشرت فاحشه

بدانکه موجب غسل پنج است اول انزال منی اگر جهنده
با شهوت باشد دوم غایب شدن حشفه در قبل یا در دبر
سیوم خلاصی زنان از حیض چهارم خلاصی زنان
از نفاس پنجم فرو [illegible] شود در ایام غسل باید بهر
نماز مدام مسئله بدانکه غسل بر چهار نوع است فرض
و واجب و سنت و مستحب و غسل فرض پنج است
چنانکه بالا گفته شد بدانکه غسل واجب دو است اول غسل
میت دوم غسل کافری که با جنب مسلمان شده باشد غسل
سنت چهار است اول غسل روز جمعه دوم غسل روز عرفه سوم دو
عیدین چهارم احرام حج مسئله بدانکه غسل مستحب سه است
اول کسی پانزده سال بالغ شود دوم غسل کافری که بی جنب مسلمان

شده باشد سیوم غسل نابالغی بوده که [illegible] کرده باشد ۱۱
بدانکه در غسل سه چیز سنت است اول آب [illegible] کردن دویم
آب در بینی کردن سیوم تا بتمام اندام را یکبار شستن
بدانکه در غسل سنت پنج است اول هر دو دست شستن تا بند دست
دویم استنجا کردن سیوم نجاست از تن دور کردن چهارم وضو کردن
پنجم تمام تن را سه بار شستن مسئله بدانکه مر محدث و جنب
و حایض و نفسا را تیمم روا است چون آب بمقدار یک میل نباشد
و آن میل سیوم حصه فرسنگ است و فرسنگ چهار هزار گام رشتر رهوار
یا ترس دشمن یا از وحشی یعنی درنده یا استعمال آب کردن نتواند
سبب آزاری که ضرری رساند مسئله بدانکه سه چیز در تیمم فرض است
اول نیت کردن دوم هر دو دست را بر خاک پاک زدن سیوم

قصد

فصل خاک ۲ بدانکه مسح موزه کشیدن جایز است که با طهارت
کامله پوشیده باشد و بعد از آن محدث شود مسح بر موزه کند
و مسح بر موزه فرض است خطا است مقدار سه انگشت دست
و مدت مسافر را سه شبان روز است و مدت مسح مقیم را یک شبان
روز است از وقت حدث و جایز نیست مسح بر موزه که پاره شده
باشد مقدار سه انگشت خورد پای بدانکه شکننده مسح
این چهار چیز است اول هر چه شکننده وضو است دوم مدت
مسح سیوم بیرون آمدن پای از یک موزه یا هر دو موزه هر چه
در حکم است یعنی اگر قدم ساق رود چهارم در آمدن آب در یک
موزه یا هر دو موزه چنانچه آب تا شتالنگ رسد بدانکه اقل مدت
حیض سه شبان روز است اگر از این کمتر باشد استحاضه باشد

واکثر مدت حیض را ده شبان روز است اگر ازین زیاده باشد
استحاضه بود و اکثر مدت نفاس چهل [illegible] روز است و اقل
مدت نفاس را حدی نیست و حکم حایض و نفسا آنست که ترک کنند
از هشت چیز نماز و روزه و جماع و در آمدن در مسجد و طواف خانه کعبه
کردن و خواندن مصحف و نوشتن قران و گرفتن قران بغیر
غلاف ولیکن بعد از حیض و نفاس روزه قضا کنند نه نماز
بدانکه نماز دوازده چیز فرض است اول پاکی تن دوم جامه
سیوم پاکی جای چهارم ستر عورت پوشیدن مردان را از
ناف تا زانو و زنان را که حره باشند تمام از سر تا قدم پنجم شناختن
اوقات ششم روی خود در قبله آوردن هفتم نیت نماز کردن
بدل و این هفت چیز را شرایط نماز گویند و شش دیگر اندرون

نماز اول

نماز است اول تکبیر تحریمه دوم قیام سیوم قرائت چهارم
رکوع پنجم سجود ششم قعده اخیره مقدار تشهد خواندن و
این شش چیز را ارکان نماز گویند مسئله بدانکه واجبات
نماز دوازده چیز است اول خواندن فاتحه دوم ضم کردن
سوره با فاتحه سیوم تعین کردن قرائت در دو رکعت
اولین چهارم رعایت ترتیب نماز نگاه داشتن یعنی
در فعل تعدیل ارکان مکرر چون سجود اما ترتیب نماز رکوع بر
سجود فرض است پنجم در قعده اولی نشستن ششم التحیات خواندن
در هر دو قعده هفتم از نماز بلفظ سلام بیرون آمدن هشتم
در نماز وتر دعاء قنوت خواندن نهم تکبیرات عیدین گفتن
دهم در محل بلندی بلند خواندن یازدهم در جای آهسته آهسته خواندن
دوازدهم

بدانکه در نماز بیست و هشت چیز سنت است هشت در قیام و هفت
در رکوع و هفت در سجود و هفت در قعده هشت سنت که در
قیام است اول دو دست برداشتن تا نرمه گوش از برای تکبیر
تحریمه مردان را و زنان را تا دوش دوم دست راست را بر
دست چپ نهادن مردان زیر ناف و زنان را بر سینه
سیوم هر دو چشم بر سجده گاه داشتن چهارم سبحانک الله خواندن پنجم
اعوذ خواندن ششم تسمیه خواندن هفتم آمین گفتن و آن هفت
سنت که در رکوع اند اول الله اکبر گفتن از برای رکوع دوم هر دو چشم را
بر پشت پای داشتن سیوم هر دو زانو را بدست گرفتن چهارم
سه بار سبحان ربی العظیم گفتن پنجم سمع الله لمن حمده گفتن مر امام را
ششم ربنا لک الحمد گفتن مقتدیان را و منفرد را جمع کردن

هفتم

هفتم در قومه آرام گرفتن و آن هفت سنت که در سجود است
اول الله اکبر گفتن در آخر سجده دوم در سجده آرام گرفتن
سیوم روی در میان دو کف دست نهادن چهارم
سر انگشتان دست و پای طرف قبله کردن پنجم سه بار
سبحان ربی الاعلی گفتن ششم نظر بر پشت بینی کردن
هفتم در میان جلسه آرام گرفتن و آن سنت که در قعود
است اول پای چپ گستردن دوم پای راست را استاده
کردن در هر قعده زنان را بر سرین نشستن و هر دو پای جانب
راست بیرون آوردن سیوم هر دو دست را بر ران نهادن
چهارم انگشتان دست و پای طرف قبله کردن پنجم در کنار
خود نگاه داشتن بعضی طرف بغل و بدن ششم بر رسول صلی الله
علیه و سلم درود گفتن و آن بدین طریق منقول است هفتم دعای

خواندن بد آنکه بشکنند نماز بیست و پنج چیز [illegible]ست اول سخن گفتن
دوم بقصد سلام کردن سیوم جواب [illegible] چهارم چیزی خوردن
و آشامیدن پنجم ناله کردن ششم آه هفتم اوه کردن هشتم گریستن
که از امید خدای تعالی نباشد نهم بی عذر سرفه تنحنح کردن
دهم جواب عطسه دادن یازدهم خبر نیک و یا خبر بد یا عجب
کردن از قرآن باشد دوازدهم بر غیر امام خود فتح کردن
سیزدهم گرفتن امام قرائت را از غیر مقتدی خود چهاردهم
قرآن را غلط خواندن چنانچه معنی متغیر شود پانزدهم بر چیزی نجس
سجده کردن شانزدهم طلب کردن چیزی از خدای تعالی مثل
چیزی که از آدمیان طلبند هفدهم عمل کثیر کردن هژدهم خنده
قهقهه کردن نوزدهم روی از قبله گردانیدن چنانچه پشت بقبله
شود بیستم ترک فرض کردن بیست یکم برابر استادن زن با مرد

[illegible]

اگر تحریمه وا داری [illegible] باشد سبب دوم قرآن را در مصحف خواندن
و سبب سوم [illegible] وقتی میگذارد و بادش آید که فرض و بگذارد [illegible]
اگر صاحب ترتیب باشد و وقت تنگ نباشد نماز وقتی فا
کرد و سبب چهارم در سجده هر دو پای را از زمین برداشتن سهو واجب
میشود از پنج چیز اول تقدیم رکن دوم تاخیر رکن سیوم تکرار رکن
چهارم ترک واجب پنجم تغیر واجب بدانکه نماز جنازه فرض کفایت است
و نیت چنین کند نَوَیْتُ اَنْ اُؤَدِّيَ لِلّٰهِ تَعَالَي اَرْبَعَ
تَکْبِیرَاتِ صَلٰواةِ الْجَنَازَتِ فَرْضِ الْکِفَایَهِ اَلثَّنَاءُ لِلّٰهِ تَعَالٰی
وَالدُّعَاءُ لِهٰذَا الْمَیِّتِ اِقْتَدَیْتُ بِهٰذَا الْاِمَامِ اَللّٰهُ اَکْبَر
بعد از تکبیر اول سُبْحَانَکَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِکَ وَتَبَارَکَ
اسْمُکَ وَتَعَالٰی جَدُّکَ وَجَلَّ ثَنَاءُکَ وَلَا اِلٰهَ
بخواند

تکبیر گوید الله اکبر بعد درود بخواند اللهم صل علی محمد
و علی آل محمد و بارک وسلم کما صلیت علی آل
ابراهیم انک حمید مجید تکبیر گوید الله اکبر
بعد از تکبیر سیوم این دعا بخواند اللهم اغفر لحینا و میتنا
و شاهدنا و غائبنا و صغیرنا و کبیرنا و ذکرنا
و انثانا اللهم من احییته منا فاحیه علی
الاسلام و من توفیته منا فتوفه علی الایمان
برحمتک یا ارحم الراحمین اگر میت طفل باشد بعد از تکبیر سیوم
این دعا بخواند اللهم اجعله لنا فرطا و اجعله لنا اجرا
و ذخرا و اجعله لنا شافعا و مشفعا و اگر میت
دختر خورد باشد بعد از تکبیر سیوم این دعا بخواند اللهم اجعلها

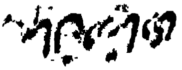
لنا

لنا فرطا واجعلهما لنا أجرا وذخرا واجعلهما
شافعة وم[illegible] برحمتك يا أرحم الراحمين

نسخہ [illegible] [illegible]

[illegible] — گری — کنجد — قند سفید — [illegible] — سیماب
[illegible] — ۱ تولہ — ۲ تولہ — ۲ تولہ — [illegible] — سہ ماشہ

[illegible] — نوشادر — [illegible] — [illegible] — [illegible]
۲ تولہ — ۶ ماشہ — ۶ ماشہ — ۳ تولہ

کام کمند اکسی جو ہاتھ پونچ پہنان ہے [illegible] کتنوں [illegible] دیکھیا [illegible] پار [illegible]

ای دل [illegible] ہو تیر یا درد [illegible]
با [illegible] انجھا ندی اک جنگلی راہی ادنی [illegible]
جادو [illegible] اک باجی [illegible] تہند [illegible] جا ہایں
ہیں و رنجی در اک برابر و ضعیف [illegible] کاری
کل جا [illegible] ادم [illegible] کر ہندی [illegible] قاضی
قام [illegible] اوس ای جا [illegible] یکتا [illegible]
[illegible] فرد [illegible] تہند [illegible]
رنجی [illegible] باحدیث [illegible] بابی [illegible]
نا [illegible] سنگ [illegible] سانی [illegible]
مرد ضعیف [illegible] جانون [illegible] کر [illegible]
[illegible] ہونچ [illegible] وقت [illegible]
[illegible] بلبل [illegible] بہار [illegible]
[illegible] سادا [illegible]

بی در [illegible] نظر [illegible]
[illegible] دستیع [illegible]
[illegible] دیکھی [illegible]
[illegible] تیسیع [illegible] دار [illegible]
دیکھ [illegible]
[illegible] بیچا [illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]
در در [illegible] غربت [illegible]
[illegible] سنگ [illegible]
[illegible] بیت [illegible]
[illegible] حقیقت [illegible]
[illegible] نظر [illegible] خدمت [illegible]
جا [illegible] کل [illegible] جیس [illegible] کتی [illegible] جانے

[illegible] اني دقي ني دو پائي
رب سالم [illegible] تبر عيد يار سد پوران
كام كهور سن دو دبستي ربا شكر گذاري
چو كه مارا اهان تي بيتيا كي خيبان [illegible]
مرد ضعيف اهيا ادبيا اوكها هيرين جهاهان
سارا شهر سادر جاكر كل عيب مير پي
پهكا هي تي بيتيه نه بيلي اكر يار جيلدا ان
تدين كهريان پچهيو جاكري آون بكي كهوڙا
اهي بهان آتر كهرايا اير كل لازم نا هين
مين تي هيو ادتا دل نا هين پتر سهر كه پانا
كعا كهور سو جي حضرت مين ان نور [illegible]
بيا جهر به مير كردن ام تي بترا گهرسجا دان
موند هيان تي جبر جيتيا بهار پو جلت [illegible]
كدي بيرها اده تي ظالم پاپي بي اك تهكا
الكون تهيه لونها ندر [illegible] بلبيا بت اهو ندي

هود ميراكي كم هين مين الب كهلي پائي
پلنك تهو ادايان بيعت رضا يان بيتيا كرين [illegible] دان
اهي جاو [illegible] ت المعذور كرت الله جاري
ترايا دون [illegible] تن مسكين [illegible]
پهتو اينان ز كهان دجو سن [illegible] كره تكا [illegible]
دهتي جاي تاكهه سر تي كري جا مر تبري
مين ديا تي سكد نا نهي منكي تهيا تان
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
لكي دلتوخ دتي [illegible] پكا
[illegible] ذور كهلو [illegible]

[illegible]

سپاہاں سوا لکھ سلام کیتو نے بیج گئے
دیاں دے سب لکھ کتو نے دے تیغ نال جا کہ
او دینا تند جا تا میرون خزانہ چھر ملدا
اینہ تھی ساراوتاں شاد آ سیں آ نہاں نوں سینے
او دینا لکھ لوں بکر لیا کبیر اج نبار کھودے
وڈا لوکاں کیتو ر یا میرا اکلا کھودا سو یا
جا بانک حسین جلدا آ سیں میر زمان سوار سے
اہی کام کیتو دے دیچا بدنا د ہیکی نال ہی
کہیں بیکھ رو نار اجا د بدر و یکیم آرا دیا
راج نیچی اگو یکیمی رستی کام کیتو دا چلا
کام تنا چیر کام کیتو تو دے دلی اہیں تواریں
را یتی دہیں کیتو نے تیغ دے آپ جا بہنورا آیا
اوتے کہادر و تیجا بیہو دن تے بیتی جا آیا
اک جیہی کیتو ر یہ سنگل باپکے جگر یہ
راجا کدی جدل بچا ہی کر ہر ہدا ہید ایہا نا

کھوڑ بیچارا آ گئی لکا کوک تورے سنگ
نبی ایمان تھر گیا یا بچہ تو تہ قہر ہیا
کہو یکے دامد تو تو یک ربیا جا ملدا
اک تنگیا نندا ملک السلیف لوک سبھا بندی
سنکر جا دل کہا نندا ہوسیں کہادہ آتا نبی تو دی
دو جیوار بیٹے سوار دے کیتے دہر آ ہو ہی آ ہریا
جیلا کر بیچا آسا تو نوں اوس جرجی کلا اب
جا بانک تے پر جیلدا مار دے بیچی لکھ نندا ہی
احمد یار آکھے تنہیں راجے تے شمشیر دیا
اک تنگیلا نندا کھودا نیاں جنہ پلارتی شیلا
جار سنگار یا نتی تو تن جلیس لیپ کہا نکیا
بیچا کو تور اتکو کہوا ئے بچہ نا مرئے تا بی
اتنا آہ پیڑ او تہا ئیں ظالم جر یار جب کیتا ہی یا
تمدن سوار بیادہ تسو نے جاں گو رے سکم لکریا
نقلے موت سا ہید نیا ہیں اوری ربا

[illegible] بیچاکره کیمه [illegible]
کام [illegible] ایله [illegible]
سار [illegible] بلا [illegible]
[illegible] در بیابان
بیت [illegible] کره [illegible]
[illegible] بلا [illegible]
[illegible] سالکان
[illegible]
[illegible] حرکه
[illegible] چرا [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
کام [illegible]

اولکیم [illegible] جهان [illegible]
کره [illegible] لذت [illegible]
[illegible] بلادن [illegible]
نالی [illegible]
[illegible] عالم [illegible]
[illegible] بلا [illegible]
[illegible]
[illegible] عالم [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
کام [illegible]
[illegible]
[illegible] ایمان [illegible]

ساری لوک ملیریساوند ، کو زہیو دا
راجی ادھمان نون کیہا نجومیاں گہرن تکائیے
بیاہیا ماریں بیاوسو بچیس آہا رہی جا ہر دیے
رخصت کیجے کام کہو زبر کر تعظیماں جیجے
ادہ کہی گئی ماہیں میرا دلبر وطن کہو جاکا
تور کرخط لکھ لی میرا تہیون کر نہ جاساں

ہنجی کلی بہرا اوسدے جیتو ل نہ جائے
لوک آکھن تدرہ ملی لئی لماں تیر بیاہ وکھائے
اتدہاں جہو دائی راجا مول نہ ہیتی کردی
کام کہو زبر تہون اک دھنجیں نرمر راجا کہلی
جاہیں دوو شیریں تہہ دی تو ر منیرا تھا کہ
جاکہلک جیساں بیرداہ جیساں ون جاساں نا مر

ہنکہ دتہا ہر قصہ جیں اکہ سیا کن
ہنکہی جان سنے جس میرا کو راہو گیت وسے
کہو ہیم کیہا سن دردساں ہی داکوہ بیلی گل ساری
میں جیہا ہے کوئی دہ کیہا ہو کے سولماں ہتورا
تون تی وس نہاں آسا نوں تیر بیگہ وبیے
وس تکاحات حقیقت اتھ فسر راجی
راجا راج بیجہا ہی جیدا والی امتو نکر دا
اوسدا بیشا ماں میں بیلی منز چہد دیوانا

پینہد گل گل بائی ہو وسم نہیں یون در ناہیں
بیرت سنگی کہیں لکر اپنی جاکہ نہ نکلی
دردیا اکی درسنا نامت نہو دیکاری
جاندی ہو نس سمجھا ہے اہو معز وسی بیاہ
بہر آیا میں دردمنداں تون اکہری کہر بس
کام کہو زبون داقت کرداجو مرکہ زکرائی
اسدا اک زبر بیا را بہت جیکا سر کردا
ناکہردانا باہرد امین اوکن ہار بیکانا

کام ربی سچے صحبت راجا ہے بہارا منیرن　　اوده بی عرق سمندر کتیا ہی [illegible] دل کیرن

ہمنا گیر صحبت کرا ہسائین رلوا [illegible]　　[illegible] صاحب سلام سمندر وانا نو بیاہی [illegible]

راجہ بی متر جیہ سکبدا ناو سنیا [illegible]　　سمندر کہا [illegible] جیہ یا عشق او لہائی ماسیلی

احمد یار حویشے ہمہ بیتیا یاراں یار [illegible]　　موشیا تن مسر ہمو یا مبر نک لالا پریس [illegible]

کوہریا مینا رنگن جا لہت بجت خادے　　عشق مجار اک تیکیا [illegible] سمندر و شہدو کا سیلے

سطابی سینت اومینا او ناکر ہمیں جہر بے　　رب مسلے جل ملا نکی بیدر واندی [illegible]

متر جیہ کیا او سائین اہے را میں تینون　　میراد ردینی سن سکسین بیلی جہرنہ [illegible]

سرت سمہال بولا یا راجہ متر جیہ بیارا　　کر کہا [illegible] دل نظر مہدی دیکہیا [illegible]

متر جیدا [illegible] ندہ کیتون منیکیں بیچا تاما　　[illegible] مان رب میلیوں میندا کرم اللہ اجا تاما

سکے نا کمزور داہ دیہا متر جیہ دو یار [illegible]　　ہو سن متر میتیا نا [illegible] سندی [illegible]

کام کمزوری میرے سر جیہ یا ملی بہار [illegible]　　جیہ نکا نی سینہ تینا کیتے مین [illegible]

دکہی [illegible] کی دو ہائی دردی الکو جیی　　متر جیدا دس حقیقت او کہہ دہتی لی کہے

جگی

ایکہی میری یا نہین صدر راجا گستہ [illegible] یا　　بدل دیسہ بجلے جگی تا میں [illegible] یا

منہ سر میر ری [illegible] و بجیں یائے وادو [illegible]　　سر [illegible] تحسین نی سیتیا اک جہر [illegible]

ایکی

در شعرا و [illegible]

شهر [illegible] مولی [illegible] پیر [illegible] [illegible]
پیر [illegible] ادرس گلکلی [illegible] آیه [illegible] اندر
نظر کران [illegible] ناده [illegible] [illegible] [illegible]
بالی [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
دایش [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ک [illegible] [illegible] [illegible] ایکی [illegible]
اوتی [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
درد [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
نایمی [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ایه [illegible] [illegible] ایه [illegible] [illegible]
یا ایه [illegible] [illegible] یا ایه [illegible] [illegible]

[illegible] ایکی [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
یا [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ادری [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
نایمی [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ایه [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ایه [illegible] [illegible]
نایمی [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

سیر کیعا ہتم جور بدم نون مانن [illegible] یا دو کیعا را
جا لگت [illegible] انکا مین [illegible] کیعا [illegible]
لیا دو قسم [illegible] زادی تیر اوال چیرا
بنکی وال سر پہو ان دلی کیعا بدم او با بنس
منتر عشق محبت کی نرم لیناد [illegible]
دتی وال سر برد [illegible] بیکی لی اک دیو ہمسر [illegible]
جیسے [illegible] اباک جوہی میسون ادھر [illegible]
ویندیاں و ویندیاں کی اوبچیاں [illegible] سمندر [illegible]
نظر کرن تی [illegible] اوکی اک جہاز الکلا
ملی خریا کیتے ہیں نوکو لی جلیا جیں نالے
جیں بیر تیجا جاں یاں رلیا تیجا پیر اندہیر
جادر یا [illegible] دینیم [illegible] عشق [illegible] قاضی
دیپ کیکری لی سارا بیر [illegible] رہ لیا کنارے

میرا نگر کرینہ [illegible] جار [illegible] ببھارا
تب دیں پور [illegible] باد [illegible] بچی [illegible] کو بیر
سنکی تیر [illegible] فیض دل کہا کیا تیر ان
جس جا کا نوس [illegible] منیں [illegible] کا [illegible]
جاند [illegible] یا منر [illegible] ہر بالم ندا ندا
[illegible] جاکا [illegible] کا ساری
جیون جا دوان نی [illegible] کہا دان ہیت
نا کو [illegible] بیر [illegible] نا کو [illegible] نارد
ہوبنا [illegible] شور کہا را [illegible] اللہ اللہ
بیر [illegible] دل کیلی ودن [illegible] بیر [illegible]
ساری سوکھ [illegible] چہار [illegible] اکہن [illegible]
[illegible] دو [illegible] لکی فیضی [illegible] جاری
تیر دا تیر دا تحت [illegible] بنجا جاں اونا ری

روزنامین [illegible] کردي یاي الله [illegible] — بیر عشقه [illegible] جایکه بیر [illegible] سکنز

[illegible] قدم [illegible] جایکه [illegible] بونه — جیران سن [illegible] هرد [illegible]

تریا بین آن طرف [illegible] — اک بدبادارسن تعالی [illegible]

[illegible] بهرت مهر یا [illegible] کیتیان [illegible] — آهون آکون کیتی جاسین [illegible]

در تهاسا [illegible] — آکهبی بحث [illegible] ملکون [illegible]

ایتی وطن مکان [illegible] — دنیا [illegible] ایده مادینا نا [illegible]

یاد الله [illegible] عرشون آدن [illegible] — [illegible] آن ملائکون [illegible]

[illegible] — ونیز سو [illegible] عرشون آندن [illegible]

[illegible] دیلدن [illegible] — هیر [illegible] حضرت [illegible]

هیر [illegible] — ا [illegible] آکهین [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] کرد [illegible] — [illegible] ایان جبهود ایا [illegible]

سنہ کجھ وتیا حالتوں [illegible] سائیں

کام کنور بتوں ساری ورتیا سین [illegible]

سارے [illegible] رو کہ نکیلی [illegible]

والیاں اتوں سبز جہاں سوہنیاں گلاں کردا

راجیہ [illegible] طوطا بنیا ان رسیلا

[illegible] دو کہ [illegible] سائیں [illegible]

[illegible] دے ہرون حضور [illegible]

جی غم [illegible] دردیں لوکاں جاندے [illegible]

طوطیاں لی کام کنور [illegible] بیت ادہی ہیلا ربا

سند [illegible] عشق [illegible] صورت [illegible] ربا

[illegible]

[illegible] لگا [illegible] تیری [illegible]

شیراں [illegible] دالیاں [illegible]

اینی جاں حقیقت سارے [illegible] میرا

[illegible] ساتھی اپنی ان

[illegible]

[illegible] طوطا آیا کام کنور دا

کام کنور نوں اگے [illegible]

[illegible] ہیں [illegible]

[illegible] تصادر [illegible]

[illegible]

اک [illegible] بندا [illegible] آیا

[illegible] دالون [illegible]

[illegible] ان [illegible]

[illegible] سائیں [illegible]

[illegible] کرم کرے [illegible] سائیں

[illegible] روز [illegible] راته [illegible]
كام كمند [illegible] كردا
[illegible]
[illegible] نظر [illegible]
[illegible]
[illegible] طرط [illegible]
[illegible]
[illegible] نظر [illegible]
[illegible] كام كمند [illegible]
[illegible] كام كمند [illegible]
كام [illegible] نيست [illegible]
[illegible] نيست [illegible]
[illegible] احمد يارا
كام كمند [illegible] نيست [illegible]

[illegible]
[illegible] احمد يارا [illegible]
[illegible] راه [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] كردي [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] نيست [illegible]
[illegible]
[illegible]
اول [illegible]

[illegible]

[illegible] ایرور [illegible] نی — [illegible] صدقی [illegible] کوند [illegible]

[illegible] دیدیم سیا [illegible] نی — [illegible] هر [illegible] ملالی

عشق مجازی [illegible] غالم [illegible] کیچی — کام [illegible] تنها [illegible]

[illegible] — [illegible] ناده [illegible]

[illegible] بیت [illegible] — [illegible] سیتی

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible] ولی

[illegible] کام [illegible] — [illegible]

[illegible] صنعت [illegible] — کام [illegible]

[illegible] — [illegible] عمر [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible] تقدیر [illegible]

[illegible] ساں بی [illegible] اسین کبہ وجهد — [illegible] ابی [illegible] احمد بابل وجهد

[illegible] باد [illegible] سر [illegible] بجا [illegible] — [illegible] سالی بعلا یا مینون [illegible]

[illegible] بستان حالت حقیقت تا ابی [illegible] — مروبسان برجال [illegible] مر [illegible]

تا [illegible] او [illegible] [illegible] — [illegible] ابی [illegible]

[illegible] بستان عالم حقیقت [illegible] نے — تا این نام [illegible] [illegible]

[illegible] تکا مینون نام [illegible] — [illegible] یا سودا [illegible]

[illegible] حقیقت [illegible] — [illegible] مجلس [illegible] ابی [illegible]

[illegible] راح [illegible] آیا — [illegible] دنیا [illegible]

راح [illegible] مجلس [illegible] — [illegible] [illegible]

[illegible] صلاح [illegible] ساربان دانشمندان — [illegible] محکم [illegible]

[illegible] عالم [illegible] — [illegible] کرم [illegible]

حال حقیقت [illegible] — [illegible] درس [illegible]

[illegible] او [illegible] — درس [illegible] حقیقت [illegible]

[illegible] برد [illegible] بدها — [illegible] [illegible]

[illegible]

هر لحظه تفرج روک الم دائمه [illegible] اولر
رشته لمعه عمرلرار [illegible] بیرم پیاله [illegible]
بقیه کلفتدر کویل [illegible] عمر [illegible]
سینه کران [illegible] ایکه [illegible] کام [illegible]
پیوسته کبی [illegible] هرجا [illegible]
سالک ایکن [illegible] دیبی [illegible]
ادمیانی [illegible] صورت سیرت [illegible]
[illegible]
جام آرا در میکده [illegible]
[illegible]
راحتیمز [illegible] مالک [illegible]
کام [illegible] دریا
[illegible] صورت [illegible]
[illegible] کمال [illegible] نظر [illegible] آیا

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

احمد [illegible] ان لطاف دا یوریغا

نام [illegible] سفیان کیمی

[illegible] در [illegible] جهریا

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] در [illegible]

[illegible] حقیقت [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] کلام [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

تختانچی دریا فرح میرا [illegible] دیمه بهر یا
دیلون آنجه بهر بهر رود آهنون یارکوا [illegible]
آنکه خوط لباسکی ساکردی رنج در آن
چو ریلان در سمیه تریا الزامدی رنج تختا
ارت دلداری بیلقان کردن لالهن کنار ی
دوزرده میر نظر ایا اک اجیاق منار زا
میری بقیه مجتولی ز هون پیلا [illegible]
اندر باغ نیچی ساور بیلا تنکلدی [illegible]
سار تی نقش نکار ساربان اهلی هر یانی
نالی میر ینکی هر کی طرح طرح در کهاسینی
اینک نظر ایا کک رهبر حیرا سینی
یا ایه کوهر سرکیسی هر بیلا یا دیبا ندا وهیر
بیهوده ته تره یسانلایی پاک ادم تی کهاسی
ارج لیلامی کهاینی کلون بتچامه پیا سی

ایلدی ویر بهره رنج واوسیان کوکی ا اکبرا
ایلدی وتی دزد هدی ویندی عشق نفسی یا سینی
مری منیمن مرن مذیبون بهر ملس دیانی جهان
تجربی کمل جبر مثل سوزنح جبری سوخشا
بیرلین دلون نه بیلس راجا مایین باری
جرگه تاج سمارت سرجی سور صدا جمعار
سار ایلم ربیر جیبا باخدا ندا و رکیلا
جمیوین دایین لوتهر ناندری این سوندر یوبی
فرنسی دونی جام هر ره ده احسان بیرونی
جوهانس دایمی تخت سوهری مشغل طوایل انی
اده مید اندادر اسا نامهی هر تر اهدی مکا سی
بیهوده اجهی ادر صبر دلیخ وکسن والا اکبرا
بجیدن کرلیمان بریبنران کهکاهسن بیلا
لهاوب بیبران نالی تاذ ادکیها پیادری

پیندرا یا کی دت میں لب بیا جیو نلکی

اگ جو ریلی کیلو تی دہی میں رت برانی

تو بلا [illegible] سر بیل و مہی الکین کچھ جا بندا

جا [illegible] قصا یا [illegible] جیو کی لنکی کیندی نال [illegible]

سک جیو [illegible] گو نیا [illegible] اپا دکا جا را

جیو [illegible] کہو [illegible] تہو نال [illegible]

کہ [illegible] نال جیو [illegible] ہو [illegible]

کالی [illegible] برا فی بابان [illegible] کیلیا

جیو [illegible] بردا [illegible] کندی [illegible]

رتا بیران تو دین سار [illegible] زیور [illegible]

کیتو [illegible] اپا ہیں تون [illegible] سر [illegible] اد [illegible]

غرض کیتے بین رانی صاحب جیو [illegible] کیتا [illegible]

[illegible] سند [illegible] ادر ایہی یا الیں

[illegible] معشوق کیندو [illegible] سند [illegible]

[illegible] صباح [illegible] ہو [illegible] دیوانی

جاک [illegible] تے [illegible] او [illegible]

[illegible] جیو [illegible] کیا [illegible] سو یکے جیلی [illegible]

[illegible] تو [illegible] سو [illegible] بیا [illegible]

وال [illegible] کہا [illegible] بانداجیا [illegible]

وسن وسن [illegible] الکین [illegible] کیتو [illegible]

تو [illegible] ادر سو [illegible] جم [illegible]

الکین [illegible] کرکس [illegible] جیو [illegible]

[illegible] ادر [illegible] تو [illegible] کیان [illegible]

این جیتی میر [illegible] نی ادہ آفت ابیلی

ای یار [illegible] آر [illegible] کیلی [illegible]

جیتا [illegible] کیتو [illegible] ادتا را

ساریاب [illegible] نی میری [illegible]

[illegible] کی [illegible] کالیں

[illegible] نال نہ کل [illegible] جا [illegible]

[illegible] نال [illegible] سار [illegible] تیرت [illegible]

[illegible]

بی حبیب بی بها ایسه دنیا و دیر جایی
دو همین یار بیاکی مرتبه سی او یکی مقدم
یا حبیبی عاشقی بی تی دیر بر جاندی سکی
تحفت ادی اک دو بیلیرا بینا کالاعیبا
کرال بکه دل کالی افت تندیرین سه یقین
پیرکان حیر حیر اوان نهی تن سرت تربی کالا
واقعت تیر تی تنده داو بهمی دار رو دار

مانیشو دیکه اوسنون مل یاری هو هو تیعدی
حی جواب سکار بیرت میر حوکا آیدا
میفعن کو یلی دراتیسه دیکی کنان لکی تنسیا
جی دینه رلهنی آدوا ابا تنده یکیسیج حا
ادمیا ندری بیحی کا بیلور کلتند یحیا تا
کلان کرن کار تنه حیان اده ملیا سلیمه
جان تنده بیر دسم دنا کمر لیلا بی کره تنها
دسم حسکلی سریته وانیس ورت لکادر سینی

دنیا کی لیت راکی ابیا تیر شکلی ان
حال کوزی تیه بیداسا و سیستی جانا خضرالی
سنکسیم بلور ژاتی الی اکه سیلی
هرلی منیوران اکین سکی بابت دار دیبا
دربیه ماز بلالی بی بین دیلیسه دل دریا
عزیزی اکی ابی مسمن ذکر در کیهاسی
ای بی میت منیا بی نوا حسنی کلسار
نهفون آندیکی ابه طرطی بوچه حقیقت لینند
سندر کلکا ابی امریی یکیر بهاما تا ندا
اودیا سب همت دیل کولی او تکیلار سی
ایه درست بیارلکا اینتابین تا ابین
متر صیده زیر بیارا ودرحبی نظری جا تا
پرمنیه زبان هو دنجین جیر تراک بندیو جاده
ا نور ورل تیمه میراعان جت مدیکا کی
دولمن یاران دررما قیا جنکی دار رو دار سی

اجراں نوں بیدا یا سا بید اوس کا سایں — کتنوں اپنے ہو جن کا بہ یا جندر تا یں

کہ بیلی ایہ سنت ترہجا آیا کبری دا یوں — کیا کنوں تر ہجا طرف اندا ہے اوس جیا یوں

طرف حضرت آدمیاندر آہو بیتیا سا ہے سایں — جو یکے کیہا نا کر نشان ہے س نہیں بیں تا مینت

دینا ندر سافر راہے تیئوں نا ہیں آہودے — کر ناہیں ہیچ تنقی مال فقیراں رب بنا دیں ہیودے

کہور یکے رب نا کر اور ہیں جو کنیوں ہے سان — تینوں تیا ہاں جب پیدا ہو ہند وکل کرد ان

اودہ نکر وا رنج بیتی اک لا جا جندر دسیلے — ادسدی اہر فرزند نکوئی رہے جعفر رسولے

کیا ہیں اک شناس کنذ ربا دیا رنج او ربتہ ہیں ا — کہند شور بتی ہی بیتا نہوں نا دہیسا ہیں

کام اودسب ناو رکھیں ادسدا ہو سب نرا وا ملا — جانک حسی ربخ نہ ستے اہے سدا سوہالا

اہنا ہیں یا جانا کہنا ادسدا سیچ ہیں رب جانی — سنگ کم دسیس اوسدے ہن نکسا دو کہ بیا ہی ہا

نا ہیں قدر لیت نا ہیں منصب نا ہی شاہی سردارے — رو رند بان اپنے ونج جو ہاہندی سارے جمرا لارے

کی ہو ندا ہیں جو یکے جو یکے مسول دعا کنر دا — نا ہن تیکر نا ہیں رہندا نکر یں عمری مر دا

کیوں حیلاں ہو یا نیج بہر دا جنہاں رہندا موتوں — ور ایسیر کرانی جارح کی وہ تینا اس نوں

جو یکے کام کنوں نوں ابو ہیں لا یا ابتی جایسے — کیا بی جارح لن ہیں بیتا بتیر اپ ہیا ئے

ارجی ناکہ لا ہو فیسم بیلی کوئی زور لنگھائیں — نا لی بار ببار بیلی نا لی کرد سائیں

اپ [illegible] الی تیر [illegible] سوار بے
[illegible] ان [illegible] تیاپی [illegible] کندے
گام کندو د اسار [illegible] بیکی سو نیاں
[illegible] آکی کده مهر یا دریابت [illegible]
کجه دار ری او پی نکیئی یاران رال مل بیکنے
رخصت [illegible] کولون [illegible] جانی
کیا بے جاریح [illegible] تور [illegible]
[illegible] تینون [illegible] نا لک [illegible]
نالی [illegible] راجین نون سکیلا سیے
[illegible] نون [illegible] آئی نالده [illegible]
فوطاں سینے [illegible] زاده [illegible]
نیلادہاں کا ماخر گیتیا به با جہرے [illegible]
[illegible] عنایت [illegible] تیر [illegible]
[illegible] اکذ [illegible]

تا نگک [illegible] اب در [illegible] ملی بیار بے
میرن [illegible] مصیبت [illegible] بهجاٹی ویندی
[illegible] لون دری [illegible] سو بنا رحم [illegible]
گام [illegible] میلن [illegible] نا [illegible] [illegible]
عشق آرام [illegible] بل [illegible] تیر [illegible]
[illegible] دیا [illegible] صید [illegible]
بارس [illegible] سو نیاں [illegible] گام [illegible]
[illegible] سو یاں [illegible] کم [illegible]
مشغل [illegible] رب [illegible]
گام [illegible] آکی [illegible] کم [illegible]
جا گوئی دیری یا [illegible] اکی ادتی [illegible]
[illegible] گام [illegible] یاں ان [illegible]
وہندی یا [illegible] [illegible]
مت گوئی یار [illegible] یا اسی [illegible]

صیلی اوبی کلام عورتین احمد ربهجا یا
نهعدوید نتهرد رکل نالی جاترمسم دیا
جعد نتهرو الانحناکهریا بهر بحرت
جتیا ببره اکت شوسو اهرمیز زر بهدا ویلا
ناکوت وسبیندی کنارا جهرتیه قرکلو دولن
جسون جیتون بز نظر اوتی اسد ونتهر ماته
جهدونسم ببهار یدیوج دهندو نخ ونتهر جبریا
بیهجی کل ونتهرکولان بیده نده بیبر بواسیلی
بین مان وید بربهی سایتن یکیه ونتهر اوین
حکمت کردار بهدا سکین جاندی است سمتا
بده نده اهیا مراجتیا ای اکت آزاری
اوستدی حالت ویکیه ونتهر خبر لفظ وارده ایک
اکبی طبیب ... سرواکرمیرزکم نه مایا
منداحظ البستر ابهی لوسی اتوجا دربیتی
بجاتر نتهر بعض بجهانی کها نادما واند

الم لعاندیجات حقیقت بیر سوءادن ایا
مستقل وجیب اسن ودریت تهاسار وبلی ...
ناکوبت بجاب ناکوت سخن ناکوبت ...
دونرینت ... ونتهر بیله اکیس اوجر بهدا
بابی ابی اکت ونابیر النظر بجادیا ...
ببر بیت کبهی ببرسوابی ار بدالشکرکنا ری
بیده نده نام اتاسودا کرادنی لوکان کبر یا
کی کذران کسبکه تیرا تیر ثوان کسدری ...
ارز بهدیت لین نده نبی لاینالا بیلی جیوتین
وتحف مان بین الیسین بعدا دردمندان ...
ارس بعض منکوس کبه نه بهاوت نبی مصیبت
بجیکن مشکین ابهی منه تهای سعو بری کبه ...
بین ارادنقر سیرابی بهارنده بجای جاتا
ارس با جنس میون کبه نه بهاوت منماندار ...
جیا مدبا لزنخ جبا دبجا تجار حمت ابهی مابعد

سوداڬر دوا فرداان زڠكيلا اد يڠ كبد خونشتر ڽا
دڠن كسل لنفكر فعلڽ لي لي جكڬ ليهاتڽ رب
دنيا ايت كل باڬي اهوي نا اين ابد علاقي
جهرلس بجتاج جبار ليبيح سي رياساري
اكس دلارايت دبد بوجهيد اسوداڬر ماتيكي
سوداڬر اكيبا مال بنفا بيكون انداهي سكليها نا
دلنوح لوح دنتهر كيامت كفور اد تعالى اهو
هوجيران سوداڬر بوجيبا دسبوت سكالين
اكي دنتهر لو اتيا مير ليهاتڽ بابيل جبا يا
اده لي رب عالي فبرلي سا اته سڬادرڽا
سوداڬر اكي جبر بتي لي ميرس بجي اكنا كي
تورس سوداڬر جهار كنار بيرس دنج اوتهيا يا
به بده راجس جتر بتي اتيا مليا دنحونس اهو
الدن مجلس جيد بوخ حال سوداڬر جادي با
دادر كرديان كرڽ تدبيرن دو طبيب اد ماتي

بوندا ماتي اداي لي دي دامورڠ كهوريا جنڠكا
دڠن سوداڬر بلي مير بكم ته آدرب
بيرس واليان لوكا لتن دي ناما ام فخادر جاسي
كيرن دعا شي اكس جايس دهة طبيب كاري
كهر دلون البرن بلي دسيت كهرس جامين
سكل دبيت سكارن نكري اهي اكس دليما
اهي بيركس دتايس مار دتوتون اهجو ردوسي
تشور مندباي ماتي دطلب سا ديبر لنكا عدر توتنا
اكن عبد بلي لور كرتنيڠرا تا الت بايس لهيا
سكل دبيت ملك ايت جاكس جامين دسيان جليا
ادسنن اكيها لور منكالس كتليون تير دنيا
سكل دبيت اهورس جاد دعل دنتهر سامين
لي ملكيا راجس تاتيا بنكالي دبيت دهو
سادر دبد شهور ديت داهي راجنوباره جريا
مراجا بنتم ربا جو بكتيا دجلي كدز دو ديا

ببر صلوبدن مبري جوکه ببر [illegible] يا تهالي
نا هيں بيرا سنکه ساتي نا بهجانا اکا
مبرين يا بس ساجہ جس ببلي کور [illegible] روز کذار سکا
ناليدي مين اکہن ادتي با غيبه جافرح [illegible]
ببتهار بنزامان دينه راتي باغيرخ تکمان
بهلاکران تي کند اي اتي باداں بوتي ننذق
جبسن باغيرخ سنفي راجبر دتها کام تعانوم
مالي سبب سردار باعيد ادہ منتک بکمن
جبرا اکي سساتي ميرا بين اسنون جنبريا
لي کي ساري رنک بہ بکي الکيبان سبب تصويران
صورت کام کموزي لکي نالي ساري ساتي
تا ابه جبر منت ما بندوف ما بهن اکه وکهايا
دبکيه اجرح سند تصويران سديا ودا مالي
دنس تشتاب شادي راکي بکيں والا کبيدا

کهاکي کل حقيقت [illegible] جاريرا لي
سنک ساري [illegible] ماليا عشون اکہن نکا
ساري
مل کل دوفريتي يار بها بکي ست [illegible]
نهاکہ سن اکتابتي اکدن ديدنح کميا
اکاکرت روبهر جيبيا صحن جمن دالمان
کاروتب صورت نالي ساري يار کموزي
تامت وجبريا جبتہ بہ جاادبي جبرتانين
اسد [illegible] جالکر آهي الکي بهردکرائين
دنيا يس کجہ آسا نون شج سدہ بہ تربا
امدر ساراز نس بهويا اکدن هدر ميزان
مالي مابع نالي تصويران کوتل اهور [illegible]
اوس جاکادرا جا اک دينس باغ دبکس [illegible]
ابہ کس کرت کمندان تي کتبا بي ادبا ندر جالي
الک بهاهي مکر ديفنح اکسن زندبي لبيدا

نالی درسن ستاون والا بانو کسین رکھی

تالی کیھی نوون تلا ماں زاجنی جہتی کیا
حالت ضعیف بوجہی سیے مین گو لی تسد [illegible]
الکھو سو راجا بوجہیا امیمون کس تصویران پایا
نامین کو بت باندا دتہ نا کوجی ایشی کیا
جیتو ملی صدر بوجیت راجا نالی جاس تبزن
ہتماں تی جیت الکھی رکھا دیہہ تصویران کی
مین کہیا او بیجا مالی انسیں دمیا ہو
بجاتر مستقا مین ماں رامیکام کہو را
ایہ کمل مالی سنکے مین دل ہر کیجی مالی جا
مین کہیا جا سو نیت السعنون ناکر تمینی جہیر
تاتا کید کیتا ادسں جیت مین ماں سو لوریندا
بوجیپا راجیت تدہی پایان ناعید یا نقد
الکو سو کہ و بہ صورت میر نا مین لکہ و کہا

سہلی ودیا ناہینی مالی بافسر سے اکی جو

اده رفیق پیارا او ندا میر نظر سے بیا
پہلوسے دوکیم وتجبارا مالی معد شام سیر نون
پادن والا گردہ بیبدا ایجی کجی وسیاں سیاپان
میرا ناز تجا راجیت ایجی اوسیزاں مین سجا
الکیں تکا جیت کر دنبت نان کجی سیاں تیپون
کتیھا مہر جیپادان ستیون ایہ کل نا کر تقا کہ
جیہان نال پایا نصویران تتماشہ میر کجی بیا
ایہ دیکھو رنگا ربت لی کیھو رانفس نظر
جیت مینی نال بیجا دان تیتیوں دیت کہ راجا الکی
ہر ستاق بیادہ کہ بت کجیا کیعنی تی جہر
الحمد سے ویجا راجیت نا پکس مالی وجج بلیند
مین کہیا آکہو میرا جا میر پالی ندیرا
راجا میر صدقی جاوی مجلس کل ہو کہا

بهزار تیمور دنیز بهور یرکه تیبان سنکلی بیار
سنی هست علما چو مهر چهره بنی در بیار
فوج بیگی سر شو بند یوغ چیکر بتیبا بیابان
سستی یار بیجی اکیالک کنز اکا جنباسی
تیلاران نذر تحت یار دیو سر چیکای
دهیکی دیو تعالیم نذیر یکسمندر کها [illegible]
دل یوغ یار کمند دیر الیس چیکر و هم رعنا ز
کر بیکی کل جیر بیدی تختی بیا سمندر کر بیکی
لی همت بیجن الیس راحا الیس انرتی دیلی
بیدث کیبا سنتون راحا ایه لتا لتا طوفانی
جتی بیر بیدیوغ بیلی کیجی هر کس نمانی
احمد یار اعشق مجاز کیجی بود بیری
جسی بیر یوغ کلام کلور سینی یازی
کیاسیت بجز جد باسو کنهر ورنان جیر دهی

سیمین قبا یاز رنگی حلقه دیلی جب غرق کرا
غرق کیجی چا اکتی دور دلها دیب جبار
خنزنیلک کهان بیکی بیند ز ب شانی
دلکیه چار زنبوریخ دو با کل رفیق هرابی
جهان قمر قار یوالا کسی بیر یب رنکی
شار او چیلا مه جبوار فالک جبر ابرادی
نیسان جیران دو الی بیر یاد ای ستار دلر
چیهان یجیان د دل سنکلی شور شد بیدا نهر
کلام نشادر کل سنا نذر آشیانون میلی
الیس دیلی کی سیاه فداد لک رهبر جبرایلی
کلام کلور دیب یار بیز تکی او در کیسه فنتی دهانی
تتق لمها بلادهی غرق کرب بیر بی
تختی کیجی ادتی بنجی رهی کل رفیق بیار
کل بستانی محرم والی بیلی ویجنی تماهی

کون اچھی وهی ہین پی کلی سندر دریکیے | اس بن عرف کانک [illegible] ددکر کر کر
منر چنبه کلی بهار رتی آک باس | رنهدی تخی ادتی وکهو دکهه ہر
وسان جا رکیجی لی کیا رہی نملیا نیر | الب عرق امند ہیں عرق کیا بیر
تو کراده بیرا بدا جستی ایه دنو سینا جانی | کهی بلبلی نکر نا در غضب [illegible] سلطانی
دیو من تخی ادر جلی جانی یار نکر سیلی | مو جا در ہنہ آد و جبو ای طالم عشق جر کا
دلهن مار ابهیں نو در تیس نر پهاکوی | کک اکلی یارن باجن کو جان لادد ا سی ہو
راجا کبی نال رضا در کچه نه چارا جکی | لکی سانک مجور ر دالی صندہ کلیچا
ہر یہو منر صیدا کر کسیلا چارا | دب ملا تی ہن ملنان [illegible]
منر حنبه کنو بون کنه اہی فیر جدای | ساری عمر نکر بانیسی تن ہون اکر یضا
سہہ بنی سکدا ایه مل میرا اید و حبور اکها | دد جب [illegible] میر اکو را ہی رسانی
قسم ربی منر صید ایه کل نا ہلی کرینی | جو دہدا جبار کر [illegible] بیکار بیر
بجا تی تکوت مم [illegible] لکی جبون دد | مورت بنی تی مر نان نا ہنی تو دی کل [illegible]
کلا کردیا بی نکهر سد لسو نی هدر دس | اکیند ون ادہلی دلبر ہو [illegible] جانی یار [illegible]
سدہی ساری ایجا بیلی کام کنو در کا ہی | دلہ دربال سر دستر کبی کر لی جو دل جانی

کامرو بولسه ستارسیا بهتور دردآل دعیا
هر بیشیکی زمینی نی دنیارانی مست دایم
کام لقادام نی صد جلی درد ابهرسی
کام کونکول نوبهارانی جان آورس حسرت سیمایی
بیداد دردی شکر تیا تیا نهادا زین تیر
کیجا نشنت کام کوزنی اول آخر تا تاپتی
رانی پیما یا پیاله دیر ورس ... جیلا
کیمل سوادر ستبر جوم ساقی رنگی تندی کناش
کهربز جوهر مای ... نی نال دریا کیمی ماتی
کمری عاکو ... جور رسا تینون ود یاسیلی
شله چیر یادت کهی کمزر یوزن انداد تی پیاله
راه بیچ تول ... آجابین مجلسی کی سما تار
بدماو لی بیار بدیکر کام کوزجا دریا
جسدی خاطر کیرد و جهرنه یار زنیق کوزا

ساقی بیب مجلس لیلی لکی سهدا اسید سما با
تا نی کاهدین نالی سد در هجران جیب ادرسی
دیوا عقل فکر دا یوجی سیمانی مست جحه بهر سی
کم غم سرنغ تیرنیب تیشه سیمی بعی عملش جی تندم
در لبا کهرهت سیبابین میمون کران علیعی سحری
سنکل دیپ بحابتی جیبرا تاپی ماهی تیره مرجانیا
اهلی پیما دیانی ستنونی ملکی دیب بسیلا
نور دمنطا آبدا نلی اس کردنو ملسی یا ربیاری
سنگلی دیب بهیجا دیانکی مشکل جرد لیس سامی
تام خدای پیالا تور رسار آب قبولت یاسیدی

ملمع دیه رات ... لوری

کیما اتر محبت میمن تیر ربلی اندازی
رانی کام انا جبتی اهابی کرکه جیریا
ادسن با جالیهی جیوب کورسا یکی ببرنه

روز غم‌دا یار [illegible] الهین [illegible] میتی
ایکی [illegible] اوبیدوا [illegible] کردیلی
[illegible] اوتون [illegible] کلی
[illegible] حرام [illegible]
[illegible] کیم [illegible] سوز [illegible]
[illegible] عشق [illegible] دیسی
حیف [illegible] محبت [illegible] حیف [illegible]
[illegible] کلام [illegible]
ماری [illegible] کیمی [illegible]
ایکی [illegible] ماران [illegible]
کل [illegible] کلام [illegible] نسیا
[illegible] رسیلی
[illegible] دنیادا
کلام [illegible] بهار [illegible]

کلام [illegible] دوح [illegible]
[illegible] تیری [illegible]
[illegible] کیمی [illegible]
[illegible] یار [illegible]
واده واده [illegible] یار [illegible] واده [illegible]
[illegible] لاری [illegible]
[illegible] ایدای [illegible]
[illegible]
[illegible]
جان [illegible] محرم [illegible]
[illegible] بچشم [illegible]
رنگ [illegible] جام [illegible] مجلس [illegible]
سرخ [illegible]
[illegible] نالی [illegible]

الہ سو جنگ تباہی راجا جیہجی سنگھ [illegible]
جیند اسنکہ [illegible] ابیہاد واد پر [illegible]
ایہ کل سنجی کو جیتو لیا نادر [illegible] حضرت [illegible]
[illegible]
[illegible]
رانی [illegible]
[illegible] لشکر [illegible]
[illegible]
جیند اسنکہ [illegible]
ناکوئی [illegible] ناکوئی [illegible]
[illegible]
پیادہ [illegible]
[illegible]
ناکوئی [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
رانی [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

کلام [illegible] جادو [illegible] جهانی [illegible] سنکلری [illegible]

[illegible] [illegible] شد بیت [illegible] سن [illegible]

و [illegible] کردی [illegible] زستی [illegible] [illegible]

چند اسکندر [illegible] شد اوبندا

منتر چند [illegible] یک [illegible] لشکر کل [illegible]

[illegible] نوت شد [illegible] صحیح [illegible]

منتر چند [illegible] [illegible] [illegible]

دریا [illegible] از خم [illegible] پرکار [illegible]

وبس [illegible] [illegible]

[illegible] رات [illegible] عاشق [illegible]

[illegible] بیت [illegible] [illegible]

رانی [illegible] [illegible] دل [illegible]

دیر [illegible] [illegible] بیت [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

بدایی [illegible] کتابا [illegible] [illegible]

کلام [illegible] بیند [illegible] تیغ [illegible]

سار لشکر [illegible] یا کلام [illegible] یاران

جا [illegible] دل [illegible] [illegible]

چند اسنک [illegible] منتر چند [illegible]

[illegible] یا چند [illegible] [illegible]

مار [illegible] تیغ [illegible] چند اسنک [illegible]

جنک کتاب [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

منتر چند [illegible] یاران [illegible]

دل [illegible] [illegible]

[illegible] سینه [illegible] سنک [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] دل [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] بیلی زن لیا
[illegible] جانی زنیا
[illegible] آیا دو جانی بیروں دانی
[illegible] جند و جیلم
ورسب [illegible] سانپن نال دیہ
[illegible] کری تی جانی
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

پچھا تو دیتا [illegible] زخم طوفانی [illegible] سار دلیا
[illegible] جراحت تو [illegible]
[illegible] بہشت [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

رسل کوروب حضور لکلیان ارسطو طبیبدن وارنج
کلام کلاری ملیت [illegible] بنده کوجکی حضور [illegible]
کلام کوردینه کند [illegible] باغ ادر دیکی
[illegible] کوزه رنکیلا بنده تا [illegible]
[illegible] دهر [illegible] دیمیت بنیه
[illegible] ادنی [illegible] بنده [illegible] طوط
بروه همت [illegible] دیکمین [illegible]
برکره همت [illegible] نده [illegible] لی
رانی ادیلار [illegible] نالی اذین ادر بیلی
لی [illegible] سینا [illegible] تنیا ل
آیا رانی تابع [illegible] صیار سیلی
اده [illegible] کلام [illegible] ادرس [illegible] مانی
ورا [illegible] نال [illegible] باغ [illegible]
نالی کلام [illegible] مستانی [illegible] کلار سی
طوطی نالی [illegible] باغ [illegible] کیمور سی

[illegible] اما بیان ایه صبا [illegible]
[illegible] صوراتی طوطی [illegible]
همت [illegible] رایی [illegible]
رانی کلام [illegible] مجلس [illegible] بیلی [illegible]
[illegible] ادرس [illegible] ابا [illegible]
[illegible] طبیب [illegible] کلیم [illegible]
کلام کورد [illegible] لی [illegible]
[illegible] ددلی
[illegible] دلی
[illegible] طوطی [illegible]
برلم [illegible] مجلس [illegible]
[illegible] رای طبیب [illegible]
[illegible] نالی [illegible]
رانی [illegible] مجلس [illegible]
[illegible] بیچارم [illegible] مجلس [illegible]

دیکر و بلکی سایر یاکو [illegible] تار سنکار سنکا [illegible]

نالی تون [illegible] طرف [illegible] الی الهواری

کام کلاخ الکهیا بیلی بیوفا از [illegible] طی

رات [illegible] آنبی رانی کام کلادی دیر

کورسلام [illegible] جبرن جبر رانی

[illegible] کورا [illegible] جبیارا [illegible]

نالی سالون رانی [illegible] ملکیا

[illegible] یار [illegible] جان [illegible]

پیل [illegible] کور [illegible] سالو [illegible]

کرو [illegible] بار [illegible] سطر [illegible]

وت [illegible] ادسه جیبورن [illegible] کام [illegible]

رانی الکهیا [illegible] طرف [illegible]

احمد یار کام [illegible] وصلا [illegible]

دبیه [illegible] رانی [illegible]

نالی رانی [illegible] ابنی [illegible] صبا [illegible]

رانی کام [illegible] کول [illegible] تاریخ [illegible]

جاند [illegible] تون سکهر [illegible] نال [illegible]

دل کا [illegible] طرف [illegible]

جم [illegible] رانی [illegible]

[illegible] وانی [illegible]

تیر [illegible] سطر [illegible] عرض [illegible]

وس [illegible] سالو [illegible]

کام کلا [illegible] تی [illegible]

ملیار [illegible] کام کورنون [illegible]

[illegible] طرف [illegible]

نال [illegible] رانی [illegible]

جیو [illegible] سالون [illegible]

صدا [illegible]

پیاندی بیعت جبر نبی کی سات [illegible]
[illegible] باقی [illegible]
[illegible] کام [illegible] عیان تب [illegible]
[illegible] نبی [illegible] والی [illegible]
[illegible] راتی [illegible]
[illegible] مقرر [illegible]
کام [illegible] نست [illegible]
[illegible] تالی کام [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ویند [illegible]
کام [illegible] بیر [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] فرما [illegible]

[illegible] والی نبی [illegible]
[illegible] اجاه [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] اول [illegible]
[illegible]
[illegible] بنده [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

نام لقا [illegible] حسن کلی [illegible]
بدیا [illegible] نام [illegible]
کام [illegible] عنصر [illegible]
[illegible]
[illegible]
رانی کام [illegible]
[illegible]
[illegible]
مجلس [illegible]
[illegible] هزار [illegible] شهزاده
[illegible]
کام [illegible]
رانی کام [illegible] حسن [illegible]
[illegible]

کام [illegible]
تا [illegible]
[illegible]
[illegible]
کام [illegible]
[illegible] کام [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

بهاجر بي كوسنس بهو يا سنك چهوت للاركس دون
جان ادو محلت ايوحي اڤا تابي . اهسن كيسا
سنكل وبيت بحل دردار ور مال جبير ريح بهاي
منر سيلا لنا يا تحفه جبر بي د سي كمنلي
بجرسن آدن نوان ديلنم چهري تيج كوج نيار
منتر جيد اوي تي جادي جبر بي آ تر يا
جتر بيي نون دلتا راجي دون هيا بيا ده
كالم كورنون مليار اجه جار يا آپ عماير
تخت اد تيا سل بتي راجي محل بنسي شماي
اكيسا راجي كالم كورنون دتواي فضيا
ايه كلا تيري بربيا ايه فيوڤا ايه ما يا
بلد ولي سور كر آيار جاا بني د بيري
اكلي نجرين محل سكي راجا ايه كل جا يدا

بهاكو ده يا ينده سدي ادد ار تهم كيا

سما ڤون بهرم دره بكيما راجب ابني ملون
بين بتيا يج بتي دره راجب كهليا
نلد راجب كالم كرود ادر جادي ريح بهاي
نالي شن ادليك راجا كم هدو سي لي
اكيسا منتي كالم كرود ارجا جبر تياري
انول كرد ملس نون نديا نكر نالي اريا
نالي نبربي آنور يا اكمن د يلم شهزاده
كهار رب انوب جهل بر دلنا جبر بيار
دريت جام بلور سن تنڤا كجوب بحي مزيا
تون بيا باي باب كرود اجو لدي سو بتيا
مير بتي دار بهرا منكل وبيت دنيا را يا
نالي كالم كورنون اندا سار ريت تنت چپ سي
هر عليم كالم كورنون آپ بيار زمادا

تخت تلي هبر كرود اكر د تهم سر تا بي

173

عوزي علم [illegible] عالم كنا مان
قطعي توكنب تماني نقب اوه بي تنك تك . تهكي
بقيه كي ازدن كلوه چوب سازستا وران
بحر بتي عبد لطا ولتا هر علیبح بورا
دوجي وينه فرما يار اجي حجتي مجه سس ساري جا
فجر كام كورادنه وكيا ه در مبر طرفا سيني
سار ابعد اوجار بيلي كنذ كيا اسن جالي
كام كيور نوري چبر بتجا في بيت پچا تا جلي
هو ديكا اسن چيبا راجا هو ركور كيت سكته
كوديته نه لکلا اکار اهبا السن چيبا کور دجا
اچيبا جوار از رب سمار د تبي [illegible] جور ري
اكو ديته كورد اكلا بتها نالي يار بيب بار بي
نالي دي [illegible] نوبا اسكد [illegible] خاطر
هجي حكم كرمنيل پيج حاضر هر ساني [illegible]
تورياد قست مجري الكلي دي [illegible] تا لي

دوزديته جا انكاور تعاذ سهال جوا بال
اسدرملبسد يبج هر كور بهيج [illegible]
كام كيد سنبسان تهيس هر ساد بوي عشق اودن
انت الله درجنم جوار [illegible] سوسا
نالي كور نسكار د كهيا ملا كرد طبيار سارتي
نيبران وجيدن دوسر لكلكي جنوب بلكي ندر [illegible]
جبر بتي از ماد [illegible] هم جونز [illegible]
بروم زنبن نون اكر كيدا هد [illegible] رہن سكله
كجا كي تمس بيار سانتيدا بجور بت [illegible]
راني ابها نسكر كنار كرد ديو بدر [illegible] جا
ابها ما نو ما صحي اسلا ركهي [illegible] تورزي
كها مذري را نور خصت كيتا ملك [illegible]
دربت ديو [illegible] نه نهندرا مين [illegible] فقر
توان بكا راضي [illegible] اساني بجلي [illegible]
مبيا جبه راضي كيها قمل معري [illegible] بايه

سب سے یار ہے میرا سر کی پیار جیو اس سا
جانا کی میں قدرت دا جان بھی انکھاں دیکھے
بیت بی ہمت نال قرب [illegible] بہتر تا ہیں
سب یار کہتا جا کر جوں نہ بیچا رہے
تیری بچیا اسیں بچھایا تن [illegible] دا اور لیا
جیکے بہتر خدمت بندہ وہ عدل کھا [illegible]
خوش بیا بیلی احمد یار اجر فرما [illegible] کرنا
غوث الاعظم سبھی ہر [illegible] قدیم بندہ
فضل کے سو مہر [illegible] اپنا کرت [illegible]
جیسا [illegible] فرمایا رحیم [illegible]
رانی دے [illegible] شفقت دسیں ان [illegible]
نالی بندہ میر بدا قصہ اول آخر سارا
جیسے کہ بدنا [illegible] بیا جیو [illegible] اور [illegible]
چھیڑ بچیا بی راضی ہو کے کیہا ہیں اکوار بے
جو [illegible] دہ سینے زلیکے آریں [illegible] پاسے

17

سب [illegible] خوبیں اور ہر بار اندر [illegible] اپنی
[illegible] فرمانا میں یار دیدار [illegible] میرا
بیٹا [illegible] روز [illegible] تسبیح خانہ [illegible]
نور راجا [illegible] چہرہ اس [illegible] حمی
[illegible] جانا تک جان خبیث [illegible] قدر
[illegible] بیچا [illegible] نہ بیچی [illegible]
پائی بیہا [illegible] حسن [illegible]
[illegible] راہ دکھا بابی پانی [illegible]
میرا باب [illegible] ظاہر بردہ [illegible]
یار بیار نا بندہ [illegible] بیلی آج [illegible]
سادہ [illegible] قیمہ [illegible]
کہانہ [illegible] بیچو [illegible]
[illegible] مطلب [illegible] کتاب [illegible]
کام [illegible] کام [illegible]
[illegible] دل کا [illegible]

دوکهي ايتوسوده اوسن تيا کراديني دان سمڤي
کالي ايت هنوکايي ميري ساڽن کرداميلي
ماکي اد سدن کوول بياکر الهين بريم تجوه
اکون کالم تلاسن لنهدر کور بيلاصير ايبات
لکي والي مين نراري لارکي اينيچ ڤواتي
اجر النن لسند رطوطا جاراني مردة بيتا
عام هناير کالم کلاري ناکورن بوها ددرلي
راجين کالم کوردريني آن دواه تيادلي
کالم تعافر ماينده کيس منرصبد مايس
کالم کلانيس اکيباراني منرصبه کيا کرکاکيه
راجي اکيباتيدن سادن ايه بايت مرسلي
تماراني مايس کوراکهار اريس ترکل ايتي
راجي اکيبادي سيا منرتبنه وصلدرا
طوطا ننکي اد دنيا بينة ملياآن کورتوان
الکي جيرن جستر يتي ني اسد يتي ايت ساي يا

کالم کلاسن کوردسيان الهين تنهي سمايني
بصفر يتي ايت کوردي وجو سوال تنکي اولهي
ايسن صبا کوردن زاجا ناياين ساد وبرس دولهي لنا
اين تکت اورس سنيده کيليا ناد اوسن کوريني
بد باجند سنبيان کلاي ولد دردبجيا يه
کورتسه هوون نا کبرد سن کالم تعاون کهند ا
ساد ريني شنيبي يهلي باربيار توو ريلي
سلاراجي باسکلي راضي اهنوري بار بوربدري بلي
ست بجين ايه کالم کلادري بارکهين ايتي
آيت سبيلاهم وراني ايه کرکور
شايذ يجبي لکدر بنيلي کچه ايه بيت اي قريا
کهتس حانا هن جهان سندر هوت ساد ول ايتي
نار اوديني کرکه اکيها شوقلب دري لدا
بتسه سنيوي سن لکادبرد دبر تونس
اکيبا کالم کوردسايتي جميل وجه بلم دي

بنا روح مقبول و عکس نور — سبھی جنت دیکھی خبر منور در

مقابل ہویا نور طرفین کا — لیا مرتبا قاب قوسین کا

سنیے اوسے جو نہیں حق کا کلام — سلام علیکم علیکم سلام ۱۳

چلیا پھر وہ مشتاق نبی شہر تر — بھر آن آلکی اوسکے سورج چندر

ملائک جو پروانہ ور گرد شمع — عروساں خلد بریں ہنس جمع

دکھیا سر اوپر تاج مازاغ کا — کیا سیر گلگشت اوس باغ کا

جو یک پھول اوس باغ سوں صد ہزار — دیکھیا اون نبی جن سوں گلزار کیا بہار

یکی صادق ورنہا ہو بوبکر — کہ برکت ہویا صدق سوں بہرور

دویم آن عمر داد گر فتح جنگ — کیا جینا بلیس پر رود تنگ

سیوم آن عثمان غنی مالدار — کیا عقل سوں جیتے قرآن تیار

چہارم علی شاہ عالی گہر — کیا جینے خیبر کوں زیر و زبر

ہویا شرع کا بہر زور در ازل — بنایں چار ارکان محکم اتل

بیا دا آمد بیت حضرت نظام — کروں صدق سوں ورد ہر صبح شام

[illegible] اند گوہر بچار — فروشندہ را با فضولی چہ کار

[illegible] ساقیا جام [illegible] را — بدست آورم تاج داد نک را

لیکن دور گردوندن تنگ آمدم . قصه جنگ نامه تنگ آمدم

مدح ظل الله عالی گوهرت

که اندر معدلت اسکندر است

شمع ذات معدن برکات او

زیب تخت خاندان پایبرست او

کردی مدح ظل الله صاحب سریر   بطرز نو آیینی [illegible] ولیندیر

کهم گستر د شاه کیوان جناب   سخن پرور و شاه والاخطاب

که دارای رای سکندر دری   شه پادشاهان هم فریدون فر

زهجر طور و اور غمدیده یی   زبر جور گردون ستمدیده یی

زگردش فلک بند در گوشه   [illegible] سخت [illegible]

خداوند تاج و شه تخت بود   ولی چرخ بد کار بدبخت بود

چو یعقوب از دیده نور رفت   صد افسوس صد حیف [illegible] رفت

چو یوسف در افتاد در قعر چاه   [illegible] سست اور سخت بیدستگاه

چو موسی ز تقدیر واحد وحید   ز فرعون مردود بیداد دید

خدایا بحق محمد نبی   نظر کن بحال شکسته غریب

١٦

شهنشاها شهریارا کرم کن [illegible] زمانک بادشاهی ای جهانک خسروا

گوزلرین اندر تیو دورلر دولت خیر شهنشاه کامل ولی پر نظیر

گوی پر ادب تم [illegible] [illegible] بنی [illegible] مری

کسوه [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] اوردر [illegible]

بحشناه [illegible] [illegible] عالی [illegible] [illegible] [illegible] نظر

[illegible] السندر [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] دوار [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] جام [illegible] [illegible] [illegible] جام [illegible]

صداقت [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

یا مرلی [illegible] [illegible] الغیاث

عاشق الله اکبر العونیات

نام والد [illegible] محمد عاشق [illegible]

یا مغیث الحال الظر الغیاث

این [illegible] که مدح کرتا هون [illegible] شب روز نام اونکا پر [illegible] هی

مین هون بنده [illegible] جیون نام اوسکا [illegible] [illegible]

ہجوئی میں قدرت سے مدح پیر … [illegible] ہاتا پیر روشن ضمیر
ولیکن سخن پیرورت نہو … قلم لے موہبت کون کا [illegible]
زبانی کون کرے نا پاک روشنت گو … بیا کیزہ از وصاف ہفت آبجو
ہر یک من مرشد و پیر من … شہا ہی [illegible] پیشوا پیر من
کرم گستر و زبدة العارفین … جہاں کی [illegible] و قدوة السالکین
وہ یکتا ہی تدقیق تجرید میں … یکتا تا تحقیق توحید میں
ارادت سوں جو اوکن طالب ہوا … [illegible] پیر او سید غالب ہوا
صداقت سوں اوس پاس آیا مرید … [illegible] بیکدم بمطلب رسید
توجہ ستی جس طرف مونگہ کریں … [illegible] سوکئیہ سبہ دو کار سرین
او خالا ہی نام اللہ اندر حکت … کہ غیرت حکت میں [illegible] سکت
زہی عاشق نور حق ذو الکرام … خدا دوست عاشق محمدی نام
یا یمن خاطر روشن و پیر ضیا … میں او نکوں اکہو خاتم الاولیا
کہ سیف اللہ اباؤ اجداد سوں … شرف یاب ہی اونکو امداد سیتی
ولا حب نکرا در تقریر حبیب … کہ تقصیر تقصیر [illegible]
بدہ ساقیا از کرم ساغری … عجب [illegible] ساغری خمیری

۲

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بچے سنما خوب تصویر ہاتھے [illegible] سحر و شنجر ہاتے
مصور ہو یا لیکے مورت بناز | کر یجست جو بھر کے در ہر دیار
کہ یارب کوئی آب طلبگار ہو | کہ مورت کوں لیوے خریدار ہو
بنت کر بیکا چر تلک جستجو | اچانک ہو یا شہر اک رو برو
رہا شہر میں رات تصویر کر | ولے سخت متلاشی اپر ہر ادور ہا
بیا ساقیا ساغر صاف دہ | ہمیں صاف کو یم نہ از لاف دہ
و گر مست ہو بیکے مورت دیکھا ہو | چلعن پلمیں صورت کے مورت دیکھن

رفت در شهر مصور دل فراخ
تا بجز بنشسته دیده زیر کاخ
کاغذ تصویر را تا جز بود دید
شد دل او لخت لخت شاخ شاخ

گئی رات اور روز روشن ہویا | جہاں سر بسر رشک گلشن ہویا
مصور شکستہ دل و پر فکر | چلا سیر کوں ایک وقت سحر
چلا صبحدم کوں منزل پوں ہے | کسو نے کہا سن میاں کون ہے
بولا اک بدیسی ہوں تصویر گر | کہا سا نجہ اک [illegible]

اکیر [illegible]

کیا حبیب خلیل الله ... [illegible] | آلن [illegible]
تکبر دیلیا حبیب سلیمان مینی | رکنها [illegible] دوکانی

کیا بطلی تا [illegible] نی بوستان [illegible]

هوی یا ربنی اندها دای اوسیر جهانی

کیا آره حبیب [illegible] یا | ریا [illegible] یا
ز تقدیر جبار قادر قهار | بری نوم صابر [illegible]
دیلیا موسی کونی شعشعه نور [illegible] | تجلی [illegible] روشن کیا طور [illegible]
هو یا موسی کعنی حبیب کرم [illegible] | [illegible] تنی زنده کر تا [illegible]
دیلیا خضر کونی اسنی [illegible] | [illegible] خشمه زنده [illegible]
ز تقدیر جبار قادر مهیب | سکندر [illegible] کونی [illegible]
نیت قهر قهار [illegible] | کیا ابلیس ملعون [illegible] یا
کیا اوسی فرعون کونی [illegible] | هو یا بلی غرق دریای نیل
تکبر دیلیا اوسی نمرود مینی | [illegible] مغز مردود مینی
شداد بو بخت قاهر [illegible] | کیا اوسی بهشته [illegible]
[illegible] دوزخ بهشت | [illegible] سجده کرسی گشته

یا بیٹھ مسجد میں ورد رٹو ... سبھی سے ہو خلق حاضر حضور
کوئی جنگل پر لے رہے لا گیا ... پھر آخر تئیں ما عرفنا گیا
کوئی دیر میں بیٹھ ہے سب کریں ... نپٹ سیوک ہو [illegible] ترپوں
کوئی پوجا میں بیٹھ ہو تپسی ہو رہا ... ہوہ [illegible] تھوہا [illegible]
ولیکن مسلمان جو ہو بے نظیر ... معبد ہو زہر تا جن کا ملک فقیر
کہ اسرار وحدت سبھی واقف ہووے ... عجب راز سرمد کا کاشف ہووے
طریقت شریعت کا ہووے امین ... حقیقت میں عارف ہو حق الیقین
نپٹ جام وحدت سوں سرشار ہو ... یقیں میں نبی نور کے تار ہو
نہو مطلقاً زنگ بوئی ریا ... کہ ہو عین انسان کامل جیا
ہو وہ ہفتاد و ملت سوں ازاد و خوشاں ... ولی طرفہ انور دو ہفتاد و خوش
سلاسل مذاہب سوں اں پہ قید بس ... ہر چہار مذہب جو خورشید بس
کروں ازروز روشن او سکے ملتی زندگی ... کہ بتقدیم تعلیم وہ جند لے
جو ہوئی بیابان ہندو فقیر ... جگت کوں دیوے نپٹ سکت میں دیر
نہولو ہے ہنگار موہ اور کشرو دو ... کری کام کوں دور سب فرد [illegible]
براسنت عینک سائیں لوک ہو ... او تاری کو پالوک پر لوک ہو
[illegible] ہمائی

د [illegible] حسن [illegible] البود

بر غضب کفت ز کجائی کیستی

رولس انکه رفت ز رانش [illegible] دود

و معیار همراه تصویر [illegible] | [illegible] بدر سر بسر بر فکر
دل انوکھا رو و للکیه و [illegible] | دل از فکرت غیر بر [illegible]
ویکھا شهد مینی دید [illegible] | [illegible] دلدار جانا [illegible]
وهي رعد صورت کی صورت سخن | سفید سمن روی [illegible]
ویکھا یار جس وقت معیار [illegible] | [illegible] لبس زار [illegible]
مینی کهه [illegible] عشق مینی [illegible] | [illegible] ملک [illegible]
[illegible] پانون [illegible] | دیوانا [illegible] پر [illegible]
[illegible] سخن [illegible] | الدجان چاہئی [illegible] لی
کیسی [illegible] قدر تون [illegible] | تون ہنی کون ای سخت [illegible] کنت
مینی ناز کیدن تون بدا و [illegible] | تون چاہئی ملنی مینی [illegible]
[illegible] ہی یا کہ [illegible] | یا [illegible] لکی [illegible]
[illegible] بولکاہی [illegible] | [illegible] جبور [illegible]

[illegible]

بولا سنیکے معیار حیران ہوئی ہند و جسم نا سامان [illegible]
وطن چیور کر منیمانی تبسم کری کہ ہی وید کے خوب سوز کری
ہوئی اج وید ار کہ وید ہے مجھی وید وار ید سوں عید ہے
سمجھ ہو شکر مجکوں وید ار دہ میتی بیراز ہوئی آب نہ از ار دہ
سمجھ ہو شکر کر تجی ترسی ہے کہ یہ درد دل [illegible] ہے
سمجھ ہو شکر کر دیا بان ہے چلی بلمبی تن سوں نقل جان ہے
سمجھ ہو شکر کر تجی شک ہے دل از رو وہ دل داد و دلتنگ ہے
سمجھ ہو شکر کر تجی وہم ہے میرا کیو دیا عشق نے بہرم ہے
قیامت کہ دل کیا ویتلے خوب خدا آب ناخلفے ہو بوجھو جواب
لکی کنیے غصے سوں جید ربدن تیر بات سوں جان کیا تن بدن
بجا مینی کہوں تو کہ بیجا نکر کہ سنینے ہی سید یہ لوک سوا نکر
کہاں کن وطن سوں بیکانا ہوا ہوئی دور ہو کیا دیوانا ہوا
سلونے سندر سا بو رجیلی چلی دلیجلی جان کو لیجلی
جلا دل جلا [illegible] کلا بلا در بلا کر بلا [illegible]
بیابان [illegible] وانہ بیابان عجب وحشت ویرانہ

بیاباں عجب بڑہ بیما یہ — کہ بے سبزہ بے سرو سایہ

بیاباں نہ آدم کا جہاں نام ہے — پرندہ نہ چرندہ و دد و دام ہے

بیابان عجب وحشت کی ریگ تتی — کہ جلدی جلی جل با جانا و تتی

دیوانا زدہ دار بزرگ زار — گیا ایسے جنگل بیچ بیقرار

دیوانا رہا سخت محظوظ ہوتا — بلا اور آفت سوں محظوظ ہوتا

بدہ ساقیا ساغر پر شراب — کہ بیگ ہے دل بستہ کا ہر کباب

نہ آہی خوش صحبت غیر جنس — کہ خوش جنس با جنس بالانس انس

بنہ شہ بے صورت دیگر لذیذ
آمدہ شاہی گرم بستر لذیذ
از کرم پرسان شد از احوال او
بردہ در شہری کہ بود نادر لذیذ

دل آشفتہ دل دادہ دیوانہ — دل آزردہ در دشت ویرانہ

رہا دیر تک سخت پژمردہ — دل افگار دل مردہ افسردہ

قضا کار ک بادشہزادہ — سہی سرو خوش قد آزادہ

ز افواج و لشکر جدا گشتہ — جدا گشتہ سخت سرگشتہ

لشکر

شکار افگنان کو [illegible] — [illegible] عشق آشنا و عجب بے خبر
جو بیجانگر بیچ تھا ایک امیر — فریدوں حشمت سلیماں نظیر
کہ دارای دولت سکندر سریر — کیا حاتم سعدی سکہ سیم و زر
وہ رستم برابر بہرام تھا — شکار افگنی شاہ کا کام تھا
[illegible] ترک تھا نام اوس شاہ کا — عجب طرفہ خوش نام دلخواہ تھا
شکار اوس جنگل [illegible] — [illegible] جنگلیں [illegible]
دیکھا تو تھا خاک میں [illegible] — وہ بیتاب بیہوش اور بیکلا
ہو یاد ملک حیران ششدر [illegible] — کہ یہ کون ہے آج اندر جنگل
کہ آدم ہے یا جن یا بھوت ہے — یا مانند ہاروت ماروت ہے
دیوانے کو تب پوچھا تو کون ہے — بتا سانچ اپنا بتا کون ہے
بولا تب سوں نا توانا ہوا — موئی دور رہو کیا دیوانا ہوا
کہا شاہ نے پھر کدر کس طرح — جنگلمیں [illegible] اور رہا کس طرح
کہے وہ وحشی سوں دیوانا ہوا — موئی دور رہو کیا دیوانا ہوا
کہا شاہ نے پھر مکرر کر — موئی دور رہو کیا خبردار کر
دیوانا [illegible] ہوا — موئی دور رہو کیا دیوانا ہوا

روی وہ شاہ صاحب [illegible] — بہ سے [illegible] آنسو چشم پرنم عجب

کہنے شاہ کے یہی سخن ہو گیا اور [illegible] — کہ از فلک دلگیر بحد رود رس

آئی جستجو کرنے سپہ فوج فوج — ہوئی شاہ کون پہر وہی اوج [illegible]

خردمند وزرائی سپہ ہار تھے — فلاطون ارسطو بلیناس تھے

جبہ خورشن فوج خونخوار زرکار [illegible] — مثل رستم و بہمن اسفندیار تھے

نکہ روبرو یعنے روشن نگاہ — تحمل حلوو میں بفرمان شاہ

ولیکن دیکہا شاہ کون رنگ بس — ہوئی بلبک سخت دلتنگ بس

کہا شاہ نے آپ درکار ہے — انہیں آپ کی آپکا [illegible] درکار ہے

لیے اک مجہ میں بیوس کیا — بہت بیوسے بیچ بیکس کیا

کہی ایک دیوانہ جنگل میں ہے — پہا اوسکا سخت مشکل میں ہے

ہوئی دور ہوکے تہا بہوش ہی — کہ دیوانہ مجذوب مدہوش [illegible]

وہ کر سو ہد میں آدمی بھی [illegible] — نہیں عیش عشرت فراموش [illegible]

کہا شاہ سون ملکی کر اتفاق — دیوانے کی احوال کا اتفاق

کہا سپہ لیے تک ہو شکار کو ہی — کرم سون اید پر تک نظر کون ہی

کہیے جنگلمیں برکت [illegible] نا ہویا — ہوئی دو [illegible] پیا [illegible] ہویا

کہیں

کبھی سب کہ دیوانہ ہائی | کہ ہے خفتی مجذوب [illegible]

دیوانی کے کیا بات پوچھا نہیں | ہوئی دور ہو کہتا کیں جا نہیں

بولا شاہ غصہ سوں پر جوش ہے | دیوانی کو لا [illegible]

نہ ہو دی مجھی شہر لیو بار یاد | زلیخا [illegible] دلدار یاد

لکیے کینے لیجل او لے شہر میں | کہ [illegible] آدمی دل لے میں

زبر زبر متفکر [illegible] | دیوانی نہیں شہر کو لا لیجلی

سبھی ذو فنونان نادر عجیب | مہندس منجم رمال حاذق طبیب

کوئی دیکھ قارورہ صفرا کہی | کوئی نبض دیکھا ان سودا کہی

کوئی کہتا سرسام کہہ مرض ہیگا | کوئی کہتا سبب بالغرض ہیگا

کوئی کہتا از فرط تفریط ہی | کوئی کہتا اوسکوں کسو کے ہے [illegible]

ملی مرو زانجملہ ہوشیار بود | زبر بر [illegible] خبردار بود

کہا اسکو نہ آزار ہی عشق کا | مقرر ہے بیمار ہی عشق کا

نہیں اور آزار رنج و علل | نہیں اور کچھ درد مرض خلل

[illegible] کر اسکوں ہی لے لاگی | بڑی یار بن اسکوں [illegible] لگی

نہیں عشق اور [illegible] | جہاں دین میں دانستہ اور دیدہ [illegible]

[illegible]

کرین عیش عشرت [illegible] بو جشن کار و زار امروز
گروانی جم جاه اسکندر سپهر
جشن نوروز بهار سر سبز
ماه رویانی حور وش هر طرف
تا که بنیاد بر لب ساز و نظر

یه نوروز بتان لیس واکنیه | بجشن مبارک سیاوش وشیه
زلیس شوکت حشمت گرو فر | نشین بنشست بر تخت زر
هزاران پری رو او خوب رویی | پری سیمبر کو لیه بهر هار سویی
یکی بلورو دو سینه نو زاده | یکی سیم تن سیمبر ساده
یکی لب بها و رو نا سفته | یکی دلربا و دل رشفته
یکی روی مروارید تاو دیده بود | یکی شوق شهوت پسندیده بود
یکی کج نگه کج کله کج آوا | یکی سرو قد و راست خوش و نگار
یکی هر ادا دین و دل برده بود | یکی مست خوش خط بر مرده بود
یکی آمده پیش تا خوانده | یکی دور مغرور تر مانده
یکی خجل [illegible] بود | یکی در نخجیر در افتاده بود

بس [illegible] تازہ ہمچون کلی | بلی [illegible] دست [illegible] مثل بلبلی
یکی در گلو سوتی قمری مثال | یکی در میان ارد و ابروئی خال
یکی زنگ زیلی تیر از غازہ | یکی وسمہ سر بر دلیش تازہ
نہو تیز دم ای قلم تک اٹک | سنا میں زبانی ہندی میں ہر نمک
کہو فن جسکے خاطر میں یہ گفتگو | او سپے شعر ہندیکا ہی آرزو
کوئی شوخ چنچل کوئی اچپلی | کوئی تند خاور کوئی رنگیلی
کوئی اونمیں گوری کوئی سانور | کوئی مست سرخوش کوئی باتور
کوئی آنی سونی ہستی مسکا دیے | کوئی وہیچ بنی رہنی و لپلاو لے
کوئی اچپلی موگہہ کونی میں ملی | کوئی زنگ ہیدر کا سر کر چلے
کوئی بہلی مدہ ہور رہ رنگیہ لال | کوئی وہیچ سونی جلتی چلو رنگی خال
کوئی موتیئی اور جواہر کا ہار | کوئی سر رہی خوب سادہ شنگار
کوئی ناہنہ میں موتی جونی بلاق | کوئی ذنب سر سونی مستان طاق
کوئی کانیں میں بالی بالا جہلک | کوئی جہمکی اور بندی لکیلا تلک
کوئی خوب خلخال دربار زرتا | کوئی لنکر و پانو میں [illegible] جھنک
کوئی پانو میں زیب پازیب یہ | کوئی [illegible]

کوئی

کوئی پا چھپائے چھپنا پڑی ہی — کوئی جسم آنی خونخوار اندر
کوئی ناچتے اور کودتے کا دلے — کوئی آنی سوتی تال پنڈلی دیتے
کوئی ہار گو بانا گوز دست زنا — کوئی کرتے ہیں شش تنا ورتنی
دیوانا نہتا ہو تیا کیچہ [illegible] — نہت د [illegible] کے طرف
ہیچ اشنا سوئی بیگانا [illegible] — سوئی دور [illegible] کیا دیوانا ہو یا
بہ بلبل ز گل ہو [illegible] — تماشی کہ با گل [illegible]
ہو ز ماہ مہر [illegible] — لگی روشن با دیگری اختر [illegible]
پیاسا [illegible] بلور [illegible] — [illegible] خور سوئی [illegible]
بڑہ [illegible] سو [illegible] جلدیا — [illegible] جل کیا وائی جل [illegible]

ناگہ ز فضل مفضل کارساز
آمد آتی تصویر سر زد بیدہ باز
صورت احوال اور او لکشود
در جناب شاہ ز لیس امتیاز

[illegible] لاچار شاہ دور بر — حکیمانی دانای روشن ضمیر
[illegible] — یہ خفتہ ہی دیوانہ اور دلجلا

[illegible]

ز کشمیر و کنعان و ز روم و شام | ز بلخ و بخارا و بربر تمام

ز خوارزم و تبت ز روس و فرنگ | [illegible] کلکته [illegible]

مسافر ز هر جانب [illegible] | شهنشاه [illegible]

وه لشکر مقرر [illegible] | [illegible]

ویرانه ده [illegible] | ده مستانه [illegible]

عجب [illegible] | [illegible]

قضا کاه [illegible] جهانی دیده | [illegible]

سفر [illegible] | سخن [illegible]

[illegible] | [illegible]

[illegible] لشکر [illegible] | [illegible]

[illegible] | [illegible] حال [illegible]

[illegible] | [illegible] مقصود [illegible]

[illegible] غرض [illegible] | [illegible] غرض [illegible]

[illegible] تسلیم [illegible] | که تقدیم و تعظیم و تکریم [illegible]

[illegible] | [illegible]

رہیں مطلب میرا سب ہے — وہ سیر در کعبہ و دیر ہے
مصور طرف شاہ مشغول تھا — کہ مدت سے اسی عمل مشغول تھا
وہ دیوانا سنتا تھا ہر ہر حرف — دیکھا سراو تہا کر مصور طرف
تاسف کیا رو دیا زار زار — کہاں ہے بتا وہ دل آزار یار
کہ صد حیف ہے یاری زندگی — یہ وہ چند کہ ورد شرمندگی
تباہ کیجے خراب وہ مورت کہاں — کہ وہ اصلی مورت کہ صورت کہاں
وہ رو رو کے یا تماشا تار ہا — کہ بے شدہ ہوا چپ چپا تار ہا
کبھی چپ چپاتا تھا نا ہوا — موئی دور ہو گیا دیوانا ہوا
کہا شاہ نے پھر مصور کو ان بول — سخن غرض مطلب کا کچھ [illegible]
بولا پھر مصور کہ ہوں میں غلام — حقیقت سنو مجھ سوں اک اک تمام
کہ میں سنو [illegible] کرم سوں حرف — کہ ہے ایک بت شادی کہن کے طرف
جو ہر راجا اوسکا سو زردار ہے — بڑا سور بیر اور سپہدار ہے
کہ رنگا بیٹی نام واللہ سیر — بیٹی اوسکی کہ دیپ [illegible] سندر [illegible]
کلی موتی ہیں جواہر کے ہار — کبھی [illegible] ناز پرورد [illegible]
بچشم و بلطف و بقامت [illegible] — چو نرگس [illegible] و چو سرو و چمن

الف

الف بینی [illegible] — دہن بستہ [illegible] خوشبوئی

دل آزارہ سخت [illegible] — عجب کج ادا اور جفا کارہ

شکر پارہ نہ [illegible] — [illegible] طرزرہ عیارہ

کہ مشتاق ہیں اوسکی [illegible] — مگر [illegible] منتظر در او پر

ولے مطلقاً مرد کیے جاہ نہیں — تکلف نہ کچہ [illegible] راہ نہیں

و نارین پو جا کیے مشتاق [illegible] — چہ خوش پوجا اور بات [illegible]

مکان خوب [illegible] کیا — چمن اور برو [illegible] کیا

وہ [illegible] بل بل میں ہیں [illegible] — وہ [illegible] کون ہیں [illegible]

اکیلا اکیلا ہیں کیلا [illegible] — [illegible] رت کیے [illegible]

وہاں [illegible] سرو [illegible] — صنوبر لیے اک عاشقی آزاد [illegible]

اکو [illegible] — ولی [illegible] شہتوت [illegible]

انگور اور انجیر آلو انار — ہیں سیب شفتالو کشمش بہار

[illegible] خوب [illegible] اور فالسا — عجب میوہ [illegible] رسا

[illegible] نارنج [illegible] — یہ گل [illegible] خوش [illegible]

[illegible] — [illegible] آب اور تاب یعنی گلاب

سب موتیا اور رابیل ہے — [illegible] میں [illegible] کے کھیل ہے
دارودی و صدبرگ خیر اعیاش — ہری نور سوں سورج ملی سپاس
وہ کلمبدا کیا و خیرا کرین — [illegible] نام تیرا کرنی
یہ سوسن اگر ماتمی رنگ ہے — ولے چشم نرگس عجب دنگ ہے
یہ ریحان اگر حال میں مست ہے — بنفشہ لے سر رہ پست ہے
دو پہر کوں دوپہر کا میل ہے — کہ شب بومنی رات کے کھیل ہے
وہاں لالہ کر باغ درباغ ہے — ولے عشق سوں داغ در داغ ہے
کھڑا ہے گل جلوہ کر طرہ دار — ولے سنبلہ عشق سوں پیچ دار
وہاں عشقپیچا کیا پیچ ہے — سوا عشق سب ہیچ در ہیچ ہے
کنول چلمنی کر سکا سورج پرست — کمی ور کمی چاند پور پہول مست
وہاں بیت پرستے کرین نسن تا — کریں تہا کرسان کے بیدن بندنا
وہاں بوستی تہی کنشن سنگلنی — کیا جنسے نور نور کو کل کیے تنا
کیا ہے جسم جسنی کہر باس دیو — کیا دور جن کس کا مکر و ریو
رہا منتد کیے کہر نیتا جان کر — جسو وہاں تہی ما نا پچھان کر
جراوت کو یاں بند راہی کیے ہیں — [illegible] ہی لپر چہ نکسہ [illegible] کیے ہیں

جب الگ آ نہ لما مو اسناکیں — والوں کی معونہ سوں کر ریشت
کوال اوس سیتی حسرت کنا سیبہ — کہ نبیرے وس سوں موج بی میور نچھالا پانی
سلونیں سندر سانوری کو پیاں — بیو میں جاہ سوں نیرا چوں اچیر
کیتی جتن لا کیاں ہزاراں کلول — رہا جتن میں ہر جیکا نول نول
مزا دید کیہ کا لیا در حکمت — مفصل قوتی یہ بار تا نو مروت
سبیں سر بسر بارتاں کر لکھونا — تکلف تھی ایک دفتر لکھونا
توصیف الله تعالی کس کر لیا — کیا ل سوں کہاں تک بیاں کر لیا
سو بات مطلب کی یہ کانا دہر — ونہاں راج بیٹہ کا تہا سربسر
برس بعد میلاد کرین وہام وہیم — زبر جار سو خلق وعالم ہجوم
اچانک وہ میلا ہوا روبکار — ہوا سب میں تینی میں تیار
ایدر یا عیش شہا دستہ موتاں — کیا کاغذ یہ وہ ہو بہو صورتاں
زبر خبر چیتی خبر یہ اندر حسرت سن — کیا قصد دل ہیچ بیتی خروشن
چلد چل چلد چل میں بیٹھ کیا — رو سیہ مورتاں یک بیک خوشنما
دروازہ دروازہ پچھتاتیاں — کو یار دیدہ میلی کوں پلاتیاں
کوئی [illegible] دید لیتی کہریا — کوئی لیکی ہر مول دیتی کہریا

نئی دستا انگلی سوں [illegible] — [illegible] مور [illegible] بہ صورت [illegible]

اچانک وہ راجی کی بیٹی سندر — سندر سا نور [illegible] اچپلی اور چتر

دو طرفہ تھی زلف بلدار پیچ — کہ جیوں ناگ سیہ کر [illegible] پیچ

اتھیلی [illegible] عجب [illegible] نین — نہ دیکھی [illegible] ایسی جبین

چہ خوش تیر خنجر بھوان یا کمان — پلک تیر ناوک ہے یا برچھیان

عجب دانت موتی کہ وہ مال ہے — لب لعل میں لعل کے جال ہے

وہ اک اپنا سوں مست [illegible] — [illegible] بھول کے [illegible] بیت

صفائی سبھی پنجہ [illegible] خوب — عجب قند می نقش [illegible] خوب

سبھی موتیاں کی یہ مالا گلی — [illegible] او رنگ [illegible] میں [illegible]

ای [illegible] کر دو [illegible] کہ طرف — سیاہ [illegible] کر در کر [illegible]

سیاں مست جو بیں کوں تیور نیان — [illegible] پوچھا ریان [illegible]

سبھی دیت درشن کوں [illegible] — کریں [illegible] شیکشن غلغلا

میں پوچھا کہ یہ کون ہے گلبدن — کہا بیٹی راجی کی چندر بدن

سنا [illegible] بتیا کر کہ پوچھا رہی — بولی شیکشن اور [illegible]

گئی راو راجا ہوس کر چکے — [illegible] افسوس [illegible]

سوا اتہا کرو [illegible] کچھ [illegible] — پیچھیں تہا کروں کائی وہ ما
ہیں اک پلمیں صورت [illegible] لیا — میں دلی وو سر کچ جلد کیا
بہرا ایکی تصویر کرتی سبہ حکمت — حکمت میں نہ پائی کہیں یہ نکت
کہ تصویر کوں دید میں تول لے — خوبی ہو کئی کن بھی [illegible]
ہیں اک شہر میں پھرتا پھرتا گیا — تہکا ماندہ اور گرتا گرتا گیا
سنا اک [illegible] کہ معیار ہی — کہ ہر زور کہونتی کا [illegible]
گیا جلد اوس کن میں ہمت کری — نظر اکی صورت [illegible]
ہیوا دیکہ صورت کوں بیہوش [illegible] — وہ لے سو وہ ہو یا سخت [illegible]
ہیں درمن کا بنکہا بنا ہہول کر — اور اک [illegible] بند [illegible] ہوا
[illegible] قطرہ قطرہ — ولی لوک سبہ خطرہ در خطرہ
ہو یا ہر وہ بر جا بسر ہوشی عجب — [illegible] صورت کی طلب
کہا میں مقرر ہی [illegible] مکانی — تو نی جا دیکہ صورت کوں [illegible]
[illegible] بیہوش لے سودہ [illegible] — [illegible] صورت [illegible]
ہو یا [illegible] ہر کا مندرو دیکیا — سنو [illegible] کا [illegible]
نہیں کچہ بھی خوب معلوم نہیں — نکو یہ سخنی غیر معلوم نہیں

[illegible]

سنو مجھ سوں [illegible] باب [illegible] | ایا [illegible] نگر [illegible]

کیا جستجو دلیس اندر [illegible] | بہو فرقہ [illegible]

تیا لکھ [illegible] ہو یا [illegible] | الکی جنتا جو [illegible]

16

وطن بیچ کر [illegible] میں پھر کیا | [illegible] جیو میرا [illegible] کیا

حکایت میں کر [illegible] | [illegible] ہو یا الکی آپ [illegible]

خبر [illegible] الکی [illegible] | [illegible] کیا طور [illegible]

زانوم [illegible] شدہ ہفت سال | یہی ہی [illegible]

وہی ہی [illegible] | [illegible] کرو السلام

بدہ ساقی [illegible] | کہ [illegible]

پیالہ [illegible] | چلا [illegible] جلوں [illegible]

[illegible] کردان پادشہ فرمادرس

رفت پا [illegible] طور [illegible]

دید ورفت آن [illegible]

برسران دیر اندر [illegible]

[illegible] جلد تر - کیا [illegible]

نکوچ کرنے کا منیں تھا دھیان — [illegible] رکھیا تھا
نقیب اکی ہر سو لگی کا بنے — نقارے عجب ہونے لگی باجنے
ز رعنلی سواراں کا ر ازمد — دگر ہرچہ بایست موجود بود
ز لعل و جواہر سشتر بار ہا — کہ بیحد و بسیار بیشمار ہا
مکلف عماری دہری یا فیل پر — رکھیا ہیچ دیوانا بجیر کر
عجب محرم راز تصویر کر — لیا ساتھ وہ رہنما راہبر
منازل منازل کتی مر چلی — یکایک یکایک چلا چل چلی
بہو تجی شہر ہشت مینی خوشی [illegible] — جمی دل کے مطلب کا سب ہیل [illegible]
جہاں دیر معمور مشہور تھا — کہ دیوانکی منیں منظور تھا
کیا دیرہ از راہ فرسود کے — کہ ہو اس مکان شاید ر سو دیکھ
بہار و گلشن لے سب صاف رنگین کیا — مکاں خوب جیوں سینے گلشن کیا
ہوا حکم فراشن کو تی جلد تر — ایہ ہوا اور ادہر فرش کا سب سر بسر
کیا دیرہ لشکر نی سب جا بجا — دیوانی لئی سب کیے ہوا لقا
کہ دیوانی کوں جلد دیدار ہے — خدا اور محمد مدد کار ہو
قضا کار چندر بدن خوش خرام — ای چلایا بجا تیغ اوس کا کام

دیوانا

دیوانه [illegible] دنیا		خوشتی [illegible] نابینی گاه

وه شهنشاهی با [illegible]		نه گیجه خوف خطرات نها منیمن کرا

کبی [illegible] قهقه [illegible]		ده [illegible] او رچه کیرلا

بو الدام عشق یک [illegible]		بو لی ترک [illegible] هندو دوم

بیر سیده [illegible] آمدی		مانی استحالیس [illegible] آمدی

جان من [illegible] دلیم آمدی		مهر بیم ز [illegible] سخت [illegible] آمدی

دلم مطلق طالب [illegible]		به لذات و شهوات [illegible]

جوابی چه خوش [illegible] گفت		که منظور شد انجم دلدار گفت

گدای جان من از راه دور آمدم		پس از دیدن [illegible] آمدم

نهادم سر خویش بر پای تو		چون مجنون شد بدار لیلی تو

منم وای در مانده و بی وطن		چو فرهاد مشتاق شیرین سخن

به پرسی چرا آمدم کیستم		منم مرده از دیدنت زیستم

شنیدم [illegible] زبان را گشود		[illegible] چشم [illegible] زود

[illegible] زیبای من		منم غرق در قعر دریای من

منم [illegible] ازاده		منم زین طلب [illegible] ساده

[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

۱۵۹

سمجھ بول ر . . ل تب | د بیہودہ یہ حبث در

سینے تانے افسوس میرا تیا | تیری سیس کوں لا دیوی بلائیں کتا

لگا ہے مدت سوں مشتاق ہونا | تیری عشق میں عاشق طاق ہوں

تیری ہجر میں بجور و خواب نیں | تیری یاد سوں سخت بیتاب ہوں

میں ہوں منتظر دیکھ تجھ راہ میں | میں مدت سوں ہوں دید کے چاہ میں

پیا ہو کس کر کچھ پیاس ہو نیں | ذرا مہر کر کچھ ترا سا ہو تیں

خدا کا سیں خوف کو ہسکی ول | میاں کر رہو کہ اپنا لنکت سخن ہو

و ہاں کیا وہ سندر شکل بے نظیر | وہی عشق میں ہے اور مبلا فقیر

وہی ہے کہ اکی تیا مجلوں ملا | وہی ہے میری عشق سوں بیتلار

بہ آہستہ آہستہ کہنے لگی | کہا اوس دیوانی کا سنی لگی

کہ ای عاشق صادق سادہ دل | تو نا ہے بخت مجہ عشق میں لا شل

قدم چھوڑ وہ اپنی سر کوں اوٹھا | کوی مست کہی باپ میری کوں جا

کہ اب جب ہو تجھ پاس اونکی پہر | قدم چھوڑ یہ ماں لے اب تجھ پہر

تسلی کی [illegible] دلاسا و دیا | ترا سا تہا وہ اوسکوں ہاسا دیا

کہ [illegible] دیدار کا | بہلکاری ہوں دریار دلدار کا

سنہ ز نکار نیا پچکونا [illegible] دکیا بل ہنتا تون

کہ بنیاد دنیا میں آخر خلل
بھروسا نہیں یکتا ایک پل

نہیں اور نہ تو نا اور نہ یہ دو جہو
احد ہے اید مالک کلنے

کبی ہسکی ہسکا کیے اک بات کر
مدارات سون تک علاقات کر

بدیسے ہون یو نا یا کل ہونا ہیں
بہت و بسلا سخت بیکل ہوتا ہیں

کاہی کہنی ہسکا کے جندر ید ق
ہوا یا بچکون ہرتک تیرا حسن خلق

قدم پھور اپ عاشق ہا کیا ر
تون ہیں سو رہ عشق میں یک تاج

ہاہوں کے دہر موقوف ہو جا رہیں
چلوں کہ کون اک سپہ [illegible]

کروں صحدم محبون میں گفتگو
خدر و اسطے ہاں چھوڑ کہ آبروئی

چلی دہ ہرانی کا تکرار کر
چلی دہ دیوانی کون اد جار کر

دیوانا لگا خاک میں لوٹنی
دہ لے سو دہ کیا عشق کے جوشنی

شہنشاہ نے موجب مصلحت
دزیرون کا سون بوجھنی ہاتان مشورت

لکھوں نامہ راجہ کون یہ مدعا
کہ نا یہ بیٹی بخشیے نام خدا

قلمزن بکر کلک گوہر نگار
کیا بلمنی نامہ لکہہ کر تیار

تمیتی خوشنامہ ہزار آفرین
زبخشی [illegible] الدبتقین

رسانندہ

رسانته خ[illegible] سپهر [illegible] | دوانی آمده برورد را

لیا نامہ را جی یہ سنتے بلا | سنا خط ز آغاز تا انتہا

بدو ساقیا شربت غمگسار | نہ نکلیں جوں یتی مضطرب بیقرار

پھریوں خط دلدار غمخوار کا | دل زار دہ عشق رہ طرز کا

سنو رت کو و آز تیہ [illegible] دیکھنی

باقی پرتاں جو دم [illegible] حوری خوبیں

[illegible] خط عیں انگکا بیتی

با خوشی آمد یا کی زرا اندازہ ہیں

جیوں رینی دل نام کرتار کا | کہ پیدا کرن ہار سنسار کا

وہی ایک نام او بہی بر ہست سیں | قدیم اور قایم ہاجی یا رلس سیں

ابیر اور لیکت اپار اور اکیلا | اوشت اور ابتابے یکی اور اکیلا

سا یہی لوک کیا و منیجی کرتا | سدا رینی ہر کہری رینداں منیجی کرونا

سبا سو انسن اری را بہتہ راجہا | وہ کرتار ہی رنت تیری سہا

تو اندر صفت در کاراں ہی | کیانی دہیا تی [illegible] بان ہیا

تو نہی مکر ما بیت [illegible] چاکت | سنا ہی میں بجگوں بدا سادہ سنت

[illegible]

[illegible]

[illegible] یہ نامہ [illegible]

رہیو نامہ شاہ جہان

شد لندنی بیچ [illegible]

نرنکار پہلوان بلونت ؛ [illegible] بیچون بی انت ہے

رہی جبکی [illegible] سون سارے ستو ؛ ہو دی [illegible] کام سدو

ستی راج شاہ [illegible] ؛ سلیمان [illegible] سکندر سریر

مبارک رہی [illegible] تخت تاج ؛ سرم سون کیا [illegible] یا و راج

کہون میں کرای سرور تاج و تخت ؛ پڑیا خط ہو یا دل میرا لخت

ہماری یہ کچھ اور دستور ہے ؛ تمہی کب [illegible] دستور منظور ہے

جسم ہندو کا بھید کچھ اور ہی ؛ مسلمان کا بھید کچھ اور ہے

جسم ہندو لکہا ہی تا کا کہا ؛ مسلمان ہی کا مذہب سجا

ہندو جیتی ہیں سانچہ پور بحق ؛ برہما بیشن اور [illegible] اور کشن

ہندو جانتی کچھ اوتار کون ؛ ہندو جانتی کچھ اوتار کہن

ہندو مانی [illegible] رگر برام ؛ ہو یا رام جند اکبی اوتار نام

ہندو مانی [illegible] ؛ ہندو جانی نرسنگ [illegible]

[illegible]

[illegible] دا بید نوال

نقد ازلیس بیرو لے کر دہ [illegible]

دیا نامہ رابعی لے قاصد شیرین | شہر حکیمی و غمگینی و [illegible]
رخی ز خیالات عذر [illegible] | [illegible] ملامت برد بخت
[illegible] وست [illegible] | [illegible] سر [illegible]
بولا یعنی قاصد کہ مینی [illegible] | [illegible] عالیمقام
بجا کر سلیمان سکندر [illegible] | بجا کر مینی وزیر صفدر [illegible]
بجا [illegible] او سکون [illegible] | کہ [illegible] نشان [illegible] رو عیان
وہ اپا ہی برکت [illegible] | نہ [illegible] او مقصود [illegible]
[illegible] | وہی جسطرح نرم یا سخت [illegible]
[illegible] | کہ مطلق نہیں [illegible] کون زوال
کہ اللہ معبود سبحان ہے | کیا جسنے آدم کون انسان ہے
مسلمان خلیل اللہ برکت ہے | او جالا [illegible]
مسلمان داؤد حاضر حضور | [illegible] نازل زبور
مسلمان کی دین [illegible] | کہ موسیٰ کون تشریف توریت [illegible]

مطلب کہ شرب بے تفضیل ہے [illegible] الجبل سے

مسلماں ہی فخر انسان ہے | جو خوش شرب ہیں جنکی قرآن ہے
مسلماں پہ ہیں خدا کی کلام | خدا کو ان کی سجدہ با صدق تام
تمہیں دیو دنتوں کے مشرب میں یا | تمہیں کیروں یا ہندوں کے مذہب میں
تمہیں جانتی ہوں کشن کون ہے | کشن کون ہے اور بشن کون ہے
وہی کشن ہیں بیت الولد کنجا | وہ حیدر اسد اور وہی ایلیا
وہ شاہ نجف اور ارباب الورا | وہ تمہید ہے اور وہی القیا
وہی استقا نو ہے یا لجہ لیا | وہی نصرہ احباب اور سنتیا
وہی میر نحل اور امام الوفا | وہ عبد الاحد بر فلک [illegible] زر
وہ عبد الصمد بر دو عالم ظاہرا | وہ عبد المجید اور وہ بو العلا
سرکی وہی اور حب الورا | وہی بو الحسن بو الحشر مرتضیٰ
علی بو تراب اور بدر الدجیٰ | وہی شاہ مردان شیر خدا
ہندو کشن اوتار کہتے ہیں بلی | مسلماں کہتے ہیں حضرت علی
میری شاہ کون ہے مدد شاہ کی | اوسے جاہ مہدی کے جاہ کی
اپنہاں نکتہ ایا ہے بر نام حق | کہ حق [illegible] حق وہ بو حق

[illegible] ۱۱

نہیں کچکی قا [illegible]   [illegible] بد بخت ہم

نہ وہ ساقیا ساغر [illegible]   کہ جس کا نہ مدت سوں ہی چشمہ ساز

تاسف صد افسوس رو رو کہ رونا   یہ قسمت میں ہی دو دمی کہ [illegible]

خداوند شاہ ان نامہ [illegible]

شد فروغ عشرت عیش [illegible]

شہ زیب [illegible] یارب تا فتم

و دو دیدہ سے طرب انبساط

کیا ایلچی نیں یوں خبر شاہ پاس   ہر اک شاہ دلے خط ہویا مل اداس

کہ ملکی سوں ملیں دیوانا ہوا   سبھی سلطنت سوں بیگانہ ہوا

مجھی کہانا ور پیا کچہ یاد نہیں   سو الکام کہنی کچہ دل شاد نہیں

وزیرا وو امرائی سب یہ سر بسر   ادب سوں نصیحت [illegible]

کہ ای شاہ تونی جگت [illegible]   تیرے ہی روشن ہے اوری نگر

تیرے بن ہے ملک ویران سب   سبھی خلق و عالم پریشان ہے

کہاں ملک دولت کہاں تخت تاج   کہاں راگ و رنگ رے کہاں کاج راج

تو بے ہوش میں ہوا تونی کچہ ہوش کر   بجوش آمدہ دیک سر پوش کر

[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

سنو قصہ [illegible] — [illegible] نینا سون [illegible]

ہویا روز بر سور یہ جو ناب — اگن ہے جدا حضرت آفتاب

نکل چاند جو دس کے بیچ بدلیا — کاں رندا ہم غلسہ دی اور بدلیا

موتی اور جواہر کاں نار تہے — گویا جو ستاری نمود ار تہے

جیو روشن کہ ما ند سیا ناب ہے — جنت میں پر اوس کی ہوئی کہ روشن تمام

عجب خواب شیریں سون بیدار ہو — نہو دار بیدار ہوشیار ہو

کیا ترت اسنان ہو کے نہاتا — نینی اودن مینی انجن نین کہتا

سیہ یا کنی زلف کیا [illegible] ہوتا — بکت کے یہ سودہ بودہ جہاتا

وو جهاڑی تہی سورج چاند کہہ — چلی پہر [illegible] کمر ما ند [illegible]

چلی مست تہا کر دواری طرف — دیکہا اوس دیوانی چار طرف

کہ تہا نہ وہتا خاک وی سن تہا — کہ تہا منتظر راہ میں لہندا

لیا ہو کے اوپر سیلد کہنکت کاپٹ — کہ جو ودس ہویا ووح [illegible]

دیوانی کا دل زہر در زہر ہے — کہ جو ودس ہویا ووح کیں قہر ہے

کہ [illegible] تہا ملیں یہی رات ہے — عجب ہے عجب یہ عجوبات ہے

کہ [illegible] تہا عجب گرم ہنگامہ — ہوا [illegible] راسیہ نامہ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

کہ عاشق [illegible] | [illegible] ہو وفادار ہے

کہ عاشق ہے دیوانہ اور بے حیلا | کہ معشوق تھا شوخ اور چھبیلا

کہ عاشق بچارا ہے بیکس و [illegible] | کہ معشوق در محبوب ہر گھر ہے ۱۰۵

تو ناہیں کون عشقی دیوانہ [illegible] | میں ہوں تو کون مجھ کوں ستانا موہی

تو ناہیں کون سر پور رکھو لیتا | میں ہوں تو جب [illegible] سو سرت کیا

تو ناہیں کون کنگال اور [illegible] | میں ہوں تو کون حد اور [illegible]

میں ہوں پدمنی مست جوبن [illegible] | نہ ہوں [illegible] سنگین [illegible]

میں ہوں کشش کر جو جا میں پل | نہ ہوں ہر دو سوں مل لگا اور بغل

میں ہوں [illegible] یار الفرد میں | نہ ہوں آشنا یار میں ہر دو میں

نگینہ [illegible] میں [illegible] نہیں | دلی کار یہ بت پرستی نہیں

بولا عشق کی معیار [illegible] ہے | کہ ہر ہر منی ہر کا سبب نکتہ ہے

سمجھ ہو لی [illegible] غافل سخنی | نہ میں تو ن میں کچھ بیا حاصل سخنی

سمجھ مشکل میں اور تو ن کون ہے | بہر و سا نہیں و [illegible] ہوتا ہے

بولی غصہ سوں چل [illegible] | [illegible] دو رہو بند در گوش کر

[illegible] دور ہو [illegible] کچھ [illegible] | کبھی جب ہو جب چل [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

کھون کسکو [illegible] ۔ جي [illegible] او سن کن سعادت

سر و سینه و دیوار نہ سب ہو کر ۔ لگي کہر کون پو چیا بیتي تھور کر

وه کہر جا کي ہمہ تني سب جا کرلیا ۔ لگي تن بدن میں بہت تہر تہري

عجب نازه دل سر و کرلیا لکي ۔ باران جانان پہ درد پہر لکي

بده ساقیا پہر پیاله مجهي ۔ اي مه او پور [illegible] کالي مجهي

بر ہون مست ہو غزل با بجها ۔ بار اما نہا یاد و ہر اسر تہا

اي که بي لاله روشن دل و عداغ

من ملولم تو لیمیه باغ باغ

بي تو [illegible] وبران تن

بوم اندر بوم جغد و زاغ زاغ

ماه چیت

خدا ني کیا ہو جدا چیت کو ۔ کہون کسکون میں او تتن بنا بهیتن

نه کہوري جیا نا ہي اپنا کیا ۔ عبث ہي جیا بن پیا اي جیا

جدا یار سون دل تمو نجیان ہي ۔ نه اسنکک ہي منہي نه اوسان ہي

پہرونا [illegible] جب جیا [illegible] ۔ نه ولمہي خورشیه اور نه منہي ہولا

صدا افسوس [illegible] جیجل کیا ۔ یه بیکل ہیرا ہي ہیے جلبل کیا

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

لگا مینہ ۔ برسنے دہمیسے ۔ سا کانوں اور سینکنان ...
پپیہوں اور اور ہر ہاں سی مور ۔ ہوئی ناک کویل کا پلپلیہنی شور
یہ تھلنوہ عجب جھکمانے لگی ۔ ہوئی کیہ ہیا کوں جلانے لگی
چمکی چھیوں زور جب دامنی ۔ یہ تہر تہر کنپے کونت بن کامنی
یہ بہادوں لی کیا بیہر لگا یا سنو ۔ کا سی کہت نی کیا ہے نہ دیکہایا
بیہیں ان یہ بہادوں دونی بیتنہ ۔ جنم نہا کروں کوں ہے اور سہی
سیان سرسبز برت ادہار کر ۔ دیکہیں تہا کرون کون پر سنکار کر
کہریں کو پیان آکش کون سیہ کہول ۔ ہوا خوب رس ہر اور حب جہول
پیاہن بیا کل سد ابرت ہے ۔ سد ابرت بیہ بیت تنا برت ہے
یہ بہادوں کیا اج اسو بہر ۔ پیا بن میں بونبری رہی کو کرا
پیاسنک سیان رنگ رس راتیان ۔ پہرین ہر طرف مست مدماتیان •
بیت بہول کر اوسنکو دلہی ڈہیا ۔ میں دل او کسی کون نفا کیا لیا
نتیہی جانتی میں وہ عیار تہا ۔ بیت شوخ بیجا دل ازار تہا
سکہی ری مینی تیو نکی مستک لکہا ۔ میں مستک لکہا اپنا اک کت دیکہا
تیا مجکون کا انکت لگے ہیر و زیر ۔ ذرا مہر سون مبہ اوریا کر نظر

[illegible] | [illegible]

جہتی اس ہر ایک نرسنگار کے | کردن جا بہت دیدار دلدار کے

شتابی سوں آ ملے مجھ دلبر | کہ بیکل ہوا نجھ بن دلبرا

نہیں دید کا دل یہ محتاج ہے | جلت میں نہ مان اب سکل لاج ہے

ماہ [illegible]

لکھوں اب منتر کی میں وارد ہ | سنو مجھ سوں سو بات کی ابیات

نہ راحت ہے ایک دم لدر نہیں | کہ ملدار ہی ایک دم یار نہیں

پیاسا کہ سیاں ملکی ہیوی بغیر | پیاپن میں ہوش انکھیاں پر ہے

پیاسا کہ سیاں راکہ روتاں ہے | پیاپن مرکھاں پریشان ہے

پیاسا کہ سیاں دیو لالہ تال ہے | پیاپن یہ غم مجکوں خلخال ہے

ماہبوہ

لکھوں بوہ میں خط دلدار کوں | کردن حال اظہار او سیار کوں

دیا قاصد میرے سیں یہ التجا | لیجا نجے میری پاتی لے ایک جا

اوس آگی میری پاتی دہر دیجیو | زبانی اپنا عرض کر دیجیو

انہاں تک بتاکیا سفر سیر ہی | کئی بہول حب الوطن خیر ہی

کرم سوں ہی تک دارس د بجئی | انہاں تک سفر سیر سبق کجئی

ماہ [illegible]

سنو ما ماہ کر آج رو داد ہے | کہ دل یاد میں ہو ایس شاد ہی

بشارت

بشارت [illegible]   [illegible] جانی خوش [illegible]

جلوه‌ن رمالسون [illegible] لیونی   اسارت عجب بر بشارت لیونی

کردن [illegible] حضرت نظام   کسبه کام [illegible] انتظام

منن فال بر کاو [illegible] حال بد   مباد اکسبه [illegible] فال و بد

هوبا یار [illegible] مینی [illegible]   مبارک [illegible] جلوه بر چارسو

[illegible] هوی [illegible]   جلوه [illegible] هوری [illegible]

کلاهی دستکرف [illegible]   به گلکار [illegible] کاریان [illegible]

[illegible] هاروی [illegible]   ویلهرن یار [illegible] لعل [illegible]

عجب رنگسون بر [illegible]   [illegible] رنگ [illegible] بردار

بدکف قبا جام [illegible]   جبین یار [illegible]

کردن [illegible]   دلیون [illegible] قسمت [illegible] دنیا

باد شهزاده شنیدز ز هر طرف

یعنی مردان زنده دل کان شرف

چشم گریان باز بگفت انجنیس

[illegible] زرزل بود ابی شرف

پہ شاہ کوں جا لگا ہے ... پہ خاک پر
سنیا شاہ کر تعجب ہویا ہویا وہ دیکھ تا نہ بے طاقت یا
لگا شاہ خونی جگر باونے لگا پیٹنے رونی اور کرلاونے
نہ تا میں ہیتی میں افسوس ہائی نہ یہ دیکھتا واقعہ جاں ربائی
میں مرتا یہ دیوانا کر جیوتا نہ رس غم میں خونی جگر ہوتا
دیوانہ کا میں یار دلدار تھا وفادار بیدرنگ غمخوار تھا
دیوانے کی میں کرتا کچھ غور اور میں راجی کوں خط لکھتا کچھ اور طور
وہ راجا کر مجکوں بھیجا نتا کہ اغلب ہے میرا کہا مانتا
نہ وہ مانتا لکھتا خط اور میں ہمیں کرتا سامان فی الفور میں
میں راجی سیتی جنگ کرتا اتنا میں راجی تیتی ننگ کرتا تنک
کیتی پہلوان مرتی کہوری کتے ولیکن نہ تقدیر موری کتے
میں چند روں لیتا راجی کوں لٹو یا رسی جنگ میں جانا میں پائے
لگو حق ارب میں کیا ہار دہ مر گیا دیوانا مجی بیوطن کر گیا
کوی ہائی مجسو ابی کیا کچی نہ ہی لیہ کیا مجکو تا جی باگی
رہی منکی منیہی سو یادہ غریب رہا اپنی مطلب سوں دہ لیے نصیب

بوده قا

بده ساقیا [illegible] [illegible] مجی

کہ جو بردت ملک [illegible] اسوت [illegible] چلا [illegible] بنی طرف لیلی تابوت [illegible]

شاہ با تابوت آں یار شفیق

شد روانہ سوی آں غار عمیق

بر در [illegible] تابوت [illegible]

قایم و محکم [illegible] بدر شفیق

کیا جاید تفسیل کہ نہیں [illegible] کون — چلی لیلی تابوت ندفن کون

کہ [illegible] کے محل کے تلی — جانک اوسی راہ مجنوں [illegible] چلی

کہ تابوت جلد [illegible] رہا [illegible] — کہ راہ [illegible] [illegible]

[illegible] سرنگوں [illegible] تلی — چلو چلی [illegible] [illegible]

محل کے طرف [illegible] اور [illegible] — وہ [illegible] [illegible] چلا

دچل جل کہ [illegible] محل کے تلی — نہ [illegible] اور نہ [illegible] چلی

[illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] پریشان ہو — [illegible] کون حیران ہو

[illegible] عرض ہے — [illegible] [illegible] عرض ہے

ہی اب تلک زر [illegible] تو جو کچھ

اینہاں تلک نبری بہتی [illegible] اگر   دیکھی ہو [illegible] نابوت جادنی اگر

دیوانا الیے شوق میں مرگیا   صد افسوس سی شوق میں مرگیا

سیتے شاہ سون حبث رکھا تھے   نپٹ رنگ حیران للی عجب تھے

کیا مضطرب جلد بیٹھے لکے بس   تفکر میں دلگیر بیچدار دو اس

وحیندر بوں غم میں حیران عجب   تمو بجہاں حیران پریشان عجب

سیانا یکبیک زبان دور جب   جو لنجور رنجور معذور جب

بدہ ساقیا ساغری تلخ تر   کہ ہی دارو ئی تلخ بس پر اثر

ن بیکی بہوش ہو کر تمام   کروں یاد سون تلخ بیسر کلام

رفت راجہ با دل صد چاک چاک

گفت با دختر کہ ای بچہ پاک

با مسلمان ساختے در ساختے ما

وای صد افسوس سر خاک خاک

کہی راجا غملگی بیتی بر جبینی   حقیقت بہ پرسید بیٹی نہ یائی

کیا تو نی ابکرم یہ کیا کیا   دہرم [illegible] کیا

جستم [illegible]   [illegible] لعون تری توبی

جلت ہون کیا [illegible] رسوائی خوار   نہ راہی میری لالچ تہتی [illegible]

چہا ہے جلب برکت ہو یا   میں رنقا بنے ہاتی بی بست ہو یا

رکہی لالچ تہی لحید نہ مانو باب   کری مصلحت تہتی بن ناپ

وداہو جو کی راجی لالسی لود   پیے تیتی نہ منظور ہے دی مور

تیرا کرما راجی سیتی کاج مہی   تجی واج ودیہا بدا راج مہی

میں مستک للہار [illegible]   شرم سوں مروں [illegible]

متیے یہو نکی آب ہای مستک للی   کہ راہی وو تابوت ہا ہو کر دکہا

بدہ سافیا جام رزین مجی   کیا ہجر نے نفس قالبی مجی

نہو ترش روی یہی ارزو   نہو تند خوبی یہی گفتگو

با پدر والفت مذلوح دقتیل

وآب زغیبی بیحد سبیل

من ازان دیوار نہ محرم نیستم

مطلقا واقف نیم زین قال وقیل

[illegible] بدی زرد رنگ   کہا باپ اپنی کوتی برکہت سنگ

بھی ہندو جسم در [illegible] وہاں تنہا

رہی کشش جیو کوں تماشا کو ... میں بیخبر ہی ہوا نہی گواہ

میری حال کوں رام ہو جانتا ... میرا بھید میہکوں نہیں بیجانتا

نہ ہرگز کری اوس کوں الفت منی ... [illegible]

کبھی اوس سنا میں ہائی بولی ہی ... کبھی اوس طرف انکہہ کہولی نہی

بتاہائی تہی مجکوں تہمت کری ... میں بیدوس تہی ہائی [illegible] کری

وہ برکت نہ آیا میری دسٹ میں ... میں [illegible] کیا مجکوں [illegible]

بجلتا ہی [illegible] ہائی [illegible] کیا مروں ... کہتی ہو کیا جیو ہائی کیا مروں

بجہ میکوں ای بیخبر سر بسر ... بعد آمد [illegible] لطف [illegible]

تو نے کیتا ہی تا بدت کس مو کہد ... نہ آوی شرم تجکوں یہ کس کہا

بدہ ساقیا جیسی جیسی را ... [illegible]

وزا ہر در کار مطلوب ہی ... کہ عاجز این اب محبوب ہی

بار باد ختم بود کرد این کلام

کائی جگر گوشہ شرم دار ز عوام

برسر دروازہ تا بوستی ببایست

[illegible] در قصہ [illegible]

[illegible] / [illegible]

کہا باب [illegible] / [illegible] مشکل جواب

میرا ہائی [illegible] افسوس [illegible] / تجھ ہائی افسوس [illegible]

یہی اس فکر میں سخت غلطاں ہو / میں [illegible] غلطاں ہو

ہوئی ہو لیکی [illegible] تقصیر نہیں / نہ تقدیر کے ہاتھی تدبیر نہیں

چنیں در طہور امد [illegible] / کہ [illegible] رضا

جوال ان کہ مختار فاعل شد / بجز عجز و تقصیر قائل شد

چرا جان من خود دل افسردہ / دل افسردہ دل مردہ پژمردہ

جہان زین سخن سخت [illegible] / پدر مادرت نیز متحیر [illegible]

[illegible] تابوت اگر [illegible] محل / [illegible] اگر تو [illegible] خلل

مبادا کوئی اور [illegible] ہو / کہ ویران [illegible] ملک [illegible] ہو

ہر دم [illegible] آفت بلا / وہاں تک تیرا جانا [illegible] بلا

[illegible] شربت زند کہ / کہ ہو دور سینہ [illegible]

دیکھوں یاد کا موید ... چند ... یہ پیٹ کون

با پدر والفت خوش حیدر بدل

کلمہ طیب ورد با وجہ حسن

میروم دیدار دلبری کنم

کوچ او لستر از زین دار المحزن

دیکھ اشرم دل او سینے جب باپ لونا　　یہ پھر سٹ گیا پھر ابن آب کون

میری لی میں افسوس وہ مر گیا　　میرا کاج او سکی نور و تر گیا

دیکھوں او سکا موکہ سانپ اوسکی مرون　　اوسے چھور پھر سانپ کسی مرون

بنت بت مونیں کہا چولی مرچوکر　　بنت حکم زور راج مینی کر چولے

بنت کر چولے یو جا اور باٹ مینی　　بنت کر چولے عیش و ناراۃ مینی

بنت کر چولی شیلاش شیلاشی　　بنت کر چولی و ہرم کی سیہ بحیی

بنت کر چولی بیت بر سینہ یقین　　بنت کر چولی قبر سینے تمی

بنت کر چولی تلک ہندر سنگار　　بنت لے چولی حسن کی سیہ معیار

بنت کر چولی حسن لورنی غرور　　بنت کر چولی لااله ولی بسلنا پور

بنت کر چولی کام اور لوبھ موہ　　بنت کر چولی [illegible] ستکار زروہ

بدون

کمروننا اب بس نبی تھے · پیغمبر یمن سوں اب نبی کیتے

جوانی بود خوبی آدمی · جو خوبی روح کی بود خود می

لیا چینی کملی لے آپ ہی دل · الٰہی ربی میتی مردوں والی مل 201

اوتھی لادھر سب ہوائی حبیب · سراسر بر سینہ با مال حبیب

سیانا روتیاں سر اوپر بال حبیب · بچھی روتی جاتی انہی ماں و باپ

زن و مرد لاہی بیت [illegible] · دل ارزودہ و کمردہ و تنگ حبیب

بولی پھر عجب بول جیندر بدن · بیت یک دل تنک دین یک لحظ

میری حال سوں حق پر حق گواہ · کہ ہیں ہوں مسلمان بلا اشتباہ

بتوں سوں میں استغفر اللہ کروں · صد وقت بستی پاک کلمہ پڑھوں

ہجایا شہنشاہ لے ایک مرد · کہ تھا علم حلم اور فضیلت میں فرد

بیت غسل کر بیرہ بی جیندر بدن · لیا بجا لی حمام میں پاک تن

شرائط شریعت کے مسروط کو · دل و بنا در اسلام مضبوط کر

پیرہا مصدق سوں کلمہ بیت تھے · خدا رسا نچہ پر حق محمد نبی

کیا بی جہ جناری طرف ظاہرا · دی دید خوش موا کہ عشق پرداخت

کری سب خلق خوشی پوکے پھرا طلاع · کہ اب دقت رخصت ہی اور الوداع

وہ لہر جاگی پہلوش سی جابری　　لیلی سی [illegible] بیت بہار [illegible]

وہ مانو باپ سبہہ دیکھ روویں زار　　سیاں دیکھ احوال پھیکیا سری

بدہ ساقیا آب حیوان شتال　　کہ ہوش بار بی سو وہ اندر وبال

گرو دید دیدار فرخندہ　　جلوہ یار سوں ملکی جیو زندہ

پردہ بر کرد از رخ آن ماہ رو

دید در دیدار لیس [illegible]

بعد ازاں تابوت سوی گور رفت

نو عروسی رفت ہم ہمراہ او

ہوا جب وہ دیدار لیلی [illegible]　　ابن آپ تابوت سیں دیا چلا

کہا ہو رہا گور لی پاس بس　　سبہی لوک حیران ہیرا [illegible]

بکا یک پڑا خلق سبہ شور میں　　و میت گون رکہنی لگی گور میں

دلیلی کیا کہ معیا عاشق اجل　　ملا یار سوں خویش بیحال در بغل

ہوئی متفق اک کفن میں دو تن　　سہہ د مہر معیار [illegible]

جدا کر سکے کہ وہ ہوویں جدا　　عجب مشتری ماہ یکجا ہوا

وہ حیران رہی دیکھتی مرد و زن　　کئے [illegible] دفن [illegible]

وہ لگا بیتی [illegible]   [illegible] نظر پر کیا

پوچھا ہی کہاں وہ [illegible]   کہا [illegible] پلنگ پوری پر [illegible]

دیکھی کیا کہ جادر پلنگ پر پری   تاسف سی [illegible] سر بہ زاری [illegible]

غمی ماتمی سر بسر جہان   سیہ پوش ماتم ستی آسمان

مچا یہ ہو لگا غم ستی بہت کیا   کہ بلبل [illegible] غم جب کیا

یہ سوسن نی سیہ پہنا ہی سب باغ   کہ لالہ کا دل ہو گیا داغ داغ

بنفشہ رہا ہو نحیف [illegible] ملال   چمن [illegible] نرگس ہوئی حیران [illegible]

مدد ساقیا ساغر دل [illegible]   کہ ہو [illegible] رونا [illegible] سوز

گئی سوی دار البقا عاشقان   ورودی رسانم بہ ارواح شان

آخر سن [illegible] زاده دلباخته

[illegible] ساخته

روضه معشوق عاشق [illegible]

[illegible] ساخته [illegible]

کہا یاری اوس دیوانی کو [illegible]   ہو یاده کہ الامر فوق الادب

ہوا [illegible] پر گئی   و انا الیہ راجعون [illegible]

بابا عجب یو شہر [illegible]   عجایب عجب [illegible] خلد بریں

عمارت ہو خوش صاف [illegible]   دلاویز و [illegible] دار سب [illegible] لکنار

موتی ہو نی لعل اور جواہر جڑے   ہیرا بنا [illegible] [illegible] سب جڑے

پکڑ بر تعلم کسر میں تصور کر   لکھی مورتاں خوب ایسا ہر اور ہر

منقش کیا و خدا جنا فلک   لکھی مورتاں ہر کہیں ہر ملک

سبھی مورتاں ہر طرف جا بسو   کہ معیار و چندر بوں ہو بہو

عجب مورتاں دلکشا دلفروز   ہوا لکھ کے تیار در چند روز

چلا کر کوں رخصت ہو یا شاہ سوں   چلا جیل پہونچا وطن دلخواہ کوں

ملی خویش دلدار اور آشنا   جو گذری تھی سر پور سب [illegible]

وہ کیہ سب حیرات کوں سو کیا   عجایب عجوبہ عجب ہو گیا

دیکھی خوب میں بیدہ دہ ہزار   نہادہ بیابانی اور [illegible]

کدیں سیت [illegible] بنی بیدار ہو   خوشی عیش سوں مست سرشار ہو

مقصود ہو یا لی خوشی عیش سوں   اگر چہ رہا محنت اور طیش سوں

سنو بات شہزادہ کام گار   ہوا سخت [illegible]

وزیر اور امرائی سبہ [illegible]   سبھی سر بسر [illegible]

[illegible]

سبھی لشکر [illegible] ما و مریم [illegible] ہو [illegible] ت ہاتم سوں یکسر فقیر

لباسی اپنا سبھی تاج الفقیری — سبھی یا کہ کلمز ودو خاک سیں ملا

دہ پلپلیں سبھی یاد الله کرین — کہ یاد الله اور عشق الله [illegible]

پرستش کوں سبھی ہو جو دیں — کہ ہو جو دار سو دہ ہو دیں ہی

زیارت کوں اوپی سبھی [illegible] — بھو را اور جا کرین سبھی طور

ارادت کرین صدق اور اعتقاد — لیئیں من کا مقصود مطلب مراد

ہنود اور مسلمان سبھی [illegible] — پرستش کرین ہو جا بہ دل بہا

رہا سال جب [illegible] بادشاہ — بصد حیف افسوس صد سور و آہ

شبی بادشا زادہ در خواب بود — جہاں روشن از نور مہتاب بود

سہ از روشنی کاسہ [illegible] — شدہ کو جہا مثل دریای شیر

دیوانی کہی خواب میں شاہ کوں — سبھی جو [illegible] سور اور آہ کوں

ملی دو نو معیار [illegible] — نہ [illegible] یا وجب [illegible]

کہ وہ ملک [illegible] کیونکر لیے — جو ہو سخت مغموم کیونکر لیے

شنت اک پلیں بیدار ہو — اوسی دم میں کہر کوں [illegible]

چلی [illegible] — [illegible]

سوزنی کلها شعر و دیپدر [illegible] — سنه سین جمله [illegible] نجه [illegible]

یمن [illegible] کرچه مدت [illegible] — ولیکن [illegible] به امداد طبع

اگر کورسه بو یا هوی نقص و خطا — کرم اصلاح و تصحیح لایق بجا

که انسان مرکب بی نسیان علی — شب و روز هر لحظه هر [illegible]

عجب بحر و دو [illegible] گوهره — لطف آب چون در صدف گوهره

عجب نقش و تصویر گر — [illegible] عاقل [illegible]

عجب عاشق ز عشق دیوانه — ز حب الوطن سخت بیگانه

عجب مهربان پادشهزاده — شهنشاه عادل نیازاده

عجب دلبر بادیه بیت خانه — نه بتخانه بل پری خانه

عجب کافری سنگدل راجه — چو خرما [illegible] راجه

عجب با صفا سر لب شکری — سخن پروری [illegible]

عجب یکسر بر گرداگرد مقبره — عجب [illegible] گرداگرد دایره

عجب قصه معشوقه و عاشقی — بتعداد دریای در عاشقی

[illegible] قدر و مقدار فردات کا — عدد و نغمه اندر ابیات کا

بدیع ساقیا ساغری آفرین — بزین آخرین صد هزار آفرین

[illegible]

[illegible]

تمام شد قصه [illegible]

[illegible] تصنیف ملا سیف الله [illegible] [illegible] خط

[illegible] قصه [illegible]

بتاریخ چهاردهم ماه مبارک رمضان [illegible] وقت [illegible] تمام

هر که خواند دعا طمع دارم

زانکه من بنده گناهگارم

۱۱۹۸ [illegible] ماه [illegible] سنه هجری ۱۲۱۲ تمام

2[illegible]